

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

**VLIV INTERNETU NA PROMĚNU PŘÍPRAVY
SPORTOVNÍCH KOMENTÁTORŮ**

Bakalářská diplomová práce

Michal MUZIKANT

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Karel Páral

Olomouc 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jsem literaturu a prameny uvedené v bibliografii. Práce má znaků 140 691 (včetně mezer).

V Olomouci dne 25. 4. 2019

.....

Michal Muzikant

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu bakalářské práce Mgr. et Mgr. Karlu Páralovi za vstřícnou pomoc, cenné odborné rady a připomínky. Na místě je i vyjádřit vděčnost všem účastníkům rozhovorů, bez nichž by práce nevznikla.

Abstrakt

Název bakalářské práce: Vliv internetu na proměnu přípravy sportovních komentátorů

Bakalářská práce mapuje přípravu sportovních komentátorů jako jednu ze stěžejních mediálních rutin. Zkoumá vliv internetu na její podobu a srovnává ji s podobou v době před internetem. Je rozdělena na tři hlavní části. Kapitola o sportovní žurnalistice poskytuje základní vhled do daného tématu. Předkládá soubor základních informací o přímém přenosu a profesi sportovního komentátora. Na první kapitolu navazuje metodika práce, kde je popsán postup vypracování empirické části za pomoci kvalitativního dotazování a techniky polostrukturovaných rozhovorů. Empirická část se věnuje přípravě sportovních komentátorů v závislosti na internetu. Cílem je popsat a analyzovat proměnu přípravy sportovních komentátorů s příchodem internetu. Rovněž si klade za cíl zjistit a popsat, jaké byly příčiny těchto změn a jakou roli sehrál internet.

Klíčová slova: internet, mediální rutiny, příprava, sportovní žurnalistika, komentátor, televize, hokej, fotbal, přímý přenos,

Abstract

Title of bachelor thesis: How the internet changed commentators' preparation for a sports event

This thesis traces commentators' preparation for sports event in the internet era and before. The thesis traces preparation for matches and how it has changed. It is divided into three sections. The first deals with sports journalism and provides the basic overview of the topic. It consists of information about live broadcast and about sports commentator as a job. The theoretical part is followed by a presentation of the thesis methodology, which describes the procedure of subsequent empirical part, using qualitative questioning and the technique of semi-structured interviews. The empirical part deals with the preparation of sports commentators and their media routines with respect to the possibility to make use of the internet. The aim is to describe how their preparation has changed and what was the role of the internet.

Key words: internet, media routines, preparation, sports journalism, commentator, television, hockey, football, live broadcast

OBSAH

1. Úvod	1
2. Sportovní žurnalistika	4
2.1 Sportovní televizní vysílání	4
2.2 Rutiny sportovních komentátorů	5
2.3 Komentátoři a jejich zdroje	6
2.4 Internetizace sportovní žurnalistiky	7
2.5 Sportovní komentátor a komentář přímého přenosu	9
3. Metodologie	13
3.1 Předchozí výzkumy	13
3.2 Cíl práce.....	13
3.3 Metoda výzkumu	13
3.3.1 Polostrukturovaný rozhovor	15
3.3.2 Výzkumné otázky	16
3.3.3 Výzkumný vzorek.....	16
3.4 Limity výzkumu	17
4. Empirická část	19
4.1 Vývoj technologií	19
4.1.1 Modem, dálnopis a fax.....	19
4.1.2 Internet	21
4.2 Zdroje sportovních komentátorů	22
4.2.1 Primární zdroje	22
4.2.2 Denní tisk, časopisy, ročenky	23
4.2.3 Agenturní zpravodajství.....	25
4.2.4 Osobní kontakty	26
4.2.5 Komunikace s kluby, sportovci a svazy.....	28
4.2.6 Archivy sportovních komentátorů	32

4.2.7	Výměna informací se zahraničními komentátory	35
4.2.8	Výměna informací mezi českými komentátory	36
4.2.9	Uzavřené informační systémy	38
4.2.10	Statistiky	40
4.2.11	Internet a sociální sítě jako zdroj komentátorů	44
4.3	Příprava komentáře přímého přenosu.....	46
4.3.1	Systém a fáze přípravy.....	47
4.3.2	Podoba přípravy	49
4.3.3	Čas přípravy	50
4.4	Komentář přímého přenosu	52
4.4.1	Využití přípravy v komentáři přímého přenosu.....	53
4.4.2	Komentář přímého přenosu v minulosti	55
4.4.3	Komentář přímého přenosu v současnosti	56
4.4.4	Využití spolukomentátora.....	59
5.	Závěr.....	62
6.	Zdroje	66
6.1	Literatura	66
6.2	Internetové zdroje:.....	67
7.	Seznam příloh.....	68
8.	Přílohy	69

1. Úvod

„Zde hřiště SK Slavie na Letné, kde před chvílí začal fotbalový zápas Slavie s mistrem Maďarska Hungarií.“ (Ješutová 2003: 66) Těmito slovy z úst Josefa Laufera začal první sportovní přímý přenos v rozhlase. „Ohlásil jsem sestavy, které jsem znal z paměti, jméno rozhodčího a návštěvu a pak jsem se snažil popisovat průběh utkání, jak se přede mnou vyvíjel a jak jsem obvykle psával ve svých referátech do novin.“ (Tamtéž)

V té době vysílal Radiojournal za nepředstavitelných podmínek a u mikrofonu stál sportovní funkcionář bez zkušeností z rozhlasu a jakéhokoliv komentování. To byly začátky sportovního komentáře.

„Komentujte jako v televizi, ne jako v rozhlase. Nesmíte furt mluvit, musíte nějak jinak, ale jak, nikdo neuměl říct.“ (Holubec, 2015 [online]) Takhle si představovali komentář prvního televizního sportovního přenosu v tehdejší Československé televizi. Šlo o hokejové utkání, ze kterého se měly vysílat pouze dvě třetiny. Nakonec si ale diváci vynutili i třetí třetinu, protože do televize přišlo několik lichotivých telegrafických ohlasů. Protože se tento přenos povedl a divákům se líbil, jednalo se o důležitou revoluci pro sportovní žurnalistiku. V současnosti je sport jedním z nejdůležitějších prvků v televizním vysílání, obzvláště pak přímé přenosy.

Komentování ke sportovním utkáním a těmto přenosům neodmyslitelně patří. I přesto, že komentátoři jsou a byli kritizováni. „Sportovní reportéři, jakkoli nekonfliktní v tématech, byli často kritizováni vedením (přílišné fandění, nedostatky v mluvním projevu) i posluchači (některým reportérům byla vytýkána příliš zjevná přichylnost k některému sportovnímu týmu).“ (Ješutová 2003: 296)

V této práci se ale nebudu vracet až na úplný začátek komentování sportovních přenosů. Zaměřím se na dobu bezprostředně před příchodem internetu a na období nynější. Žádný výzkum se ještě nezabýval tím, jakým způsobem se sportovní komentátoři na utkání připravují a jak se připravovali v době, kdy neměli k dispozici internet.

Tato bakalářská práce se tedy zabývá vlivem internetu na proměnu přípravy sportovních komentátorů. Při výběru tohoto tématu hrál roli určitý osobní vztah ke sportu, sportovním komentátorům a sportovní žurnalistice. Dalším důvodem bylo, že publikace, která by srovnávala přípravu sportovních komentátorů v době internetu s dobou před internetem, neexistuje. Můžeme najít pouze výzkumy, které toto téma reflektují pouze okrajově.

Cílem práce je popsat přípravu sportovních komentátorů na jednotlivá utkání. Pomocí komparace zjistit, jak se komentátoři připravovali v době, kdy neměli k dispozici internet, a jak se příprava proměnila s jeho příchodem, přičemž přípravou mám na mysli veškeré úsilí vynaložené při získání informací a jejich následném zpracování.

Důraz je kladen hlavně na získávání informací nutných pro přípravu na utkání i pro samotné komentování. Postupem času se totiž způsob komentování měnil, což bylo jedním z důvodů, proč se měnila i příprava komentátorů na utkání. Dalším a neméně významným důvodem byl technologický pokrok. Dříve komentátoři komentovali výhradně dění na hřišti a často se stávalo, že nepromluvili několik desítek sekund. Navíc museli každou chvíli hlásit stav utkání, protože výsledek a odehraný čas nebyl na obrazovce graficky zobrazen. V současnosti se situace v tomto ohledu radikálně změnila. Komentátoři vyplňují nezajímavé úseky hry a různé přestávky zajímavostmi a s tím souvisí i nutnost znát více faktů a mít více informací.

V době, kdy ještě internet nebyl dostupný široké veřejnosti, měli komentátoři možnost vědět více než divák. V současnosti má divák větší nároky, protože si většinu informací vyyhledá sám a komentátoři tedy musí vynaložit znovu ještě větší úsilí, aby mohli divákovi sdělit něco, co neví. Je tedy kladen důraz na výběr těch nejzajímavějších informací.

K naplnění stanovených cílů jsem využil kvalitativní metodu, techniku polostrukturovaných rozhovorů s komentátory České televize. Všichni komentují nebo komentovali fotbal nebo hokej.¹ Jediný dotazovaný komentátor, který nekomentoval ani jeden ze zmíněných sportů, je Vladimír Drbohlav.² V rámci rozhovorů jsem hovořil s komentátory, kteří profesně zažili dobu, kdy neměli k dispozici internet, i dobu internetu. V kontrastu s nimi jsem vedl rozhovor i s těmi, kteří měli internet k dispozici od začátku své komentátorské kariéry. Vedl jsem interview s osmi respondenty, které jsem vybíral podle jejich zkušeností a také kvůli vlastnímu vztahu k fotbalu a hokeji.³ Pavel Čapek, Jaromír Bosák, Robert Záruba, Petr Vichnar, Vladimír Drbohlav a ještě částečně Michal Dusík zažili ve své profesi dobu předinternetovou, ale všichni rovněž komentují i v době internetové. Jiří Hölzel a Vlastimil Vlášek zastupují generaci, která nekomentovala v době, kdy komentátoři přístup k internetu neměli.

---

¹ Samozřejmě komentovali i jiné sporty, ale pojítkem mezi nimi je komentování fotbalu nebo hokeje.

² Do výzkumu jsem jej zařadil, kvůli jeho zkušenostem a také protože se na něj jeho kolegové při rozhovorech často odkazovali, hlavně když mluvili o zdrojích před internetem.

³ S Vlastimilem Vláškem jsem kvůli jeho časovým možnostem nevedl rozhovor, ale pouze komunikoval emailem.

V rámci výzkumu se snažím odpovědět na hlavní otázku: Jak se změnila příprava sportovních komentátorů na utkání s příchodem internetu? Tuto otázku doprovází dílčí otázky: Jak se sportovní komentátoři připravovali a jakým způsobem získávali informace v době, kdy neměli k dispozici internet? Jak se připravují a jak se získávání informací změnilo s příchodem internetu?

Práce je rozdělena na tři části – na kapitulu o sportovní žurnalistice, metodiku práce a na empirickou část. V první kapitole se zaměřuji na sportovní žurnalistiku, zejména na sportovní televizní vysílání, rutiny sportovních komentátorů, jejich zdroje, komentář přímého přenosu a také nastíním internetizaci sportovní žurnalistiky. Na základě těchto informací jsem následně zpracoval empirickou část.

Část věnující se metodice práce je rozdělená na čtyři dílčí úseky. Věnuji se v ní cíli, metodě a výzkumným otázkám či limitům svého výzkumu. Dále jsou představeny předchozí výzkumy.

V empirické části práce analyzuji rozhovory. Získané odpovědi jsou sestaveny do logicky uspořádaných celků, na jejichž základě jsem schopen popsat, v čem se proměnila příprava sportovních komentátorů s příchodem internetu. V závěru se věnuji srovnání obou období a odpovídám na výzkumné otázky. V konečném shrnutí popisuji, k závěrům jsem svým výzkumem dospěl.

2. Sportovní žurnalistika

2.1 Sportovní televizní vysílání

Abychom dokázali porozumět změně přípravy a tendencím ve sportovním komentáři, musíme se ohlédnout, jak se vyvíjelo televizní sportovní vysílání.⁴ „*Sport vždycky býval a samozřejmě dodnes zůstává především velikým divadlem. Je ideálním jevištěm, na něž se zaměřují televizní kamery.*“ (Švihálek 2005: 133) Rozvoj televize je proto se sportem úzce svázán. Není divu, že existují televizní stanice, které se specializují výhradně na přenosy ze sportovních klání. (Tamtéž)

Vůbec první sportovní přímý přenos byl v televizi vyslán 11. února 1955. Šlo o hokejové utkání mezi Prahou a švédským Leksandem, ze kterého měly být vysílány pouze dvě třetiny. Nakonec byl odvyslán celý zápas.

Díky televizi se začal dostávat obraz i zvuk přímo k lidem domů. Jaromír Volek televizi popisuje jako kulturní aparát, který vstoupil do naší každodennosti a je produktem kulturního průmyslu. Vyznačuje se také jako univerzální vypravěč příběhů. (Volek 1999: 99) Jeden z typů vnímání televize divákem je podle Hladkého (1986) televize jako mohutný informační zdroj, dále jako nesmírně působivý kulturní fenomén, oddechová záležitost a osobitá kulturní aktivita, jež je zprostředkována miliónům lidí jako prostředek masové informace, který umožňuje kulturním způsobem využívat volný čas.

Televize se s příchodem nových technologií měnila. Nejprve vysílala jen několik hodin denně, na jednom programu a černobíle. V současnosti již vysílá nepřetržitě a barevně. Počty pořadů a televizních stanic narůstaly postupně, až začaly vznikat různě zaměřené televizní stanice. Například dnes je v nabídce několik sportovních stanic.⁵

V posledních letech se stává trendem internetové vysílání. Vznikají internetové televize jako Netflix a také streamy, které rozšiřují svoji nabídku. V českém prostředí by s ohledem na téma této diplomové práce mohlo být nejzajímavější vysílání společnosti O2 TV.⁶ Díky tomu mají diváci možnost sledovat například fotbalové zápasy odkudkoliv. „*Některé události je nejlépe zveřejňovat pomocí komunikační techniky: od jednoho zdroje k mnoha příjemcům. Jedině takovým způsobem je možné ukazovat události typu mistrovství*

---

⁴ Televize je důležitým nástrojem pro utváření a ovlivňování veřejného mínění. Přes televizní vysílání je také snadné šířit informace a všeobecnou vzdělanost. V České republice bylo zahájeno televizní vysílání v padesátých letech 20. století. Zkušebně to bylo přesně 1. května 1953 a za pravidelné bylo označeno 25. února 1954.

⁵ Například: ČT Sport, Eurosport, Sport 1, Novasport apod.

⁶ V případě sportu přináší tento kanál až osm utkání hrajících se ve stejný čas. Divák může mezi zápasy libovolně přepínat.

světa v kopané...“ (Jakubowicz 2013: 15) „Internet nám umožňuje přistupovat do světa, aniž bychom museli opustit pohodlí našich stolů, ale také řídí způsob šíření informací.“ (Steen 2015: 41, vlastní překlad)

S příchodem nových technologií, a hlavně internetu se mění i publikum. Začíná konzumovat více obsahu a má možnost zjistit si více informací a souvislostí. Z tohoto důvodu se mění i výběr informací. *„Autor je bezesporu ovlivňován i limitován svou dobou. Stejně tak vnímající recipient, konzument. I on tkví ve své době, ve vzdělání, zkušenostech, očekávání a má určité preference...“ (Osvaldová a Tejkalová, 2009: 107)* V případě mé práce můžeme za autora považovat sportovního komentátora. I přesto, že se všechno vyvíjí, je recipient zvyklý na jistý standard. Tím pádem má určitá očekávání a zjednodušeně řečeno spoléhá na ustálená pravidla hry.

V televizi i na internetu se často objevují i komentované sestřihy nebo reportáže z různých sportovních událostí. Právě v těchto videích ale může nastat problém. Vzhledem k různým vysílacím právům má sport z hlediska vysílání poměrně velké omezení a nesmí přijít na „sít' sítí“ jinak, než jak si to vlastník práv určí. (Osvaldová a Tejkalová, 2009: 141) Často je tento problém řešen ilustračními záběry.

2.2 Rutiny sportovních komentátorů

Podobně jako ranní vstávání, čištění zubů nebo mluvení jazykem a jiné chování podle různých vzorů jsou i pracovní postupy založeny na různých vzorech. Jinak tomu není ani v žurnalistice. *„To, jakým způsobem jsou události vybírány a zpracovány do zpráv, je výrazně ovlivňováno individualitou redaktora i mediální organizací a ustavenými pravidly jejího fungování.“ (Trampota 2006: 48)*

I sportovní komentátoři se při své práci drží různých rutin. Vliv individuálních vlastností novináře má vliv na podobu zprávy v tištěném médiu, ale stejně tak bude mít vliv i na komentář sportovního komentátora při některé ze sportovních událostí. Rozdílem je to, že v tištěných médiích může redaktora opravit editor, ale v přímém přenosu již komentátora nikdo opravit nemůže. Důležitým rysem práce sportovního komentátora tedy je, že pracuje v časové tísní a musí pohotově reagovat na to, co se odehrává na hřišti. Můžeme tedy souhlasit s tezí: *„Novinářská práce probíhá v neustálém časovém tlaku uzávěrek, a aby ji novináři zvládli, musí být rutinizována.“ (Tuchmanová in Trampota 2006: 55)* Toto tvrzení parafrázuji pro svoji práci, změním pouze podmět této věty: Práce sportovního komentátora probíhá v neustálém tlaku okamžiku, a aby ji komentátoři zvládli, musí být rutinizována. *„Na všech úrovních výběrů musejí novináři zohledňovat naplňování celé řady dobově a sociálně*

podmíněných požadavků – např.: normativních (...), estetických (...) a také představ o předpokládaném publiku, které sdílí s kolegy či s vydavatelem nebo vysílatelem...“ (Trampota 2006: 25) Největší výhodou rutin obecně je snazší zpracování velkého množství informací v časové tísní.

2.3 Komentátoři a jejich zdroje

Na internetu můžeme v současnosti vyhledat mnoho informací, ale ne všechny. I autoři textů na internetu musí informace někde získat. K tomu potřebují své zdroje. Stejně tak sportovní komentátoři potřebovali své zdroje ke sběru informací v době, kdy nebyla technologie ještě tak pokročilá, a potřebují je i teď. Ne vždy najdou na internetu zajímavosti ze soukromého života hráče nebo informace o jeho zdravotním stavu.

Podle Nicholase Negroponta umožňují internetová média čtenářům vybírat si pouze ze zdrojů témat, které je zajímají. *„Novináři mají při užívání zdrojů sklon k rutinnímu využívání omezeného počtu již osvědčených zdrojů a zejména zdrojů s byrokratickým statutem. Primárně proto, že tyto typy sociálních aktérů naplňují profesionální požadavky po efektivních a spolehlivých zdrojích.“* (Trampota 2006: 80)

Jedním ze zdrojů je pro sportovní komentátory i internet. Informace se mohou od zdrojů k redaktorům dostávat několika způsoby. *„Leon Sigal klasifikoval tři základní typy komunikačních kanálů: rutinní, neformální, iniciované. Největší množství informací se dostává rutinními kanály, ke kterým patří oficiální jednání, jako jsou soudy, soudní stání, volební výsledky, tiskové zprávy, tiskové konference, projevy.“* (Sigal in Trampota 2006: 84) V oblasti sportu můžeme uvést jako rutinní kanály sportovní výsledky, tiskové zprávy, tiskové konference, řízení disciplinární komise a podobně. *„Za neformální toky Sigal považuje zákulisní jednání, úniky informací, zprávy od jiných zpravodajských organizací, rozhovory s reportéry. Iniciativní zdroje vycházejí více z aktivní činnosti reportéra, reportérem iniciované rozhovory, jeho vlastní analýzy, statistické údaje a také spontánní události.“* (Tamtéž)

Při výběru zdrojů postupují komentátoři podle daných vlastností. Podle logiky výběru zdrojů se zaměřují na čtyři základní, které stanovil Gans. Jednou z nich je podnětnost, podle které vychází zdroje mediím vstříc jednáním a přizpůsobují se mediální logice. Druhá je moc. Čím větší mocí zdroj disponuje, tím snadněji si může přístup k mediálním pracovníkům zajistit, přičemž svého hierarchicky zvýhodněného sociálního postavení může využít přímo či nepřímo. Třetí je schopnost dodat vhodné informace, což je nejdůležitější a rozhodující vlastnost. Poslední vlastností výběru zdroje je geografická a sociální blízkost novinářům. Ta

je potřebná, aby zdroje mohly s novináři vejít v sociální kontakt. Lidé s nižším sociálním statutem zároveň často nevědí, jak jednat s novináři, a mohou se obávat je kontaktovat z obavy z odmítnutí. (Gans in Trampota 2006: 86)

Tyto vlastnosti ještě nezaručují, že novinář zdroj využije. O využití zdroje podle Ganse rozhoduje: předchozí vhodnost zdroje, z čehož vyplývá, že zdroj použitý dříve má větší možnost se opět prosadit. S tím souvisí i produktivita zdroje – schopnost pravidelně dodávat potřebné množství informací. Další důležitou vlastností zdroje je jeho spolehlivost, protože těm, které jsou takto vnímány, dávají novináři přednost. Stejně tak těm, které potvrdily spolehlivost při předchozím jednání. S tím roste i jeho důvěryhodnost. Ta je důležitá v případě, že není možné informace ověřit. Jedná se o ty zdroje, které se snaží být nestranné a nesledují parciální zájmy. Pokud má novinář možnost vybrat si z více zdrojů, dá většinou přednost tomu, který má oficiálně vyšší postavení autority. V neposlední řadě je výběr určován jeho schopností vyjadřování. Po zdrojích je vyžadováno, aby byly schopny jasně a konzistentně formulovat své myšlenky. Případně také co nejdramatičtějším a nejpůsobivějším způsobem. (Gans in Trampota 2006: 86–87)

První čtyři důvody využití zdroje jsou typické nejen pro píšící novináře, ale také pro komentátory. Autoritu a schopnost vyjadřování můžeme přirovnat k expertům a spolukomentátorům, kteří na základě svých zkušeností přinesou informace divákům i komentátorům.

2.4 Internetizace sportovní žurnalistiky

V sedmdesátých letech byl ve Velké Británii vynalezen teletext, který byl nejprve pojmenován jako teledata. Poměrně rychle se rozšířil a je součástí téměř každé televize. Zároveň se jedná o jediného předchůdce internetového publikování, který existuje i v éře internetu. Je však považován pouze za okrajové nebo doplňkové médium. Ani komentátoři jej při přípravě nevyužívali.⁷ Následovaly první videotextové služby, které ale neuspěly.

Nástup internetu, a hlavně jeho zvyšující se význam, který sílil s rozmachem osobních počítačů, ovlivnil celý svět, především žurnalistiku a práci medií. Jinak tomu není ani ve sportovní žurnalistice. Zlepšily se komunikační technologie, to mělo vliv na způsob sbírání, zpracování i šíření informací. Internet však zpočátku neměl takový obsah, jaký známe ze současnosti. Teprve v roce 1995 oznámilo vydavatelství News Corporation, že do dvou let bude jeho obsah dostupný online. Lidé se na internet v jeho začátcích dívali nedůvěřivě. Ondřej Neff tvrdil na jedné přednášce z dřívější doby, že hledání informací v papírových

---

⁷ „Teletext jsem nepoužíval nikdy.“ (Bosák 28)

encyklopediích je levnější a rychlejší než opatřování informací na internetu. (Osvaldová a Tejkalová, 2009: 28) V České televizi jej komentátoři začali využívat k práci na přelomu tisíciletí.

V současné době je možné si na internetu kdykoliv téměř cokoliv vyhledat. Tím je ovlivněno i chování všech novinářů, včetně sportovních komentátorů. Je ovlivněno i vnímání příjemců, kteří v dnešní době očekávají od sportovních komentátorů jiné věci než před dvaceti a více lety. Internet se v nynější době stal nepostradatelným nástrojem pro šíření informací a je obrovskou databází, která je dostupná všem. Internet však při zisku informací neumožňuje kontakt, a tudíž novinář přichází o bezprostřední a doprovodné reakce s tím spojené. Právě díky internetu mohou jeho uživatelé vyhledávat obrovské množství informací, jejichž počet se zvýšil. *„Díky digitalizaci se enormně zvýšily možnosti rychlé výměny obrovských objemů informací.“* (Jirák 2007: 191)

V současnosti díky dostupnosti a významu pronikl internet do každodenního života lidí, v důsledku konzumace obsahů a jeho využití je nejčastěji vnímán jako médium, které je otevřené a svobodné a ve kterém se smazává rozdíl mezi uživatelem a mediálním podavatelem. Všichni mají stejné možnosti a stejný přístup k informacím. Důležitým faktorem je, uvědomit si, že nová média jsou všudypřítomná. To znamená, že je celá společnost těmito médii ovlivňována. Nejsou ovlivňováni pouze jejich uživatelé. *„Nové technologie mohou tím pádem přispívat jak k lepší informovanosti členů společnosti, kteří se novinky dozívají od těch, co s těmito médii přijdou do styku, tak k vědomostní propasti. (...) Ale také nemůže být přehlížen manipulativní potenciál tzv. nových médií.“* (Osvaldová a Tejkalová, 2009: 44–45)

Nejenom uživatelé, ale i obsah sdělení je ovlivňován internetem a rovněž všemi novými technologiemi. *„Ten tak může být mnohem bohatší, přesnější a všestrannější. (...) Vytvářejí také zcela nové vztahy mezi novináři a příjemci jejich sdělení, těm druhým umožňují okamžitě reagovat na publikovaný materiál, poukázat na chybu nebo tento materiál ohodnotit, případně také vyjádřit názor na dané téma.“* (Pavlik in Jakubowicz 2013: 202)

S příchodem satelitního přenosu se zhroutil vztah mezi prostorem a časem. (Jirák 2007: 197) *„...Internet existenci prostoru vůbec nebere v potaz a časová dimenze je pro něj dána pouze technickou prostupností sítě, (...) nikoli vzdáleností zdroje od příjemce. Tím vzniká dojem blízkosti všech účastníků komunikace, který bezděky oživuje starší McLuhanovu metaforu „globální vesnice“ jako prostředí, kde jsou si všichni blízcí. Odcizení a izolace (...) jedince nejsou možné a veškeré informace jsou vysoce demokratizované, totiž dostupné všem.“* (Tamtéž)

Novinářům přinesl internet zjednodušení práce v mnoha ohledech: zrychlení průběhu prací, větší dosah šířených obsahů, veřejný a aktivnější kontakt s příjemci. I přesto nerezignují na metody tradiční žurnalistiky. Nemají důvěru v solidnost informací nacházejících se na internetu a dostupné informace těžko hodnotí. (Jakubowicz 2013: 205) Nové technologie zásadním způsobem rozšiřují schopnosti novináře či reportéra, sbírat a okamžitě ověřovat informace. Za charakteristické vlastnosti internetové žurnalistiky se považují hypertextualita, multimedialita a interaktivita. Právě hypertextový formát a způsob distribuce v časoprostorové disponibilitě jsou dva základní rysy specifika internetového prostředí. (Děkanovský 2008: 77–78)

Využívání internetu jako doplňkového kanálu při šíření obsahu, paralelního k jejich prvotnímu šíření, a tvorba obsahů speciálně pro tento kanál je projev internetizace médií. Tradiční média mají možnost personalizace sdělení, adresovaného přesně určeným skupinám. (Jakubowicz 2013: 31) „...*Rovněž se z nich stávají nové potenciální zdroje příjmu díky transakčním platbám, poplatkům za internetové služby, e-obchodu, novým formám reklamy, poplatkům za generování pohybu v síti atd. Obohacení vysílaného programu šířeného pomocí radiokomunikační služby o vlastnosti interaktivity a doplnění obsahu o další informace a služby, které lze získat díky plynulému přechodu z programu na internet a zpět.*“ (Tamtéž)

Díky internetu mohly vzniknout také sociální sítě, jako například Twitter, Facebook nebo Instagram. Právě ony se stávají rovněž důležitým zdrojem a míra jejich využití se zvyšuje. Mezi nové žurnalistické žánry patří post a tweet (do 140 znaků). „*Blogy a sociální sítě, Facebook či Twitter umožňují lidem dívat se na televizi a zároveň diskutovat na internetu o tom, na co se dívají.*“ (Jakubowicz 2013: 42)

Internet usnadnil i archivaci materiálů. V každé mediální organizaci se uchovávají výsledky činnosti v archivu. „*Teprve jejich dematerializace umožňuje díky internetu potenciálně zpřístupnit celé to bohatství všem.*“ (Jakubowicz 2013: 17) Stejně tak můžou tyto archivy využívat i komentátoři, kteří získali nový zdroj. I oni mají své archivy, ale nezpřístupňují je všem. Nové technologie jim pomohly je uchovávat, rychleji v nich vyhledávat a doplňovat je. Dříve si musel divák pořady nahrávat, dnes si je může pustit zpětně na internetu v řádu několika dnů, někdy i déle.

2.5 Sportovní komentátor a komentář přímého přenosu

Slovní komentář je významnou doprovodnou součástí každého přímého přenosu. Při televizním vysílání je reportérem sám obraz, ale důležitá je i role komentátora. Jeho slova mohou hodnotě přenosu prospět či uškodit. „*Jediný popis, který televizní komentář připouští,*

je popis toho, co na obrazovce je, ale co přesto divák nemůže vidět. Určit například jména hráčů apod.“ (Hladký 1986: 178) Jen špatný televizní komentátor popisuje děj, jež divák sleduje.

Tato situace nastává, když reportér není odborník a není schopen sdělit divákům něco navíc nebo nemá dostatečný postřeh, aby mohl pohotově reagovat na situace, které se udály. Z toho vyplývá, že bez hlubokých odborných znalostí nelze televizní přenos úspěšně komentovat, protože komentátor musí být dokonale zasvěcen do problematiky, která se na obrazovce objeví. Jen tehdy může diváky poučit, upozornit je na různá fakta, vysvětlovat, glosovat a zaujímat stanovisko. Z toho důvodu je potřeba důkladná příprava. Tou se nemyslí doslovné napsání slovního doprovodu komentátora, protože by nekorespondovala se situacemi na obrazovce. Nic nemůže nahradit bezprostřední reakci a improvizaci schopnost. Důkladná příprava znamená dokonalé seznámení s problematikou obsahu přenosu a znalost osob a věcí, které mohou být součástí přenosu. Komentátor musí vážit obsah svých slov, jejich přiměřenost a vhodnost slovního vstupu i mlčení. Na komentátorův výkon má vliv i jeho osobnost a zkušenosti. (Hladký 1986: 177–180)

Práce komentátora je tedy nesmírně náročná a obtížná. Jeden z nejnáročnějších prvků je bystrá reakce. Za každým přenosem se skrývá možnost nepředvídatelných situací. Obrazovka je ukáže, ale nemůže je často vysvětlit. Už Hladký (1986) ve své knize psal, že požadavky na komentátory budou neustále a oprávněně stoupat. To se postupem času potvrdilo. V současnosti jsou požadavky vyšší, než byly v minulosti. Nejvyšší nárůst požadavků přišel se zavedením a rozmachem internetu.

Specifickým požadavkem televizního komentáře při přímém přenosu je jeho pevné sepětí s obrazem. Protože obraz zde hraje roli primární, je nezbytné, aby komentátor své slovo obrazu podřídil. Ne vždy tomu tak je, protože komentátor nepopisuje celou dobu pouze dění na dané sportovní události, která je vysílána. Komentář může být s obrazem synchronní, ale i asynchronní. „*Porušení vazby mezi mluveným slovem a obrazem v synchronu způsobuje, že:*

a) obraz se s komentářem rozchází, čímž vzniká rozporné sdělení – komentář říká něco jiného, než vidíme na snímcích, a tím dochází k jejich vzájemnému vyrušení (anulace).

b) komentář dominuje, je prosycený informacemi a obraz je pouhou jeho kulisou a ilustrací...nebo naopak, nic neříkající komentář na silně emotivní záběry, což vede ke vztahu odcizení (alienace).

c) obraz a komentář vypovídají totéž (komentář popisuje obraz), jsou redundantní, kladené na sebe (superpozice).“ (Osvaldová 2011: 79)

Podle Jozefa Mergeše je jazyk komentátora provázaný s realitou na fotbalovém hřišti i s vizuálním ztvárněním reality prostřednictvím přímého přenosu. Je možné hovořit o určitých logicky podmíněných vlastnostech výstavby textu, z čehož vyplývá, že text vzniká tak, jako vzniká děj na hřišti. (Mergeš 2012) „*Soulad mezi obsahem a formou je v televizní žurnalistice ovlivňován i celou řadou dalších aspektů, například chováním, vystupováním a celkovým zjevem komentátora či moderátora.*“ (Hladký 1986: 80)

Celkově je komentování přímých přenosů velmi náročné a vyžaduje nejen široký rozhled, vzdělání, ale i vlastnosti, se kterými se člověk rodí a kterým je těžké se naučit – například pohotovost, takt, umění rychle reagovat či improvizovat a mnohé další. Rovněž musí komentátor znát dostatek informací v případě neočekávaných událostí například prodloužení přenosu. (Hladký 1986: 141)

Hladký (1986) rozlišuje deset kritérií pro práci komentátora:

- Široké všeobecné vzdělání, kulturní a politické znalosti;
- Nesmírný takt, skromnost, vkus a kultivovanost projevu;
- Improvizační schopnosti;
- Pohotovost, bystrá reakce;
- Bohatý slovník, kultivovanost vyjadřování a slovních obrátů, dokonalá znalost rodného jazyka;
- Příjemný hlas, důvěryhodnost osobnosti;
- Smysl pro objektivitu a potlačování subjektivních pocitů;
- Smysl pro podřízení slova obrazu;
- Hluboká znalost oboru přenášené události;
- Umění mluvit i mlčet v pravý čas.

Jednou z funkcí přímého přenosu je funkce zpravodajsko-informativní. Tu plní přenos sám o sobě. Je to tím, že přenáší událost v době, kdy probíhá a umožňuje divákovi nepřímou účast na této události. „*O to více, že doprovodný komentář může poskytnout divákovi informace, které někdy nemusí mít ani přímý účastník události. Komentář může upozornit na zajímavosti, které televizní obraz nemůže ukázat.*“ (Hladký 1986: 165) Rozvoj techniky přinesl možnost záznamu, díky čemuž je možné pouštět reprízy či záznamy. Kvůli přímým přenosům se však některé termíny konání sportovních událostí přesouvají (například předehrávky fotbalových zápasů).

Postupem času se do komentáře různých sportovních událostí kromě komentátora začlenil i spolukomentátor nebo expert, který odkazuje na profesi řečníka, analyzuje a doplňuje komentátora. Komentátor je vnímán seriózně, protože je novinář,

a spolukomentátor, protože je zpravidla bývalým sportovcem, od kterého se očekává, že se ve svém řemesle orientuje, čímž zvyšuje kredibilitu přenosu a jeho prestiž. Vystupuje v pozici odborníka, který vysvětluje průběh hry a dění vztahuje k širšímu kontextu. Poskytuje odborný pohled na situace, které laik nemusí na první pohled vidět. Komentátor se věnuje tomu, co se stalo a spolukomentátor vysvětluje, jak a proč se to stalo. Spolukomentátor podporuje projev komentátora, protože jej často potvrzuje. (Mergeš, 2015)

3. Metodologie

3.1 Předchozí výzkumy

Jak jsem již zmiňoval v úvodu, k tématu není mnoho primární literatury. V českém prostředí najdeme výzkumy, které se zabývají sportovními komentátory z hlediska lingvistického. Příprava sportovních komentátorů a obecně jejich profese, jsou však oblasti téměř neprobádané.

Za studii, která je nejbližší mému výzkumu, považuji diplomovou práci Hany Hilbertové (2016), která vznikla na Masarykově univerzitě na téma Proměny pracovních rutin sportovních komentátorů vlivem konvergence. Cílem této práce bylo pomocí hloubkových rozhovorů zjistit, jestli je multiskilling součástí pracovních rutin sportovních komentátorů a jak se práce komentátorů změnila vlivem konvergence. V roce 2014 vznikla na Karlově univerzitě diplomová práce na téma Analýza práce komentátora přímého přenosu, v níž si její autor Michal Bereň kladl za cíl provést lingvistickou a kvantitativní obsahovou analýzu a pomocí nich najít v projevech komentátorů sportovních přímých přenosů rozdíly. Na Univerzitě Palackého obhájil Miroslav Štůrala (2018) bakalářskou práci o Petru Vichnarovi s názvem Osobnost české televizní žurnalistiky – Petr Vichnar. V této práci měl za cíl zmapovat profesní kariéru Petra Vichnara.

3.2 Cíl práce

Cílem mého výzkumu je zjistit, jaký vliv má internet na proměnu přípravy sportovních komentátorů a pomocí komparace popsat, jak se připravovali v době, kdy neměli k dispozici internet, a jak se připravují nyní. Důraz je kladen na získávání informací nutných pro přípravu na utkání a pro samotné komentování. Vzhledem k potřebě detailního popisu jsem zvolil k získání informací kvalitativní metodu polostrukturovaných rozhovorů s relevantními sportovními komentátory.

3.3 Metoda výzkumu

Pro svoji práci jsem zvolil metodu kvalitativního výzkumu, konkrétně polostrukturovaný rozhovor. Kvalitativní výzkum je chápán jako protipól kvantitativnímu nebo pouze jako jeho doplněk. Postupně si ale získal rovnocenné postavení. Podle Hendla však neexistuje jediný obecně uznávaný způsob, jak vymezit nebo dělat kvalitativní výzkum. (Hendl 2005: 49)

V typickém případě by si měl výzkumník na začátku zvolit téma a určit základní výzkumné otázky. (Hendl 2005: 50) Otázky je možné v průběhu výzkumu dále upravovat. Kvalitativní výzkum probíhá delší dobu, protože sběr dat a jejich analýza vyžadují hodně času. „*Sběr dat a jejich analýza probíhá současně, protože výzkumník sbírá data, provede jejich analýzu a podle výsledku se rozhodne, která data potřebuje, začne znovu se sběrem dat a s jejich analýzou.*“ (Tamtéž) Podle Dismana je při kvalitativním výzkumu využívána induktivní logika. Na začátku výzkumu je sběr dat, ve kterých výzkumník pátrá po existujících pravidelnostech, zkoumá jejich význam a snaží se vyvodit závěry. (Disman 2000: 287)

Základní charakteristika kvalitativního výzkumu a jeho výsledků je, že se provádí pomocí delšího a intenzivního kontaktu s terénem nebo situací jedince či skupiny jedinců. Situace by měly často reflektovat každodennost. (Hendl 2005: 51)

Výzkumník se snaží získat pohled na předmět studie, jeho kontextovou logiku a pravidla, která v dané oblasti fungují. K tomu používá málo standardizované metody získávání dat a on sám je hlavním instrumentem.⁸ Mezi hlavní úkoly patří objasnit, proč lidé jednají určitým způsobem a jak organizují své každodenní aktivity a interakce. (Hendl 2005: 52) „*Dále se induktivně analyzují a interpretují. Výzkumník nevytváří z dat skládanku, jejíž tvar zná, ale spíše konstruuje obraz, který získává kontury v průběhu sběru a poznávání jeho částí. Výzkumník ve svém hledání významů a snaze pochopit dění vytváří podrobný popis toho, co pozoroval a zaznamenal. Snaží se nevynechat nic, co by mohlo pomoci vyjasnit situaci.*“ (Hendl 2005: 52)

Často je kvalitativnímu výzkumu vytýkáno, že se skládá ze sbírky subjektivních dojmů. Je také těžko zobecnitelný, protože se zabývá menším počtem jedinců a probíhá často na jednom místě. Kvalitativní výzkum bývá často těžko průhledný a málo transparentní. To, co je v rámci kvantitativního výzkumu kritizováno, může být v kvalitativním výhodou.

Kromě kritizovaných rysů existují i přednosti kvalitativního výzkumu. Tou nejvýznamnější je získání hloubkového popisu případů. „*Nezůstává na povrchu, ale provádí podrobnou komparaci, sleduje jejich vývoj a zkoumá příslušné procesy. Citlivě zohledňuje působení kontextu, lokální situaci a podmínky. Kvalitativní výzkum poskytuje podrobné informace, proč se daný fenomén objevil.*“ (Hendl 2005: 53) Za další přednosti kvalitativního výzkumu jsou považovány: možnost zkoumání fenoménu v přirozeném prostředí a možnost dobré reakce na místní situace a podmínky.

---

⁸ „*Typy dat v kvalitativním výzkumu zahrnují přepisy terénních poznámek z pozorování a rozhovorů, fotografie, audio a videozáznamy (...) a všechno to, co nám přibližuje všední život zkoumaných lidí...*“ (Hendl 2005: 52)

V kvalitativním výzkumu získáme mnoho informací o velmi malém počtu jedinců. „Sbíráme pouze ta data, která potřebujeme k testování hypotéz. Snažíme se sebrat „všechna data“ a nalézt struktury, pravidelnosti, které v nich existují.“ (Disman 2000: 287) V kvalitativním výzkumu rozhodují o redukci dat de facto zkoumané osoby. Mizí zde hranice mezi rolí výzkumníka a rolí zkoumané osoby, oba jsou rovnocennými partnery. (Disman 2000: 300)

3.3.1 Polostrukturovaný rozhovor

Hlavní skupinu metod sběru dat tvoří podle Hendla naslouchání, vyprávění, kladení otázek lidem a získávání odpovědí. „Dvě krajní formy dotazování představují na jedné straně dotazníky s pevně danou strukturou otázek a uzavřenými otázkami. (...) Na druhé straně volné rozhovory, jejichž struktura není předem dána a které mají mnohdy podobu volného vyprávění subjektu.“ (Hendl 2005: 164) Stejně tak tomu je i u strukturovaných a nestrukturovaných rozhovorů, kdy strukturované mají jasně danou osnovu otázek. Polostrukturovaný rozhovor je potom kompromisem obou posledních uvedených. Má dané primární otázky, ale lze se doptávat pomocí sekundárních. Díky tomu je snazší reagovat na jeho průběh. Částečným nastíněním otázek minimalizujeme jejich variaci, aby nebyla získaná data výrazně odlišná a dala se mezi sebou porovnávat.

Analýza dat získaných pomocí přísně strukturovaného dotazování je jednodušší, ale v kvalitativním výzkumu se nepovažuje za vhodnou. Kritici argumentují tím, že výzkumník utváří rozhovor vlastní představou. (Hendl 2005: 164–165) Je proto vhodnější metoda rozhovoru polostrukturovaného nebo nestrukturovaného.

Polostrukturovaný rozhovor je dostatečně strukturován, aby se mohl zaměřit na specifická témata spojená se studovaným jevem. (Galletta 2013: 24, vlastní překlad) Otázky nemusí být logicky řazeny za sebou, protože, pokud by prozrazovaly výzkumný cíl, mohly by přimět respondenty odpovídat tak, aby daný cíl podporovali a mohlo by to tedy ovlivnit i výsledek studie. Podle Miloslava Dismana by měly být první otázky jednoduché, aby získaly důvěru dotazovaných osob, ale měly by být pro respondenta také zajímavé. Méně zajímavé otázky by měly být umístěny uprostřed, kdy se již respondent „dostal do tempa, ale ještě není unaven“. V pozdějších fázích rozhovoru bychom již také měli počítat s narůstající únavou zkoumaných osob. Tehdy je čas uvést nějaké zvláště zajímavé otázky a změnit jejich formu. (Disman 2000: 158–159)

3.3.2 Výzkumné otázky

V rámci výzkumu odpovídám na hlavní otázku: Jak se změnila příprava sportovních komentátorů na utkání s příchodem internetu? Tuto otázku doprovází dílčí otázky: Jak se sportovní komentátoři připravovali a jakým způsobem získávali informace v době, kdy neměli k dispozici internet? Jak se připravují a získávají informace nyní, v době internetu?

3.3.3 Výzkumný vzorek

Pro svoji práci jsem si vybral osm sportovních komentátorů. Se sedmi z nich jsem hovořil osobně a s jedním jsem komunikoval přes e-mail. Všichni komentátoři pracují pro Českou televizi a všichni, kromě Vladimíra Drbohlava, komentovali buď fotbal nebo hokej.⁹ Vladimíra Drbohlava jsem si zvolil vzhledem k jeho zkušenostem s prací v televizní sportovní redakci. Je rovněž pamětníkem používání technologií, které mladší generace již nepoznala. Také se na něj v rozhovorech respondenti odvolávali.

Robert Záruba, Jaromír Bosák, Petr Vichnar, Pavel Čapek, Vladimír Drbohlav a Michal Dusík zažili jako komentátoři dobu, kdy neměli k dispozici internet, ale komentují i v době internetové. Jiří Hölzel a Vlastimil Vlášek zastupují generaci, která nekomentovala v době, kdy ještě internet nebyl k dispozici.

Robert Záruba se narodil v roce 1967. Momentálně je šéfredaktorem redakce sportu v České televizi, kde působil jako externí redaktor od roku 1984, jejím zaměstnancem se stal o šest let později. Hlavním sportem, kterému se jako komentátor věnuje, je hokej. Dále může být nasazen na baseball, softbal a florbal. Jeden z jeho nejslavnějších výroků byl „vítejte zlatý hattricku,“ kterým slavil vítězství českých hokejistů na olympiádě v Naganu v roce 1998. Jako moderátor uvádí pořad Buly – hokej živě. Kromě práce v České televizi (dále jen ČT) přednáší na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy.

Jaromír Bosák se narodil v roce 1965. Pro Českou televizi komentuje od roku 1994. V letech 2000–2002 byl šéfredaktorem redakce sportu ČT. Hlavním sportem, který komentuje je fotbal. Komentuje hlavně zápasy ligy mistrů i české fotbalové reprezentace. Kromě fotbalu je komentátorem golfu. Na internetu vydává svůj pořad Ušák a také vydal několik publikací – například Francouzský deník, Brazílský deník, Africký deník či Finále na dosah. Aktivně hraje fotbal za Real Top Praha.

Petr Vichnar se narodil v roce 1953. Do České televize přišel roku 1977 a hned o rok později se stal zaměstnancem. Komentoval mnoho sportů jako krasobruslení, házená, vodní

---

⁹ Komentovali i jiné sporty, fotbal a hokej jsou pouze pojmítkem mezi nimi.

slalom, hokej nebo sjezdové lyžování. Také je moderátorem redakce Branky, body, vteřiny. Vichnar působil jako komentátor na devíti olympijských hrách.¹⁰

Pavel Čapek se narodil v roce 1958. Externím spolupracovníkem České televize se stal ve svých dvaadvaceti letech v roce 1980. O čtyři roky později už byl zaměstnancem ČT. Mezi sporty, které komentoval, patří fotbal, jemuž se už ale nevěnuje a pouze moderuje pořad Studio fotbal. Nadále komentuje klasické lyžování a veslování. Pavel Čapek je vedoucím dramaturgem fotbalové sekce.

Vladimír Drbohlav se narodil v roce 1953. Působí v České televizi od roku 1971, momentálně jako vedoucí zahraničních operací. Jeho televizní kariéra je bohatá. Působil například jako asistent režie, dramaturg, reportér, moderátor, komentátor nebo koordinátor. Specializoval se také na mnoho sportů. Tím hlavním byla atletika, ale mimo ni také klasické lyžování, kanoistika nebo vzpírání.

Michal Dusík se narodil roku 1971. Vystudoval Matematicko-fyzikální fakultu Univerzity Karlovy¹¹. V ČT je zaměstnán od roku 1994. Hlavním sportem, který komentuje, je hokej. Kromě hokeje se věnuje také komentování atletiky, sportovní střelby, snowboardu a lyžařské akrobacie.

Jiří Hölzel patří do mladší generace komentátorů a je jedním z těch, kteří dobu, kdy komentátoři neměli internet k dispozici, nezažili. Narodil se v roce 1977. V České televizi působí jako zaměstnanec od roku 2002, čtyři roky předtím zde působil jako externí spolupracovník. Dříve komentoval hokej a stále komentuje extrémní sporty, zejména divokou vodu a air race. V současnosti se už komentování hokeje nevěnuje a uvádí pouze studio pořadu Buly – hokej živě.

Vlastimil Vlášek se narodil v roce 1981. V České televizi působil jako externista od roku 2002. V roce 2005 se stal jejím zaměstnancem. Stejně jako Hölzel dobu bez internetu nezažil. Vlášek komentuje v televizi hlavně fotbal.

3.4 Limity výzkumu

Kvalitativní výzkum má vedle svých výhod také nevýhody a určitá omezení. Ty se v konečné podobě výzkumu mohou projevit, musíme je tedy vzít v potaz. Vzhledem ke kvalitativní metodě jsem obsáhl menší, omezený počet respondentů, protože v kvalitativním výzkumu se pracuje často s malým množstvím příkladů. Vzhledem k tomuto faktu není

---

¹⁰ V roce 2018 komentoval své poslední.

¹¹ Z tohoto důvodu přišel do kontaktu s internetem hned v jeho začátcích. Když přišel do ČT, uměl s ním již pracovat a podle slov Vladimíra Drbohlava jej i prosazoval.

možné některé výsledky této studie zobecnit. Na druhou stranu můžeme problému díky zvolenému přístupu detailněji a do větší hloubky porozumět.

Druhým úskalím výzkumu byla časová vyčerpánost respondentů. Komentátoři měli pouze omezené časové možnosti, kdy se mohli věnovat odpovědím na otázky. I přesto se mi podařilo získat dostatek materiálu, který následně v empirické části analyzuji a ve všech případech mi respondenti dokázali v omezeném čase odpovědět na všechny otázky, které jsem jim položil a na které jsem měl v plánu se dotázat.

4. Empirická část

4.1 Vývoj technologií

4.1.1 Modem, dálnopis a fax

V této kapitole se zaměřím na technologie, které předcházely internetu. Když pomineme dopis, informace se do redakcí dostávaly prostřednictvím dálnopisu, modemového propojení a faxu.

Prvním základním zdrojem údajů v mnou sledovaném období byl dálnopis.¹² „*Telex dovolil bezobslužný datový přenos textových zpráv prostřednictvím speciálních, a to i telefonních linek. Díky dálnopisu bylo možné přijímat vysílání jedné stanice neomezeným množstvím jiných stanic.*“¹³ (Večeřa 2015: 162) „*S oblibou jej používaly zpravodajské agentury.*“ (Večeřa 2015: 163) Dálnopisem podle vzpomínek Vladimíra Drbohlava přišly tři nebo čtyři listy papíru se stejným obsahem. Na prvním a druhém byl obsah dobře čitelný, ale na čtvrtém již téměř vůbec. „*...To prostě byly kilometry a já nevím, kdybych to dal za rok, tak Český dráhy papíru, na kterých šly ty zprávy.*“ (Drbohlav 10) Komentátoři si následně listy odtrhávali nebo opisovali informace, které potřebovali.

Telefax se stal důležitou technologií při přenosu informací. Byl založený na přenosu psaného textu nebo obrazového sdělení. „*Postupně se faxy stávaly stále menší a díky tomu běžněji používané, což platí zvláště o osmdesátých letech.*“ (Večeřa 2015:163) Hlavním rozdílem oproti dálnopisu bylo, že faxem bylo možné přenášet již i obrázky. Informace o jednotlivých zápasech se zapisovaly do knížek a bloků analogovým způsobem. Kdo se chtěl seznámit s výstupy v rámci mezinárodních výměn z agentur, našel si v knize příslušné datum, kde bylo možné nalézt veškeré materiály z daného dne. Zapisovaly se většinou noticky, přibližně tři řádky.¹⁴

Vzhledem k politické situaci v České republice musela být místnost, kam tyto informace přicházely, hlídaná. „*Naším jediným informačním zdrojem v těch, dejme tomu sedmdesátých až osmdesátých letech, bylo to, že jsme přicházeli do místnosti, která byla*

---

¹² „*To byla mašina, která měla v sobě velký pás, na který byl pravidelně vyřukávaný obsah sdělení, který bylo zasíláný. Klasický systém dálnopisu.*“ (Drbohlav 9) „*...To je více méně věc, kterou spravoval jakejsi garant obsahu...*“ (Drbohlav 10) Garantem obsahu mohla být například Československá tisková kancelář.

¹³ *Dálnopis vznikl na začátku dvacátého století, ale jeho největší rozmach je datován mezi světové války. Pro telex hovořilo to, že zvládal translaci textu v nezakódované formě, což usnadňovalo přenos a jeho zpracování méně kvalifikovanou pracovní silou.* (Večeřa 2015: 163)

¹⁴ „*...Kdo vyhrál, byl to rekord, kdo prohrál a tenhle že byl třetí, protože ten, co byl první, tak upadl a to bylo všechno.*“ (Hölzel 13)

hermeticky uzavřená a tam byla taková baba za okýnkem prověřená a ta nám dávala stránky...“ (Drbohlav 6)

V Československé televizi (dále jen ČST) byly problémy s dostupností popisů, které vyřešila dohoda o zpravodajské výměně. ČST se podařilo propojit na začátku devadesátých let modem.¹⁵ „*My jsme potom dostávali k těm materiálům základní popisky. (...) tam prostě bylo 21. minuta Ferugia. Byly tam prostě ty nejzákladnější momenty.*“¹⁶ (Drbohlav 6)

Z dálnopisu, později modemu „vylézal“ dlouhý pás papíru, na kterém byly zprávy z politiky, kultury a dalších rubrik, a hlavně ze sportu. Díky sportovní části měli komentátoři k dispozici podle slov Petra Vichnara údaje, které je možné v současnosti najít na internetu. Jednalo se o základní informace k jednotlivým sportovním událostem.

U modemu byl stejně jako u dálnopisu problém s umístěním, protože i modem se nacházel v místnosti, kde byl předtím dálnopis. Tato místnost bývala večer zamčená, což představovalo pro sportovní redaktory problém, protože se mnoho sportovních událostí odehrávalo ve večerních hodinách. Komentátorům se jej povedlo vyřešit přibližně v polovině osmdesátých let. Domluvili předávání klíčů k místnosti, ale museli kvůli tomu podepisovat závazky o mlčenlivosti.

Sportovní servis zpočátku nebyl zahraniční. „*...Ten sportovní servis se víceméně přikoupil, (...) myslím, že v osmaosmdesátém.*“ (Drbohlav 6) V té době dostala ČT poprvé přístup do systému Reuters se sportem. Do té doby hrála ČST ve zpravodajské výměně pouze roli naslouchající strany, která do ní nemohla aktivně vstupovat.¹⁷

Když přišel technologický pokrok, přibližně dva roky přežívala zastaralá technologie, protože se nevěřilo, že by bylo možné dělat sportovní zpravodajství jinak. V devadesátých letech se rychle přešlo na nové technologie. I v současnosti se však Vladimír Drbohlav setkává s názory, že se komentátoři nechtějí vzdát zažitých postupů.

---

¹⁵ „*Ten modem to bylo takový mezi (faxem a dálnopisem). Já taky nejsem technik jo, ale znova, ten výstup nebylo to jako fax, nebylo tam možný přenášet nějaký abstraktní třeba fotky, ale bylo to zase něco jako dálnopis, ale na selektivnějším sdělení, protože více méně to ovládala někde v tom ženevském ústředí jakási síla, asi na začátku personální a myslím, že v průběhu těch osmdesátých let se to vynořilo už na nějakým způsobu té elektronický obsluhy, ale tím pádem to mohlo fungovat i vzhledem k časovým posunům u akcí z Ameriky, Asie, Austrálie nepřetržitě. Ty dálnopisy taky jely furt, páč ty měly neustálou službu, ale prostě problém byl tady ten příjem. Protože když dálnopisná baba končila v 6 hodin, ale pak kvůli zprávám musely chodit na dvě směny, tak končily v 8 a ráno přicházely v 8 a mezitím tam nikdo nebyl.*“ (Drbohlav 10)

¹⁶ „*...Už to bylo podstatně složitější při nějakých akcích, (...) člověk třeba u toho motorismu věděl vítěze a tam se třeba někdo zabil a záviselo už jenom na tom, jestli ten člověk byl inteligentní a napsal tam, že tam byl fall off, anebo to tam nenapsal, protože předpokládal, že každý se na to dívá v přímém přenosu a zase musel člověk nějak shánět. (...) Právě pro tyhle zdroje je internet. Dodneška to jede, tohle zpravodajství funguje a dneska k tomu člověk napíše základní šotlist a ten putuje souběžně s tím materiálem do ústředí a každý si ho může zobrazit. Ale něco na týhle úrovni fungovalo už v osmdesátých letech, jenom ten způsob distribuce byl velice specifický.*“ (Drbohlav 6)

¹⁷ „*...Proběhlo jednání sportovních koordinátorů IBU překvapivě v Praze s těma lidma, které jsem prostě devět let slyšel, tak jsem je konečně poznal a v návaznosti na tohle se tehdy uzavřela tahle dohoda.*“ (Drbohlav 6)

4.1.2 Internet

V České televizi se stal internet okamžitě po svém nástupu využívanou technologií. Pro novináře, a tedy i komentátory, se stal velkým pomocníkem, využívali jej pro svoji přípravu na utkání.

„V roce 1994, 1995 se tady (v ČT) budoval Cesnet, v roce 96 nebo 7 tady začalo vznikat konsorcium dalších firem, ať už to byl CZ nix (...). Takže v České televizi je internet, jestli se nepletu, od roku 1998. To bylo nějaký to základní připojení. (Dusík 1) „V roce 1998 se tahle budova zpravodajství začala postupně vybavovat internetem. Já jsem začal používat internet v sezoně 1998/99, takže se to ke mně muselo dostat během roku 1998.“ (Záruba 1)

Ne všichni však měli možnost internet používat, protože se instaloval postupně. Navíc počítač měli k dispozici jen někteří. Druhým úskalím byl fakt, že ne všichni byli zpočátku počítačově „gramotní“. Například Michal Dusík se s internetem setkával již na vysoké škole a poprvé se s ním setkal v roce 1990. *„...V televizi se začal ten internet výrazněji pro to komentování používat až po tom osmadvadesátém, spíš po roce 2000.“ (Dusík 1)*

Obsah internetu nebyl v jeho začátcích ani v nejmenším srovnatelný s tím dnešním. *„Do televize jsem přišel v roce osmadvadesát a byl to teda velkej souboj, musím říct, protože ten internetovej archiv, protože se to teprve rozjíždělo, takže dohledat nějaký informace, to bylo, jak my říkáme, Sisyfova práce. To bylo hodně náročný v tuhle tu chvíli, když to vztáhnu k tomu hokeji.“ (Hölzel 12)*

Internet se tedy začal v České televizi používat v téměř stejnou dobu jako mobilní telefony. Ty měl Pavel Čapek s kolegy k dispozici na mistrovství světa ve fotbale ve Francii v roce 1998. Internet podle jeho slov musel přijít někdy záhy.

Ještě před internetem byl vynalezen teletext. Šlo spíše o doplňkové médium, kde se daly najít různé informace ze všech odvětví včetně sportu. V současnosti je možné na teletextu najít přehled výsledků z nejrůznějších sportů a soutěží, tabulky, statistiky a zajímavosti ohledně přestupů a podobně. I přes tyto možnosti nikdy nebyl pro komentátory a jejich přípravu důležitý. Někteří s ním nepracovali vůbec, ostatní jej považují za informační zdroj, ale cíleně se podle něj nepřipravovali. Teletext totiž nepřinášel a nepřináší žádné nové informace, které by se nedaly najít jinde. Všechny informace byly obsaženy v tištěných novinách a časopisech. Teletext má navíc omezenou kapacitu a zprávy se na něm neustále obnovují – nebylo tedy možné dohledat starší informace.

„...Cíleně jsem se podle teletextu určitě nepřipravoval. Vždycky jsem si ho procházel, a jakoby jsem si to „zapamatoval“.“ (Čapek 20) „Tam je výhoda, že je to nějak seřazený podle sportu a po soutěžích a po akcích.“ (Čapek 19)

4.2 Zdroje sportovních komentátorů

Aby se komentátor vůbec mohl začít na utkání připravovat a mohl shánět informace, musí nejprve vědět, kde je vyhledávat. Nestačí mu však pouze jeden zdroj. Zdrojů je několik a každý má svoje výhody i nevýhody, a ne všechny byly vždy dostupné. V minulosti bylo daleko méně zdrojů, které byly zároveň dostupné menšímu počtu lidí. To souviselo jak s technologiemi, tak i s režimem, který na českém území v minulosti byl.

Oproti tomu v současnosti má většina diváků přístup k internetu. Tudiž se předávání informací zrychlilo a jejich množství výrazně zvýšilo. Získávání informací v současnosti je tedy nesrovnatelné s tím, jak tomu bylo v minulosti.

4.2.1 Primární zdroje

Každý sportovní komentátor v době předinternetové využíval jiný primární zdroj. Všichni se ale shodli na tom, že jedním ze stěžejních zdrojů byl tisk. Rovněž se ale nepřipravovali pouze z jednoho zdroje. „Kombinace těch věcí. To znamená, snažil jsem se číst nejenom naše noviny a časopisy. To byla samozřejmost. Zároveň jsem se snažil ty články uchovávat a třídit podle hráčů, klubů, zemí a témat. K tomu bylo dobré doplnit tu druhou část. To je kontakt přímo s těmi sportovci, což bylo dříve daleko jednodušší než dneska.“ (Záruba 3) Jaromír Bosák bydlel dlouho dobu u západních hranic, z toho důvodu měl možnost sledovat několik let německou televizi, což byl pro něj rovněž důležitý zdroj.¹⁸ „...O co jste se mohl opírat, byly vaše vlastní zápisky, vaše vlastní archivy, eventuálně zahraniční časopisy.“ (Bosák 1)

Dříve využívali komentátoři nejčastěji každodenní tištěné noviny, vlastní archivy či zápisky a kontakt s lidmi zainteresovanými v daném sportu. Nejcennější informace se komentátoři dozvěděli v zahraničí, odkud si vozili mnoho podkladů, z nichž mohli čerpat při komentování a dalších přípravách. Platilo ale, že se museli držet zdrojů, které byly veřejné a také dostupné. V celkovém pohledu ale nelze jeden zdroj označit za stěžejní. Byla to spíše kombinace všech zdrojů.

---

¹⁸ Bosák sledoval Bundesligu v originále. Byl to úplně jiný styl komentování. „Z německých stanic jsem toho věděl více o Beckenbauerovi než z Československé televize o Panenkovi.“ (Bosák 2013: 91) V osmnácti letech se ale odstěhoval, takže neměl možnost tento zdroj informací využívat v takové míře jako předtím.

Zdrojů bylo nejenom méně než dnes, ale také ve srovnání se situací v jiných zemích. Bylo to hlavně z důvodu omezení vyplývajících z existence komunistického režimu. „*Já jsem na svém prvním mistrovství byl v roce 1985 v Bormiu v Itálii. A já jsem tam fakt zíral, co všechno mají k dispozici ti zahraniční novináři. Byl to pro mě takový dar tam jet, protože jsem se k těm informacím mohl dostat. A mohl jsem divákům dát víc, než kdybych to dělal odsud z Prahy.*“¹⁹ (Vichnar 1) Ani v současnosti nejsou podmínky v některých ohledech srovnatelné „*...Nemáme podmínky jako kolegové z německé nebo francouzské televize, kteří si můžou před zápasem jejich týmu v lize mistrů s Realem Madrid zaletět do Madridu na ligové utkání. Já si totéž najdu doma na nějakém kanálu a něco si z toho sestříhám.*“ (Bosák 2013: 105)

Samozřejmě se v současnosti daleko častěji hledají informace na internetu na úkor tištěných novin a podobně. Více se pracuje se statistikami, méně s ročenkami, stále se však jedná o kombinaci všech zdrojů. „*To je potom to nejlepší, co z toho může vzniknout.*“²⁰ (Hölzel 26) Navíc zkušenější komentátoři, kteří už komentují déle, mají své archivy, které doplňují o další informace jak z internetu, tak z toho, co se dozví na tiskových konferencích či při osobních setkáních.

4.2.2 Denní tisk, časopisy, ročenky

Číst průběžně noviny, to byl jeden z mála pravidelných zdrojů sportovních komentátorů v době předinternetové. Pokud to bylo jen trošku možné, snažili se číst i zahraniční noviny, ke kterým měli možnost se dostat. Ze zahraničních časopisů odebírala redakce sportovní noviny z Polska, východního Německa a Sovětského svazu. Naprosto nezastupitelným zdrojem byl však švýcarský týdeník Curyšský sport, který přicházel do redakce a byl jediným pravidelným důvěryhodným zdrojem ze západu. Celkově byl omezený počet novin a neexistoval bulvár. „*...V podstatě se bralo, co je psáno, to je dáno.*“ (Bosák 6) Z toho důvodu nebyli ani hráči pod tlakem médií a neunikalo tolik informací z jejich soukromí, jako je tomu v současnosti, kdy je menší důvěra v noviny a média obecně. Periodik je v současné době mnoho, a ne všechno, co napíše, musí být pravda.²¹

Kromě periodik, která odebírala redakce, hlavně z východní části Evropy, si mohli komentátoři obstarat materiály sami. „*Věděl jsem, kde si můžu koupit nějaký zahraniční*

---

¹⁹ Z Prahy se tehdy moc nekomentovalo, protože pokud se koupila nějaká práva na vysílání, tak tam ČT poslala i komentátora.

²⁰ „*Najdete něco na internetu a pak řeknete, já jsem si tady na netu přečetl a on no, ono to tak úplně nebylo a uveďte to na pravou míru.*“ (Hölzel 26)

²¹ „*On přijde tady do kavárny, dá si tady dvě piva, někdo ho vyfotí a druhý den bude v Blesku, že se ožral. Co on s tím má dělat, že jo. Takže i já, když bych to někde v těch novinách četl, že on se ožral, tak tomu nemůžu ještě věřit. Musím si to ověřit z nějakých dalších zdrojů.*“ (Bosák 6)

časopis, tak jsem se snažil chodit.“ (Bosák 6) Podle něj bylo jediné místo, kde se daly koupit, v Jungmannově ulici. Bylo však pod dohledem státní bezpečnosti.

Dalším důležitým zdrojem, který si komentátoři vozili ze zahraničí, byly ročenky. Kvalitní ročenky existovaly v některých zemích už v osmdesátých letech. „*Vzpomínám si, že se vynikající hokejová ročenka vydávala ve Finsku, kterou vydali vždycky po sezoně. (...) Pomalu k nám chodily i ročenky ze zámoří, ale to jen když tam někdo jel a přivezl to.*“ (Vichnar 1) Pro komentátory sjezdového lyžování byla velmi informačně obsáhlá ročenka s názvem Biorama. Na českém území byla nedostupná a museli ji shánět na zahraničních akcích.²² „*Šli jsme po tom tvrdě. Biorama pro nás byla taková posvátná publikace.*“ (Vichnar 1)

V době předinternetové nebyla možnost získat mnoho informací o samotných hráčích. Existovaly sice již zmíněné ročenky, ale ty byly spíše statistické. Možnost se naskytla pouze při komunikaci s nimi nebo s někým z jejich okolí. Existovaly ale ještě předzápasové programy, což byl další z relevantních zdrojů, které komentátoři využívali. „*V programech na zápasy ligových mužstev získáte informace, který jinde nejsou. Tam jsou exkluzivní rozhovory s hráči.*“ (Čapek 21) Programy neustále vycházejí, ale již s největší pravděpodobností nejsou tolik užívaným zdrojem pro komentátory. Přesunuly se i na internet, kde vychází často různá předzápasová preview. Rozhovory jsou nadále součástí předzápasových programů, ale i ty se přesunuly na web, kde je možné je zhlédnout v podobě videorozhovoru. Vzhledem k tomu, že jsou tyto zdroje na internetu dříve, než je k dostání předzápasový program, jsou častěji užívané.

V době internetu zaznamenávají tištěné noviny úpadek. Jejich čtenost se zmenšuje a stejně tak i náklad. Je to z toho důvodu, že mnoho informací je možné najít na internetu. a tak se i tyto mediální organizace přesunuly tam. Mají vlastní webové stránky, kromě tištěných novin tvoří i internetové. „*Dneska se ty tištěný přesunuly do těch online, takže on ten zdroj, říkám, v podstatě, jak se posunuly informační zdroje obecně, že dneska lidi získávají informace více na internetu než v tištěných médiích, tak takhle to posunul i v tom komentování. Takže těžiště je v těch onlajnových.*“ (Dusík 15) Například podle Roberta Záruby bylo dříve samozřejmostí pročítat denní tisk a časopisy, a to nejenom české. Dnes lze i zahraniční noviny najít na internetu ve větším počtu, než odebírala redakce v minulosti,

---

²² V Bioramě měli všichni závodníci a závodnice, kteří působili ve světovém poháru vlastní stránku, kde o nich byly stručné informace a výsledky z minulé sezony.

a samozřejmě i ty, ke kterým dříve neměla přístup.²³ V důsledku toho odpadlo sledování pišících novinářů.²⁴

Stejně tak je tomu s ročenkami, které již nehrají hlavní roli při přípravě. Základní informace má daný komentátor ve svém archivu, případně si může téměř cokoliv dohledat na internetu a vyžaduje to méně času než listování a vyhledávání v ročence.

4.2.3 Agenturní zpravodajství

V minulosti byl jedním z primárních zdrojů také přísun informací ze zpravodajských agentur. Zprávy z nich přicházely do redakce v době před internetem dálnopisem, faxem a modemem. Hlavní přenos byl ale přes dálnopis. „*Tohle byly dálnopisný věci, pak v polovině a ke konci osmdesátých let přicházely určitý první prvky, že se do toho dostávala ta elektronika.*“ (Drbohlav 11)

V minulosti tedy vše, co přišlo z různých agentur, ať už to byl Reuters, DPA (Deutsche Press Agentur) nebo Česká tisková kancelář (dále jen ČTK), bylo na papíře. Když z toho chtěl někdo něco použít, musel si to přepsat. Podle Pavla Čapka v ČT neexistoval žádný tištěný archiv ČTK. V redakci archivovali všechny Sporty, Góly a Stadiony. Tyto tištěné materiály byly uloženy ve vazbě a kdykoliv si je mohl některý z pracovníků vytáhnout, listovat a dohledávat v nich. Jednalo se o běžnou praxi v průběhu přípravy. V současnosti už se tento archiv v ČT nenachází.

Některé informace ale ani ČTK nevydávala běžně a v této situaci, pokud chtěli komentátoři zjistit něco, co ČTK nevydala, museli zapojit osobní kontakty a sami volat do tiskové kanceláře, aby jim tamní redaktoři danou informaci vyhledali. Nejvíce tento postup uplatňovali, když potřebovali znát střelce branek některého zahraničního zápasu. „*Přišel mi tady Inter s Manchesterem, tak kdo tam dával góly.*“ (Drbohlav 6)

V současnosti je agenturní zpravodajství neustále důležitým zdrojem. Můžeme jej ale zařadit ke zdrojům internetovým, protože informace z agentur jsou dostupné hlavně na internetu, a právě přes něj jsou data přenášena.

Velkým přínos má internetový archiv ČTK. Komentátor má možnost díky filtrování ve vyhledávači dohledat informace. „*Já třeba když je nějaká jednorázová akce, šampionát ve*

---

²³ Stále je však nutné informace ověřit. „*Když už potom budete číst díky internetu Build nebo Guardian nebo server BBC, tak se vyplatí informace ověřovat, protože nemůžete brát v potaz, že všechno, co se napíše, je pravda.*“ (Bosák 1)

²⁴ „*...My jsme byli hodně závislí na tom, jakej máme zdroj těch informací, jo, a to znamená, že jsme perfektně znali kvalitu našich pišících novinářů. Teď je to tak, že je to zcela amorfní. Ano, každý zná někoho, ale že zcela amorfně přehlídíme, protože našim zdrojem jsou přímo ty fakta, takže odpadá takhle ta selektivnost nebo někdo přesně ví, jestli je to o Kreuzigerovi, tak tomuhle tomu člověku můžu věřit, ten jedinej k němu má přístup.*“ (Drbohlav 24)

sportu, který dělám, to znamená klasický lyžování a veslování, tak si zadám do vyhledávání ČTK třeba šest měsíců a nechám si vyjet všechny informace, který tam jsou o lyžování a o veslování a to si vytisknu a to si třeba s sebou vezu na šampionát. To dělám dodnes.“ (Čapek 37)

V úplném počátku se k internetovým archivům nebylo možné připojit kdekoliv. „...Zpočátku existovalo internetový připojení přes mobilní vytáčení, (...) spojení, kde televize měla nějaký čísla, přes který se dalo připojit na internet ven.“²⁵ (Dusík 6) Postupně dospěl technologický vývoj až do podoby, kterou známe dnes – tedy možnosti připojit se odkudkoliv.

4.2.4 Osobní kontakty

Předchůdci Vladimíra Drbohlava měli každý nějakou, svým způsobem, výjimečnou osobní vazbu. „*Jarda Suchánek využíval materiál, který přes Rakušany měl na světový poháry ve sjezdovém lyžování. (...) Karel Mikyska v atletice využíval spíše zdrojů, který měl z Českých atletických statistiků z federace. V krasobruslení, tam už si zase za ty roky, za ty desetiletí vytvořil vynikající svůj vlastní kartotéční systém, kde prostě měl podchycenýho každého a nějak spolupracoval s Josefem Dědičem, (...) tak mu zasílali tyhle všechny materiály.*“ (Drbohlav 1) Ostatní komentátoři svým kolegům tyto zdroje záviděli, protože si museli informace obstarat nějakým jiným způsobem. Podle Pavla Čapka si každý hlídal svoje informace jako své know-how, a dokonce na sebe starší kolegové údajně žárlili.

Sám Vladimír Drbohlav měl své zdroje. Byl dobrým známým Jana Poppera.²⁶ I přes všechny známosti se ale nedaly „uhlídat“ a sehnat všechny informace. „...*Když někdo zaběhl výkon na nějakým menším meetingu v Kalifornii nebo někde na Novém Zélandu, tak se to potom člověk dozvěděl, až když ten dotyčný dorazil někam na ten světový šampionát nebo něco podobného.*“ (Drbohlav 2) Výše zmíněné sociální vazby, které byly pro komentátory důležitým zdrojem, byly založené na blízkém vztahu.

Trošku jiné známosti měl atletický komentátor František Štefan, který podle Vladimíra Drbohlava nabral osmdesát procent svých informací po hospodách tím, že byl mezi lidmi a mluvil s nimi. „...*Měl pak někdy velmi překvapivé a velmi dobré informace.*“ (Drbohlav 14)

---

²⁵ Já si pamatuju, že tehdy Míra Bosák na mistrovství Evropy v Nizozemsku se chtěl připojit na internet a ho nenapadlo, že si musí najít nějakého lokálního providera, aby se mohl připojit na ten internet, takže on se připojoval vytáčenou linkou do Prahy z hotelu v Holandsku, což v závěru vedlo k účtu v řádech statisíců za ten telefon. Protože to prostě uměl jenom přes tu pražskou linku...“ (Dusík 6)

²⁶ Jan Popper byl předseda Českého svazu atletiky, vnímaný podle Drbohlava jako elitní evropský novinář.

Stejně jako měli osobní kontakty výše zmiňovaní předchůdci Vladimíra Drbohlava, fungují tyto vazby u některých komentátorů a jejich zdrojů i v současnosti. „...*Když potřebuju nějaký informace, tak volám. Víím, že třeba ve fotbale je vyhlášený statistik. Jmenuje se Jaroslav Kolář.*²⁷(...) *Když si nejsem něčím jistý, tak mu zavolám.*“ (Čapek 10)

Komentátoři však v rozhovorech se mnou tyto zdroje v současné době příliš nezmiňovali. Z toho můžeme usoudit, že v přípravě již nehrají tak zásadní roli, jako tomu bylo dříve. Může to být z toho důvodu, že většina statistických informací, které, jak je zmíněno výše, komentátoři pomocí těchto kontaktů získávali, už je dostupná na internetu. Dnes je daleko cennější kontakt přímo s klubem nebo daným sportovcem.

Celkově ale zůstaly živé zdroje, jak je někteří respondenti nazvali, pro komentátory důležité. Čím více zdrojů komentátor má, tím lépe pro něj, protože se může dozvědět více informací. Z tohoto důvodu se jich každý z nich snaží mít maximum. „...*Je jedno, jestli je to servisman, který maže lyže nebo trenér, prostě kdokoliv, kdo je ochoten si s vámi povídat o něčem, co je pro vás zajímavý nebo můžete uplatnit v přenose nebo se potřebujete v tom orientovat.*“²⁸ (Čapek 11)

Pokud mají komentátoři komentovat zápas v cizině, kde působí nějaký Čech, snaží se jej kontaktovat. Nemusí se jednat v případě fotbalu pouze o fotbalistu hrajícího tamní ligu. Tyhle zdroje jsou v mnoha ohledech potřebné. Když Pavel Čapek komentoval ligu mistrů, vyhledával v dané zemi Čechy, kteří byli fanoušky fotbalu a mohli číst tamní periodika. „*Vím, že takhle jsem se skamarádil s člověkem v Madridu. Byl tam na velvyslanectví a toho to i bavilo a já jsem ho zas, když to šlo, vzal na ten fotbal. A sedli jsme si, (...) já španělsky neumím, to si myslím tady neumí z kolegů nikdo, a on mi předčítal prostě ty noviny a takhle. Tyhle ty zdroje si myslím, se snažil využívat každý. Nebo pokud to jenom šlo, tak jsme se snažili volat hráčům, kteří tam nebyli přímo v tom klubu, ale byli v té zemi.*“ (Čapek 11)

Dělal to z toho důvodu, že člověk, který v dané zemi žije, toho ví často více než komentátor z jiné země, protože komentátor musí mít přehled o všem a nemůže číst pouze o jednom týmu nebo jedné lize. Tyto zdroje se používaly jak v době před internetem, tak i v té dnešní. Dnes se navíc hráči hrající stejnou ligu jako jeden z týmů vysílaného utkání nevyužívají pouze jako zdroj pro komentátora, ale také se s nimi domluví například živý telefonát před zápasem a po něm, aby jako takzvaný expert utkání okomentoval, protože by měl být znalcem tamního fotbalu, nebo je pozván přímo do studia.

---

²⁷ Dříve pracoval v ČT jako externí redaktor, poté pracoval pro fotbalová periodika a již několik let působí v tiskových a PR odděleních Fotbalové asociace České republiky.

²⁸ Když Pavel Čapek mluvil o servismanovi, pokud komentuje lyžování, je dobré se orientovat v mazání lyží, protože to přímo ovlivňuje výkon závodníka.

4.2.5 Komunikace s kluby, sportovci a svazy

„...Povídání si s lidmi, kteří byli nějakým způsobem aktivní v tom sportu, si vybavuji, že bylo nejcennější.“ (Čapek 3) V dřívější době, ale to se zase tolik nezměnilo a dělá se to dodnes, navštěvovali komentátoři tréninky a setkávali se s hráči, trenéry, funkcionáři a jinými zainteresovanými lidmi z daného sportu. Od nich získávali další, většinou nadstandardní, informace. Jiná situace nastala, když komentovali fotbalové zápasy například na Slovensku, protože tam neměli tolik možností, kdy trénink navštívit. Nejčastěji se s hráči, trenéry a funkcionáři setkávali před utkáním nebo jim zavolali přes pevnou linku. V tomto ohledu bylo ale problémem, že v dřívější době neexistovali žádní PR manžeři ani tiskoví mluvčí, takže se komentátor dovolal většinou pouze sekretáři.

Z titulu novináře je možné dnes zavolat kamkoliv, ale dříve komentátoři nevolali často do týmů, kde nikoho neznali. „Existovali jedinci, ale ono to není dobrý, kteří dostali, mám komentovat zápas Olomouc – Ostrava a šel telefonovat. Výsledkem bylo, že jsem potom mluvil s funkcionáři Olomouce nebo Ostravy, kteří přijeli do Prahy a říkali, co to tam máte za idiota. Tohle asi řešení není. Tohle asi vyžadovalo už určitou míru spříznění duší pro tu komunikaci.“ (Drbohlav 14) „...Já to v české lize využívám jen u pár klubů, kde mám nějakou přátelskou vazbu nebo alespoň nějaký osobní kontakt mimo profesi.“²⁹ (Čapek 23) Ale nebylo to pravidlem.³⁰

V době, kdy Petr Vichnar začal komentovat házenou, hokej a sjezdové lyžování, pro domácí přenosy pro něj byly základním zdrojem rozhovory se sportovci. Chodil na tréninky, kde jim pokládal otázky o nich, mužstvu nebo i o soupeři. Pokud to bylo na mezinárodní scéně, tak se ptal i na zahraniční hráče, ale před rokem 1989 mnoho českých sportovců v zahraničí nepůsobilo. Na mezinárodní scéně to bylo složitější. Od začátku komentátorské

---

²⁹ Příklad: „Dělal jsem studio na utkání Zlín – Plzeň, a protože v roce 2016 byl se mnou ve Francii dělat studio kolem reprezentace Zdeněk Grygera a je to můj kamarád, tak jsem mu samozřejmě den předem zavolal a povídali jsme si pět až deset minut po telefonu a já jsem se ho ptal na nejrůznější věci, který mě zajímaly o Zlíně.“ (Čapek 23)

³⁰ „Já si pamatuji, když jsem dělal nějaký ranní sportovní zpravodajství, to mohl být nějaký ten čtyřicetdevadesátý rok a tehdy dohrával Houston, dohrával semifinálové utkání a já jsem chtěl mít ten výsledek v tom ranním vysílání, a tak jsem nevěděl, jak se k němu dostat, protože to samozřejmě žádnou sítí neprocházelo. Protože jsem komentoval nebo dělal jsem i NBA, tak jsem vytočil telefonní číslo do Houston Rockets, kde jsem se dostal na takový to jejich rozhraní telefonní, zadejte buď telefonní číslo nebo písmeno jména, komu voláte. Tak jsem říkal, tak co no, tak zkusím. Trenér tehdy byl Rudy Tomžanovič, že jo, TOM na telefonu a bylo: Do you want to call Rudy Tomžanovič? Jestli ano, tak jedničku, tak jsem zmáčkl jedničku a říkám, dobrý, tak se dovolám na nějaký front office, kde mi teda řeknou, jak to dopadlo. A asi po třetím zvonění: Rudy Tomžanovič speaking. Jsem se dovolal přímo tomu trenérovi do té kabiny, tak jsem se ho zeptal na výsledek, on říkal: We lost, řekl mi výsledek, tak jsem mu poděkoval, že mu teda děkuju, že mě to mrzí, že víc štěstí příště, ale že to aspoň můžu dát do zpráv.“ (Dusík 5)

kariéry Petra Vichnara až do devadesátých let byli tedy komentátoři odkázáni hlavně na osobní zdroje a debaty se sportovci a trenéry.

Podobně tomu bylo i u rozhlasového komentátora Josefa Laufera, který se seznamoval s hráči i činovníky klubu. Vyžadoval informace o hráčích, které si zapisoval a následně se snažil si je zapamatovat. (Malina 1985: 63) Stejně tak navštěvoval tréninky, kde zjistil důležité informace.³¹ „*Dříve se asi na tréninky jezdilo víc, protože to byla jedna z mála možností, jak se s tou zkušeností konfrontovat, jak se něco dozvědět.*“ (Bosák 4)

S komentátory spolupracovaly i svazy daného sportu. Propagace v televizi byla pro svaz a sport důležitá. Mnoho sportů se dříve nevysílalo. Nebylo ani tolik přenosů, jako je dnes.³² Vysílalo se jich jen několik za týden a z toho důvodu se každý svaz snažil, aby s komentátory dobře vycházel.³³ Navázat kontakt právě se svazem nebo federací bylo dříve důležité. Pokud byl komentátor nebo novinář známý funkcionářům, posílali mu různé ročenky a statistické údaje.³⁴

Dříve se stávalo, že komentátoři jezdili s daným týmem na různé zápasy jedním autobusem, takže měli větší možnost se potkat s hráči, promluvit si nimi a získat tímto způsobem informace. „*Jeli jsme třeba do Magdeburgu a já jsem s těmi hráči seděl hodiny, takže já jsem z nich tahal rozumy a věděl jsem o nich, o soupeři a prakticky o házené všechno.*“ (Vichnar 2)

Za hráči chodili komentátoři i po trénincích nebo před zápasem. Většinou si pořizovali zápisky ručně na papír. Stejně tak tomu bylo i na tiskových konferencích. „*...Tehdy ještě nebyla technika. Já si vzpomínám, že první kazetovej diktafon jsem měl v půlce osmdesátých let.*“ (Vichnar 7)

Důležitost tohoto zdroje lze charakterizovat slovy Pavla Čapka, podle něhož jenom, když z nějakých důvodů nemá komentátor možnost přijít s lidmi do styku a popovídat si

---

³¹ *Do paměti si pak uložil, že Johnson je vysoký a statný, má černé nebo hnědé vlasy, Schneider je malý a má dejme tomu nohy do O. (...) Číslo na dresech hráčů jsou často dobrým pomocníkem a v určitém okamžiku i spásou reportéra, ale pohled na ně a hned vzápětí do bloku s napsanou sestavou vede k opoždění slova za akci na hřišti a reportérovu plynulost řeči zpomalí.*“ (Malina 1985: 112–113)

³² „*V té době se lyžování moc nedělalo. Pouze mistrovství světa, protože to nebyl moc populární sport. Ani pro vedení České televize, protože v tom viděli takový to buržoazní pozadí, alpský lyžování. Navíc tam v některých disciplínách dominovali Američané, takže to nebylo úplně košer.*“ (Vichnar 1) Z tohoto důvodu nebylo ani tolik komentátorů.

³³ „*Já jsem začínal u neobvyklých sportů. První přenos byl z šermu fleretem, což byla pro mě španělská vesnice. Tak jsem šel na svaz a žádal jsem, aby mi pomohli. Tak jsme sehnali našeho nejlepšího fleretistu, který byl v té době zraněný a nemohl startovat na tom turnaji. A seděli jsme spolu dlouhé hodiny a já jsem z něho tahal informace a potom jsem si ho vzal na stanoviště jako spolukomentátora. Toho takzvaného odborného spolukomentátora. Takže jsme vlastně předběhli dobu. Používali jsme dělený komentář.*“ (Vichnar 2)

³⁴ „*To říkám bylo v té atletice, kde vycházely třeba tabulky halový sezony, pak přicházely v pololetí tabulky sezony pod otevřeným nebem, (...). Tyhle federace se o to staraly, ale tam člověk už opravdu musel být evidovaný do určité míry jako elitní sportovní novinář.*“ (Drbohlav 12)

s nimi, využije internet. Ale pokud existuje možnost osobního setkání nebo alespoň komunikace přes telefon, většina komentátorů toho využívá. I přes toto tvrzení je v době internetu osobního kontaktu se sportovci méně.

I v současnosti platí, že nejzajímavější informace se lze dozvědět přímo „z kabiny“. To znamená, že se od sportovců, trenérů, funkcionářů a dalších zdrojů, pohybujících se v daném sportu, dozví zajímavé informace, které nikdo jiný nezná. „...Člověk spoustu věcí získává na osobní bázi s kluby, se sportovci, to je možná právě ta část toho exkluzivního, co získá navíc oproti třeba běžným informačním zdrojům.“ (Dusík 5)

Komunikace s kluby se nicméně postupem času výrazně zkvalitnila a zprofesionalizovala. Oproti minulosti existují v klubech tiskoví mluvčí nebo PR manažeři a na tomto pracovním místě se často nachází bývalí novináři, což vztahu mezi komentátory a kluby pomáhá. „Jasně, že vám neřeknou zdaleka všechno, jestli ten hráč je zraněný, jestli přestoupí, ale ta komunikace je dneska na daleko vyšší úrovni a také je běžnější.“ (Bosák 2) Kluby potřebují, aby se o nich mluvilo, aby se o nich věděly ty správné informace a potřebují mít svoje PR. Tohle všechno usnadňuje komunikaci mezi klubem a komentátorem. Oproti dřívější době je častější komunikace přes telefon nebo e-mail, protože, jak bylo zmíněno, existují již lidé, kteří jsou určeni ke komunikaci s médii a například Jiří Hölzel před každým zápasem volal do klubů trenérům.³⁵

Mnoho týmů v současnosti pořádá tiskové konference, což představuje další možnost získat nové informace. Tisková konference může mít různé charakterity, například předzápasový, pozápasový nebo mimořádný.³⁶ Určitá změna nastala i při navštěvování tréninků. „Ne, že by se na ten tým vůbec nejezdilo, ale spíš už to má nějakou spojitost s tiskovkou nebo s konkrétním problémem...“³⁷ (Bosák 3) V dnešní době se často především před většími zápasy stává, že jsou tréninky uzavřené. Všichni novináři mají možnost jít se podívat na prvních patnáct minut, a potom je trénink uzavřen, takže se komentátor téměř nic nedozví.³⁸ Navíc v současné době plné jiných přenosů je těžší najít čas, kdy se novinář na trénink půjde podívat. „Je to daleko složitější pro lidi, kteří se půjdou podívat ve čtvrtek na Slavii se Zenitem, aby se šli podívat ve středu nebo v úterý večer na trénink, když se hraje liga mistrů. Tak zůstanou u té televize.“ (Bosák 3)

---

³⁵ „Ptal jsem se na to, jak budou hrát, jaká je sestava a jaké jsou novinky. Takový ty, který se nikde neobjevovaly, které oni byli ochotni pustit. Takový ty pikošky, že na tréninku mu nastřelili kotník, tak to ted' leduje.“ (Hölzel 15) „Z 99 procent to byli trenéři těch týmů, pak třeba vedoucí.“ (Hölzel 25)

³⁶ Oznámení přestupu, konce kariéry, změny trenéra apod.

³⁷ Jdete se zeptat, jestli trenéra opravdu vyhodili, jestli je ten hráč zraněný, jestli klub mění majitele a podobně.

³⁸ Může se stát, že se hráči v úvodu tréninku pouze rozvíčují nebo ani netrénují.

Při návštěvě tréninku ale vždy hrálo roli také prostředí. Komentátor se na něj nemůže dostat vždy. V České republice je možnost navštívit jej větší. Těžší je dostat se na trénink v zahraničí, protože tam komentátor netráví tolik času. „*Když letíme do zahraničí, tak musíme během toho dne, stihnou tréninky a tiskovky, potom máte třeba dvě hodinky volno, ale odpoledne už se zase musíte plně soustředit na ten zápas, který se večer hraje.*“ (Bosák 2013 [online])

V době internetu má i tohle svoji výhodu. Některé týmy přinášejí videa z tréninku na svých webových stránkách nebo na svých profilech na sociálních sítích. Tato inovace ušetří významné množství času, protože komentátor nemusí nikam cestovat a může si přenos nebo video přehrát kdekoliv a kdykoliv.

Oproti tomu už dnes není běžné, aby komentátoři s týmem cestovali v jednom autobuse či letadle. Z tohoto důvodu odpadá možnost, kterou měl například Petr Vichnar, vyptávat se hráčů při cestě, jak bylo zmíněno výše. Vzhledem k počtu přenosů už by ostatně ani nebylo možné věnovat tolik času přípravě na jedno utkání.

Pořád je však možnost s hráči komunikovat, ať už po telefonu, nebo po tréninku či zápase. To dělal a dělá například Robert Záruba. Právě informace od jednotlivého hráče můžou dát jisté informaci nový pohled a příběh. Stane se tak zajímavější a je pravděpodobnější, že ji komentátor využije. To se nezměnilo ani s příchodem internetu.³⁹ Nestává se příliš často, že by některý z klubů nechtěl komunikovat. Občas k tomu došlo v případě hráčů. Komentátor se pak zeptá někoho (například trenéra, spoluhráče, a podobně), kdo o daném hráči může mluvit ve třetí osobě.

S hráči lze komunikovat i prostřednictvím telefonu, ale například Jaromír Bosák toho moc nevyužívá s ohledem na soukromí hráčů. Další možnosti jsou nové technologie, především internet a sociální sítě. Jedná se hlavně o Twitter, kde má většina hráčů účty, na nichž jsou aktivní. Pokud by jej ale chtěl komentátor kontaktovat, je v tomto případě úskalí v tom, že pokud je hráč známý, může mu psát mnoho fanoušků a zpráva nebo komentář od

---

³⁹ „*Vy máte třeba nějakou inspiraci z internetu. A já se dozvím, že ten hráč má zvláštní hokejku. Tak jdu za ním a zeptám se ho, v čem to je zvláštní, jak to máš zahnutý, jak jsi k tomu přišel a kolik takových hokejek máš? A dozvím se třeba, že si ten hráč na tréninku půjčil hokejku, což se stalo před dvěma lety, kdy si Pastrňák půjčil hokejku od Jana Kováře, protože ty svoje zlámal a dohrál s nimi to mistrovství. A hrál s nimi celou další sezonu v NHL a vůbec se o tom nevěděl, jenom on někde řekl: „Děkuji Honzovi za ty hokejky.“ A už to nikdy nikdo neřešil. Tak jsem šel za ním a zeptal jsem se ho, jak to bylo a on mi to popsals. Kovář mi řekl, jo, píšeme si a já mu vždycky připomínám, že by mi měl platit procenta za ty body, co dává s těmi mými hokejkami. To jsou takový ty věci, který na internetu nenajdete. Tam je jenom zmínka, děkuji Kovárovi, hraju s jeho hokejkami, ale ten příběh tomu dodá až ten osobní kontakt s hráčem. A měl jsem díky tomu hezkou pasáž, kterou jsem mohl použít.*“ (Záruba 6)

komentátora se může mezi ostatními ztratit. Důležité je také, aby si komentátor udržel odstup od hráčů, aby poté mohl být objektivní i v komentáři.

Co se týče svazů, je situace podobná jako v minulosti. Nadále jsou ochotné komentátorům informace sdělovat. Podle komentátorů je dobré si u nich čas od času něco ověřit, ale ani tento zdroj už není tak často využívaný jako v minulosti. I vztah mezi organizátory soutěží se změnil. Zpočátku se jednalo o hodně partnerský vztah a novinář byl brán jako rovnocenná součást. V současné době jsou novináři víceméně stranou od organizačního systému. Stalo se tak z důvodu rostoucího počtu novinářů.

Celkově dávají komentátoři přednost osobnímu setkání a rozhovoru. Stejně tak tomu bylo i v minulosti. Komunikace přes telefon ušetří oproti osobnímu setkání mnoho času, protože člověk nemusí nikam jet, čekat tam a teprve poté zjišťovat, co potřebuje. Navíc ne vždy se lze s hráči nebo trenéry setkat a mnohdy může být na rozhovor málo času.⁴⁰ „...Osobně se k těm lidem dostane v momentě, kdy vyrazí na ten stadion, to je hodinu před začátkem. Už přece jenom nejen já, ale všichni ti, kteří to děláme, se s něma známe. Na všechny lidi máme telefon, takže když je potřeba, tak zvednem telefon a domluvíme se přes telefon.“⁴¹ (Hölzel 25)

Stejně tak platí pro komunikaci s kluby, sportovci a svazy v přítomnosti i minulosti slova Vladimíra Drbohlava: „Mít síť, ať už se sportovci, s trenéry, s funkcionáři a od nich se člověk dozvěděl spoustu věcí, které byly takzvaně mimo tisk.“⁴² (Drbohlav 13)

4.2.6 Archivy sportovních komentátorů

Vzhledem ke sběru velkého množství informací a vytváření příprav na utkání, si komentátoři pro úsporu času různé získané informace uchovávají a tvoří si tím vlastní archivy, ze kterých mohou následně čerpat. Archiv je důležitou složkou při dlouhodobé přípravě, průběžném sběru a třídění informací, což je pro komentátora důležitá fáze přípravy. Archivy se při tvoření přípravy na jednotlivé zápasy stávají jedním ze zdrojů, ze kterých komentátoři čerpají.

---

⁴⁰ „To vlastně děláme do dneška, i když dělám studio, tak vlastně před tím zápasem se tam potkáte s těmi trenéry, hráči nebo členy realizačního týmu a oni podle svojí chuti a nálady vám ten čas věnují více či méně. Jsou samozřejmě výjimky, kdy z nejrůznějších důvodů, nebo když se na to chtějí koncentrovat, tak se omluví a řeknou, že nemají čas, ale v drtivé většině případů, to je výhoda domácích akcí, kde máte šanci s těmi lidmi mluvit. Na mezinárodních akcích je to složitější, tam se k těm lidem skoro nedostanete. Maximálně na oficiální tiskovou konferenci, když mluvím o fotbale a jinak nemáte nárok.“ (Čapek 9)

⁴¹ „V roce 1984 jsem začal dělat hokej, a tak jsem obcházel tréninky a objížděl stadiony a bavil jsem se s těmi hráči, trenéry. Potom, když jsem dělal tu ligu pravidelně, tak už mi stačilo tam zavolat a zeptat se jich na nějaký novinky. Ale když jsem začínal, tak jsem to dělal poctivě, abych se dozvěděl nějaký ty novinky.“ (Vichnar 2)

⁴² „Přece jenom i v tom oficiálním rozhovoru se každý nějakým způsobem drží, ale tady mi byl schopný říct: Jo, tak tady se objevuje někdo, kdo bude za dva roky vynikající.“ (Drbohlav 13)

Každý z komentátorů má vlastní způsob, jakým si své archivy vede. V době, kdy nebyly počítače, je museli mít všichni v papírové podobě. Dnes, ač by se zdálo, že je jednodušší vyhledávání v počítači, je někteří stále uchovávají v původní podobě. Zároveň také záleží na konkrétním sportu, protože například Jaromír Bosák si uchovává fotbalový archiv v písemné podobě, a to i z toho důvodu, že jej komentuje z papíru, ale archiv golfu má celý v počítači.

Písemné archivy mají pro komentátory jednu důležitou výhodu. „...*Co si napíšete rukou, to si pamatujete daleko líp než to, co si naboucháte do displeje.*“ (Bosák 15) I psané archivy mají své nevýhody. Pokud si vedou sešity, tak se neustále musí někam vracet, a když již nemají místo, všechno musí přepisovat, takže sešity se často jako archivy nevedou.⁴³ Nejčastěji si komentátoři vedou písemné archivy na jednotlivé listy, které si následně zakládají do složky, kde je mají seřazené podle určitého systému. Nejčastěji podle sportů, soutěží a klubů. Pokud se jedná o sport jednotlivců, tak informace o jednotlivém závodníkovi jsou obsaženy na různém počtu listů, podle toho, kolik informací o něm daný komentátor má, a následně jsou závodníci seřazeni podle abecedy. Není tomu tak ale vždy, protože když je závodů víc, komentátor nestíhá řadit. „*Třeba na mistrovství světa už se v tom hrabu jak rekrut v kufru...*“ (Vichnar 12) Další nevýhodou písemného archivu je vyhledávání. „*Zkoušel jsem různé styly, ale prozatím zůstávám u psaných poznámek na čtvrkách, které si skladuju. Přiznávám, vyhledávání není nejjednodušší.*“ (Vlášek 19) Do písemného archivu je možné ofotit článek a založit jej k danému klubu nebo závodníkovi. Přepisování informací do archivu zabere mnohem více času než do počítače. Písemné archivy si uchovává i Pavel Čapek, který přípravy na utkání a startovní listiny s poznámkami upgraduje.⁴⁴

Druhá skupina komentátorů si vede archivy v počítačové podobě. Vladimír Drubohlav je dříve uchovával na papírech, ale dnes už se snaží o počítačový archiv. Do počítače si převedl pouze sporty, které nadále komentuje. Jedná se o atletiku a olympismus. Jiří Hölzel má ve svém počítači všechny archivy a v případě hokeje má několik složek s různými statistikami a informacemi, které má seřazené podle sezony a klubů.

---

⁴³ Robert Záruba sešit dříve používal, ale z toho důvodu, že si zapisoval zápasy tak, jak šly za sebou. Od roku 1998 si to začal přepisovat do Wordu a následně do Excelu. Také používá blok k permanentnímu sběru informací, do něj si zapisuje informace z různých tréninků, setkání nebo zápasů, které nekomentoval.

⁴⁴ „...*Když děláte předkolo s nějakým Ventspilssem, tak je vám jasné, že to zase nějaký ten rok nebudete potřebovat. A ty větší kluby, to si samozřejmě archivujete, protože ty můžete potkat zase za týden, za čtrnáct dní.*“ (Bosák 23)

Rozdílný systém má Michal Dusík, který rychle přešel na databázový systém.⁴⁵ Stejně tak využívá odlišnou archivaci Záruba, který si všechno uchovává jak v písemné, tak v elektronické podobě. Robert Záruba má i odlišné řazení archivu. Ve zvláštních složkách si uchovává mistrovství světa, olympijské hry a světový pohár. Potom všechny zápasy, které komentoval v dané sezoně od prvního do posledního, bez ohledu na soutěž.

Specifické řazení má ve fotbalovém archivu i Jaromír Bosák. Ten má pro každý klub vyhrazenou obálku s lístečky o jednotlivých hráčích, na které doplňuje informace. „...*Když je lísteček plný, tak ho zmačkám a napíšu znova.*“ (Bosák 16) Existují totiž informace, které komentátor už nepotřebuje, protože jsou tak notoricky známé a není žádoucí je neustále opakovat. Na místo nich přibývají nové, které mohou být pro diváky zajímavé. Také není možné mít v paměti všechny statistické údaje, které se u jednotlivých hráčů vyskytují.⁴⁶ Tento archiv má v důsledku svého systému komentování.⁴⁷ Při komentování vytáhne lístečky s jednotlivými hráči z obálky a rozmístí si je podle rozestavení, v němž klub hraje daný zápas. Pokud hráči přestoupí do jiného klubu, tak lísteček s daným hráčem přesune do obálky jiného týmu. Stejně tak pokud komentuje reprezentační utkání, tak znovu přemístí papírky s informacemi o jednotlivých hráčích z klubů, kde hrají a dá je do obálky národního týmu.⁴⁸

Podobný styl má i Petr Vichnar u alpského lyžování. Dlouhou dobu vytvářel přípravy ručně, ale poslední rok si je začal psát na počítači. Na každého lyžaře má vyhrazenou jednu stránku, kam doplňuje údaje. „*Měl jsem kartu Ondřej Bank a měl jsem tam základní údaje o životě a o kariéře a tam jsem si během sezony dopsal, jak, kde dojel a co se mu tam stalo, jestli mu tam vypla lyže, abych to mohl někdy použít...*“ (Vichnar 4)

Na každý zápas si komentátoři ze svého archivu potřebují vypsát určité informace. Někteří komentátoři, jak jsem již zmiňoval, si přípravy píší rukou, protože si je potom lépe zapamatují. Robert Záruba si je dlouho vypisoval na jeden papír, ze kterého následně komentoval. Od roku 2002 si je však začal tisknout. „...*Udělal jsem si takovou vlastní komentátorskou přípravu, kde jsem různými funkcemi takového dobrého efektu, kdy jsem*

---

⁴⁵ Jeho databáze v dnešní době čítá přibližně 1800 českých a 1500 zahraničních hokejistů. Databázi si vede i v atletice.

⁴⁶ „*Kde hráli, kdy, kolik tam dali gólů a přihrávek. To prostě nejde. To tam prostě musíte mít někde zaznamenaný.*“ (Bosák 16)

⁴⁷ „*Když jsem začínal, tak jsem akorát věděl, jak to nechci dělat. Což byli předchůdci v těch osmdesátých, takhle jsem to fakt dělat nechtěl. Takže jsem se snažil prorazit si vlastní cestu i v rámci té přípravy. Myslím si, že jsem jeden z mála, co pracuje s tím systémem těch lístečků. (...) Takhle jsem začal v těch devadesátých a ten systém se nezměnil, ten jede pořád stejně.*“ (Bosák 21)

⁴⁸ Informace o týmech si Jaromír Bosák vypisuje na zvláštní papír. „...*Ona je výhoda, že když se vám pořád točí ty velký kluby, tak ty informace jsou relativně známé.*“ (Bosák 22)

napsal jenom sestavu pomocí čísel hráčů a už mi tam naskákaly ty informace, co jsem měl v té dlouhodobé přípravě.“ (Záruba 11)

Existují však i jiné archivy. V dnešní době je možné dohledat videa a streamy na internetu. V minulosti to ale nebylo možné, a tak se archivovaly přenosy uvnitř ČT. Všechny se však nedochovaly.⁴⁹

Vlastní archivy komentátorů jsou důležité hlavně pro ně samotné. Nemusí potom hledat některé informace neustále na internetu a mají je v nich. Ne všechny informace vydrží na internetu celou dobu, a tak například dlouhodobější statistiky je lepší mít ve vlastním archivu. Jedná se o uplynulé sezony a tabulky z nich. „...Museli jsme mít i vlastní archiv, protože jsme potřebovali vědět, kdy začínal skákat trojitýho axla, že to bylo před dvěma sezonama. Když jsem komentoval házenou, hokej, sjezdové lyžování a krasobruslení, tak jsem měl čtyři archivy v různých deskách a neustále jsem doplňoval v každém archivu celý rok informace a zakládal si nové papíry a tak dále. Pak to nestíháte a musíte to dodělat. Byla to složitá a úmorná práce. Musel jste neustále být v obraze.“ (Vichnar 4)

Mimo vlastní archivy lze do této oblasti zařadit do jisté míry i vlastní zkušenost, protože i z té komentátoři čerpají. Sami se totiž po určitém období stávají zainteresovanými lidmi v daném sportu.⁵⁰

4.2.7 Výměna informací se zahraničními komentátory

Mnoho zajímavých informací bylo možné získat při cestě na sportovní akci do zahraničí. Zde získávali komentátoři mnoho informací od zahraničních kolegů. Je logické, že český komentátor ví o českém národním týmu nebo reprezentantech více než zahraniční kolega a naopak. Pokud tedy mají komentátoři nějaké kontakty a vazby, vyměňují si

---

⁴⁹ „...U mě šlo teda o archivace a to tady ještě běží a to věčně zpracováváme, jsou archivace obrazových zdrojů, který jsou naprosto nezastupitelný, který jsou součástí určitý společenský kultury. Sport je jedna ze součástí společenský kultury. Já jsem bohužel byl svědkem toho, kdy fantastický archivy branek od osmapadesátého roku třeba do jedenaosmdesátého na filmový bázi dokumentovaly celý československý sport, tak rozhodnutím jednoho idiota, protože tehdy to jeden z pražských archivačních zdrojů, který už nestačily, který se musely pustit, logicky kvůli rozměrům a všemu, nechal převést na mlýn na Sázavě, tam pochopitelně, (...) to chytlo plíseň (...) ať byl Zelenka jakýkoliv, tak to byl novinář, páč mu tam někdo dal v šestaosmdesátém, že to je zachvácený plísní a má se to zničit. On napsal: materiál mimořádné hodnoty, zamítám. Tou dobou už se začalo dělat nějaký to odplisňování, Japonci na tom pracovali. Jenomže v roce 1988 dostal stejný materiál tehdejší ředitel Batrla, nevím, co to bylo, snad to údajně měl být technik. Ten by podepsal i vlastní rozsudek, tak to prošlo komínem. Pak se na základě tohoto zachraňovaly takový ty hovory Hornička. Jak byl třeba Horniček, Werich. Ty materiály, ty jejich forbíny. (...) Jenom to, co já jsem třeba točil s mladou Martinou Navrátilovou, co by za to Američani zaplatili, tak by stačilo na odplisnění toho všeho, ale už nebylo co odplisňovat. Takže teď se potýkáme s tím, že de facto 4 generace sportovní jsou ztracený a těžko tady teď hledáme některý záběry.“ (Drbohlav 27)

⁵⁰ „Objíždíte ty závody a jste tak malinko zvenčí součástí té komunity, využíváte to, co vy jste zažil, to, co jste viděl. Ne samozřejmě to, jestli se ostříhal nebo neostříhal, ale věci typu, že víte, že v závodě on narazil špičkou o zed' a přišel o titul mistra světa...“ (Hölzel 20) „...Jednou za čas se stane, že si někdo na lyžích rozbije hubu a vy, když víte, že se tady v té zatáčce nebo na tomhle skoku stalo před třemi lety něco podobného někomu taky slavnému, tak je dobrý to říct. Je to zajímavá informace.“ (Vichnar 10)

informace od výslovnosti jmen až po různé informace o hráčích nebo týmech z domácí soutěže.⁵¹ Nejčastěji se tyto informace měnily před vzájemným zápasem. Při větších sportovních akcích jako je například mistrovství světa ve fotbale, není na podobné výměny informací mnoho času. Je tomu tak, protože každý z komentátorů má jiný program a většinou neustále někam přejíždí. „*Není to tak, že bychom šli spolu na pivo pak.*“ (Bosák 8)

V současnosti je možné si najít na internetu stream s utkáním, kde bude i komentář komentátora z dané země. Takže zdrojem informací může být i tento komentář.⁵² Jaromír Bosák svým studentům doporučuje poslouchat zahraniční kolegy. „*...Je to velmi cenný zdroj informací.*“ (Bosák 7)

Oproti této technologické inovaci byl v minulosti problém i v tom, že komentátor nemohl „jenom tak“ zavolat nějakému kolegovi do zahraničí, tak jako to může dnes udělat Jaromír Bosák.

4.2.8 Výměna informací mezi českými komentátory

V minulosti existovala podle Vladimíra Drbohlava sportovní burza, kam si nejen komentátoři, ale všichni novináři chodili vyměňovat informace.⁵³ V současnosti i kvůli sociálním sítím nic podobného neexistuje. Komentátoři se setkávají pouze na různých schůzích.⁵⁴ Celkově oproti výměně informací se zahraničními kolegy se mezi tuzemskými komentátory příliš informace nemění ani neměnili. Stalo se to z jednoho prostého důvodu, že nezáleží na tom, zda něco řekne německý komentátor německy pro německou televizi. Ale pokud to řekne nějaký Čech v české televizi, tak už je ta informace známá a už se ten další, kdo ji řekne, bude opakovat.

Když pomineme již zmiňované burzy, výměna informací mezi českými komentátory se příliš nezměnila, protože si své informace pečlivě střežili vždy a ani na burze nesdíleli své nejlepší vědomosti. „*Tohle byla spíš taková výměna takových obecnějších forem (...)* Každý si trochu hraje na vlastní píseček.“ (Drbohlav 16)

---

⁵¹ „*Je hodně různých přístupů a vlastně často se ty jména v realu vyslovují jinak než podle pravopisu té země.*“ (Čapek 14) „*Na výslovnost si dáваме pozor, kontrolujeme ji, ptáme se rodilých mluvčích...*“ (Bosák 2016: 40)

⁵² Například, když v některém z dalších zápasů má komentátor jeden z hrajících týmů komentovat.

⁵³ „*...Už ve dvacátých letech, kdy se jako scházeli novináři, a tak si trochu vyměňovali, jak to vždycky bývalo na dostizích ty tipy, tak si vyměňovali nějaký informace. Tak třeba ještě v šedesátých letech, se scházeli v tom baráku, co pak vyhořel v osmašedesátém, jak tam vyhořel ten sovětskej tank. Pak se to přeneslo na nábřeží a pak ještě já jsem zažil, že se scházeli u Bílý labutě (...)* A byli to jako televizáci, rozhlasáci, pišící novináři, prostě ten Klub sportovních novinářů uchovával nějakou tradici, kterou už dneska pochopitelně ty sociální sítě úplně zlikvidovaly.“ (Drbohlav 15)

⁵⁴ „*...Uděláme nějaký seminář cyklistických redaktorů, fotbalových redaktorů, ale to už je takový, že se tam spíš bavíme o pracovních podmínkách na stadionech. Potom z toho uděláme nějaký nátlak na kluby, na vybavení tiskových středisek.*“ (Drbohlav 15)

Jiné to je u začínajících komentátorů, nebo když má někdo komentovat sport, který nepatří mezi jeho hlavní, místo někoho, kdo se na něj připravuje pravidelně. Všechno se ale odvíjí od jednotlivců a od vzájemného vztahu komentátorů. Rozdíly lze totiž najít i ve výpovědích Jiřího Hölzela, Pavla Čapka a Michala Dusíka. „*Když nějakým tím způsobem projeví zájem o to, aby mu někdo pomohl, tak mu s radostí pomůžem. Když jde někdo někam poprvé nebo když já vím, že spadlo na něj komentování sportu, kterej dělám já, protože v tu dobu budu dělat něco jinýho, tak není problém, abych mu ty svoje přípravy, ty svoje archivy poskytl, proč to dělat dvakrát.*“ (Hölzel 32) „*Každý si děláme svoje, třeba já se střídám od začátku, co komentuju klasický lyžování s Markem Svačinou. Jsme přátelé, kamarádi, ale abychom si měnili přípravy, maximálně si řekneme něco, že se bavíme o tom spolu, ale abychom si něco měnili, to ne.*“ (Čapek 13) „*...Je to otázka člověka od člověka. Takže třeba na mistrovství světa v hokeji, tak tam ať už to byl Jirka Hölzel, když ještě komentoval nebo Tomáš Jílek s Ondrou Zamazalem, tak když se to týká nějakých týmů, protože se komentuje na dvě skupiny, protože každá skupina je v jiným městě a pak tam na čtvrtfinále přijedou dva týmy z jinýho. Tak tam třeba fungovalo v pohodě to, že já jsem jim posílal svoje přípravy na ty týmy, který tam jely a oni mi zase posílali ty svoje. Člověk si ji stejně předělá do té své formy, kterou má, ale je to trochu rychlejší. Dneska já už to třeba tolik nepotřebuju, protože ty data mám. (...) Třeba Robert, ten svoji přípravu nedá, což je samozřejmě jeho právo.*“ (Dusík 14)

Každý komentátor si musí na začátku vybudovat vlastní systém, který mu bude vyhovovat. Tomuto tématu se budu věnovat podrobněji dále v kapitole příprava sportovních komentátorů. Z důvodu rozdílných systémů si ve většině případů komentátoři předělávají sdílenou přípravu do vlastního systému, protože v jiném se jim hůře orientuje. Jsou ale případy komentátorů, kteří mají podobné zvyky, například Tomáš Jílek a Jiří Hölzel, ti mají naprosto identický systém.⁵⁵

Celkově se tedy mezi českými komentátory informace ve většině případů neměnily. „*Každý si sám hlídal svoje exkluzivní informace.*“ (Vichnar 7) V minulosti nebylo tolik přenosů a z toho vyplývá, že nebylo potřeba ani tolik komentátorů, což zužovalo okruh lidí, se kterými by bylo možné si informace vyměnit. „*...Nás televizáků bylo málo.* (Vichnar 7) Hokej komentovali podle slov Petra Vichnara dva lidé, házenou a lyžování komentoval sám. Výhodou pro Vichnara bylo, že měl kontakty mezi písíci novináři, se kterými byl schopný se na výměně informací domluvit. Komentátoři také uváděli další důvod, a sice, že v tomto ohledu raději spoléhají sami na sebe.

---

⁵⁵ Je tomu tak, protože Hölzelovi vykradli auto, kde měl počítač a jelikož neměl data z něj nikde zálohovaná, přišel o veškeré své přípravy. Následně mu tedy poskytl svoji přípravu právě kolega Tomáš Jílek.

4.2.9 Uzavřené informační systémy

Velkým pomocníkem nejenom komentátorů, ale všech novinářů v dějišti olympijských her byly a jsou uzavřené informační systémy.⁵⁶ Podle Pavla Čapka bývá tento speciální infosystém velice dobře zásobený informacemi. Nachází se v něm informace o sportovcích, které podle jeho slov nebylo možné nikde zjistit. Dalším pozitivem je přehlednost, protože jsou zde podle abecedy seřazeni všichni sportovci, kteří na olympiádě startují. Kromě informací o sportovcích jsou v něm také rozborů, rozhovory, prognózy, názory expertů, poslední vývoj startovních listin a rozlosování.

„Já teda nemůžu úplně říkat, poněvadž v Sarajevu jsem byl jako reportér a ještě bez akreditace, tak tam jsem se nedostal, ale vím, že to fungovalo od 1984 v Los Angeles, v Calgary a kluci, kteří byli v Mexiku, tak sice to nějakým způsobem moc nezmiňovali, ale mám pocit, že jakýsi takový už vnitřní systém tam byl distribuovaný, ale tehdy to ještě vlastně bylo všechno ještě na, jak se říkalo, holubí stránky, page on hols, takže na papíře...“⁵⁷ (Drbohlav 1) Oproti tomu v roce 1988 v Calgary byly tyto systémy ve zdrojové počítačové databázi, ze které bylo možné je vytisknout. Takže předchůdci informačního systému fungovali už v roce 1968. Tyto papírové bulletiny a programy se vyskytovaly na většině šampionátů. Poté začaly být na počítačové úrovni a bylo to novináři využívané ve velké míře.

Vzhledem k tomu, že v minulosti nebylo zvykem vysílat všechny závody světového poháru, daly se v tomto systému dohledat všechny výsledky za sezonu. Pro komentátory byly velkým „darem“ a například Vladimír Drbohlav z nich dokázal komentovat a připravovat se celý rok. Z toho vyplývá, že si tyto získané materiály vozila většina komentátorů z olympijských her domů a pracuje s nimi na světových šampionátech, kde takové systémy nejsou nebo jsou méně propracované.

Uzavřené informační systémy připravují společně organizátoři a jednotlivé federace ze zúčastněných zemí. Právě na tom, z jaké země daná federace je, závisí, jak moc byly informace o daných sportovcích podrobné. *„...Když tam je sportovec z Uzbekistánu, tak tam o něm skoro nic není, ale o těch z „civilizovaných zemí“ a hvězdných sportovcích tam bývá několik stránek.“* (Čapek 16) *„...Sověti to měli strašně stavěný na takové faktologii výsledkové, ale aspoň tam člověk viděl, odkud ten člověk je. Velice dobře to měli ti*

---

⁵⁶ „...Informační systém byl jakýmsi předchůdcem internetu. Byly v tiskovém středisku a televizním středisku takové velké kisky, kde jste si mohl navolit sport a mohl jste si na té obrazovce najít třeba startovní listinu nějakého závodu. Když jste si kliknul na nějakého závodníka, tak vám o něm vyběhla nějaká informace. Ještě to nebyl internet, ale bylo to vytvořené pro potřeby novinářů v tom tiskovém středisku nebo v televizním centru. To byla pro nás strašná pomoc.“ (Vichnar 6)

⁵⁷ V Mexiku se konaly letní olympijské hry v hlavním městě Ciudad de Mexico od 12. do 27. října roku 1968.

Západoevropani, Francouzi, západní Němci, Skandinávci.“ (Drbohlav 12) Dříve se dávaly komentátorům k dispozici i seznamy výprav na papíře, nyní je možné je najít elektronicky v již zmíněném systému.

V době před internetem byly tyto materiály ještě exkluzivnější. Dnes jsou rozšířené nejen na olympiádách. Ne všichni komentátoři je ale považují za zásadní zdroj. Například Jaromír Bosák, podle něhož se v těchto systémech, které se užívají i na mistrovství světa ve fotbale, nedozví o hráčích mnoho informací, ale jen výsledky nebo statistiky. Podle něj to komentátorům při komentování nepomáhá ve velké míře. *„Ano, nějaká čísla můžete použít, že po dvou zápasech to vypadá, že mají nejlepší útok (podle počtu střel), to je nějaká informace, která je důležitá, ale není to ten úplně zásadní zdroj informací.*“ (Bosák 11)

I tyto systémy se samozřejmě vyvíjí. Podle Pavla Čapka, který jezdí na olympiády pravidelně mnoho let, se systémy rozvíjely, ale minimálně posledních deset let došlo ke stagnaci, protože už není, kam je posouvat. Další změnou je, že dříve byly infosystémy dostupné pouze v dějišti olympijských her. Komentátor mohl komentovat mimo dějiště her, ale neměl k dispozici celý soubor dostupný účastníkům olympiády. Dnes díky technologiím, hlavně internetu, mohou mít komentátoři přístup do souboru s informacemi odkudkoliv a můžou je využívat při komentování z domácího studia.⁵⁸ Pouze si za to musí připlatit.⁵⁹ *„Tohle je naprosto radikální proměna u té nejvýznamnější akce, která je.“* (Drbohlav 3) Obdobným způsobem se postupuje už i u šampionátů jiných velkých sportovních federací.

Tato inovace byla poprvé testována na olympijských hrách v Londýně v roce 2012.⁶⁰ „Naplno“ se možnost připojit jinde, než v dějišti her uplatnila až od olympiády v Soči, o dva roky později. To, že je možné se do systému připojit kdekoliv, má ovšem za následek, že je do dějiště akce vysíláno méně komentátorů.⁶¹

Podobný dálkový systém funguje i u fotbalových zápasů pořádaných organizací UEFA.⁶² Na stránkách uefa.com je předzápasový presskit ve formátu pdf.⁶³ Dnes je již dostupný každému. Podle Pavla Čapka tomu tak však dříve nebylo. Právě komentátoři do něj

---

⁵⁸ *„...Je to případ takových těch sportů jako dálkový plavání, triatlon, tam to opravdu nemá význam, člověk to stejně jede jenom podle monitoru, jo. To znamená, nemá význam se někde posadit a ve smažícím slunci lovit, jestli ta čepička je opravdu s číslem 15 nebo 25, ale tady to člověk vidí na velký obrazovce.“* (Drbohlav 3)

⁵⁹ *„...Ten informační systém, který je vytvořený pro ten daný šampionát, je dosažitelný, ale za tučný prachy, (...) kdekoliv na celý planetě.“* (Drbohlav 3)

⁶⁰ *„...Tam to bylo spíš ještě na ty vychytávky, tuším, že to bylo u tří disciplín...“* (Drbohlav 3)

⁶¹ Organizace tím ušetří. V době, kdy nebylo možné systém dohledat, se spíše šetřilo na místech na stadionu a komentátor komentoval již zmiňované sporty z prostor televizního střediska.

⁶² Soutěže jako liga mistrů, evropská liga, kvalifikace mistrovství Evropy, mistrovství Evropy do 21 let a podobně.

⁶³ Dokument, v němž je možné nalézt informace a zajímavosti o utkání a obou týmech, rovněž statistické údaje a předešlé vzájemné zápasy.

přístup měli, protože jej potřebovali ke své práci. „*Jsou tam podrobný informace a těch stránek bývá třeba třicet jenom k tomu jednomu zápasu.*“ (Čapek 15)

4.2.10 Statistiky

Při komentování využívají komentátoři různé statistické zajímavosti. V době před internetem však téměř žádné statistiky neexistovaly a bylo velice složité je vypátrat. „*Když já jsem začínal, tak nebylo nic. Nebylo kanadský bodování, to se vůbec nesledovalo, vůbec se to průběžně nezveřejňovalo. Dnes máte po každým kole. Do hodiny statistiky od kanadského bodování až po úplně podrobný rozbor individuálního i týmového výkonu.*“ (Záruba 8)

Komentátoři byli tedy nuceni vést si vlastní statistiky a průběžně sledovat sporty, jež komentují. Nebylo ani mnoho možností, kde dané statistiky získat. „*My jsme si dělali sami statistiky. Vycházeli jsme z toho, co jsme měli z minulé sezony a tu novou jsme sháněli hodně složitě.*“ (Vichnar 3) Statistiky z hokejové extraligy vycházely jen v týdeníku Gól nebo v tehdy ještě československém Deníku sport.⁶⁴ Z těchto zdrojů si následně komentátoři statistiky přepisovali nebo okopírovali do vlastních sešitů. Robert Záruba si jezdil statistiky opravovat na svaz podle zápisů z utkání. Nejprve je měl napsané tužkou, a teprve když si údaje ověřil, je zvýraznil.

V současnosti je právě Robert Záruba vyhlášeným statistikem. Dříve byl v tomto ohledu podobný slovenský komentátor Karol Polák. Ten měl od roku, kdy začal komentovat fotbal v televizi na každý ročník speciální složku a vedl si krásným písmem různé statistiky.⁶⁵ Podle komentátorů si s tím „vyhrával“ a bavilo ho to. „*...Říkal mi, že jeho dcera byla ajťáčka a že mu navrhovala, že mu to stáhne do počítače a on nechtěl.*“ (Čapek 2)

U alpského lyžování to bylo se statistikami ještě složitější, protože se nevysílalo tolik závodů a statistiky v novinách téměř nevycházely. „*Do revoluce jsem komentoval v lyžování jenom jedno mistrovství světa v tom pětaosmdesátém a to jsem si to sehnal, že jsem tam dojel a koupil jsem si tu Bioramu a dělal jsem si přípravu z toho.*“ (Vichnar 3)

V atletice byl oproti jiným sportům problém v tom, že každý organizátor jednotlivého závodu měl svůj vlastní systém statistik. Bylo náročné se v něm orientovat a poté data ukládat do vlastního systému a následně je porovnávat. Nejednalo se pouze o statistiky ale celkově o informace.⁶⁶ Potom se začal počet světových závodů snižovat a převzala je nová

---

⁶⁴ „*Tam byly reportáže, kde bylo napsané kdo, kdy dal gól.*“ (Vichnar 3)

⁶⁵ „*...Tam měl o každým hráčji údaje, kolikrát nastoupil, kdy střídal, v kolikáté minutě, jaké dostal karty, kdy dával góly a kdy asistoval...*“ (Čapek 2)

⁶⁶ „*...Curyšský World Class pochopitelně bylo tak super světový a bylo zabezpečovaný nějakou podpůrnou skupinou, která tehdy nota bene tuším byla na švýcarsko-německý bázi, Italové měli vlastní statistiky, Francie si vedla svoje.*“ (Drbohlav 2)

marketingová agentura.⁶⁷ „...*To byl jeden z historických milníků (...) Bylo tehdy takový velký setkání všech televizních broadcasterů, včetně režijní koncepce a včetně koncepce toho zázemí a byl to právě velký krok k tomu, že se sjednotila tahle informační soustava na všech akcích tohoto charakteru. Do té doby každá ta Grand prix měla svůj.*“ (Drbohlav 2)

Jak moc složité a důležité bylo shánět statistiky, potvrzují i slova Vladimíra Drbohlava. „*V okamžiku, kdy jsem dělal těch 25 let tu atletiku a těch 25 let musím přiznat, že i včetně dovolených si člověk kupoval a nějakým způsobem se udržoval.*“ (Drbohlav 20) Atletika byla v ohledu na statistiky specifická. Komentátoři dostávali startovní listinu, kde byl zaznamenán osobní rekord závodníka a nejlepší sezonní výkon. Dříve tvořilo vybavení komentátorů na sportovních akcích množství podkladů v papírové formě. Informace z nich zpracovávali do komentátorské přípravy. „*Já si pamatuju třeba Vlád'a Drbohlav, když jsme spolu začínali dělat atletiku, tak si vždycky s sebou vezl v podstatě jednu tašku jenom papírů různě vyjetý četky a podobně a jiných věcí...*“⁶⁸ (Dusík 6)

I u statistik hraje roli výše zmíněný osobní kontakt. Vladimír Drbohlav měl výhodu, že spolupracoval s Klubem atletických statistiků. Vedl si sešity, kde měl všechny disciplíny a dopisoval si do nich všechny výkony závodníků. „*Takhle mě to ten Honza Popper kdysi naučil.*“ (Drbohlav 18) Víceméně všichni byli odkázaní na svodky, v nichž přicházely do redakcí tabulky, ze kterých si pak každý přepisoval příslušné údaje.

V současné době je možné v mnoha člancích a na mnoha stránkách nalézt velké množství statistik, což je velký rozdíl oproti době před internetem. Pokud televize vysílá sportovní přenos, jsou do něj vkládány infografiky s různými statistikami. Stejně často pracují se statistikami v předzápasovém studiu. I komentátoři přidávají různé statistické údaje, kterými obohacují svůj komentátorský výstup. Je zřejmé, že když už si komentátor dá práci vyhledat statistické zajímavosti, má pak tendenci co nejvíce z nich využít a divákovi je sdělit. „*I když třeba ten gól nedá, tak třeba na začátku zdůrazníte, že teď dal šest zápasů za sebou gól nebo bodoval a bude zajímavý sledovat, jestli tu šňůru prodlouží, tak na to upozorníte dopředu.*“ (Čapek 27)

Na druhou stranu internet ubral v tomto ohledu komentátorům na jedinečnosti. „...*Ubralo to tu dobrodružnost, že jste s kanadským bodováním mohl udělat trhák, protože to*

---

⁶⁷ Bylo to v době, kdy začínala série Final Four. Následně se Final Four opět rozšířila a stala se z ní dnešní Diamantová liga.

⁶⁸ „...*Předtím, když jsem si tu četku, když jsme jeli třeba komentovat do Finska, tak samozřejmě ta četka tam to připojení ani neměla. Takže on i já jsme si museli všechno vytisknout dopředu, všechny statistiky, všechny tyhle ty věci si tam odvést s sebou, protože tu přípravu si člověk dělá až podle těch startovek, který dostane na místě. Takže musel mít s sebou štos papírů, který zpracovával až na místě.*“ (Dusík 6)

nikde nebylo, nikdo to nesčítal.“ (Záruba 12) Oproti předchozímu období přinesl rychlejší přístup ke statistikám a výsledkům, díky různým webovým stránkám.⁶⁹

V dnešní době je hokejovými komentátory často užívaná stránka eliteprospect.com, kde je možné najít zásadní hokejové informace.⁷⁰ I v ostatních sportech samozřejmě existují podobné stránky. *„Když ten sport děláte, tak víte, kam sáhnout.*“ (Hölzel 48)

Někteří komentátoři si dodnes statistiky přepisují ručně, jiným to usnadní program v počítači. Pro srovnání: například Michal Dusík má naprogramovaný systém, který mu sám statistiky doplňuje do příprav. Musí jim tudíž věnovat minimum času. Oproti tomu například Jří Hölzel si statistiky po každém kole přepisuje ručně sám. *„Normálně mechanicky, jako votrok po každým zápase, po každým kole, prostě dvě hodinky u počítače a jedete statistiky. Někdo to má sofistikovaně udělaný, že mu to převádí ten systém sám do těch tabulek. Kolega Zamazal a Dusík to tak mají, že prostě na to mají program. Já jsem o tom taky přemýšlel, vracím se k tomu, že jsem dospěl k názoru, že když by mi to ten systém dělal automaticky, tak já ztratím ten přehled...“*⁷¹ (Hölzel 8)

I přes obrovský technický pokrok však některé sporty stále ve vedení statistik zaostávají. U některých z nich se hledají statistiky velice těžko a u některých dokonce nejsou dostupné vůbec. V tom případě se novináři obrací na tiskové mluvčí a pracovníky tiskového oddělení.⁷²

„Statistiky jsou do dneška velký dobrodružství. Dnes už teda jsou, ale pořád si myslím, že chybí to, co mě baví na těch číslech. Oni všichni říkají, jak já mám ty statistiky. Ona to není tak úplně pravda. Jako já je mám, ale použiju z toho opravdu jedno procento. Mě baví výklad těch statistik. Mě baví souvislosti těch čísel. Máte hráče a řeknete: „Tady ten měří 187 cm

---

⁶⁹ Například: livesport.cz nebo onlajny.cz, nhl.com nebo nhl.cz. Dříve byly ještě využívány stránky hanzalstats, které už ale nefungují. *„Pak jsou statistiky reprezentační a tam jsou dvě speciální stránky. Tam jsou speciální věci, které poté používáme ve vysílání, ale spíše ve studiu, tam jsou víceméně všechny tabulky ode mě.“* (Záruba 22)

⁷⁰ *„Tak tady máte o Romanovi Málkovi úplně všechno. Krátký popis, úspěchy, kdy byl draftovaný, v jakým mančafu začínal, kde se narodil, kolik mu je, kolik měří, váží, na jakou stranu chytá. Má syna Romana Málka a vzhledem k tomu, že Roman v současné době trénuje, tak je tady i stuff profile. To znamená, že když si kliknu na Romana Málka, tak tady vidím i jeho trenérský statistiky. Plus je tady výčet jeho osobních úspěchů. Nejlepší brankář 2000/2001, vítěz Zlaté helmy. A takhle jsou zpracovaní opravdu všichni hráči, kteří tam jsou. A ještě jsou tady všechny ligy, o kterých byste se něco chtěl dozvědět. Komplet všechno. Takže, když si dáte německou ligu, tak tady jsou všechny potvrzený přestupy, odkud, kam. Dá se tam najít, kolik Čechů je ve finské lize, všude. Naopak kolik Němců je v české lize.“* (Hölzel 48)

⁷¹ *„...A tím, jak si to člověk dělá po každým kole, se v tom prohrabává, tak je to systém taháku. Když jste si psal taháky, tak jste si většinu pamatoval. Nebo jste aspoň věděl, že tam byla informace, když to teď převeďte do toho hokejového světa: hergot, já už jsem nepsal gól Plzni v přesilovce ani nepamatuju, tak si to ověřím.“* (Hölzel 6)

⁷² *„Takže, když je nějaká velká akce, jako je mistrovství světa v kanoistice, jako jsou olympijský hry, kde dělám třeba jízdu v boulich, tak si vždycky dám předtím schůzku buďto s tím konkrétním reprezentantem nebo s trenérem a jedeme ty věci od A až po Z. Mám připravený body, na který se potřebuju zeptat, abych se dostal do té problematiky.“* (Hölzel 18)

a váží 97 kg.“ *No tak jako dobrý, ale jako co. Ale když řeknete: „Měří 180 cm a je to nejmenší centr, jakého kdy tento tým měl v posledních deseti letech.“ Tak je to zajímavá informace. Ale dostat to do těch souvislostí, to je na tom to zajímavý.“ (Záruba 8)*

Oproti tomu jsou sporty, u kterých lze vidět průběžné výsledky a statistiky ještě v průběhu závodu nebo zápasu. V tomto ohledu došlo v posledních letech ke značnému vývoji. Nejprve, jak již jsem zmiňoval, vycházely tabulky jednou týdně v novinách. V době internetu byly tabulky doplňovány nejprve přibližně po třech dnech. Podle Vladimíra Drbohlava s tím komentátoři nebyli spokojeni. V současnosti jsou většinou tabulky doplňovány ještě během daného dne a u některých sportů dokonce i v průběhu zápasu. V těchto případech je možné vidět, jak se tabulka promění v případě, že utkání skončí aktuálním výsledkem.

Existují také dlouhodobé statistiky, které se poté dají kdykoliv využít a příliš se nemění.⁷³ Dále si Jiří Hölzel ukládá od druhého kola po každém dalším tabulky, jak šly za sebou. „...*Abych se mohl zpětně podívat a říct: „Brno se na první místo dostalo ve druhém kole a teprve až v jedenáctém jej sesadil někdo.“*⁷⁴ (Hölzel 6) Stejně tak i všechny zápasy v sezoně a různé statistiky k nim. V této části archivu používá barvy, aby se v dokumentu lépe orientoval.⁷⁵ Kromě statistiky hráčů můžeme v přípravě Hölzela najít i týmové statistiky.⁷⁶

---

⁷³ Když uvedeme příklady z hokejového prostředí, jedná například o členy Klubu hokejových střelců, kolik cizinců je v extralize pro různé sezony, kteří rozhodčí pískají různé sezony, rekordmani v počtu zápasů a podobně.

⁷⁴ Tyto tabulky jsou dostupné na internetové stránce hokej.cz a Hölzel si je pouze dává do jednoho souboru, aby je měl při komentování co nejrychleji k dispozici.

⁷⁵ „*Takže, tady jsou všechny mančafy, které hrály extraligu, abecedně seřazený, abych se v tom vyznal. Tady gólmani, obránci, útočníci. (...) jak přestupují, hostují, jak jsou noví, tak se postupně doplňují. Takže to znamená, že v tuhle dobu já vím, že Brno odehrálo sezonu se 3 gólmanama, 14 obráncema a 27 útočnickama, kteří zasáhli alespoň na nějakou část v tom ročníku do hry. A jde to zase od prvního kola až do dvaapadesátého, seřazený podle: datum, kolo, soupeř. Abych se v tom zase vyznal, tak barvičky, jsou geniální. Kurzívou jsou zápasy, které hrálo Brno venku, normálně jsou zápasy, které hrálo Brno doma. 1. kolo 9.9. Brno – Zlín 5:3. Marek Čiliak dostal 3 góly z 21 střel, takže měl 18 zákroků a procentuální úspěšnost tohle. A teď u každého hráče mám ty jeho osobní statistiky, to znamená, strávil na ledě 18:47, byl u 3 gólů a měl 1 střelu.“ (Hölzel 7) „*Tady mám vyznačený nuly fialovým způsobem, to znamená, že Vejmelka měl čtyřadvacet zákroků a vychytil nulu. Okrová barva je, že měli dvacet a víc minut za zápas. Červená znamená vyšší trest. Čtrnáct trestnejch minut, to znamená, že dostal desítku, dvanáct to samý. U jednotlivých hráčů to jsou zápasy, kdy získali tři a víc bodů. Takže takhle jsou zpracováni všichni hráči z každého týmu. Žlutá je tady a poznámka pod čarou první start v extralize, tady první gól v extralize. (...) To už jsou takový pikošky, že můžeme říct, že Kvapil dal už podruhé ve třetím zápase první gól v utkání a dvakrát v přesilovce.“ (Hölzel 8) *Góly v prvních minutách zápasů tak, jak to šlo. Takže tady rychle najdete, který byl nejrychlejší.“ (Hölzel 10)***

⁷⁶ Poměr třetin, góly v třetinách, statistiky prodloužení a samostatných nájezdů, přesilovky, oslabení, návštěvnost, poměr střel, kdo dával první gól utkání nebo vítězný gól a výměny trenérů. Z těchto statistik komentátor vyčte zajímavé informace. „*Modrá barva znamená, že získali bod, abych pak mohl říct, že měli sérii čtyř zápasů bez porážky a patnáct zápasů, kdy bodovali pokaždé, tohle je sice porážka po prodloužení nebo samostatných nájezdech, ale je to bod. Hned jak se na to podívám, tak podle barviček můžu počítat a usnadňuje mi to, že nemusím luštit, jestli je to vítězství za tři body, nebo jestli je to porážka nebo vítězství za dva body. (...) Brno je zase nejvyprodávanější halou v republice. (...) Brno dávalo 39 gólů v přesilovce, Čermák dal 3 z nich, 1 v oslabení a má 1 vítězný. Tak se podívám, kdo dal nejvíce gólů v přesilovkách, a byl to Kvapil, který jich dal pět, takže Kvapil byl nejlepší střelec v přesilovkách, druhý Tomáš Vincour. Vítězných gólů dal nejvíce Vojtěch*

4.2.11 Internet a sociální sítě jako zdroj komentátorů

Některé změny, které internet přinesl, byly již zmíněny v jiných podkapitolách. S příchodem internetu se celkově změnila i charakteristika informací. Internet přinesl daleko zasvěcenější a emotivnější informace. „*Přinášíte nejen informace, ale přinášíte příběhy a to byla věc, která byla při těch informačních zdrojích v minulosti skutečně velmi náročná, velmi omezená jenom na určitý okruh osobností. Dneska ty příběhy se stávají tak trochu i nadužívaným komentátorským prvkem.*“ (Drbohlav 25)

Celkově zrychlil internet přístup k informacím, ale zároveň ztížil jejich výběr, protože ne každá informace z internetu je relevantní, použitelná, validní a ověřená. Situaci ztížil i v tom, že informací je více a je nutné se v nich orientovat. Dále spektrum informací rozšířil, protože je možné v kratším čase získat více informací o větším počtu hráčů.⁷⁷ Zároveň nejsou všechny pro přenos určené a užitečné.⁷⁸ Dnes tedy příprava nespočívá v hledání informací, ale spíše v jejich selekci. To znamená, že nejdůležitější je výběr, třídění a ověřování informací. „*Ted' už je to hlavně o třídění těch věcí, předtím to bylo o pídění se po jakékoliv informaci. To je z mého pohledu nejzásadnější rozdíl. Selektce těch informací, nikoliv je najít, ale vyhledat si tu, která je nová, něčím zajímavá, důležitá.*“ (Hölzel 13)

Další věcí, která se změnila, je počet užití jedné informace. V současné době se jednotlivá informace použije pouze jednou. V minulosti bylo možné použít informaci víckrát během turnaje.⁷⁹ Pokaždé v jiné variaci. Internet tedy přinesl daleko větší tlak na původnost, rychlost a pestrost informací.

Mnoho informací se z tištěných materiálů přesunulo na internet. „*No mám-li říct úplně v zásadě, tak ten sběr je vlastně, co se týká workflow, tak je podobný, co se týká zdrojů, tak je úplně jiný. Workflow zůstalo pro komentátory stejný v tom, že si musí zjišťovat informace o jednotlivých účastnících, o jednotlivých lidech v tom závodě, v tom utkání tak jako tak.*“ (Dusík 4)

V době před internetem bylo těžší informace sehnat, protože komentátoři museli více shánět literaturu a tištěné zdroje. Naopak v dnešní éře internetu se informace shání přes

---

Němec. (...) V prvních třetinách Brno dalo 59 gólů a dostalo 35. Ve druhých 44:50 a ve třetích 50:32. (...) A zase takhle mám všechny týmy od A až do Z.“ (Hölzel 8)

⁷⁷ „*Stačí zadat do Googlu jméno a vylítne vám spousta článků. Hlavně o těch hráčích, o kterých se hodně píše.*“ (Záruba 5)

⁷⁸ „*Vy můžete jít na individuální stránky toho hráče, kde on píše, kde byl, co dělal, ale zase budete muset přemýšlet, jestli to vůbec můžete použít, protože není dobré do přenosu dávat, že má s někým novou sponzorskou smlouvu na košile. Takže je potřeba v tom hodně pátrat a být pečlivý.*“ (Bosák 6)

⁷⁹ „*A když přijdu ještě dál před nás, tak třeba Luděk Bráblík měl kartičky hráčů a opakoval pořád stejný fráze po celý zápas nebo celý turnaj. Nebo dokonce během celý sezony. On tam byl třeba Vladimír Petrov a on u něj měl napsáno tank Voskresenska a to použil při každé příležitosti, kdy ten Petrov byl v detailním záběru.*“ (Záruba 5)

elektronické zdroje a důležitým faktorem je, že diváci mají často přístup ke stejným zdrojům jako komentátor a jsou tedy poučenější a vzdělanější.⁸⁰ Když v minulosti komentátor našel něco v zahraničním časopise, tak věděl, že se jednalo o exkluzivní informace a v České republice k ní může mít přístup jen omezený počet lidí. Z toho důvodu musí komentátoři informace více selektovat a nesmí si dovolit žádnou chybu. Práce a příprava komentátora musí tudíž být precizní. V porovnání s rokem 1998 a s přelomem tisíciletí je to podle Jiřího Hölzela nesrovnatelné. *„Zároveň to v sobě nese i to nebezpečí, bude to teda můj pohled fotbalového komentátora, když budu komentovat zápas Arsenal – Barcelona, tak jsem pod několikanásobným tlakem, protože zápas sledují i skalní fanoušci obou klubů. A ti, i díky internetu, s tím klubem žijí čtyřicet hodin denně. Ti mají v hlavě daleko více informací než komentátor než kdokoliv jiný, protože nic jiného než ten svůj klub nesledují. A vy se s tím musíte nějak vyrovnat. To znamená, že se jim musíte snažit vyrovnat alespoň v tom smyslu, že ten zub základních informací budete mít stejný jako oni.“*⁸¹ (Bosák 1)

Kluby mají své vlastní internetové stránky, na kterých lze najít veškeré faktické údaje. Navíc může novinář informaci převzít bez standardního ověřování. Je tomu tak ale pouze v případě těchto relevantních zdrojů.

Při rozvoji internetu vznikly i sociální sítě. Právě na sociálních sítích bývá zveřejňováno velké množství informací. Sociální sítě tak změnilly komentátorskou přípravu a otevřely nové možnosti.⁸² Dvě nejznámější a nejužívanější sociální sítě jsou Facebook a Twitter. Své účty na Facebooku a hlavně Twitteru mají různé sportovní asociace, kluby i samotní hráči. Na těchto účtech pak zveřejňují oficiální informace. O Facebooku jako o svém zdroji komentátoři příliš nehovoří. Zmiňují spíše Twitter. *„...Je to ta nejrychlejší reakce, protože tam se nedají psát dlouhé články a máte to tam omezený, takže hned po zápase, když si dáte záležet nebo i během zápasu, můžete najít mnoho informací.“* (Bosák 27)

V knize *Žurnalistika v informační společnosti, digitalizace a internetizace žurnalistiky* se využití Twitteru dělí na čtyři úrovně. Ve své práci však využijí pouze dvě z uvedených. Z nich v první může být Twitter brán jako nástroj k šíření profesionálního zpravodajství, ve kterém je Twitter kanál, jímž lze upozorňovat na články zpravodajského obsahu.

---

⁸⁰ Dříve byl jediným zdrojem informací pro běžného příjemce tisk, televize a rozhlas. O víkendu navíc noviny nevycházely, takže pokud člověk neposlouchal rádio, zbyla jenom televize. *„...Vy, jako ten člověk za tím mikrofonom nebo ten, kterej psal ty články, jste byl ten současnej Google, vy jste měl ty informace, protože jste byl uprostřed toho dění a měl možnost sbírat ty pikošky, detaily a tak dále a dávat je těm lidem. Takže to byla náhražka za Google.“* (Hölzel 28)

⁸¹ *„Možná nebudete vědět, co ten hráč rád snídá, což by ten fanoušek možná věděl, ale musíte těch informací načerpat daleko víc, než stačilo právě před těmi třiceti lety.“* (Bosák 1)

⁸² *„Může to být třeba zdravotní problém před tou soutěží, můžou to být rodinné věci (že se mu narodilo dítě), což jsou, neříkám, že se bez toho ten komentář neobejde, ale jsou to, myslím, zajímavé věci.“* (Dusík 7)

Ve druhé úrovni je považován za prostor pro diskuzi a spolupráci. Zde je Twitter komunikační nástroj, kde redaktor komunikuje se čtenáři a může od nich získat cenné informace nebo zpětnou vazbu.⁸³ (Osvaldová a Tejkalová, 2009: 173–174)

„Žurnalistické využití Twitteru má i svá výrazná rizika. Mikroblogy jsou kvůli svému důrazu na rychlost často zdrojem dezinformací, omylů a novinářských kachen. Blogy můžou k jejich šíření přispět, když bez ověření využijí zprávu, kterou najdou na Twitteru.“ (Osvaldová a Tejkalová, 2009: 183) Stejně tak tomu je i v případě sportovních komentátorů.

Sociální sítě užívá Česká televize i k tomu, aby se diváci dozvěděli něco navíc oproti přenosům. Proto je i komentátoři zásobují například při různých mistrovstvích, aby si lidé u obrazovek mohli udělat reálnější obraz o jejich práci.

Úskalím internetu a počítačů je, že internet může kdykoliv „spadnout“ nebo může komentátora kdykoliv jinak zradit technika. V tom případě, pokud nemá komentátor i písemné poznámky, nemá na vysílání žádnou přípravu. V době písemných archivů a příprav samozřejmě takové riziko nehrozilo.

4.3 Příprava komentáře přímého přenosu

Aby komentátor mohl utkáni komentovat na úrovni, musí se na danou událost dostatečně připravit. Přímý přenos sportovní události nemá v mnohém předvídatelný průběh, proto musí být příprava pečlivá. Komentátor tak může lépe zareagovat na průběh zápasu a je připravený na jakéhokoliv hráče, který „zazáří“. Musí mít také informace o místě, kde událost probíhá, kdyby nastala nečekaná delší pauza. O každém aktérovi musí komentátor vědět podrobnější informace. Musí také znát oba týmy a vědět, jakým stylem hrají, jak se prezentovaly v posledních zápasech a období a mnoho dalších věcí. Stejně tak musí být připraven na jakýkoliv průběh, i ten nejméně pravděpodobný, a umět na něj reagovat. *„Nikdy nebudete mít stoprocentní úspěšnost u všech. Ale pokud se nepřipravíte, tak za blba budete jenom vy a nikdo nechce být za blba. Takže odfláknutá příprava, ta neexistuje.“* (Hölzel 29) *„V současné době je příprava alfa a omega všeho. Vy to třeba nemusíte použít a použijete to příště, protože se to zrovna nehodilo, ale to už zase záleží na tom citu, praxi a zkušenostech.“* (Hölzel 17)

Nejedná se však pouze o přípravu věcnou a faktografickou. Zapotřebí je také přípravy formální. Komentátor by měl správně používat český jazyk a disponovat náležitým hlasovým projevem.⁸⁴

---

⁸³ *„Párkrát jsme se při identifikaci (hráčů) sekli, to musím přiznat. Hned jsme se to také dozvěděli díky sociálním sítím.“* (Bosák 2018: 120)

Důležitost role přípravy se měnila časem. V době před internetem neměli diváci mnoho možností, jak dát najevo svoji nespokojenost. Mohli maximálně napsat dopis, později zavolat do redakce. Dnes mohou okamžitě kamkoliv napsat a reagovat. Dalším úskalím je konkurence. I té je v současné době více, takže pokud komentátor bude něco zanedbávat, má divák možnost přepnout na jinou televizní stanici nebo vyhledat přenos na internetu.

4.3.1 Systém a fáze přípravy

Každý, kdo začíná komentovat, musí přijít na to, jaký způsob přípravy mu bude vyhovovat tak, aby příprava byla přehledná, obsažně maximálně výstižná, ale zároveň aby zabrala jen tu nejmenší možnou část, která je pro danou přípravu určená. „*Musím říct, že najít si systém je alfa a omega, abyste se s tím netrápil, aby to přineslo to kýžený ovoce tak, aby to bylo efektivní časově a efektivní ve výsledku. Přijít na ten systém není jednoduchý. To opravdu není otázka hodiny.*“ (Hölzel 21)

Každý sport přirozeně vyžaduje poněkud jiný systém přípravy.⁸⁵ Poté, co si novinář najde svůj systém, stává se příprava poměrně snadnou a rutinní záležitostí. Do předem připraveného systému jen doplňuje informace. Příprava je založená na rešeršní činnosti, sběru informací a sledování zápasů či závodů. Do přípravy však musíme zahrnout i cestování na různé tiskové konference, tréninky a schůzky.

Přípravu je možné podle Michala Dusíka rozdělit na tři fáze.⁸⁶ Dlouhodobou neboli trvalou, cílenou na konkrétní sportovní akci a přípravu krátkodobou, zaměřenou na konkrétní utkání nebo závod. Každý komentátor má „resortní“ sporty, které komentuje. Právě tyto sporty průběžně sleduje a přípravu si doplňuje. „*Když třeba člověk narazí na nějakou zajímavost, tak prostě si večer sedne k té databázi a doplní si to k tomu hráči, kam to patří,*

---

⁸⁴ „*Když už se bavíme o přípravě, tak nejde jenom o tu věcnou, že o tom víte všechno o těch lidech, ale taky, že to umíte prodat. Že dokonale mluvíte, mluvíte správnou češtinou, že dokážete s tím hlasem pracovat, že dokážete vodstínit situace. A to všechno dává dohromady ten celek, to znamená, že se to těm divákům dobře poslouchá a že plníte tu roli, která podle mého názoru je opravdu jaksi glosátorská, nikoliv kdyby tam někdo měl dělat nějakou exhibici, co všechno umí, co všechno ví.*“ (Vichnar 10)

⁸⁵ Někde člověk potřebuje přípravu zaměřenou na orientaci, jinde má větší počet účastníků a někde potřebuje více informací o místě a podobně. „*Například v případě Vasova běhu musíte vybrat pár desítek lyžařů (i když je v závodě 16 tisíc lidí), zatímco u fotbalu nebo závodu ve skoku na lyžích byste měl mít základní informace o všech, kteří mohou do zápasu/závodu zasáhnout.*“ (Vlášek 18) „*Jinak si musíte připravit tenisový zápas, který má dva aktéry a musíte o nich vědět všechno do nejmenšího detailu a jinak se budete připravovat na hokejové utkání, kde máte dvakrát dvacet hráčů, rozhodčí, fanoušky a místo. Takže to je trošičku jiný ty přípravy. Takže tam u těch hráčů nebudete vědět toho úplně tolik, co budete vědět u těch tenistů. U hokeje to hodně závisí na identifikaci, pohotovosti v té identifikaci. Takže kromě těch informací si ještě musíte uvědomit, že tam hraje ten a ten, vypadá tak a tak, má takový číslo a drží hokejku doprava, doleva, je vysoký, má nějaký tvar plexiskla, má dres do kalhot a tak. Příprava je tedy specifická na tu identifikaci, která třeba u tenisu není vůbec, u fotbalu je daleko jednodušší, protože je poznáte podle obličeje.*“ (Záruba 19)

⁸⁶ Jaromír Bosák na rozdíl od Michala Dusíka na tuto otázku odpověděl, že by přípravu nemohl rozdělit na fáze, protože je pořád stejná.

nebo k tomu týmu, ke kterému to patří.“ (Dusík 17) Cílená příprava může zahrnovat mistrovství světa či Evropy nebo olympijské hry. Při této přípravě už komentátor přibližně ví, kdo se na akci představí. „To znamená, už se víc soustředí na ty lidi, na ty týmy, které tam má a už si víc dělá přípravu, která třeba může trvat čtrnáct dní, měsíc, dva měsíce před tou konkrétní akcí.“ (Tamtéž)

Poslední fází je krátkodobá příprava. Při té se komentátor připravuje na konkrétní zápas nebo závod. Ta trvá několik hodin až dnů. U této přípravy mají komentátoři většinou k dispozici soupisky. *„...Nebo má aspoň hrubý soupisky těch týmů, kde už opravdu si dočišťuje ty jednotlivé věci, třeba do nich i doplňuje průběh té akce. To znamená to, že když je to nějaký turnaj, tak se tam doplňují statistiky z těch jednotlivých zápasů a nějaký zajímavosti z těch předchozích zápasů. Někjaké věci, který se k těm hráčům vážou.“ (Dusík 17) Naopak Robert Záruba rozlišuje fáze dvě – přípravu dlouhodobou a krátkodobou. Dlouhodobá příprava obnáší neustálý sběr informací a jejich třídění ze zdrojů, naopak krátkodobá je příprava na daný zápas.⁸⁷ „Krátkodobá je, že si to vytáhnete pro ten jeden zápas, co by se tam mohlo hodit, a s určitou dávkou předvídatosti víte, tato informace by se dneska mohla hodit. Ale zároveň musíte být připraven použít něco, co jste si do té krátkodobé nenapsal.“ (Záruba 2010 [online])*

Podle Roberta Záruby nemůže komentátor obstát, pokud si nebude dělat dlouhodobou přípravu. Bez ní nelze kvalitně komentovat žádný sport. Podle něj je možné okomentovat po určité době po krátkodobé přípravě jakýkoliv sport, ale není možné si s tímto přístupem vystačit dlouhodobě, například při sérii ligových zápasů nebo při turnaji, který trvá tři týdny. *„Můžete to nějak okomentovat, ale ne dobře.“ (Záruba 13)*

Obzvláště obtížné je připravit se na jednotlivé zápasy na fotbalovém mistrovství světa. Je to z toho důvodu, že sportovní komentátor pro Českou televizi nezastává pouze „základní“ roli. Jak popisuje Jaromír Bosák ve své knize: *„Jen tak úplně nevím, kdy se mám připravovat na jednotlivá utkání z pohledu komentátorského. Samozřejmě, nejobjemnější část přípravy jsem zvládl ještě doma, šlo o týdny pečlivého probírání a skládání informací, ale i tak je potřeba sledovat, co se děje během mistrovství, pokud možno vidět všechny ostatní zápasy, abych měl jasno, jak který tým hraje, komu se daří, kdo se zranil, co nového je v tom či onom*

---

⁸⁷ *„Když je nějaký velký šampionát, teď když jsem se připravoval na přenosy z olympiády na lyžování, tak jsem u toho strávil dlouhé hodiny. Ne před tím přenosem, ale měsíce před tím šampionátem. Když sledujete nějaký sport a jste v něm komentátor, který je zavedený, tak to nejde si k tomu sednout den před zápasem. To musíte věci sledovat kontinuálně. Ten sport musíte dělat pořád. (...) Vždycky to záleží, jak je to náročné na ty zdroje a co je tam potřeba použít. Třeba u lyžování je důležité vědět, co, kde, kdy se stalo. Takže je důležité to sledovat celou sezonu. Pak v závěru sezony, když je to mistrovství světa nebo olympiáda, tak to nemůžete stihnout.“ (Vichnar 4)*

týmu atd. Jenže v Brazílii jsem jako redaktor, reportér, komentátor, poloviční technik a třetinový produkční.“⁸⁸ (Bosák 2014: 14)

Toto tvrzení dokládá, jak důležitá je dlouhodobá příprava a průběžné sledování sportu. I přesto, že komentátor je zrovna na mistrovství světa nebo Evropy a musí se připravovat na něj, je důležité si udržovat přehled i v ligových týmech. Je to z důvodu, že se mohou odehrát zajímavé přestupy, které se dotknou i hráčů, aktuálně hrajících na mistrovství.

Pro vysílání a kvalitní komentář jsou důležité všechny fáze přípravy. Získávání informací je jenom jedna z jejích částí. Následně se musí informace zpracovat a komentátor si je musí sepsat a připravit se na konkrétní sportovní událost. „*Po zjištění informací jsem si to nejdříve roztřídil. (...) Potom, před tím zápasem konkrétním nalistoval ten tým a hráče a přepsal jsem si to všechno na jednu čtvrtku A4, kde jsem měl oba ty týmy, jak zhruba budou hrát a ke každému tomu hráči jsem si vypsal pár poznámek...*“ (Záruba 10)

Na každý zápas se příprava mění a aktualizuje. Hlavní „mustr“ zůstává stejný, ale aktualizují se statistické údaje a doplňují čerstvé informace.⁸⁹ Jinak je tomu v případě u přípravy u sportů, které mají nejprve kvalifikaci a až poté se vysílá hlavní závod. Konkrétním případem může být divoká voda.⁹⁰

4.3.2 Podoba přípravy

K lepšímu pochopení této kapitoly budou v příloze uvedeny dva listy, které používal Jiří Hölzel při komentování jednoho z hokejových zápasů české extraligy. Z toho důvodu budu zjištěná fakta prezentovat právě na jeho přípravě. Jak bude zmíněno později, mnoho komentátorů hokeje nepoužívá ke komentování počítač, nýbrž komentují z papíru. Stejně tak je tomu v případě Jiřího Hölzela. Ke komentáři užívá dva listy formátu A4 a na každém z nich má informace k jednomu týmu.⁹¹ Nahoře jsou uvedeni oba brankáři a následují jednotlivé

---

⁸⁸ Stejně tak na zápasy ligy mistrů je vysílán pouze komentátor. Pokud selže technika, musí problém vyřešit sám.

⁸⁹ „...*To znamená, vrací se po zranění, což se tam objeví na úkor čerstvé informace, která je čtrnáct dní stará a už to prosvištělo, už se to prostě neděje. Samozřejmě, že to není tak, že člověk si na začátku září udělá přípravu a pak z ní jede celou dobu.*“ (Hölzel 3)

⁹⁰ „...*V pátek se jede kvalifikace a teprve z té kvalifikace se určí třicítka, která pojede semifinále, které teprve my vysíláme. Takže já až po páteční kvalifikaci na ten sobotní závod vím, kteří lidi pojedou v tom závodě, takže podle toho si připravuju ty věci. Takže když teď bylo mistrovství světa, tak v páteční kvalifikaci jsem byl přítomen v Troji a pak jsem si do jedné v noci dělal poznámky k těm, kteří jedou.*“ (Hölzel 17)

⁹¹ Robert Záruba užívá pouze jeden papír. Má na něm oba týmy. Z tohoto důvodu musí mít svoji přípravu důkladně promyšlenou. Hráče má poskládané podle postů. „*Nahoře je něco o tom týmu, potom jsou trenéři, pak brankář, obranný dvojiče a útočný trojiče a je to proti sobě rozdělený středovou čarou. Pomáhá mi to při tom komentování. Když občas některý hráče neznám a neznám složení těch útoků a nemám to zafixovaný, tak si potřebuju ukazovat, teď je tam tenhle útok a držím si tam prst. To potom pomůže při té identifikaci, která je při tom komentování důležitá.*“ (Záruba 11)

formace.⁹² Některé pasáže má v přípravě zvýrazněné a užívá také zkratky.⁹³ Jednotlivé oddíly jsou rozdělené kurzívou a tučným písmem, aby orientace komentátora v přípravě byla rychlejší. U jednotlivých hráčů jsou zapsané informace jak z hokejového prostředí, tak ze soukromí. Většinou informace o hráčích nepokryjí celý list a na zbylém prostoru jsou informace vztahující se k danému týmu.⁹⁴ „*A hlavně to už je zase záležitost toho, jak v tom člověk je už x let, tak ty věci se různě spojují a v té sezoně jsou věci, který si člověk vůbec nepíše, protože je má zabudovaný v hlavě...*“ (Hölzel 2)

Číslo hráče při orientaci nehraje například u Jiřího Hölzela při komentování extraligy hlavní roli a je až na třetím místě. Protože komentátoři mají hráče nasledované, ví, a) jestli to je pravák, nebo levák, b) má nějaký specifický znak.⁹⁵ Stejně tak komentátor ví, kdo s kým hraje ve formaci. Jiný systém přípravy je na mistrovství světa, protože tam hrají i neznámí hráči a informace o nich se shánějí hůře a pomaleji. Tam je při orientaci hlavní právě číslo na dresu a Hölzel si hráče v tomto případě řadí od nejnižšího čísla po nejvyšší. „*Je důležité, aby člověk věděl, že když někdo jede, tak v levém sloupečku jsou čísla od 1 po 45 a v pravém jsou ty vyšší, takže aby člověk věděl, že jede 22 a to je vlevo někde tady.*“ (Hölzel 1) Při komentování má tento komentátor položený papír s týmem, který hraje zleva doprava vlevo a druhý vpravo.

„*Ještě když jsem komentoval, tak se dělala taková tabulka head to head. (...) najdu si všechny vzájemný zápasy Plzeň – Pardubice a přetáhl jsem si je takhle do tabulky vedle sebe, takže jsem věděl, že za Plzeň proti Pardubicím už Kratěna dával tři góly, protože jsem to měl takhle vedle sebe nastavený.*“ (Hölzel 10) Stejně tak má vypsané každé samostatné nájezdy, kdo za daný tým jel a jestli nájezd proměnil nebo ne.

4.3.3 Čas přípravy

Příprava je věcí individuální. Stejně tak její doba závisí ve velké míře na konkrétním komentátorovi a na akci, na kterou se připravuje. Jinou dobu stráví komentátor při přípravě na mistrovství světa a jinou na klasický ligový zápas. Stejně tak je čas přípravy ovlivňován

---

⁹² Oproti tomu Petr Vichnar si řadil sestavu podle čísel i v extralize. „...*Ted'ka poslední dobou vám vždycky dají line up, že jo, a tam jsme měli ty lajny, ale tam je ošidný to, že se to může začít měnit v průběhu zápasu, takže to máte takhle na začátku, ale pak on přehodí pár hráčů a máte v tom galimatyáš. Tak je lepší, to mít podle těch čísel, což taky vždycky nefunguje, když vám tam někoho přidají a najednou máte číslo čtyři úplně dole, protože byl doplněný na poslední chvíli.*“ (Vichnar 14) V době, kdy začali dávat i line up před zápasem, používal obojí, kvůli lepší orientaci, když například špatně vidí na číslo.

⁹³ Například pro neproduktivnějšího hráče, nejvytíženějšího hráče a podobně.

⁹⁴ Oproti tomu třeba Pavel Čapek využívá při fotbale papíry tři. Pro každý tým jeden a na tom třetím má věci, které oba týmy propojovaly. Jaromír Bosák používá úplně jiný systém takzvaných lístečků.

⁹⁵ Specificky bruslí, má nějakým způsobem omotanou hokejku, výrazné rukavice nebo tkaničky, větší štítek na helmě, a podobně.

zkušeností komentátora, protože se bude déle připravovat ve svých začátcích, kdy nemá téměř žádné archivy ani uložené údaje z minulých akcí, které komentoval. Zároveň nebude mít tolik zkušeností s tvorbou přípravy.

Například Jiří Hölzel se na své první přenosy připravoval dva dny „*Dva dny jsem to skládal dohromady, protože pochopitelně stejně jako u sportu, tak i (...) při té naší práci platí, a není to klišé, zkušenosti. A není to neodmyslitelný. Čím dýl to člověk dělá, tím víc má bohatší ten svůj archiv v hlavě, tím víc se může vracet do minulosti, protože toho víc viděl, víc si toho pamatuje.* (Hölzel 16) S nárůstem zkušeností a znalostí komentátora se doba přípravy zkracuje, ale aby zároveň byla kvalitně zpracovaná a komentátor byl dobře připravený, měl by jí strávit podle Hölzela jeden pracovní den, což znamená osm hodin. Robert Záruba si vytvořil normu minimálně osmnácti hodin kvalitní přípravy na jedno hokejové utkání, přičemž se tento čas nedá aplikovat na všechny zápasy. Například na mistrovství světa je třeba komentovat dva zápasy denně nebo každý den jiný zápas, tudíž nezbývá na přípravu tolik času. Jaromír Bosák se na čtvrtěční utkání mezi Slavií a Zenitem Petrohrad připravoval tak, že si v úterý pustil několik posledních zápasů Zenitu, aby si nasledoval různé hráče (na jaké pozici nastupují, v čem jsou silní) a ve středu si připravoval faktografii. Celý proces obnášel dvanáct až čtrnáct hodin práce.

Podle Pavla Čapka se v žádném případě nedá říct, kolik hodin, minut nebo dní příprava zabere. „...*Ono se ta příprava těžko počítá. Když ji děláte kontinuálně a věnujete tomu třeba dvě hodiny týdně, tak vám ten čas naskáče. Klidně můžu říct, že to trvá osmnáct hodin, ale nemám to spočítané. (...) Koukám na závod a dělám si poznámky a potom si to přepisuju do těch jednotlivých karet. Tak si vemte, že ten závod trvá 2 hodiny nebo déle a můžeme to zahrnout do pojmu příprava.*“⁹⁶ (Vichnar 4)

V době před internetem zabralo více času cestování na různé tiskové konference nebo na tréninky. Toto v současnosti v menší míře odpadá. Další věc, která v minulosti zabrala více času, bylo přepisování informací, které si novinář vyhledal. Určité informace si komentátoři museli přepsat, vytrhnout, nalepit nebo založit. Dnes je možné tento obsah v počítači zkopírovat a vložit. Dříve se tedy jednalo o více fyzickou práci.

Porovnání času přípravy v době před internetem a v době internetu je tedy složité. Ani sami komentátoři se úplně neshodli na tom, kdy jim příprava zabrala více času. Pokud však bereme v potaz i cestování, tak zabere příprava v současnosti kratší časový úsek. Nejedná se

---

⁹⁶ „*Dělám si tam poznámky, že tam sebou někdo šlahnul v pátý bráně nebo, že někdo dvě branky nad cílem neprojel vlásku. Snažil jsem se tedy vytáhnout ty zajímavosti a k těm závodníkům si to napsat a nevíte, co z toho použijete. I to je potřeba zahrnout do té přípravy. Použijete zlomek. Je dobré si třeba napsat, když tři branky před koncem neprojde vlásku a říct to, když se mu to třeba za půl roku stane znovu.*“ (Vichnar 4)

však o velkou změnu. „...Logika věci praví, že ten čas narůstal, protože, znova opakuju, na internetu máte takových informací, že když si jen chcete pročíst klubový stránky nějakých klubů v lize mistrů nebo evropské lize a teď ještě tam je, že jo, jazykový moment, že to není v češtině, tak vám to zabere daleko víc času než dřív v devadesátých letech, kdy jsem se připravoval na derby Sparta – Slavie. Ale zase je to všechno relativní, protože když jsem se připravoval na derby Sparta – Slavie, tak jsem se snažil jít na tiskový konference, na nějaký trénink, takže jestli tohle všechno berete jako přípravu, tak když by se to spočítalo, třeba, že jo, když někam musíte dojet, tak to mohlo být časově náročnější...“⁹⁷ (Čapek 8) „Ono to podle mého není takový rozdíl jako dříve, ale pravděpodobně ta příprava v mých začátcích nebyla tak dlouhá jako teď. Protože člověk se teď musí hrabat ve všem možném. Ale zase na druhou stranu, pokud do té přípravy počítáme i návštěvy těch svazů a těch tréninků, tak potom to je srovnatelné. To bylo časově náročné. Ale abych vám řekl nějaké číslo, tak to ne.“ (Vichnar 4)

Porovnáním času na přípravu zjistíme, že v současnosti musí komentátor věnovat informacím více času, musí je pečlivěji selektovat a ověřovat více než navštěvovat sportoviště.⁹⁸ „Já si myslím, že to časově je srovnatelný, je to spíše trošku jinak rozdělený. Třeba kolik času stráví člověk sbíráním těch základních dat a nějakých těch nadstavbových věcí, protože ty nadstavbové věci jsou teď delší, než byly.“ (Dusík 6) Oproti ostatním komentátorům zastává Vladimír Drbohlav názor, že čas potřebný na přípravu je díky internetu dvaceti až pětadvacetinásobně nižší než v době před internetem.

4.4 Komentář přímého přenosu

Přímý přenos sportovního utkání si v dnešní době nedokážeme bez komentáře představit. Už když je komentátor v dějišti události, vypadne na trase signál a je chvíli ticho, je to pro diváka nestandardní situace. „Všechno začíná od jazyka. To je základní výrobní nástroj, a když je chudá slovní zásoba, s níž navíc dotyčný není schopen dostatečně pracovat, nemůže z toho vzejít nic dobrého.“⁹⁹ (Bosák 2013: 103)

Komentář se postupem času vyvíjel. Podle Vladimíra Drbohlava je komentátorská práce vlastně velice jednoduchá. Stačí odpovědět divákovi na to, co v danou chvíli chce vědět. Zároveň je ale obtížné odhadnout, co to je. Dříve sportovní komentátoři nepromluvili i desítky sekund. V dnešní době prokládají nezajímavé pasáže různými informacemi. Vývoj

---

⁹⁷ „Ten čas je v podstatě stejný. Když teda odečtu ten čas, že jsem musel třeba do té Jungmanky jít pro Sportbuild nebo něco takového, pro Kicker a pak se zase vrátit.“ (Bosák 5)

⁹⁸ Ověřování ale nemusí být v takové míře, jako třeba v politické žurnalistice.

⁹⁹ „Bude to samé jako, jakoby, tedy, tam, polovina nespisovných výrazů...“ (Bosák 2013: 103)

komentátorské profese však závisí i na tom, jak se vyvíjí samotná hra. „*Když si pustíte komentáře ze sedmdesátých let, pustíte si je z devadesátých let, pustíte si je v roce 2018, tak je to úplně o něčem jiném (...) Je to o nějakém trendu, kterej se může pozorovat všude v cizině a ten vývoj jde prostě dopředu.*“ (Hölzel 27)

Neodmyslitelnou součástí komentáře je popis. „*I když já se snažím, aby ho tam zas tolik nebylo, protože předpokládám, že divák není hloupý a vidí, že někdo někam běží. Televize není rozhlas. Ale zároveň, jako je do určité míry nutná složka popisná, tak musí být součástí komentáře složka názorová. (...) Komentátor by měl mít vždycky dost síly na to, aby řekl, co si o věci myslí a jak ji vidí.*“ (Bosák 2013: 84) Stejně tak je tomu v případě spolukomentátora. „*Expert se nemá bát sdělit názor, i když je odlišný od toho komentátorova. Na druhou stranu komentátor musí umět vyargumentovat své vidění věci i proti stovkám ligových zápasů (experta).*“ (Bosák 2018: 108)

Ke komentáři patří i emoce. Na internetu se dá najít mnoho videí, na kterých hlavně jihoameričtí komentátoři oslavují góly „v extázi“. Je však zapotřebí se s emocemi vyrovnat. „*...Hlavní úlohou komentátora je, aby mu divák rozuměl. Emoce do komentáře samozřejmě patří, ale vždy je musíte mít více méně pod kontrolou. (...) Krátký výbuch radosti je přirozený. Ale všeho moc škodí.*“ (Bosák 2016: 133)

Z toho vyplývá, že: „*Komentátor může být nesnesitelný z několika důvodů, je to třeba nesouznění s publikem, rušení publika. Máte nějakou přípravu a ta se dá použít dobře nebo nevhodně v nevhodný okamžik a tím ty diváky rušíte, odbíháte od děje ve chvíli, kdy byste neměl.*“ (Záruba, 2010 [online])

4.4.1 Využití přípravy v komentáři přímého přenosu

Komentář je improvizovaný, protože popisuje živě děj sportovního přenosu. Nikdo dopředu neví, co se stane a nelze se na všechny možné scénáře a situace připravit dopředu. Zároveň však musí být komentář založený na důkladné přípravě. Improvizace nefunguje podle Jaromíra Bosáka bez přípravy, protože pokud by komentátor improvizoval na málo pevném základě, tak to publikum pozná. „*Vy musíte tu improvizaci využít ve chvíli, kdy jste pevný v kramflících, kdy opravdu víte, že ta příprava proběhla, že ty informace máte, že vás opravdu žádný fakt nepřekvapí. Tak pak můžete tu hlavu trošku pustit na delší špagát, ale ve chvíli, kdy začnete improvizovat a já do toho dám rovnítko, plácát, ve chvíli, kdy nevím a ve chvíli, kdy se snažím jen zaplácnout ten čas, co tam sedím, tak to je špatný, ale divák to pozná*“

velmi, velmi rychle.“ (Bosák 3) „...Musíte na to mít nějakou schopnost, do jaký míry to prokládáte a jakým způsobem tou přípravou...“¹⁰⁰ (Čapek 28)

Příprava vždy musí být co možná nejpodrobnější a na každý přenos je obdobná, ale komentátor z ní potom využije pouze zlomek. Podle Michala Dusíka, Pavla Čapka a Vladimíra Drbohlava se jedná o deset až patnáct procent. Robert Záruba někdy dokonce použije pouze pouhých pět procent.¹⁰¹ Podle Jiřího Hölzela je to zpravidla přibližně třicet procent. To znamená, že komentátor musí mít mnohem více přípravy, než poté v reálu využije. Vladimír Drbohlav dodává, že pokud komentátor použije 70 procent, tak už to není komentátor, ale zasvěcený laik. S tímto názorem však nesouhlasí Robert Záruba, který někdy využije přípravu téměř celou.¹⁰² Záruba ale zdůrazňuje, že je důležité tyto informace dávkovat postupně. Z toho vyplývá, že se poměr využití přípravy určuje atraktivitou a obsažností sportovního výkonu.¹⁰³

Komentátor musí sledovat hlavně hru, a když se děje něco důležitého, tak popisovat sportovní děj, protože ten je nejdůležitější. Není potřeba se věnovat okrajovým informacím, aby tím nerušil diváka nebo nepropásl gól. V tomto případě se používá pouze statistická část, například po gólu může komentátor říct, kolikátý je to gól hráče, co jej vstřelil v sezoně nebo proti soupeři. Naopak pokud se neděje nic zajímavého a sportovní výkon je nezáživný, přichází na řadu podklady z přípravy.¹⁰⁴ „...Kombinace těchhle dvou je strašně důležitá a pokud to zvládnete, tak je to ten správný komentář. (...) Je dobrý o těch hráčích vědět ty zásadní věci, který pak v tom komentáři můžete použít.“¹⁰⁵ (Hölzel 30)

---

¹⁰⁰ Příklad použití přípravy při improvizaci: „...524 trestných minut, 7.nejslušnější tým, takže ukázalo se, že patří mezi ty slušnější týmy, protože měli jenom dvě trestné minuty. Nebo tady, poslední dva zápasy prohrálo Brno se Spartou 2:8 a s Pardubicema 2:4, takže prohrálo 1:5, takže si v rychlosti spočítáte, že za poslední tři zápasy dalo pouze pět gólů a už to tam jede.“ (Hölzel 36)

¹⁰¹ „Dvě informace o dvou hráčích ze šestadvaceti a ty informace mám zdvojený. Je tam nějaký hokejový background, nějaká zajímavost, nějaká statistika a základní údaje, takže toho je 160–170 údajů a z nich použiju pět nebo šest.“ (Záruba 14)

¹⁰² Stává se tomu tak v případě, když se v zápase nedějí zajímavé okamžiky.

¹⁰³ „Když je ten výkon záživný, tak není potřeba toho diváka rušit, že jsem si zjistil tohle a tohle. Ale je nutné počkat na správný okamžik a vyplnit to tímhle. Když ten výkon není záživný, tak ten komentátor tam je od toho, aby diváka zabavil tady těmi informacemi.“ (Záruba 14) „Ono se také úplně jinak komentuje, když nemusíte čekat na kloudnou akci sedmáct minut. Tím spíš, že všechna mužstva se už dvakrát představila a zásoba informací není nafukovací, i když se i během šampionátu pořád snažíme své portfolio obohacovat novinkami.“ (Bosák 2018: 100) „Poprvé v průběhu mistrovství světa se ozýval z tribun silný pískot, na tohle se lidi podívat nepřišli. Za cestu do Ruska, vstupenky i pobyt zaplatili majlant – a teď mají koukat, jak si donekonečna mezi sebou posouvají míčudu stopeři bez toho, aby zkusili založit kloudnou útočnou akci? Na komentování taky nic moc. Pořád opakovat, že Kjær přihrál Jörgensenovi nebo Varane Kimpembemu? To dost dobře nejde.“ (Bosák 2018:107)

¹⁰⁴ Může to být i v době před startem, když je přerušení nebo po dojezdu závodníka do cíle.

¹⁰⁵ „Takhle jezdí dvojnásobný mistr světa. Tohle je střela, která je typická pro Petra Sýkoru, tady zprava volej. Stejně jako všichni víme, že Ovečkin střílí z voleje. Zase další přesilovkový gól Petra Sýkory, v sezoně už patnáctý. To jsou věci z té přípravy a vy je musíte použít do toho plynulého komentáře.“ (Hölzel 30)

Improvizací tak komentátor většinou reaguje na zajímavý impuls, zajímavou věc. Do výbavy dobrého komentátora patří schopnost implementovat prvky z přípravy do komentáře, který je improvizací od začátku až do konce, ale aby to byla správná informace v ten správný moment. Aby zbytečně neříkal všechny informace, když se netýkají hry a do toho dění se nehodí.

Rozdíly v komentářích můžeme posuzovat i z hlediska konkrétních sportů. Porovnáme-li například fotbal a hokej, tak hokej má více pauz, což umožňuje rozvíjet více myšlenky a teorie, čímž je jednodušší na komentování než fotbal. Naopak jeho hra je nepoměrně rychlejší. „*Komentování golfu je úplně jiná melodie, jiný rytmus toho přenosu. Je to trošičku těžší sport na udržení koncentrace. Navíc musíte být nachystaný na 150 hráčů, protože nikdy nevíte, koho vám tam režie stráhne. Musíte mít dost nastudováno, abyste měl o čem mluvit, ale snažím se do odpalu moc nemluvit.*“ (Bosák, 2013 [online])

Improvizací jsou u komentátorů ve většině případů i vtipy.¹⁰⁶ To je ovšem záležitost individuální a neexistuje na to žádné pravidlo. Například Karol Polák si chystal glosy. Na každý přenos si přinesl několik papírů a na jednom z nich bylo přibližně deset až dvacet glos. Když podle něj nastala správná situace, tak je začal číst. Neslo to s sebou ovšem to riziko, že neuvidí nějaký důležitý okamžik.

4.4.2 Komentář přímého přenosu v minulosti

Jak jsem již naznačil v předchozí kapitole, tak podoba komentáře se v minulosti značně lišila. Největší změna je, že dříve v něm nebylo tolik informací. Byl zaměřený hlavně na identifikaci hráčů, herních situací.¹⁰⁷ Nebyla téměř žádná grafika, to znamená, že divák neměl možnost vidět časomíru a stav. Z tohoto důvodu komentátoři neustále museli hlásit, kolikátá je minuta a jaký je stav. V současnosti se jedná o naprosto banální věci, které má divák samozřejmě k dispozici na obrazovce. Trendem bylo komentovat velice úsporně a od vedení byl zakázaný popis.¹⁰⁸ Komentátor tedy méně mluvil. Celkově se využilo méně informací, protože diváci na to nebyli zvyklí a rušilo je to. „*Způsob zdejšího komentování se*

---

¹⁰⁶ Všichni respondenti uvedli, že vtipy jsou improvizací. „*Třeba na mistrovství světa v hokeji ve Vídni v roce 1996, když jsme dali rozhodující gól Kanadě ve finále, tak ze mě spontánně vypadlo, Dotkli jsme se hokejového nebe. Prostě najednou vám něco naskočí. Samozřejmě, že si možná dopředu vymýšlíte v hlavě, jak byste asi reagoval na některou situaci, kdyby byla takováhle nějaká krásná. Tak když jdete komentovat finále, tak musíte být připravený na to, že ho buď vyhraju nebo prohrajem a jak to okomentujete, ale nikdy jsem si to nepsal. (...) Ale tyhle ty hlášky takzvané, já jsem přesvědčenější o tom, že Míra Bosák, kterej je pověstněj témahle hláškama, si je taky nepíše, že prostě z něj padaj velmi přirozeně a já, pokud jsem něco takovýho někdy jako vyplodil, tak jsem si to nepřipravoval.*“ (Vichnar 11)

¹⁰⁷ Kdo dal gól, co to bylo za faul a podobně

¹⁰⁸ „*Takže my jsme nemohli říct, že Jágr přihrál do rohu, tomudle a tamten dělá kličku. (...) Když si pustíte nějaký komentář z osmdesátých let, tak vám to připadá hrozně fádni, protože komentátoři do toho skoro nemluví.*“ (Vichnar 2)

mi moc nelíbil, protože jsem měl za to, že speciálně fotbal by měl být daleko větší zábava.“ (Bosák 2013: 90) I z tohoto důvodu si například Pavel Čapek nikdy nepřipadal pod tlakem nebo ve stresu, že by měl málo informací. Bylo to způsobené jak trendem doby, tak i tím, že komentátoři neměli tolik možností, kde informace sehnat hlavně tedy o zahraničních klubech a sportovcích.¹⁰⁹ *„Kdybychom si dnes pustili pohárový zápas, kde české mužstvo hrálo s nějakým zahraničním týmem, zjistili bychom, že komentátoři neměli o týmu a jeho hráčích prakticky žádné informace. Kde je měli brát? (Bosák 2013: 91) „Kdyby se dozvěděli něco bokem, asi by si to stejně nedovolili říct.“* (Tamtéž) Jiné to bylo v případě českých klubů.

Dříve si komentátoři úvody a závěry přenosů chystali více, než je tomu dnes.¹¹⁰ Není na to žádné pravidlo ani žádný konkrétní důvod. *„...Vít Holubec zakladatel tohoto řemesla, který komentoval první přímý přenos, tak on a Karol Polák říkali, a já jsem si to zapamatoval a dodneška se tím svým způsobem snažím řídit, i když už jsem dlouho používal to, že jsem si napsal, už to ale nedělám, ale někdo z kolegů to ještě dělá, že si napíšete první dvě, tři věty přenosu, protože oni tvrdili, a je to samozřejmě moudrost a pravda, že začátek a konec přenosu si každé divák vždycky pamatuje a že je dobrý tam nedělat žádnou chybu a být nejistej a takhle nás to učili.“* (Čapek 26) Vít Holubec si připravoval i konec ve třech variantách. Použil poté tu, která se hodila k výsledku zápasu. Dělal to proto, aby i rozloučení bylo na úrovni.

Dnes komentuje buď jeden komentátor sám, což ale již není úplně časté, nebo, a to spíše, komentují dva zároveň. V minulosti se komentovalo takzvaně federálně. Když to vztáhneme na fotbalové utkání, tak půlku poločasu komentoval Čech a potom na něj v polovině prvního poločasu navázal Slovák. Ve druhém poločase byl průběh naprosto totožný.¹¹¹ V té době nešlo o spolukomentátory nebo komentátora a experta.

4.4.3 Komentář přímého přenosu v současnosti

„...Stačí si pustit komentář starý dvacet, třicet, čtyřicet let a tam jasně vidíte, jak ten nárůst informací je neuvěřitelný a více méně ve většině sportů je to navíc komentátor plus expert...“ (Čapek 30) Divák z roku 1985 by asi ve většině případů v dnešních komentářích

---

¹⁰⁹ Příprava na některé týmy ze zahraničí není jednoduchá ani v současnosti. *„Ona příprava na Saudskou Arabii není z nejjednodušších. Absolutní většina jejich reprezentantů hraje domácí ligu v některém ze čtrnácti profesionálních klubů, jen tři působí v menších španělských týmech. (...) A tak se snažíte něco najít v různých pramenech. Ale arabštinou nevládnou, o to je to s informacemi horší. V angličtině či jiných jazycích jich je k máni pramálo.“* (Bosák 2018: 16)

¹¹⁰ *„Co jsem si psal, tak byly úvody přenosů, abych tam nekoktal, tak ty tři, čtyři věty jsem si psal nebo tak.“* (Vichnar 11)

¹¹¹ Když byl přenos na Slovensku, začínal jej Slovák a Čech jej vystřídal. Když se hrálo v Česku, tak to bylo naopak.

hodně tápal, nemyslím jen dobové narážky, ale vůbec slovní zásobu a způsob jejího používání.

Co se týče úvodů a přípravy konkrétních vět v přímém přenosu v dnešní době, tak si to komentátoři moc nechystají. Většina se shodla na tom, že si to nepíší a pokud ano, tak jenom nějaké body, maximálně jednu větu. Ve většině případů uvedli, že je to svazuje. Navíc je těžké si úvod nachystat, protože do něj patří informace o počasí, náladě nebo divácích, a to nikdo dopředu neví, jak bude vypadat.¹¹² Takže se nevyplatí, psát si to den dopředu a potom se to například učit nazpaměť nebo to číst. Ale jsou výjimky, které si to píší. Samozřejmě si komentátoři alespoň promyslí, co by chtěli a nechtěli říct na úvod, aby to, co řeknou, dávalo smysl a nebyl to nějaký nesmysl. Podle Roberta Zárubu je dobré dát komentáři v úvodu příběh, který se však může kdykoliv změnit. Častěji se však posune do nějakého dalšího, který musí komentátoři sledovat se stejnou vervou, jako ten předešlý. Musí k tomu však mít přípravu, pokud nemají, tak musí improvizovat. „...*Třeba Míra Bosák říká, že si vždycky jakoby připravuje v hlavě nějaký scénář, jakým způsobem ten komentář vést, ale že byste měl nějaký bodový scénář, to nejde.*“ (Čapek 28) Sice nikdo nikdy neví, jak zápas nebo závod dopadne, ale každý sport má nějaký rytmus a stereotyp, z nichž se dá odvodit, jakým směrem se bude ubírat a jak se připravit. Existují situace, které je dobré si připravit dopředu. „*Já se přiznám, že si člověk připraví nějakou variantu, že Honza Železný znovu získává titul, aby to furt neopakoval stejně, ale jinak tohle to nedělám.*“ (Drbohlav 36)

V současnosti bývá na komentátorském stanovišti k dispozici i počítač s internetem. Přesto jej v mnoha sportech nemůžou komentátoři tolik využívat. Pro komentátora musí být hlavní obraz, protože pokud začne něco hledat, tak může propásnout důležitou situaci.¹¹³ „*Vy musíte být vůči tomu divákovi natolik solidární, že respektujete ten výřez skutečnosti. Ano, ten přenos se odehrává v nějaký realitě, ale ten režisér z něj představuje určitou nit.*“ (Drbohlav 33) Avšak v momentě, kdy jsou v závodě čeští závodníci a nejsou v přenosu ani jednou vidět, je povinností komentátora o nich informovat.

K dispozici je i monitor, kde je přenášen přenos. „*Monitor při komentování používáme jen na opakováčky, jinak se díváme přímo na hřiště. Není problém poznat hráče, ale spíš to, jestli byl míč tečován nebo jestli se jednalo o faul. Komentátor ovšem musí něco říct ještě,*

---

¹¹² „*Nechystám si žádné úvody doslova. Mám tam napsané například Sparta čtyři výhry z posledních čtyř zápasů, ale to je všechno. Jak to použiju, jestli to použiju, to už je na mně.*“ (Záruba 10)

¹¹³ Existují však sporty, u kterých to je možné. Například dálkové běhy na lyžích, maraton nebo cyklistika. Důležitou roli hraje také spolukomentátor, protože komentátor může hledat v době, kdy komentuje ten druhý.

než vidí opakovačku a někdy se tedy logicky splete.“¹¹⁴ (Bosák 2013: 107–108) Úskalí může nastat, pokud komentátor komentuje ze studia a nemá pohled na hřiště. „*Už několikrát se mi ve studiu stalo, že hráč dostal červenou kartu, a já nevěděl, za co to bylo. Totéž vidí divák a chce po mně logicky vědět, proč jde frajer ze hřiště, jenže já viděl jen to samé, co on na obrazovce...*“ (Bosák 2013: 108) Někdy jsou k dispozici i dva monitory. Kromě klasického, na kterém komentátoři sledují opakované záběry, tak je tam i druhý, který slouží ke zjištění statistických údajů probíhajícího utkání.

Stejně jako u přípravy, tak i u komentování si musí každý komentátor nejprve najít systém, jaký mu bude vyhovovat. Někdo raději komentuje z papíru, někdo z počítače. Záleží také na sportu a rovněž na době, protože, když nebyly k dispozici počítače a internet, tak je jasné, že komentátoři tolik možností neměli.

„*Když jsem komentoval hokej, tak vzhledem k tomu, že ten je strašně rozsáhlý, tak lepší přehled je na papíře.*“ (Hölzel 46) Mnoho hokejových komentátorů komentuje právě z papíru a stejně tak i fotbaloví.¹¹⁵ Je to z toho důvodu, že v přípravě je mnoho položek, které se nevejdou na obrazovku tak, aby komentátor viděl oba týmy najednou. Pokud by si obrazovku tomu uzpůsobil, tak budou informace menším písmem a hůře čitelné, což znemožní rychlou orientaci, která je důležitá.

Při samotném komentování se i komentátor může dostat do různých situací, které pro něj nejsou úplně jednoduché. Je tomu tak například při komentování české reprezentace ve chvíli, kdy se někomu nedaří. „*To bylo samozřejmě těžký. Protože máte nějaký sportovní citění, protože sám sportujete, tak prostě víte, jak to je. Na druhou stranu vy vidíte, že hraje úplnou tužku, jako to vidí ostatní, takže jej nemůžete vynášet do nebes. Takže neříct, že hraje úplný trus, ale je potřeba se k tomu postavit nějakým způsobem. Pořád jste tam od toho, aby se to ten národ dozvěděl. Takže je to taková diplomacie no.*“¹¹⁶ (Hölzel 50) Vzhledem k pravidlům a kodexu veřejnoprávního vysílání si musí komentátor najít takový výrazový prostředek, který to vystihuje v rámci slušnosti. V tomto případě samozřejmě probíhá i neverbální komunikace mezi komentátorem a spolukomentátorem či expertem. Jak ale říká Jaromír Bosák, tak komentátor si musí držet odstup i v případě, že komentuje národní tým.

---

¹¹⁴ Není tomu tak vždy. „*Nám s Lud'kem tentokrát dvakrát nepomohli Kolarov a Kostić. A také komentátorské místo. Je blízko hřiště, to je fajn, ale prakticky bez nadhledu, skoro jako byste seděli na lavičce jednoho ze soupeřů, A teď máte na sto metrů od sebe rozlišit dva zmíněné srbské fotbalisty. Oba hrají levou nohou, vypadají skoro stejně, ani pohyb je příliš neodlišit, a jeden má na zádech číslo 11 a druhý 17, přičemž font, který je na číslice vybrán, udělal ze sedmičky a jedničky jednobuněčná dvojčata.*“ (Bosák 2018: 120)

¹¹⁵ Z papíru komentují fotbal či hokej Robert Záruba, Jiří Hölzel, Tomáš Jilek, Michal Dusík, Jaromír Bosák, Pavel Čapek, Jiří Štěpán, Vlastimil Vlášek i Petr Vichnar.

¹¹⁶ „*Tomuto hráči se opravdu, ale opravdu nedaří. Anebo si prostě člověk sundá sluchátka a řekne...*“ (Hölzel 50)

„Jakmile při komentování řeknete naši nebo my, chcete tím dát najevo, že jste součástí týmu, ale vy jeho součástí nejste ani náhodou. Jste komentátor a musíte si zachovat odstup a objektivitu.“ (Bosák 2013: 88)

4.4.4 Využití spolukomentátora

Postupem času se začal do komentování zapojovat i spolukomentátor nebo takzvaný expert, což je většinou bývalý sportovec daného sportu, který má za úkol pomáhat komentátorovi s analýzou různých situací a dodává do komentáře jiný pohled, který by komentátor nemohl divákovi poskytnout, protože nemá takové zkušenosti v praxi. Proto se komentář ještě rozdělil. Komentátor může popisovat chyby i sám, protože ne vždy komentuje i expert.^{117,118} Ne všichni komentátoři jsou ale zastánci tohoto názoru.¹¹⁹

V dřívější době experti nebyli, tím pádem byla nutnost, aby jejich funkci zastal komentátor. Rozhlasový reportér Josef Laufer v tomto ohledu dobu předběhl. „*Laufer sám poznal – i při teoretických znalostech a denním sledování sportovního dění – že nemůže obsáhnout sto procentně všechno. Že mu vždy u takzvaného malého sportu k úspěšnosti krůček chybí. Zval si tedy při reportování z jiných sportovních odvětví, než byly kopaná a hokej k mikrofonu pomocníky. (...) Laufer jim přenechával odbornou stránku, hodnocení, sám se věnoval popisu události a situaci, které se kolem střetnutí vyvinuly.*“ (Malina 1985: 62–63)

Je potřeba, aby komentátor měl hlubší znalosti sportu a rozuměl mu, aby mohl vymýšlet témata, o kterých bude mluvit. Nikdy ale nebude mít takové znalosti o tom sportu jako ten expert.¹²⁰

Když je na komentátorském stanovišti i expert, jedná se o dialog, někdy i spor. Ale expert by neměl popisovat děj. „*V Severní Americe se tomu říká dvěma způsoby: care commentator a analyse. A u nás máme symbiózu těchto dvou. Care commentator dodává*

---

¹¹⁷ K prvnímu pokusu o dělený komentář při televizním přenosu hokeje došlo 25. března 1978. Expertem byl tehdejší hráč Sparty Petr Brdička.

¹¹⁸ „*Dám příklad: obránce místo toho, aby začal couvat, tak takzvaně bafne, jede dopředu. Tak řeknete: „Tak tohle bylo opravdu špatně načasovaný, protože v tuhle tu chvíli už měl začít couvat.“ A ten zbytek už zase necháte na tom expertovi.*“ (Hölzel 53)

¹¹⁹ „*Já zase nejsem úplně zastáncem toho, když někdo se snaží rozebírat situaci z hlediska špatného krytí v nějaký sestavě nebo něčem takovém. Furt mám asi takovou staromilskou představu o tom, že tohle je hra, je to sport. Je to něco, co je svým způsobem náhodný, musí to být náhodný. I ten nejlepší někdy zakopne i ten nejpropracovanější systém je závislej na jedinci, kterého zrovna píchne vosa nebo něco jinýho. Nejsem úplně stoupenec dělat z toho šílenou vědu. Myslím si, že stále absolutně majoritní většina diváků tenhle přístup jakoby akceptuje. Jeho zajímá ten výsledek.*“ (Drbohlav 23)

¹²⁰ Jako příklad můžeme uvést fiktivní dialog mezi Vavřincem Hradílkem a Jiřím Hölzelem: „*...Vávra Hradílek dokáže popsat ty věci, který jsou na tý trati a přidá zase ty věci, který zná on z toho působení v té komunitě. Z těch příprav je to takový krásný doplnění, že on řekne: „Tuším, že on už má dva tituly mistra světa.“ A to už je na vás, že řeknete: „Ano, z roku 2013 a 2015.“ Tímhle způsobem funguje ta kooperace mezi expertem a komentátorem. Ale informace od těch lidí zevnitř, z každý tý komunity řekněme, jsou prostě nedocenitelný a na tom internetu prostě nejsou.*“ (Hölzel 18)

tomu komentáři přesvědčivost, barvitost, nadhled, vtip, eleganci, odlehčení a analýza je analýza toho sportovního výkonu. Takže u nás máme syntézu těchto dvou přístupů. Ale dělený komentář nespočívá v rozdělení toho komentáře. To je něco jiného. Dělený komentář znamená, že se ten komentář rozpadá na dvě části. Popis a oni tomu říkají play by play – jedna situace za druhou. To je to, co se děje. Ten sportovní výkon a vy to nějak popisujete. Bud' slovesně nebo bezslovesně. To už je druhá věc. A pak je rámcový komentář, a to je všechno ostatní od pozdravu přes přerušování, pauzy, analýzy, použití přípravy. Zároveň hodnocení hry. Dělený komentář jsou dvě role v tom komentování. Je komentátor a expert, a není totéž, jakože každému patří jedna věc. Komentátor má popis a ještě velkou část rámcového komentáře. A expert má část rámcového komentáře.“ (Záruba 18)

S fotografičností na tom bývá lépe komentátor a mělo by to tak být. S expertem ale může konzultovat různé taktické věci, střídání a podobně.¹²¹ Expert má za úkol glosovat a dodávat tomu komentáři vlastní zkušenosti, vlastní příběhy.¹²²

„Když chci, aby expert reagoval, a vím, že reaguje pomaleji a chci, aby reagoval na tu část komentáře, kdy teda neprobíhá popis. Tak mu řeknu: „Hele, já tady mám připravený tohle, tohle a tohle.“ Ale tam je zase nebezpečí, že už máte pocit, že jste to řekl a už to neřeknete.“ (Záruba 17)

Spolupráce mezi komentátorem a spolukomentátorem nebo expertem je velmi důležitá, jedná se o týmovou práci. Nemohlo by to fungovat, kdyby spolu měly komentovat dvě individuality, které by mezi sebou nebyly kompatibilní.¹²³ Výhodou je, že když se jeden z dvojice splete, může jej ten druhý opravit. „Důležité je, aby mě expert – spolukomentátor, který je se mnou na stanovišti, pokud něco takového uslyší, opravil. Já jim vždycky říkám: Hele, vole, ne že budeš mlčet. (...) Nejde o to, jestli někdo bude za chytráka, ale o to, aby divák dostal správnou informaci.“ (Bosák 2013: 100)

¹²¹ „Můžete s ním konzultovat různé fotbalové věci, nebo proč si myslí, že hraje tenhle hráč, a ne ten druhý. Jestli je to proto, že proti němu hraje rychlejší borec, na kterého by ten jeho předchůdce nestačil, to jo. Protože to jsou kluci z praxe, kteří to znají a hráli ať už v Evropě, v reprezentaci nebo na vrcholné úrovni mnoho let. Takže ty ryze odborné věci je dobré s nimi konzultovat.“ (Bosák 20)

¹²² „Když se budu bavit o tom hokeji, tak já přidám ta fakta, že to je třetí gól, že je nejtrestanější a on řekne: „Jasně, to je způsob jeho hry. Já si pamatuju, že když jsem proti němu hrál, tak to nebyl okamžik, kdy bych se nebál na ledě.“ A to je doplnění té informace, že už má 400 trestných minut...“ (Hölzel 38) „Jeho práce je říct, že když já řeknu, že naposledy skóroval tehdy a tehdy. On řekne: „Není se čemu divit, on to není žádný střelec.“ Jeho práce je zanalyzovat tu statistickou informaci. Nebo třeba řekne: „To je divný, protože to je střelec a jde vidět, že mu to nejde. Já jsem ho viděl ve třech zápasech, prostě se nedostává do těch pozic, kde ho známe, že se pohybuje.“ (Hölzel 39)

¹²³ Může se však stát, že expert bude mít opačný názor než komentátor. „Dobré bylo, že jsme se dostali i k situaci, kterou jsme oba viděli jinak. Útočník si předkopne míč a vrazí do stojícího obránce. Pro mě jasný útočný faul, pro Lud'ka (Zelenku) nedovolený zákrok beka. Každý jsme hájili svůj úhel pohledu, a to mě bavilo. Nakonec jsme každý zjistili na svém, zkrátka já celý život hraju na místě stopera, Luděk naopak útočí. (...) Snažím se k podobnému způsobu komentování a glosování hry kolegy přimět. Diskuse je v mnoha ohledech zajímavější než monotónní tok řeči popisné.“ (Bosák 2018: 108)

V jazykovém projevu se u expertů toleruje určitá odchylka od spisovného jazyka, nesmí to být ale pořád a ve velkém množství. Zpočátku, když nastoupí nový expert, tak s ním komentátoři a moderátoři pracují. Věnují se jeho projevu i po přenosu. Nespisovný jazyk je tolerován, protože je důležitější obsah výpovědi než její forma. „...*Je to o těch zkušenostech a tom okecání se tak, aby věděl, co ho čeká. Už jenom to si zvyknout pro člověka, že mluví do objektivu. Že nesmí tiktat očima, že furt musí mít upřenej ten pohled do té kamery...*“ (Hölzel 56) V tomto ohledu mají výhodu anglicky mluvící televize, protože nespisovná angličtina téměř neexistuje. Parazitem sportovní žurnalistiky v České republice jsou fráze a klišé. Kdežto v angličtině se jedná o idiomy a nikdo je tak negativně nevnímá.¹²⁴

---

¹²⁴„Když u nás řeknete: „Pohrál si s ním jako kočka s myší.“ Řeknete si: „To už jsem slyšel milionkrát.“ (Záruba 24)

5. Závěr

V rámci výzkumu jsem hledal odpověď na otázku: Jak se změnila příprava sportovních komentátorů na utkání s příchodem internetu? Kromě této hlavní výzkumné otázky jsem sledoval rovněž proměnu sběru informací a také jak se měnily zdroje a jejich důležitost, od nichž informace komentátoři získávali. Snažil jsem se popsat, jak se komentátoři připravovali a získávali informace v době, kdy neměli k dispozici internet a jak je tomu nyní.

Příprava je v současnosti jednou z nejdůležitějších věcí sportovního komentátora. Aby se mohl co nejlépe připravit, potřebuje dostatek informací. Důležitá je příprava dlouhodobá, při které si komentátoři vytváří vlastní archivy, které potom využívají i jako zdroj při přípravě krátkodobé. Každý komentátor má vlastní systém přípravy a rovněž vlastní způsob komentování. Stejně tak se liší u různých sportů a nedá se tato část zobecnit.

Právě množství informací se nejvíce změnilo s příchodem internetu. V současnosti je na internetu dostupné velké množství informací a příprava už není pouze o jejich sběru, ale hlavně o selekci, rozhodnutí, kterou informaci do přípravy zařadit, která je vhodná a pravdivá. To je naopak negativní stránka internetu, protože ne vše, co je možné na něm vyhledat, je pravdivé. S příchodem internetu se většina informací přesunula z tištěných zdrojů do online prostředí, což ovlivnilo primární zdroj komentátorů, jímž v minulosti byl právě tisk a vlastní archivy. Bylo nutností pravidelně pročítat noviny, díky čemuž komentátoři znali kvalitu a důvěryhodnost píšících novinářů. V současnosti již není potřeba je pročítat a selektivnost podle autora článku odpadla. Důležitým zdrojem byly i ročenky, které se v současnosti téměř nevyužívají. Nyní využívají komentátoři hlavně internet a vlastní archivy. V obou případech byly tyto zdroje doplněny o další.

Vzhledem k možnostem internetu odpadla komentátorům nutnost cestování a shromažďování tiskovin. Rovněž méně musí navštěvovat svazy a tréninky, protože mnohem více informací najdou po připojení počítače k síti. Stejně tak je v současné době možnost spojení přes mobilní telefon. Na tréninky komentátoři však nadále jezdí, jen ne tak často. Stále je důležitý kontakt s kluby, který je v současnosti profesionálnější díky tiskovým mluvčím, kteří v minulosti neexistovali. Sběr informací je tedy podobný, ale zdroje jsou jiné.

Díky výše zmíněným změnám došlo ke snížení času potřebného ke sběru informací. Čas práce s informacemi se však spíše zvýšil. Na to má internet vliv ještě v jednom aspektu. Díky tomu, že je veřejně přístupný, i diváci jsou poučenější, z čehož vyplývá, že komentátoři musejí pečlivěji informace vybírat a každá informace, kterou zmíní, je stará. V minulosti

mohli údaje opakovat. Zároveň si nesmí dovolit udělat žádnou chybu, protože by ji diváci ihned odhalili. Komentátoři se však ve většině případů shodli na tom, že pokud odečtou čas na cestování, je celkový čas přípravy srovnatelný. Vzhledem k tomu, že jsem i cestování zahrnul do pojmu příprava, potřebný čas se mírně snížil, ale závisí rovněž na sportu, typu události a zkušenostech komentátora. Podle většiny komentátorů nelze specifikovat přesný čas a je složité porovnávat, kdy příprava trvala déle. Pouze Robert Záruba řekl, že na jedno hokejové utkání je potřeba se připravovat osmnáct hodin a Jiří Hölzel zmínil pojem pracovní den. Proměnilo se tedy hlavně, kolik času trvají jednotlivé úseky přípravy, méně času vyžaduje cestování a sběr informací, více třídění, výběr a ověřování. Tato část mého výzkumu je tedy relativní.

Internet celkově změnil charakteristiku informací a zrychlil jejich přenos. Komentátoři se musí více soustředit na pravdivost a relevantnost informace. V současnosti je možné získat daleko více informací o samotných aktérech. S tím souvisí i nástup sociálních sítí, které jsou dalším důležitým zdrojem. Jsou novou možností, jak získat informace přímo od sportovce nebo klubu v daleko větší rychlosti. Celkově se jedná o informace daleko zasvěcenější a emotivnější, díky kterým je možné přinášet příběhy. Celkově přinesl internet více informací o zahraničních sportovcích a klubech, které bylo v minulosti velice obtížné získat.

Se zrychlením přenosu informací souvisí i způsob, jakým se přenášely. Ten se po celou dobu vyvíjel od dálnopisu, modemového propojení a faxu až po internet, který se ve větší míře začal používat na přelomu tisíciletí. Jeho využití se stupňovalo vzhledem k vzrůstajícímu počtu informací na něm a přinesl větší komfort a rychlost při vyhledávání informací. Dříve se na něm nacházely hlavně písemné informace, v současnosti to jsou i audiovizuální příspěvky. Nyní je díky internetu možné pracovat s archivem zpravodajských agentur a stejně tak s uzavřenými informačními systémy na různých sportovních akcích odkudkoliv. Uzavřené systémy bylo možné využívat i v době před internetem, ale pouze v dějišti akce. Pro komentátory to byl velmi důležitý zdroj.

S archivy souvisí i různé živé streamy, které rovněž vznikly až s internetem. Ty jsou jedním z důvodů, proč komentátoři nemusí tak často cestovat na tréninky a zápasy, které nekomentují. Mohou totiž tým při utkání či tréninku často sledovat odkudkoliv, kde mají připojení k internetu. Pokud nemají možnost sledovat živý stream, tak je možné v některých případech najít utkání v nějakém archivu nebo si například trénink pustit ze záznamu živého vysílání na sociální síti.

Internet také zpřístupnil, rozšířil a zrychlil dostupnost statistik, které se staly velkým nástrojem komentátorů. Právě statistiky v minulosti téměř vůbec nebyly. V minulosti si je

komentátoři sami zapisovali a byly velmi cenným zdrojem. Velkým plusem byly známosti, obzvláště z řad statistiků. Ty jsou důležité i dnes, ale již nejsou tak unikátní jako v minulosti. V současnosti někteří zůstávají u toho, že si statistiky opisují sami, čímž si udržují přehled. Mají je však již k dispozici na internetu a ve velkém množství. Naproti tomu v minulosti vycházely maximálně jednou týdně v tisku. Ostatní už přešli na systém, kdy jim statistiky stahuje z internetu počítačový program. Na druhou stranu internet vzal komentátorům jedinečnost, že byli jediní, kdo měl statistiky k dispozici.

Internet nepřinesl však pouze pozitivní změny. Jednou z negativních změn je méně častý osobní kontakt s aktéry. Ten je však nadále důležitý a komentátoři se o něj snaží. Právě z těchto rozhovorů se totiž dozví informace navíc oproti divákům. Negativně se dá nahlížet i na vzdělanější diváky a nutnost většího důrazu na ověřování informací. Poslední negativní změnou je možnost odpadnutí průběžného sledování sportu. V některých případech není potřeba absolutního sledování sportu.

Existují také zdroje, které internet výrazně nezměnil. Neustále je důležitým zdrojem kontakt se zainteresovanými lidmi, což je a byl nejcennější zdroj. Dalším nezměněným zdrojem je výměna informací se zahraničními komentátory. V minulosti byla důležitější vzhledem k nedostatku informací o zahraničních hráčích. Dnes se samozřejmě od zahraničních kolegů také nějaké informace čeští komentátoři dozví, ale probírají s nimi hlavně výslovnost. Výměna mezi tuzemskými komentátory neprobíhala téměř nikdy a situace se výrazně nezměnila. Není to otázka doby, ale spíše záleží na člověku. Nadále využívaným zdrojem jsou i vlastní archivy komentátorů, které však ve většině mění svoji podobu z papírové na počítačovou. Ale ještě u některých vytěžovaných respondentů – u některých sportů zůstávají v papírové podobě. Jedná se většinou o sporty, při kterých využívají ke komentování papírové přípravy. Počítač v tomto ohledu urychlil vyhledávání v archivech a zapisování informací do nich.

V návaznosti na změnu přípravy, nárůstu informací a vývoj hry se změnilo i komentování samotné. Dřívější přenosy byly informačně chudší a méně se v nich mluvilo. Celkově se vysílalo méně přenosů. V současnosti komentátor vyplňuje nezajímavé pasáže sportovní události zajímavostmi. Do komentování vstoupil rovněž spolukomentátor a expert.

Celkově však komentátoři nahlíží na internet pozitivně a někteří z mladší generace si nedokážou představit, jak jejich předchůdci sbírali informace dříve. Z komparace v mém výzkumu je možné soudit, že internet celkově ulehčil získávání informací. Výrazně rozšířil možnosti přípravy i komentování a proměnil jejich podobu.

A jaké změny a nové trendy v komentování a přípravě na něj můžeme očekávat v budoucnosti? Očekávám posun ve stylu komentování. V současnosti ještě mnoho komentátorů používá ke komentování papírové poznámky. Příští generace nebo už i ta, která se momentálně ke komentování dostává, bude používat výhradně počítače. Neumím si však představit, že by se v blízké době zvětšilo množství informací nebo se posunula rychlost jejich přenosu na vyšší úroveň či se objevily nové zdroje. Pouze očekávám mírný nárůst počtu zdrojů, které se budou zabývat ještě detailnějšími statistikami, jež budou komentátoři při své práci užívat.

Můj výzkum tedy srovnává přípravu sportovních komentátorů v době, kdy neměli k dispozici při své práci internet a v době, kdy jej k dispozici mají a jaký měl na proměnu vliv. V návaznosti na tento výzkum je možné zkoumat rozdíl v komentátorské přípravě na dva různé sporty nebo rozdíl přípravy dvou různých komentátorů zaměřených na tentýž sport. Zároveň bych navrhol porovnat přípravu na komentování přímého přenosu sportovní události s přípravou na moderování přímého přenosu studia sportovní události.

6. Zdroje

6.1 Literatura

BOSÁK, Jaromír. *Brazilský deník: mistrovství světa den po dni*. Jarošov nad Nežárkou: Pejdlova Rosička, 2014. ISBN 978-80-905720-0-3.

BOSÁK, Jaromír. *Fotbalové pozdravy z Ruska: mistrovství světa den po dni*. Praha: Pražské příběhy, s.r.o., 2018. ISBN 978-80907295-0-6.

BOSÁK, Jaromír. *Francouzský deník, aneb, Velká fotbalová party pod Eiffelovou věží*. Jarošov nad Nežárkou: Pejdlova Rosička, 2016. ISBN 978-80-905720-7-2.

BOSÁK, Jaromír. *Životní mač*. Praha: Knižní klub, 2013. ISBN 978-80-242-3952-1.

DĚKANOVSKÝ, Jan. *Sport, média a mýty: zlatí hoši, královna bílé stopy a další moderní hrdinové*. Praha: Dokořán, 2008. Bod (Dokořán). ISBN 978-80-7363-131-4.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 978-80-246-0139-7.

GALLETTA, Anne. *Mastering the semi-structured interview and beyond: from research design to analysis and publication*. New York: New York University Press, [2013]. ISBN 978-0-8147-3293-9.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HLADKÝ, Miroslav. *Žurnalistika v televizi*. Praha: Novinář, 1986.

JAKUBOWICZ, Karol. *ekologie médií: konvergence a mediamorfóza*. Zlín: Verbum, 2013. ISBN 978-80-87500-38-5.

JEŠUTOVÁ, Eva. *Od mikrofonu k posluchačům: z osmi desetiletí českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003. ISBN 80-86762-00-9.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4.

MALINA, Karel. *Rozhlasový reportér Josef Laufer*. Praha: Novinář, 1985. Osobnosti české a slovenské žurnalistiky.

MERGEŠ, Jozef. *Funkcia spolukomentátora v priamom televíznom prenos*, Média a text 5. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2015, Dostupné z: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bocak4/subor/Merges.pdf>.

OSVALDOVÁ, Barbora, Alice NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ a Miloš ČERMÁK. *Žurnalistika v informační společnosti: digitalizace a internetizace žurnalistiky: proměny a perspektivy*

žurnalistiky v epoše digitálních médií aneb nová média teoreticky i prakticky. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1684-1.

OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. 2., upr. vyd. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1899-9.

STEEN, Rob. *Sports journalism: a multimedia primer*. 2nd ed. London: Routledge, 2015. ISBN 978-0-415-74214-6.

ŠVIHÁLEK, Milan. *Padesát let televizního studia Ostrava*. Ostrava: Česká televize, 2005. ISBN 80-85005-53-0.

TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-096-8.

VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. Praha: Grada Publishing, 2015. *Žurnalistika a komunikace*. ISBN 978-80-247-4178-9.

VOLEK, Jaromír. *Televize a každodennost*. Brno: Masarykova univerzita, 2000. (Dizertační práce)

6.2 Internetové zdroje:

BOSÁK, Jaromír. In Youtube [online]. 04.07.2013 [cit. 2019-03-20]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=9Cz8MFp_hvc. Kanál uživatele Deník KNIHY.

HOLUBEC, Vít. In: Ceskatelevize.cz [online]. 11.02.2015 [cit. 2019-03-20]. Dostupné z: <https://sport.ceskatelevize.cz/clanek/hokej/praha-vs-if-leksand-vitez-prvniho-primeho-prenosu-televizni-sport/5bdfa6ea0d663b6fe80a481b>.

MERGEŠ, Jozef. *Kontextové parentézy v prejave športového komentátora na pozadí štruktúry komentátorského textu*, Jazyk a kultúra, [online]. 9/2012 [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: http://www.ff.unipo.sk/jak/9_2012/merges.pdf

ZÁRUBA, Robert. In Youtube [online]. 24.02.2010 [cit. 2019-03-20]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=hECBUrM5FcE>. Kanál uživatele Mark Libiak.

7. Seznam příloh

Příloha č. 1 – Návod na rozhovor

Příloha č. 2 – Přepis rozhovoru s Robertem Zárubou

Příloha č. 3 – Přepis rozhovoru s Jiřím Hölzelem

Příloha č. 4 – Přepis rozhovoru s Petrem Vichnarem

Příloha č. 5 – Přepis rozhovoru s Pavlem Čapkem

Příloha č. 6 – Přepis rozhovoru s Michalem Dusíkem

Příloha č. 7 – Přepis rozhovoru s Jaromírem Bosákem

Příloha č. 8 – Přepis rozhovoru s Vladimírem Drbohlavem

Příloha č. 9 – Rozhovor s Vlastimilem Vláškem

Příloha č. 10 – Příprava Jiřího Hölzela

8. Přílohy

Příloha č. 1 – Návod na rozhovor

1. Jakým způsobem jste získávali informace v době před internetem?
  - 1.1 Kolik času vám zabralo zajistit si informace na jedno utkání?
  - 1.2 Co bylo vaším primárním zdrojem?
  - 1.3 Jakou roli v získávání informací hrály kluby a jejich příslušníci?
    - 1.3.1 Jakým způsobem jste získávali informace od klubů?
    - 1.3.2 Měli jste nějaké alternativní zdroje?
    - 1.3.3 Získávali jste informace i ze svazů různých sportů?
  - 1.4 Do jaké míry jste si jako komentátoři předávali informace?
    - 1.4.1 Jak tato spolupráce probíhá nyní, změnila se postupem času?
  - 1.5 Jaké byly vaše další zdroje?
    - 1.5.1 Využívali jste k přípravě i teletext?
  - 1.6 Jak jste sháněli informace o jednotlivých hráčích?
    - 1.6.1 Jakým způsobem bylo možné získat v minulosti podrobnější statistiky?
  - 1.7 Dali se v minulosti získat „pikantní“ informace?
    - 1.7.1 Jak jste tyto informace získávali?
  - 1.8 Jak probíhala vaše příprava po zjištění informací?
    - 1.8.1 Dokázal byste přípravu rozdělit do různých fází?
    - 1.8.2 Kolik času příprava zahrnovala?
2. Jak se získávání informací změnilo s příchodem internetu?
  - 2.1 Kolik času vám zabere sběr informací nyní?
    - 2.1.1 Změnily se nějak jednotlivé fáze?
    - 2.1.2 Kolik času vám zabere příprava celkově?
  - 2.2 Co je nyní vaším primárním zdrojem?
    - 2.2.1 V jaké míře získáváte informace přímo od klubů a svazu teď, v době internetu?
      - 2.2.1.1 Jak s kluby a svazy komunikujete?
  - 2.3 Jaké jsou nyní vaše další zdroje?
  - 2.4 Jaké nové informace se daly získat až s příchodem internetu?
  - 2.5 Spoléháte se na svoje archivy a zprávy z klubů, nebo spíše na to, co jde najít na internetu?
3. Jakou roli při komentování hraje příprava?

- 3.1 Jaký vliv má příprava na práci komentátora?
  - 3.1.1 Jak často využíváte přípravu, jak moc se o ni opíráte?
  - 3.1.2 Jak velkou roli hraje příprava a jak často improvizujete?
  - 3.1.3 Chystáte si různé scénáře?
  - 3.1.4 Co obnáší příprava mluveného slova?
  - 3.1.5 Na kolik je příprava věc individuální?
- 3.2 Je součástí přípravy i konzultace se spolukomentátorem (expertem) a podílí se tento expert na přípravě?
  - 3.2.1 Připravujete se zvlášť, nebo dohromady?
  - 3.2.2 Jaké jsou sféry vlivu, co má na starosti komentátor a co už expert?
- 3.3 Liší se nějak různé sporty z hlediska přípravy?
  - 3.3.1 Má váš sport, který komentujete nějaké specifikum, které jiný nemá?
4. Využíváte přípravu pro další účely po skončení utkání?
  - 4.1 Děláte si archivy?
    - 4.1.1 Co si pod vašimi archivy máme představit?
    - 4.1.2 Doplnujete archivy průběžně?
5. Čím jste byl ve svých začátcích ovlivněn?
  - 5.1 Jaké byly vaše inspirační zdroje?
  - 5.2 Jaký byl váš profesní vývoj z hlediska proměny práce?
6. Kdy se začal internet používat v České televizi a kdy jste jej k přípravě začal využívat vy?

Příloha č. 2 – Přepis rozhovoru s Robertem Zárubou

1. Kdy se začal v České televizi používat internet?

Přesně devadesát osm. To bylo ten rok, kdy se to lámalo, kdy se začal internet používat, ale nebyl dostupný pro všechny. Někdo ho měl, někdo ne, někdo na něho čekal, někdo měl počítač. Ale v tom roce devadesát osm se tahle budova zpravodajství začala postupně vybavovat internetem. Já jsem začal používat internet v sezoně 98/99, takže se to ke mně muselo dostat během roku devadesát osm.

2. Jak jste získávali informace v době před internetem?

Více jsme museli číst noviny, časopisy a byli jsme v kontaktu s kolegy z různých dalších zemí, i když to se tolik zase nezměnilo. My jsme si tedy na těch mistrovstvích nebo olympiádách vyměňovali informace. Také je třeba si uvědomit, že v té době před internetem nebyl takový tlak na rychlost těch informací a nebylo tak rozsáhlé sdílení těch informací. Dneska, když něco řeknete z internetu z nějakých stránek, které jsou docela čtené, tak ta původnost už není taková, jako byla kdysi, když jste někde něco vystrachal a použil. To byl velký rozdíl. Takže ve dvou aspektech: v rychlosti a v původnosti. Tohle hodně ten internet změnil.

3. Co bylo vaším primárním zdrojem?

Kombinace těch věcí. To znamená, snažil jsem se číst nejenom naše noviny a časopisy. To byla samozřejmost. Dneska to třeba skoro vůbec nedělám. Zároveň jsem se snažil ty články uchovávat a třídit podle hráčů, klubů, zemí a témat. K tomu bylo dobré doplnit tu druhou část. To je kontakt přímo s těmi sportovci, což bylo dříve daleko jednodušší než dneska. Takže něco vám ten internet dal a něco vzal, to je ten přímý kontakt se sportovci, toho je podstatně méně než v minulosti a také dobrým zdrojem byli zahraniční novináři.

4. Kolik času vám zabralo získat informace na jedno utkání?

To je složitější téma, protože ta příprava na komentování něčeho, co nemá odhadnutelný průběh, což je přímý přenos, tak ta příprava musí trvat dlouho, abyste měl co nejlepší možnost, jak zareagovat na to, co se stane v tom zápase. Jestli zazáří tenhle hráč nebo tenhle hráč. Nebo jestli o tom místu budete vědět dost zajímavostí, když tam bude nečekaná dlouhá pauza. Abyste uměl o každém z těch aktérů něco říct. Abyste znal týmy a věděl, jakým stylem hrají, jak se prezentovaly v posledních zápasech nebo obdobích. Strašně moc věcí. Rozdělil bych to na dvě části: na dlouhodobou přípravu, což je neustálý sběr a třídění informací ze zdrojů, který jsem uvedl a na krátkodobou, což je příprava na ten jeden konkrétní zápas, a to je různý. Záleží na sportu a délce vysílání. Já jsem tehdy vytvořil takovou normu,

že v hokeji to je osmnáct hodin na jeden zápas, ale nedá se to přesně aplikovat úplně na všechny zápasy. Třeba na mistrovství světa je to nelidský zvládnout, protože tam někdy komentujeme i dva zápasy denně. Takže tam to ani nejde, ale zhruba tak by se tomu člověk měl věnovat. Je tomu tak před i po internetu. Je to zhruba stejný

5. Takže ten internet to nijak nezrychlil?

Zrychlil to a zpestřil. Zrychlil přístup k informacím, ale zároveň to ztížil. Ztížil to v tom, že ne každá informace z internetu je relevantní, je použitelná, je ověřená. Takže ztížil to v tom, že informací je víc, ale je nutné se v nich orientovat a některý ověřovat. Rozšířil to v tom, že máte rychleji informaci o větším počtu hráčů. Stačí zadat do Googlu jméno a vy lítne vám spousta článků. Hlavně o těch hráčích, o kterých se hodně píše. A má to ještě jeden důležitý prvek a to ten, že tu informaci použijete jednou a konec. Mám pocit, že v minulosti jsme jednu informaci o nějakém hráči řekli dvakrát, někdy možná i třikrát v jiných variacích během toho turnaje a nic se nestalo, bylo to v pohodě. A když přijdu ještě dál před nás, tak třeba Luděk Bráblík měl kartičky hráčů a opakoval pořád stejný fráze po celý zápas nebo celý turnaj. Nebo dokonce během celé sezony. On tam byl třeba Vladimír Petrov a on u něj měl napsáno tank Voskresenska a to použil při každé příležitosti, kdy ten Petrov byl v detailním záběru. Takže to se tak posunulo a posouvá, že internet přinesl daleko větší tlak na původnost, na rychlost a pestrost těch informací.

6. Když jste komunikoval s těmi sportovci, tak vy jste s nimi komunikoval jak?

Já jsem využíval možnosti komunikovat s nimi po trénincích nebo po zápasech. Toho využívám do dneška, když potřebuji doplnit nějakého hráče, tak na něho počkám a zeptám se ho na věci, co mi přijdou, že by mohly být zajímavé. To se nezměnilo s příchodem internetu.

Vy máte třeba nějakou inspiraci z internetu. A já se dozvím, že ten hráč má zvláštní hokejku. Tak jdu za ním a zeptám se ho, v čem to je zvláštní, jak to máš zahnutý, jak jsi k tomu přišel a kolik takových hokejek máš? A dozvím se třeba, že si ten hráč na tréninku půjčil hokejku, což se stalo před dvěma lety, kdy si Pastrňák půjčil hokejku od Jana Kováře, protože ty svoje zlámal a dohrál s nimi to mistrovství. Hrál s nimi celou další sezonu v NHL, a vůbec se o tom nevědělo, jenom on někde řekl: „Děkuji Honzovi za ty hokejky.“ A už to nikdy nikdo neřešil. Tak jsem šel za ním a zeptal jsem se ho, jak to bylo a on mi to popsal. Kovář mi řekl, jo píšeme si a já mu vždycky připomínám, že by mi měl platit procenta za ty body, co dává s těmi mými hokejkami. To jsou takový ty věci, který na internetu nenajdete. Tam je jenom zmínka, děkuji Kovárovi, hraju s jeho hokejkami, ale ten příběh tomu dodá až ten osobní kontakt s hráčem. A měl jsem díky tomu hezkou pasáž, kterou jsem mohl použít.

7. Když před internetem s vámi nechtěl nějaký tým komunikovat, měli jste nějaký alternativní zdroj?

To se nestalo, jsou hráči, kteří nechtěli komunikovat, ale nebylo to nějak dramatické. Tak si vezmete nějakého spoluhráče nebo trenéra, který bude mluvit o někom ve třetí osobě.

8. A jak jste sbírali statistiky před internetem?

Statistiky jsou do dneška velký dobrodružství. Dnes už teda jsou, ale pořád si myslím, že chybí to, co mě baví na těch číslech. Oni všichni říkají, jak já mám ty statistiky. Ona to není tak úplně pravda. Jako já je mám, ale použiju z toho opravdu jedno procento. Mě baví výklad těch statistik. Mě baví souvislosti těch čísel. Máte hráče a řeknete: „Tady ten měří 187 cm a váží 97 kg.“ No tak jako dobrý. Ale jako co. Ale když řeknete: „Měří 180 cm a je to nejmenší centr, jakého kdy tento tým měl v posledních deseti letech.“ Tak je to zajímavá informace. Ale dostat to do těch souvislostí to je na tom to zajímavý.

Takže statistiky byly v té době fakt jako dobrodružství. Já jsem si dělal do sešitu svoje statistiky, kdy jsem si psal góly a přihrávky podle Deníku sport, to byl tehdy Československý sport, a podle Gólu. A pak jsem to, když už jsem tehdy tu možnost jako komentátor měl, jezdil opravovat na svaz podle zápisů. Měl jsem to tužkou a pak jsem si to fixou obtáhl, jako že to mám dobře ten údaj. Nebo jsem si ho opravil tou fixou. Takže jsem to měl tak jako polooficiálně, ale zároveň jsem to měl přesný. A když já jsem začínal, tak nebylo nic. Nebylo kanadský bodování, to se vůbec nesledovalo, vůbec se to průběžně nezveřejňovalo. Dnes máte po každém kole do hodiny statistiky od kanadského bodování až po úplně podrobný rozbor individuálního i týmového výkonu. A dopátrat se dříve, že se někdo blíží k nějakému rekordu, bylo velký dobrodružství.

9. Do jaké míry si komentátoři pomáhali?

Vůbec. Tady ne. Pomáhali jsme si se zahraničními kolegy. Protože vám je jedno, jestli Němec pro německý publikum řekne to, co vy tady máte připravené jako krásný poutač k nějakému hráči. A on mi řekne na oplátku něco z toho jeho týmu. Ale tady informace mezi sebou jsme moc nesdíleli. Já jsem byl poměrně rychle nejvíc uvnitř toho hokeje. Tady se usadila taková zvyklost, že komentátoři nejezdili se koukat na hokej, nejezdili natáčet, přestože v té době neměli moc co jiného na práci. Takže tady bylo komentovat hokejové zápasy a dělat tady ty služby, Branky body vteřiny, aktuality a udělat si ten svůj pořad a to je tak všechno. A já jsem začal jako zaměstnanec v roce devadesát jezdit na hokej a dělat reportáže. Mě to bavilo. Takže já jsem byl daleko dříve v kontaktu s těmi hráči než kterýkoliv z těch starších kolegů. Takže jsem těžko mohl od nich něco získat. Spíše já jsem byl ten, kdo řekl: „Tehle hráč má tohle a tohle.“ Spíše mě seznamovali s tím prostředím na mistrovství

světa. Tohle je komentátor pro ruskou televizi, tohle komentátor německý televize. Ale z hlediska informací moc ne. Z hlediska informací jsem výjimečně poskytl informaci já, ale když jsem si něco zjistil, tak jsem to chtěl použít já.

10. Když jste zjistil informace, tak jak jste dále pokračoval v té svojí přípravě?

Nejdříve jsem si to roztřídil. Dokud jsem to měl v psané podobě, tak jsem měl sešit, kde jsem měl všechny týmy, hráče, jejich statistiky a nějaký zajímavosti a to jsem potom, před tím zápasem konkrétním, nalistoval ten tým a hráče a přepsal jsem si to všechno na jednu čtvrtku A4, kde jsem měl oba ty týmy, jak zhruba budou hrát a ke každému tomu hráči jsem si vypsál pár poznámek.

A dělám to úplně stejně do dneška. Jenom se změnil ten zdroj, že to je jednodušší z toho internetu dostat. Nechystám si žádné úvody doslova. Mám tam napsané například: Sparta čtyři výhry z posledních čtyř zápasů, ale to je všechno. Jak to použiju, jestli to použiju to už je na mně. Je dobré tomu dát v úvodu nějaký příběh, ale ten se může kdykoliv změnit. Spíše se ten úvodní příběh posune do nějakého dalšího, který musíte sledovat se stejnou vervou a musíte k tomu mít přípravu a když ne, tak musíte improvizovat.

11. Přepisoval jste si je následně do počítače?

Ne. Do roku devadesát osm jsem měl všechno v sešitech a od roku devadesát osm jsem si začal sepisovat informace nejdříve do Wordu a následně do Excelu. Přepisoval jsem si je nejdříve z článků a pak i z internetu a osobních setkání. A vlastně i z vlastního pozorování, protože stačí zajít na trénink a získáte několik informací. Takže mám takový blok, který mi vydrží zhruba na tři sezony, do kterého si zapisuju všechno, co bylo na těch trénincích zajímavého, co jsem tam zjistil, s kým jsem tam mluvil. Nebo ze zápasu, který jsem nekomentoval, tak jsem si dělal nějaké poznámky.

Takže ono to je takové permanentní sbírání informací, jejich třídění a výklad. Potom jsem si z tohohle počítačového základu vytáhl na ten jeden papír všechno. Zhruba do roku 2002 až 2003 jsem si to dělal ručně. A od roku 2002 jsem si ty přípravy začal tisknout a udělal jsem si takovou vlastní komentátorskou přípravu, kde jsem různými funkcemi takového dobrého efektu, kdy jsem napsal jenom sestavu pomocí čísel hráčů a už mi tam naskákaly ty informace, co jsem měl v té dlouhodobé přípravě. Já jsem se o to pokoušel i dříve, ale nevypadalo to dobře, tam potřebujete dobrou vizualizaci. A mně stačilo si to napsat a potom už jsem do toho nemusel skoro vůbec koukat. Se mi to tak nějak zapsalo. Ale pořád se to musí zásobovat z té dlouhodobé přípravy a třídit pořád do toho roasteru na ten jeden turnaj. Práce je toho pořád na těch 18 hodin, jenom je toho víc.

Přípravu mám nachystanou podle postů a mám to trošku jinak než ostatní. Ostatní mají dva papíry a na každém je jeden tým. Já mám jeden papír pro oba týmy. To znamená, že to musím mít hodně úsporný i vymyšlený z hlediska toho uspořádání. Nahoře je něco o tom týmu, potom jsou trenéři, pak brankář, obranný dvojice a útočný trojice a je to proti sobě rozdělený středovou čarou. Pomáhá mi to při tom komentování. Když občas některý hráče neznám a neznám složení těch útoků a nemám to zafixovaný, tak si potřebuju ukazovat, teď je tam tenhle útok a držím si tam prst. To potom pomůže při té identifikaci, která je při komentování důležitá.

12. Jaké informace se daly získat až s příchodem internetu?

Statistikám to pomohlo, rozšířilo je to a ubralo to tu dobrodružnost, že jste s kanadským bodováním mohl udělat trháč, protože to nikde nebylo, nikdo to nesčítal. Takže to z toho setřelo ten pel. Co se týče těch ostatních informací, tak je toho daleko víc o těch hráčích a když budete chtít, tak najdete o každém hráči něco. Dřív to tak nebylo, měl jsem o pár hráčích něco. Dříve jsem měl spíše jen ty statistiky, ale teď bych měl mít o každém hráči nějakou tu personálii, nějakou věc z hokejového prostředí. Dříve to tak nebylo. Musel bych nad tím strávit daleko více času.

13. Jakou roli hraje příprava při komentování?

To je dlouhodobá věc. Také se mi stalo, že mi při odjezdu na pohár do Německa, v roce devadesát tři nebo čtyři, vykradli auto a ukradli mi celou přípravu na ten turnaj a já jsem ráno jel a odkomentoval jsem tam čtyři zápasy z hlavy nebo z toho, co jsem tam odchytil. A to jde udělat, ale nejde to dělat dlouhodobě. Nemůžete obstát, pokud si nebudete dělat dlouhodobou přípravu. Nedá se bez toho kvalitně komentovat a to žádný sport. Naopak můžete po určité době okomentovat po krátkodobé přípravě jakýkoliv sport, ale nemůžete s tím vystačit dlouhodobě, když je třeba série ligových zápasů nebo turnaj, který trvá tři týdny. Můžete to nějak okomentovat, ale ne dobře.

14. Jak moc se opíráte o přípravu oproti improvizaci?

Záleží na tom, jak moc tu přípravu mám podrobnou. Jak moc ji chci použít a jak se ten zápas vyvíjí. Někdy z té přípravy použiju úplný minimum. Třeba jen pět procent. Dvě informace o dvou hráčích ze šestadvaceti a ty informace mám zdvojený. Je tam nějaký hokejový background, nějaká zajímavost, nějaká statistika a základní údaje, takže toho je 160–170 údajů a z nich použiju šest nebo pět. A když naopak ten zápas nenabízí takovou zábavu, tak z té přípravy vytěžím téměř všechno. Ale je nutné to dávkovat postupně. Takže ten poměr se určuje atraktivitou nebo obsažností toho sportovního výkonu. Když je ten výkon záživný, tak není potřeba toho diváka rušit, že jsem si zjistil tohle nebo tohle. Ale je nutné

počkat na správný okamžik a vyplnit to tímhle. Když ten výkon není záživný, tak ten komentátor tam je od toho, aby diváka zabavil tady těmi informacemi.

15. Vtipy jsou improvizace?

Skoro vždycky.

16. Lidí z ČT vám v té přípravě nepomáhají?

U nás to tak je. Nemáme rešeršéry, kteří by nám třídili a sháněli informace. Výjimečně se to stane, ale je to věc osobní.

17. Jak se expert podílí na přípravě?

Minimálně. My se o tom zápase bavíme, co nás čeká a tak. Když chci, aby expert reagoval a vím, že reaguje pomaleji a chci, aby reagoval na tu část komentáře, kdy teda neprobíhá popis. Tak mu řeknu: „Hele, já tady mám připravený tohle, tohle a tohle.“ Ale tam je zase nebezpečí, že už máte pocit, že jste to řekl a už to neřeknete. Ale když chci, aby to tak bylo, tak to risknu a pak ten expert řekne: „Jo, na tohle bych řekl tohle.“ Takže to je ten podíl na té přípravě, ale je minimální.

Spíše se radíme v těch částech, kdy se ten zápas prezentuje, což jsou ty stand upy, predikce utkání nebo zajímavosti, proč by se na to utkání měli diváci dívat. To je tak všechno, co probíráme dopředu, protože to nemá cenu. To bychom museli probrat tisíc možných scénářů, a ještě by to nemuselo stačit, protože ten zápas by mohl nabrat tisíce první a my bychom byli se svojí přípravou v koncích. Některým to říkat nemusím, protože vím, že zareagují na všechno, co řeknu, ale někteří potřebují čas na rozmyšlení. Komentář se dělí na dvě části: rámcový komentář – použití přípravy a popis

18. Takže se vždycky připravuje s vámi?

Oni se připravují i sami, ale každý tak různě. Oni si nechystají to, co já. Oni si většinou vystačí se svojí hlavou a s tím, co v tom sportu zažili. V Severní Americe se tomu říká dvěma způsoby: care commentator a analyse. A u nás máme symbiózu těchto dvou. Care commentator dodává tomu komentáři přesvědčivost, barvitost, nadhled, vtip, eleganci, odlehčení a analyse je analýza toho sportovního výkonu. Takže u nás máme syntézu těchto dvou přístupů. Ale dělený komentář nespočívá v rozdělení toho komentáře. To je něco jiného. Dělený komentář znamená, že se ten komentář rozpadá na dvě části. Popis a oni tomu říkají play by play – jedna situace za druhou. To je to, co se děje. Ten sportovní výkon a vy to nějak popisujete. Buď slovesně nebo bezslovesně. To už je druhá věc. A pak je rámcový komentář a to je všechno ostatní od pozdravu přes přerušení, pauzy, analýzy, použití přípravy, zároveň hodnocení hry. Dělený komentář jsou dvě role v tom komentování. Je komentátor a expert, a to není totéž, jakože každému patří jedna věc. Komentátor má popis, a ještě velkou část

rámcového komentáře. A expert má část rámcového komentáře. Dělený komentář by byl, kdyby každý měl jednu věc, ale tak to není

19. Dá se říct, že hokej má nějaké specifikum oproti jiným sportům?

Každý sport má přípravu úplně jinou. Jinak si musíte připravit tenisový zápas, který má dva aktéry a musíte o nich vědět všechno do nejmenšího detailu a jinak se budete připravovat na hokejové utkání, kde máte dvakrát dvacet hráčů, rozhodčí, fanoušky a místo. Takže to je trošičku jiný ty přípravy. Takže tam u těch hráčů nebudete vědět toho úplně tolik, co budete vědět u těch tenistů. Ono u tenisu se moc nekomentuje. U hokeje to hodně závisí na identifikaci a pohotovosti v té identifikaci. Takže kromě těch informací si ještě musíte uvědomit, že tam hraje ten a ten, vypadá tak a tak, má takový číslo a drží hokejku doprava, doleva, je vysoký, má nějaký tvar plexiskla, má dres do kalhot a tak. Příprava je tedy specifická na tu identifikaci, která třeba u tenisu není vůbec, u fotbalu je daleko jednodušší, protože je poznáte podle obličeje.

20. Jak se chováte k té svojí přípravě po skončení utkání?

Já si ji schovávám v elektronický i v papírový formě. Mám je v archivu fyzicky i virtuálně.

21. Jak to máte seřazené?

Podle období. Zvlášť mám mistrovství světa, olympijské hry, světový pohár. Ty mám ve zvláštních složkách. A pak všechny zápasy, co jsem komentoval v té sezoně od prvního do posledního, bez ohledu na soutěž.

22. Kde vyhledáváte statistiky?

Hokej.cz a onlajny. Pak jsou statistiky reprezentační a tam jsou dvě speciální stránky. Tam jsou speciální věci, které poté používáme ve vysílání, ale spíše ve studiu, tam jsou víceméně všechny tabulky ode mě a Hanzalstats, které už nefungují.

23. Porovnání BBC a ČT

Je tam znát časový vývoj. My jsme pozadu pořád. Řekněme z hlediska určité prezentace toho sportovního výkonu a té události. Nemám rád označení moderátora ve studiu. Protože moderátor je někdo, kdo vede diskuzi. To je třeba Václav Moravec. Ale my jsme prezentéři nebo nejpřesněji redaktoři a v téhle disciplíně, v té noblese schopnosti podat to živou a zároveň s určitou třídou, v tom se máme pořád hodně co učit. Ale lepší se to a doháníme je, ale samozřejmě oni se také posouvají. Je to také otázka finanční, technická a technologická. Všechno u nás je taková nápodoba něčeho.

24. Jak pracujete s experty?

Moc nemají nějaké přípravy, aby lépe mluvili. My tolerujeme i nespisovný projev expertů, protože tam více záleží na obsahu než na formě. A z hlediska komunikace je moc nesvazujeme. Oproti BBC je rozdíl, protože nespisovná angličtina skoro neexistuje. Existuje zdvořilá a nezdvořilá. Čeština má tolik vrstev jazyka: spisovná, nespisovná, slang, nářečí, dialekt. V tomhle to mají angličtináři podstatně jednodušší. Maximálně polykáte nějaké koncovky. Strašným parazitem sportovní žurnalistiky u nás jsou fráze, klišé. Kdežto v angličtině jsou to idiomy, jsou zakořeněny a nikdo to nevnímá jako zátěž. Kdežto když u nás řeknete: „Pohráł si s ním jako kočka s myší.“ Tak si řeknete: „To už jsem slyšel milionkrát.“

Příloha č. 3 – Přepis rozhovoru s Jiřím Hölzelem

1.

Každý, když začíná komentovat, tak musí přijít na to, jaký způsob přípravy mu bude vyhovovat tak, aby ta příprava byla přehledná, obsažně maximálně výstižná, ale aby zabrala jenom tu nejmenší možnou část, která je pro toho hráče určená. Když si člověk udělá takovouhle přípravu o každém hráči, který tam je, tak se v přenosu použije zpravidla takových třicet procent, protože člověk samozřejmě musí reagovat na to, co se děje na ledě, aby takzvaně neprokecal gól, aby nevyprávěl pohádky.

Závisí to na úrovni a kvalitě toho zápasu. Když je tam hodně akcí a tak dále, tak ta obecná příprava, že začal s hokejem tehdy a tehdy se téměř vůbec nepoužívá. Používá se maximálně ta statistická část, kolikátý to je jeho gól v sezoně, kolikátý proti tomuhle soupeři. To všechno obsahuje ta příprava.

Konkrétně v tomhle případě (viz obrázek) tady jsou nahoře gólmani jednička, dvojka. Pak tady jsou vyskládaný jednotlivý formace, tady jsou obránci, tady útočníci. Já to mám oddělený kurzívou a tučným, abych se zorientoval. To je systém, který funguje u mě v extralize, protože ty hráče člověk zná, takže to číslo je při té orientaci až na třetím místě, protože tam hodně záleží na tom, aby člověk měl ty hráče nakoukaný. Aby věděl: a) je to pravák nebo levák b) ne všichni, ale většina nějak specificky bruslí, mají omotanou hokejku, mají žlutý tkaničky, mají výrazný rukavice, mají větší štítek na helmě. To jsou všechny nuance, podle kterých se člověk orientuje a v případě, když komentuje extraligu, tak ty hráče má tak nakoukaný, že ví, že tenhle hraje s tímhle a tenhle s tímhle, takže ta orientace a ta identifikace už nedělá takový problémy.

Když je to mistrovství světa, tak jsou tam hráči, o kterých člověk nikdy neslyšel, když je to Maďarsko, Rakousko a tak dál. Tak tam je zase trošku jinej systém té přípravy. Já si to řadím podle těch čísel od nejnižšího po nejvyšší, protože tam v těch prvních zápasech jde o to se zorientovat, protože pak už si automaticky ta hlava prostě přiřazuje to číslo k tomu hráči. Ale je důležité, aby člověk věděl, že když někdo jede, tak v levém sloupečku jsou čísla od 1 po 45 a v pravém jsou ty vyšší, takže aby člověk věděl, že jede 22 a to je vlevo někde tady. Takže je tam ta orientace trochu rychlejší.

Pro každý tým je jedna stránka papíru a u mě to fungovalo tak, že když hrála Plzeň s Brnem zleva doprava, tak jsem měl Plzeň vlevo a Brno vpravo. Když se vyměnily strany, tak jsem si to prohodil, abych věděl, na kterou stranu se mám podívat.

2. Máte přípravu i k těm samostatným týmům? (Vzájemné zápasy a tak dále)

Samozřejmě, to je potom tady ve volném políčku, tak ty statistiky těch týmů nebo ty zajímavosti jsou vepsané tady v tom políčku. Takže samozřejmě, že ano. A hlavně to už je zase záležitost toho, jak v tom člověk je už x let, tak ty věci se různě spojují a v té sezoně jsou věci, který si člověk vůbec nepíše, protože je má zabudovaný v hlavě, ale jinak jsou ty základní statistiky napsané ve volném políčku.

3. A kam si zapíšete nějakou jobovku o těch hráčích?

Já už dva roky nekomentuju, věnuji se studiu, protože obojí dělat nejde. Ale na každý zápas se ta příprava aktualizuje. Ten hlavní mistr samozřejmě zůstává, ale jinak se aktualizují. To znamená, že se aktualizují ty statistický údaje, čerstvé informace, to znamená, vrací se po zranění, což se tam objeví na úkor čerstvé informace, která je čtrnáct dní stará a už to prosvištělo, už se to prostě neděje. Samozřejmě, že to není tak, že člověk si na začátku září udělá přípravu a pak z ní jede celou dobu. Já nevím, odkud jsem to vytáhl, jaká je to fáze soutěže, ale to je prostě mistr, ale obnova je zápas od zápasu.

4. Co znamenají ty zvýrazněné části?

Ty zvýrazněné části, protože ten mistr je takhle předepsanej, tohle je na play off, si myslím, to jsou právě ty aktuální čísla, který jsou konkrétní před tím zápasem, ty zajímavosti, který by se tam měly dodat. Věc, kterou jsem se třeba dozvěděl při rozhovoru s někým z toho týmu na místě, tak jsem si to tam vepsal rovnou.

Tady evidentně inkasoval jediný gól při vlastní přesilovce Čiliak v 15. kole proti Zlínu. To jsou ty pikošky tady vepsané. Tohle je třeba značka, že to je nejproduktivnější hráč týmu. Tohle, že je druhý nejproduktivnější. Průměrný čas na ledě 25:54, to znamená, nejvytíženější hráč Brna je obránce Hanzlík.

To už ale zase závisí na tom, jak si to člověk udělá. Mám zkušenosti s tím, že když sdílíme nějakou přípravu, nestává se to často, ale když to přijde, tak jsem už přišel na to, že je jednodušší si tu přípravu udělat sám. Protože pak má člověk problémy se zorientovat v tom systému, který má nastavený ten kolega.

Když už jsme u těch statistik, tak já mám identický systém jako kolega Tomáš Jílek, protože se nade mnou slitoval před asi deseti lety, kdy mi vykradli auto a ukradli mi počítač. Existují dva typy lidí. Lidí, kteří zálohují a ti, kterým ještě nic neukradli. A já jsem patřil mezi ty, kterým ještě nic neukradli, takže když mi to ukradli, tak jsem neměl nikde ani čárku, takže to musím ještě jednou poděkovat takhle do éteru kolegovi Jílkovi.

Tohle jsou jednotlivé sezony. Tak to vezmeme pěkně od začátku. Já moderuji Buly, takže tady jsou všechny věci, který souvisí s tím, abych mohl odmoderovat ten téměř

šestihodinový pořad, který jede v kuse. Tohle je takový mustr, do kterýho já si píšu. To jsou zápasy, který nejdu v přímém přenosu, jsou to všechny, který nejdu live, takže je to těch zbylých šest zápasů. A tady já si vypisuju všechny góly, který padly, abych věděl, když mi přijdou pak obrázky ze stadionu, abych se měl podle čeho orientovat. Tohle je věc, kdy já si před každým vysíláním šmejdím ve svých statistikách, na internetu, deníky různý a tak dále. Píšu si zajímavosti různý, který mi vytváří příběh toho zápasu. Abych věděl, že za Třinec nastoupí Polanský a dneska odehraje osmistý zápas tak, abych na to byl připravený a sledoval třeba jeho statistiky.

5. A to si asi píšete jen v bodech že?

Přesně tak, já to tady bohužel nemám vyplněný, protože tohle je jenom mustr, já si ho vyplním, dám na flešku a odnesu si ho do studia, kde máme jiný počítač, takže tohle jsou jenom mustry.

6. A to, co si vytvoříte do toho mustru, tak to už nikdy nepoužijete?

Ne, protože každý ten zápas přinese něco nového a každá informace, která už zazní, je vlastně stará. Tady jsou ty přípravy ve wordovský verzi. To je to, co jsem vám ukazoval na tom papíru, to se jenom doplňuje. A tady jsou různý statistiky, který jsou dlouhodobý. To znamená: členové Klubu hokejových střelců, kolik je cizinců v extralize pro tu a tu sezonu, jací jsou rozhodčí, kteří budou pískat tu a tu sezonu, rekordmani v počtu zápasů atd. Mám tady každý kolo od druhého, protože od prvního to nedává smysl, mám kompletně tabulky, jak šly, abych se mohl zpětně podívat a říct, Brno se na první místo dostalo ve druhém kole a teprve až v jedenáctým jej sesadil někdo. To si teď vymýšlím. To jsou komplet tabulky, které jsou dostupný na hokej.cz, akorát já si je dávám do jednoho souboru tak, abych je měl kdykoliv během pěti vteřin k dispozici, protože v tom studiu je to samozřejmě otázka...

Protože je danej nějaký mustr, kterej je připravenej, ale pak nikdo neví, co se stane v tom zápase tak, aby člověk mohl reagovat na tu událost, tak musí vědět, že tihle ještě nedali gól v přesilovce, tak je to jejich první gól v přesilovce. A tím, jak si to člověk dělá, po každým kole se v tom prohrabává, tak je to systém taháku. Když jste si psal taháky, tak jste si většinu pamatoval. Nebo jste aspoň věděl, že tam byla informace, když to teď převedu do toho hokejovýho světa. Hergot, já už jsem nepsal gól Plzni v přesilovce ani nepamatuju, tak si to ověřím. Takže tohle jsou týmy automaticky postupující do play off, zelený jsou předkolo a pak jsou skupina o udržení a samozřejmě, že tam jsou statistiky doma, venku. A je to tak až do dvaapadesátýho kola.

To samé je s produktivitou. Od prvního do dvaapadesátýho kola. Prvních deset v produktivitě a potom tři nejlepší obránci. To samý s brankářema.

7. A děláte si i přípravu, že někdo nedal třeba deset zápasů gól? A dá se říct, že před každým zápasem projedete všechny jednotlivé hráče, kteří mají hrát?

Přesně tak. Jak říkám, už dva roky nekomentuju, dělám to studio, ale v tom studiu je to de facto to stejný. Tady jsou všechny mančafy, které hrály extraligu, abecedně seřazený, abych se v tom vyznal. Tady gólmani, obránci, útočníci. Takže já mám, samozřejmě to se tak jak přestupují, hostují, jak jsou noví, tak se postupně doplňují. Takže to znamená, že v tuhle dobu já vím, že Brno odehrálo sezonu se třema gólmanama, 14 obráncema a 27 útočnickama, kteří zasáhli alespoň na nějakou část v tom ročníku do hry. A jde to zase od prvního kola až do dvaapadesátého, seřazený podle: datum, kolo, soupeř. Abych se v tom zase vyznal, tak barvičky jsou geniální. Kurzívou jsou zápasy, které hrálo Brno venku, normálně jsou zápasy, které hrálo Brno doma. 1. kolo 9.9. Brno – Zlín 5:3. Marek Čiliak dostal 3 góly z 21 střel, takže měl 18 zákroků a procentuální úspěšnost tohle. A teď u každého hráče mám ty jeho osobní statistiky, to znamená, strávil na ledě 18:47, byl u 3 gólů a měl 1 střelu.

8. A to si normálně vyhledáváte sám a sám zapisujete?

Tak, normálně mechanicky, jako votrok po každém zápase, po každém kole, prostě dvě hodinky u počítače a jedete statistiky. Někdo to má sofistikovaně udělaný, že mu to převádí ten systém sám do těch tabulek. Kolega Zamazal a Dusík to tak mají, že prostě na to mají program. Já jsem o tom taky přemýšlel, vracím se k tomu, že jsem dospěl k názoru, že když by mi to ten systém dělal automaticky, tak já ztratím ten přehled, protože jak jsem říkal, Čermákovi už jsem dlouho nepsal gól, kdy naposledy dal gól? A jenom projedu všechny ty zápasy a zjistím, že první gól dal až ve čtvrtém kole, a to se rovnou trefil dvakrát, 2+0.

Modrá barva znamená, že získali bod, abych pak mohl říct, že měli sérii čtyř zápasů bez porážky a patnáct zápasů, kdy bodovali pokaždé. Tohle je sice porážka po prodloužení nebo samostatných nájezdech, ale je to bod. Hned jak se na to podívám, tak podle barviček můžu počítat a usnadňuje mi to, že nemusím luštit, jestli je to vítězství za tři body, nebo jestli je to porážka, nebo vítězství za dva body.

Tady mám vyznačený nuly fialovým způsobem, to znamená, že měl Vejmelka čtyřadvacet zákroků a vychytil nulu. Okrová barva je, že měli dvacet a víc minut za zápas. Červená znamená vyšší trest. Čtrnáct trestnejch minut, to znamená, že dostal desítku, dvanáct to samý. U jednotlivých hráčů to jsou zápasy, kdy získali tři a víc bodů. Takže takhle jsou zpracováni všichni hráči z každého týmu. Žlutá je, tady a poznámka pod čarou první start v extralize, tady první gól v extralize. To jsou hráči v jednotlivých zápasech.

Pak je tady statistika jednotlivých týmů. První kolo proti Zlínu venku. Já to mám anglicky, nevím proč. Tohle je poměr třetin, góly ve třetinách. Tohle je statistika prodloužení

a samostatných nájzdů, takže prodloužení 3:7, samostatné nájzdy 1:3. A tady dole jsou sečteny góly ve třetinách. To znamená, že v prvních třetinách Brno dalo 59 gólů a dostalo 35, ve druhých 44:50 a ve třetích 50:32. Tady jsou góly v prodloužení: 3:6. Tady kdo dával první gól v zápase. Když je to klasická přesilovka, tak je to ppg, přesilovka 5 na je 5/3. Tady to bylo v rovnovážném stavu hráčů na ledě.

To už jsou takový pikošky, že můžeme říct, že Kvapil dal už podruhé ve třetím zápase první gól v utkání a dvakrát v přesilovce. Tohle jsou výčty přesilovkových gólů, góly v oslabení. Tady je, v jakým čase padl vítězný gól a kdo ho dával. Tady je poměr střel. Tohle jsou góly v přesilovkách a zároveň kolik jich dostali. To znamená, že jeden v přesilovce dali a dva v oslabení dostali a jeden gól dali při vlastním oslabení. Tady je návštěvnost, abych si mohl říct, jasně, Brno je zase nejvyprodávanější halou v republice, vyprodáno měli... tady si to spočítám. Tady jsou sečteny góly v přesilovkách a góly co dostali v oslabení a góly co dali v oslabení a který při vlastní přesilovce dostali. Tohle je přehled přesilovkových gólů nějak obecně, ale mám to přímo rozepsaný i u těch hráčů. Zase aby to byla lepší orientace. Brno dávalo 39 gólů v přesilovce, Čermák dal tři z nich, jeden v oslabení a má jeden vítězný. Tak se podívám, kdo dal nejvíce gólů v přesilovkách a byl to Kvapil, který jich dal pět, takže Kvapil byl nejlepší střelec v přesilovkách, druhý Tomáš Vincour. Vítězných gólů dal nejvíce Vojtěch Němec. A zase takhle mám všechny týmy od A až do Z.

9. A první třetiny, třeba komu se nejvíce daří?

To mám taky. A nejlepší třetiny mám zase vyznačený, tady proti Plzni 4:1. Ale komu se to daří, to už se zase dá dohledat. Tohle je jen obecný přehled, když si to píšu, tak vím, v první třetině snad neprohráli a pak se podívám, kdy naposledy prohráli v první třetině. A pro srovnání s tou extraligou zase použiju internet.

10. A když jste komentoval ty zápasy, tak jste měl otevřených několik složek?

Ne, to mi stačí jen tahle, protože já si v tom rychle můžu překliknout, a když komentuju, tak jsou tam jenom dva mančafy, takže překlikávám jen mezi nimi. Ještě když jsem komentoval, tak se dělala taková tabulka head to head. Takže ty zápasy tady, najdu si všechny vzájemný zápasy Plzeň – Pardubice a přetáhl jsem si je takhle do tabulky vedle sebe, takže jsem věděl, že za Plzeň proti Pardubicím už Kratěna dával tři góly, protože jsem to měl takhle vedle sebe nastavený. Tady je návštěvnost na těch jednotlivých vzájemných zápasech. Takže Brno dokázalo vyprodat domácí zápasy proti Chomutovu, Spartě, Třinci a Zlínu. Vždycky bylo vyprodáno. Tady jsou nejvyšší a nejnižší návštěvy v sezoně.

Hattricky v sezoně, kolo, tým, ze kterého je a v závorce soupeř. Góly v prvních minutách zápasů tak, jak to šlo. Takže tady rychle najdete, který byl nejrychlejší. Tak a tohle

je statistika samostatných nájezdů. V prvním kole Vítkovice hrály se Spartou a Vítkovice vyhrály, za Vítkovice neskóroval Květoň, skórovali Sturcz a Roman, za Spartu nedával Forman a Netík. Bartošák vychytil vítězství a Pöpperle prohrál. Zase se můžu podívat, kolikrát Pöpperle prohrál nájezdy v sezoně, třikrát.

11. Takže, když komentátoři tipují, kdo by mohl jet, tak se podívají na tohle a řeknou?

Přesně tak, a to už ani se člověk nemusí koukat, protože to prostě ví. Tady mám výměny trenérů, abych se rychle podíval, že to už je čtvrtá výměna, stalo se to tolikátého a tolikátého, pak bych se rychle vrátil sem a bylo to pátý kolo, Pardubice odvolali Draisaitla tak, jak si od té doby vedly. Podle toho už pak zase si můžete pospojovat tyhle kolonky a vyplodit z toho nějakou zajímavost nebo příběh.

12. Zažil jste dobu před internetem?

Já jsem byl tak jako na hraně, kdy ten internet začínal, protože já jsem nastoupil na školu v sedmadvadesátém, což tak ten internet konec devadesátých let je zrození internetu v praxi. Do televize jsem přišel v roce devadesát osm a byl to teda velkej souboj, musím říct, protože ten internetovej archiv, protože se to teprve rozjíždělo, takže dohledat nějaký informace, to bylo, jak my říkáme, Sisyfova práce. To bylo hodně náročný v tuhle tu chvíli, když to vztáhnu k tomu hokeji. Elite prospekt, tam byli všichni hráči, strašně usnadněná záležitost.

Na druhou stranu si nemůžete dovolit žádnou minelu, protože stejně tak jako vy, tak k těmhle těm zdrojům mají přístup všichni, kteří se na to koukaj. Takže tam to musí být opravdu precizní práce. Ale na druhou stranu v současné době jsou ty internetový stránky jednotlivých klubů a komplexně hokejový, jsou tak zpracovaný, že se tam dá najít úplně všechno a je to v porovnání s rokem devadesát osm a s přelomem tisíciletí nesrovnatelná záležitost a nedokážu si představit, jak to ti lidé dělali, když ten internet nebyl.

13. Takže vy jste to prakticky téměř nezažil?

Bez internetu jsem to já nezažil. Zažil jsem ho v plenách. Byla to práce zase nesrovnatelná s dnešní dobou, kdy jen kliknete a pan google vyjede spoustu věcí. Teď už je to hlavně o třídění těch věcí, předtím to bylo o pídění se po jakékoliv informaci. To je z mého pohledu nejzásadnější rozdíl. Selektce těch informací, nikoliv je najít, ale vyhledat si tu, která je nová, něčím zajímavá, důležitá.

14. Kdy komentátoři začali používat internet?

Okamžitě. Jakmile to přišlo. Ale já to můžu posoudit od toho roku devadesát osm, že se začalo pracovat s internetem. Ale to vám řekne lépe Petr Vichnar a Robert, protože já už

jsem internet používat mohl. Sice tehdy v té jeho maximální kapacitě, která je v té dnešní podobě samozřejmě nesrovnatelná.

Já si ještě pamatuju, že chodily zprávy a informace k jednotlivým zápasům faxem. Zapisovaly se do knížek, do bloků, klasicky analogovým způsobem. Ten, kdo chtěl vědět, co přišlo v těch mezinárodních výměnách z agentur, tak musel nalistovat v knize popsaný dny, kdy, co přišlo a zjistit ano, to přišlo. A k tomu napsaná noticka tři řádky, kdo vyhrál, byl to rekord, kdo prohrál a tenhle že byl třetí, protože ten, co byl první, tak upadl, a to bylo všechno. Takže to já si ještě pamatuju, že jezdil v redakci fax. A ještě si pamatuju, že jsme také psali reportáže na psacích strojích

15. Když jste chtěli nějaké statistiky, tak volali jste těm klubům nebo přímo na svaz nebo s kým jste spolupracovali?

To vám zase řekne líp Robert, protože já jsem se jako elév v těch devadesátých letech, to bylo opravdu zaučování, jsem skriptoval, to znamená, že jsem si sedl k nějakému přenosu a opisoval jsem timekódy. Psal jsem 1:54 start Sáblíková, 2:35 dojezd Sáblíková, 2:43 radost, 3:05 gratulace od trenéra. Takže já jsem v týchle době byl úplně na jiném levelu, na levelu eléva. Takže tyhle ty věci šly celkem mimo mě.

Ale když už jsme to nakousli, tak můžeme to téma rozvést. Samozřejmě, před zápasem, který jsem měl komentovat, když už jsem se k tomu dostal, tak jsem před každým zápasem volal trenérům těch týmů. Z 99 procent to byli trenéři těch týmů, pak třeba vedoucí. Ptal jsem se na to, jak budou hrát, jaká je sestava a jaké jsou novinky. Takový ty, který se nikde neobjevovaly, které oni byli ochotni pustit. Takový ty pikošky. Že na tréninku mu nastřelili kotník, tak to teď leduje. A to vlastně platí dodneška. Dodneška ten kontakt s těma lidma z toho týmu je důležitěj. Protože vždycky vám něco řeknou. To je celkem zásadní věc.

16. Když byste srovnal, jak dlouho vám trvala ta příprava předtím a jak dlouho vám trvá teď?

Na první přenosy jsem se připravoval třeba dva dny. Dva dny jsem to skládal dohromady, protože pochopitelně stejně jako u sportu, tak i na tom komentátorským nebo při té naší práci platí zkušenosti. A není to neodmyslitelný. Čím dýl to člověk dělá, tím víc má bohatší ten svůj archiv v hlavě, tím víc se může vracet do minulosti, protože toho víc viděl, víc si toho pamatuje. Takže poměrně s těma zkušenostma a s těma znalostma, který má, tak se samozřejmě ta doba zkracuje. Ale aby to bylo opravdu perfektně připravený, tak jeden pracovní den s tím člověk stráví.

17. Ještě i teď?

To určitě, a to se nebavím jenom o hokeji, protože já dělám i divokou vodu a tam to platí tuplem. Protože tam se jede, dám konkrétní příklad: v pátek se jede kvalifikace a teprve z té kvalifikace se určí třicítka, která pojede semifinále, které teprve my vysíláme. Takže já až po páteční kvalifikaci na ten sobotní závod vím, kteří lidi pojedou v tom závodě, takže podle toho si připravuju ty věci. Takže když teď bylo mistrovství světa, tak v páteční kvalifikaci jsem byl přítomen v Troji a pak jsem si do jedné v noci dělal poznámky k těm, kteří jedou. Takže i tam samozřejmě já už mám archiv, ale je to nová sezona, vznikly nové věci, tenhle se nominoval, tenhle se nenominoval. V současné době je příprava alfa a omega všeho. Vy to třeba nemusíte použít a použijete to příště, protože se to zrovna nehodilo, ale to už zase záleží na tom, citu, praxi a zkušenostech.

18. A nějaké statistiky nebyly dříve dostupné na internetu. Jak je získáváte?

To ony nejsou u některých sportů ani do dneška. Já to teď vezmu obecně, protože ten hokej, to je kapitola sama o sobě, ten si jede svoji linii. Ale u ostatních sportů já komunikuji s tiskovými mluvčími nebo spíše s lidmi, kteří mají ten daný sport na starosti po mediální stránce. Takže, když je nějaká velká akce, jako je mistrovství světa v kanoistice, jako jsou olympijské hry, kde dělám třeba jízdu v boulicích, tak si vždycky dám předtím schůzku buďto s tím konkrétním reprezentantem nebo s trenérem a jedeme ty věci od A až po Z. Mám připravený body, na který se potřebuju zeptat, abych se dostal do té problematiky, abych si to oživil.

Co funguje skvěle je systém spolukomentátorů, který jsou, a zase se to netýká toho hokeje, protože ty statistické věci jsou na nás, u hokejových expertů je to o tom, aby řekl, tady si špatně přešláp a tady špatně vystřelil, protože... U těch ostatních sportů jsou ti experti opravdu experti vzhledem k tomu, že ten sport dělají, tak ho budou vždycky znát líp než ten komentátor, protože i když každý z nás má sport, kterému se nějakým způsobem věnuje, takže ty nikoliv povrchní, ale hlubší znalosti má, ale nikdy nebudou takový, jako je má mistr světa Vávra Hradílek, když už jsme u toho slalomu, takže on dokáže popsat ty věci, který jsou na té trati a přidá zase ty věci, který zná on z toho působení v té komunitě.

Z těch příprav je to takový krásný doplnění, že on řekne: „Tuším, že on už má dva tituly mistra světa.“ A to už je na vás, že řeknete: „Ano, z roku 2013 a 2015.“ Tímhle způsobem funguje ta kooperace mezi expertem a komentátorem. Ale informace od těch lidí, zevnitř z každé ty komunity řekněme, jsou prostě nedocenitelné a na tom internetu prostě nejsou.

19. Takže se nedá říct, že by to byly jen alternativní zdroje?

Ne, to ne.

20. A nějaký takový alternativní zdroje máte?

Ještě čerpáme z té vlastní zkušenosti. Objíždíte ty závody a jste tak malinko zvenčí součástí té komunity, využíváte to, co vy jste zažil, to co jste viděl. Ne samozřejmě to, jestli se ostříhal nebo neostříhal, ale věci typu, že víte, že v závodě on narazil špičkou o zed' a přišel o titul mistra světa, tak to jsou věci, které znáte už jen třeba zkušenostma, že se pohybujete v té komunitě, že jste napojen na ty lidi a tím pádem o nich získáváte informace. Už jenom tím, že se s nimi bavíte tak, jako my se teď bavíme spolu. Tak oni mluví a vy si z toho vezmete to, co potřebujete. Aha, tohle zrovna použiju.

21. Můžete popsat jednotlivé fáze té přípravy, jak to jde po sobě, jak vy to děláte?

Vůbec první je, najít si systém té přípravy tak, aby vám to vyhovovalo tak, aby to bylo efektivní časově a efektivní ve výsledku. To znamená v počítačové době, vytvořit si nějaký must, zase záleží na tom, co od něj čekáte, co od něj potřebujete. A na každý ten sport je to jiný, protože na každý sport potřebujete něco jiného. A musím říct, že najít si systém, je alfa a omega, abyste se s tím netrápil, aby to přineslo to kýžený ovoce. Přijít na ten systém není jednoduchý. To opravdu není otázka hodiny, že si něco vytvoříte. Pak jdete na plac a zjistíte, dobrý, ale je to moc složitý. Nefunguje to tak, jak má.

Když já jsem začínal s rychlostní kanoistikou tak ano, koukal jsem se na ni, ale nikdy jsem ji nekomentoval. Ono je něco jiného se na to koukat a něco jiného to komentovat. Takže systém přípravy jsem třeba obšlehl od zahraničních kolegů. Já jsem furt přemýšlel nad tím, jak ten neuvěřitelný počet lidí ztvárnit, tak abych to měl hned při ruce, protože tam dráhy, orientace, rychlost. Musíte to mít všechno na jednom místě, tak jsem tak koukal kolem sebe, viděl jsem několik těch systémů a pak mi to došlo a řekl jsem si, tohle je výborný, tak jsem to regulérně obšlehl.

Jiný si člověk vytvoří sám, tím že zjistí, že takhle to je nejlepší. Třeba Red Bull Air Race, letadla, tak ty vlastně nikdo jinej nevysílá, vysílám je jenom já, takže zase jsem si tady zvolil svůj vlastní systém, všechny závody. Tady mám archiv všech, jak lítali v jednotlivých fázích toho závodu. Jestli měli penalizace ve čtrnáctce, v osmičce, ve Final Four, celkový pořadí závodu. Pak tady mám zajímavosti k tomu závodu napsané. Tady abych měl přehled, kolikrát byl na stupních vítězů, tak je mám prostě všechny vypsány. A zase, na tohle jsem musel přijít sám, takže...

Zjistit si ten systém, a jakmile najedete na ten systém, tak je to vlastně už strašně jednoduchý. Pak už jenom doplňujete a ten postup je přesně podle toho systému, jaké jste si

zvolil. V případě hokeje, Buly – hokej živě, tak já vím, že když přijdu poprvé, tak napíšu znělky a už mám ten step by step a jedu to stejně ty kroky. Takže napíšu znělky, potom vypíšu všechny ty formuláře, které budu potřebovat při tom samotném vysílání, pak si vytáhnu, nebo udělám si rešerši toho zápasu a pak se teprve věnuju tomu samotnému obsahu toho vysílání. Protože v tom dvacetiminutovém předjezdu ve studiu je bodovej scénář napsanej vteřinu po vteřině, takže pak se věnuju tomu samotnému, to, co potom přijde do éteru.

V podstatě to vychází, zase když to budu brát u té kanoistiky, tak tam si otevřu startovní listinu, seřadím si ty jednotlivý závodníky, jak pojedou od startu a už zase jenom doplňuju ty informace do těch políček, abych věděl, že tenhle jede první, protože byl desátý v kvalifikaci a tak dále.

22. Jak dlouho vám trvají jednotlivý fáze?

Všechny ty fáze jsou potom důležitý pro to vysílání. Jako neexistuje, že by něco bylo důležitějšího a něco míň důležitýho. Třeba dvacetisekundová znělka, aby nějakým způsobem vypadala, tak ač se to nezdá, tak trvá třeba půl hodiny. Než člověk zjistí, co je to gró, co je potřeba v těch dvaceti vteřinách říct tak, aby ty lidi upoutal, co je důležitý. Takže ta je celkem časově náročná, ač se to nezdá.

No a potom časově a tak nějak novinářsky nejnáročnější je postupovat podle těch bodů toho scénáře, najít tam ty zajímavosti, protože už jste tam dva, máte tam hosta. Tak je věc, kterou oznámíte vy a musíte si to rozdělit tak, abyste dali slovo i tomu expertovi. Aby vy jste nahodili téma, dali tomu důležitý body, který by on mohl rozvést a přidat k tomu svoji osobní zkušenost. Takže ten dvacetiminutovej předjezd, když se budu bavit o Buly – hokej živě, tak je časově nejnáročnější. Další fáze toho vysílání je nejnáročnější na rychlost a improvizaci, protože tam už je to live vysílání. Tam si můžete připravit maximálně nějaký záchytný body, ale to co se stane v tom zápase, to si samozřejmě připravit nemůžete. Takže podle těch bodů, podle statistik, podle svého vlastního archivu v hlavě už reagujete na tu konkrétní situaci, na ten konkrétní zápas.

23. A třeba tohle vám zabere kolik času?

To zase musíme rozdělit, když jsem je vytvářel ty přípravy, tak to byly třeba tři dny na zápas. Tři dny, než jste si vytvořil nějaký ten archiv těch jednotlivých mančaftů, těch jednotlivých hráčů. Pak už to doplňování, to je otázka ad hoc. Protože někde je potřeba to doplnit, někde je potřeba to doplnit víc, někde míň.

24. Jde mi spíše o to, jak dlouho vám zabere, než projedete ty statistiky.

No na ty dva týmy je to ten pracovní den, osmihodinová práce, tak aby to dávalo hlavu a patu.

25. S těmi týmy komunikujete osobně nebo přes telefon?

Spíše přes telefon, protože osobně se k těm lidem dostane v momentě, kdy vyrazí na ten stadion, to je hodinu před začátkem. Tam se pozdraví s kustodem, ahoj, nazdar, protože už přece jenom já a všichni ti, kteří to děláme, se s něma známe. Ale na všechny lidi máme telefon, takže když je potřeba, tak zvednem telefon a domluvíme se přes telefon.

26. Takže se nedá říct, že spoléháte jenom na jeden zdroj?

Je to všechno dohromady. To je potom to nejlepší, co z toho může vzniknout. Najdete něco na internetu a pak řeknete, já jsem si tady na netu přečetl... a on no, ono to tak úplně nebylo a uvede to na pravou míru.

27. Předtím se ta příprava tolik nedělala, tak...

Ona se samozřejmě ta profese vyvíjí. Když si pustíte komentáře ze sedmdesátých let, pustíte si je z devadesátých let, pustíte si je v roce 2018, tak je to úplně o něčem jiném. A stejně tak, jak se vyvíjí samotná hra, kde jsou technologie, tak samozřejmě technologie jsou i u toho komentování a tam se způsob toho komentování výrazně změnil. Je to o nějakým trendu, kterej se může pozorovat všude v cizině a ten vývoj jde prostě dopředu. Takže je to závislý samozřejmě na těch, v tuhle dobu informačních technologiích.

Já teda nemám ani Twitter, ani Facebook, ale to, co teď v podstatě víte o každým člověku, de facto cokoliv chcete. Díky těmhle těm věcem a díky těmhle technologiím to můžete sdělit zase dál pro ty, kteří nemají zálibu surfovat na internetu a hledat informace o tom, jestli si Ovečkin po snídani říhnul nebo ne, a když se to objeví na Twitteru, tak to tam můžete v rychlosti šoupnout.

28. Takže to není úplně špatně, když ta příprava v minulosti nebyla?

Dřív ta příprava byla. Ale v takový míře nemohla ani bejt, protože ty informace prostě nebyly. Dřív vy jako ten člověk za tím mikrofonem nebo ten, kterej psal ty články, jste byl ten současnej google, vy jste měl ty informace, protože jste byl uprostřed toho dění a měl možnost sbírat ty pikošky, detaily a tak dále a dávat je těm lidem. Takže to byla náhražka za google.

29. Dá se nějak pojmenovat, co je špatně, když ta příprava je zanedbaná?

Když budu mluvit tady za ten mančaft, co je tady na Kavčích horách, tak si troufám tvrdit, že nikdo tu přípravu nezanedbá. To je alfa a omega veškerýho úspěchu. Samozřejmě není člověk ten, aby se zavděčil všem. Takže je to stejně jako u herců, u zpěváků. Nikdy

nebudete mít stoprocentní úspěšnost u všech. Ale pokud se nepřipravíte, tak za blba budete jenom vy. A nikdo nechce být za blba. Takže odfláknutá příprava neexistuje.

30. Jak moc se opíráte o tu přípravu a jak moc improvizujete a co je při komentování důležitější?

Důležitá věc je, naučit se a vrátíme se zpět k těm zkušenostem, naučit se tu přípravu používat. To znamená implementovat ty prvky z té přípravy do toho komentáře, kterej je improvizací od začátku až do konce. Protože vy reagujete na to, co se děje. Na to jsou taky pravidla. V momentě, kdy se něco děje, tak je důležitěj ten děj na hřišti, na vodě, je důležitěj ten sportovní děj.

Příprava přichází v okamžiku, kdy je před startem, je nějaká mezihra v zápase, je přerušení, kdy ten člověk dojede do cíle. Takže kombinace těchhle dvou je strašně důležitá a pokud to zvládnete, tak je to ten správněj komentář. Musíte se to naučit. Nenaučíte se to jinak, než že vezmete sluchátka a začnete komentovat. Jinak se to naučit nejde. Musí na to každej ten člověk přijít sám.

Je dobrý o těch hráčích vědět ty zásadní věci, který pak v tom komentáři můžete použít. Takhle jezdí dvojnásobný mistr světa. Tohle je střela, která je typická pro Petra Sýkoru, tady zprava volej. Stejně jako všichni víme, že Ovečkin střílí z voleje. Zase další přesilovkový gól Petra Sýkory, v sezoně už patnáctý. To jsou věci z té přípravy a vy je musíte použít do toho plynulýho komentáře.

31. Ostatní lidé z ČT vám s přípravou nepomáhají? Je to záležitost čistě toho komentátora?

Aby to nevypadalo, že si tady každej frčíme na vlastním písku. Když si nevím rady, když mám nějakěj nápad a nemám tu informaci, zavolám kolegovi Zamazalovi, Robertovi, Jílkovi a vždycky to nějak dáme dohromady. Takže ta spolupráce tady samozřejmě funguje, ale to gross si každej musí udělat sám (viz. ty statistiky tady a podobně). V případě, že jste na vázkách nebo potřebujete něco konzultovat, tak tady ta spolupráce funguje napříč českotelevizním spektrem.

32. Když přijde někdo nový, který začíná s komentováním, tak dodají mu ti zkušenější nějaké materiály?

Záleží to na každým tom jednotlivci. Když nějakým tím způsobem projeví zájem o to, aby mu někdo pomohl, tak mu s radostí pomůžem, to je jasná věc. Když jde někdo někam poprvé nebo když já vím, že spadlo na něj komentování sportu, kterej dělám já, protože v tu dobu budu dělat něco jinýho, tak není problém, abych mu ty svoje přípravy, ty svoje archivy

poskytl, protože proč to dělat dvakrát. A takhle to funguje. Zase kdokoliv poprosí o pomoc, tak to není problém.

33. Když byl internet na začátku, byla tahle spolupráce častější?

To já vám relevantně nedokážu odpovědět, protože já jsem začal komentovat po sedmi letech, co jsem tady byl, a to už internet byl plně v rozklusu. Takže to nedokážu posoudit, ale kdykoliv jsem potřeboval pomoc, tak mi zkušenější kolegové vždycky pomohli. A mnohdy i méně zkušenější a více zainteresovaní ve věci. Zkušenější, co se týče setrvání délky naší práce.

34. Chystáte si nějaký scénáře?

Myslíte v komentáři takový ty sportovní hlášky, který doprovází to vítězství?

35. Mám na mysli, příklad: Sparta – Slavia, Sparta vyhrála poslední 4 zápasy a pak řeknu, Sparta porazila Slavii už popáté v řadě.

No jasně. To je už součástí té přípravy na ten zápas, kde vy si všechny tyhle ty statistiky, tyhle zajímavosti vypíšete a implementujete to na tu situaci, která nastane.

36. Takže si to třeba jenom hodíte někam do poznámek?

Jo. Tady třeba, 524 trestných minut, 7. nejslušnější tým, takže: „Ukázalo se, že patří mezi ty slušnější týmy, protože měli jenom dvě trestné minuty.“ Nebo tady, poslední dva zápasy prohrálo Brno se Spartou 2:8 a s Pardubicema 2:4, takže, prohrálo 1:5, takže si v rychlosti spočítáte, že za poslední tři zápasy dalo pouze pět gólů a už to tam jede.

37. A vtipy máte spíše improvizaci nebo je to nachystaný?

Já ne, to záleží na každým, jak si to nachystá.

38. Expert si dělá nějakou přípravu sám?

Ten expert je od slova expert a ti lidi se v tom hokejovém prostředí pohybovali a pohybují a mají to povědomí zase trošku z jiný stránky. Když se budem bavit o tom hokeji, tak já přidám ta fakta, že to je třetí gól, že je nejtrestanější a on řekne: „Jasně, to je způsob jeho hry. Já si pamatuju, že když jsem proti němu hrál, tak to nebyl okamžik, kdy bych se nebál na ledě.“ A to je doplnění té informace, že už má 400 trestných minut, že se s tím nesere.

39. Takže nefunguje, že byste se s ním připravovali nějak dohromady?

Funguje to tak, že před každým vysíláním já proberu témata, o kterých se budeme bavit. Každý z nás, který v tom programu participuju, dostane bodovej scénář a tam jsou všechna ta témata, která jedou. Pokud se bavíme o té části, která je připravená.

Potom, když je improvizace, tak zase záleží na moderátorovi, kterej nahodí to téma a ten expert má někdy minutu, někdy třicet vteřin, někdy pět minut, aby si promyslel, co

k tomu řekne. Ale vycházíme z toho, že oni ty zkušenosti mají a nebudeme jim dávat příklady typu: „Jestlipak víš, kdy naposledy skóroval?“ Protože to ani není jeho práce. Jeho práce je říct, že když já řeknu, že naposledy skóroval tehdy a tehdy. On řekne: „Není se čemu divit, on to není žádný střelec.“ Jeho práce je zanalyzovat tu statistickou informaci. Nebo třeba řekne: „To je divný, protože to je střelec a jde vidět, že mu to nejde. Já jsem ho viděl ve třech zápasech, prostě se nedostává do těch pozic, kde ho známe, že se pohybuje.“

Ale není to tak, že se z režie ozve za pět, jede znělka a ten expert nic neví. Vždycky jsme před začátkem vysílání dvacet minut vepředu. V tomhle čase, kromě toho, že startujeme stroje, bereme si sluchátka a tak dále, zkoušíme spojení, tak jedem přesně podle bodového scénáře. Já mu říkám: „Tady bude, teď budeme probírat Martin Růžičku, já řeknu jeho statistiky.“ A jeho napadne: „Jasně, já jsem ho viděl teď v posledních čtyřech zápasech a je vidět, že ho to rameno bolí.“ Takže není to tak, že by si tam šli sednout, samozřejmě, jen tak, jenom z patra.

Můžu vám ukázat, jak vypadá scénář. Podle těchhle kolonek se orientujeme a je důležitý si to uspořádat tak, abychom stihli zápas. Tady je jasný, že se budeme bavit o O2 aréně, tady je jasný Česko – Finsko, čtvrtfinále z roku 2015, takže k tomu já jsem měl nějaký věci. Vedu téma, o kterém se budeme bavit. Tady o Finech, konkrétně o Mikku Koskinenovi. Tady o Eratovi s Němcem, kteří se vrátili, to bylo před olympiádou, takže se vracijou do reprezentace, takže to je o návratu do reprezentace, pak tam bylo spousta hráčů, kteří hrajou pravý křídlo, takže, viz. Martin Růžička. A tohle ti experti dostanou taky, aby věděli, co je čeká a před každým tím zápasem, protože oni vědí, co je čeká, ale nevědí, na co přesně se jich budu ptát, tak tam dojdeme buďto k nějakému... Buďto oni přijmou čistě to téma, který já jim nastolím nebo řeknou: „Já bych radši řekl tohle.“ A já řeknu: „Dobře, tak já ti to nadhodím tímto způsobem.“ Aby to pak samozřejmě v té televizi vypadalo, že to frčí tak, jak má, což je samozřejmě účel.

40. Projedete si pak i ty třetinové vstupy?

Ty výplně těch třetin, pokud se týče extraligy, tak ty jsou furt stejný. Ty se nemění. Tam se mění jen týmy, protože na nich nejde nic změnit. Když je to mistrovství světa nebo reprezentace, tak je ten bodovej scénář zase danej dopředu, ten, který se netýká toho konkrétního zápasu, tak tam jsou další témata, takže to je to samý. Takže to si řekneme už před zápasem a pak ladíme už jen ty konkrétnosti. Na konci každý ty třetiny se vracíme k tomu konkrétnímu zápasu. Ať už je tam rozhovor, rozbor tužky, nějaká situace, která souvisí s tím zápasem, a to samozřejmě komunikujeme v průběhu toho zápasu, protože tyhle informace si nemůžeme nechat pro sebe, protože k tomu potřebujeme ty obrazový podklady.

Takže to se musí dozvědět v režii, musí se to dozvědět střihač, aby ustříhl přesně to, co si řekneme, abychom věděli, co na to budeme říkat.

41. Pod vašimi archivy bych si měl tedy představit nějaký soubor v počítači?

Ano, to, co jste viděl.

42. Máte to seřazený podle klubů a podle různých statistik?

Přesně tak, co se týče hokeje. Tady vám můžu ukázat přípravu na divokou vodu. Takže tady, C dvojky, muži, semifinále. A zase jedem. Startuje tam patnáct lodí, od patnáctky u každé té dvojice, u každého, ty důležité věci. Tohle už jsou ti, co se nevešli do té patnáctky, ale to je zase ten archiv, protože v příštím závodě už tam můžou být, takže si to nemažu, nechávám si to žlutě pod čarou. Je to neustálá recyklace.

43. Takže co je k ničemu, tak vyhodíte a co se většinou nemění, tak si necháváte?

Ono vlastně k ničemu není nic, protože ty věci, který jsou tady bios, že začala jezdit tam a tam a že trénuje na olympijským kanále Le vule, to zůstává. Tady do těch výsledků obnovujete akorát o ty výsledky z aktuální sezony. To že vyhráli na mistrovství Evropy v Tatzenu, to už jim taky nikdo nesebere, takže to tady zůstává. A tady přibudou věci, že na prvním svěťáku vyhráli nebo byli druzí, pak poznámka, ztratili to na poslední brance, kde se otočili, utopili se. Takže se to furt obnovuje, furt se to navyšuje. Pokud tady zjistím při té přípravě, kdy si ji dělám znova, tak si to pročítám, zjistím, že tam mám nějakou blbost, tak to smažu. Ale jinak je to neustálá obnova zdrojů.

44. Po skončení toho závodu si to všechno necháte i v té papírové podobě?

Ne já si to všechno nechávám v elektronické podobě.

45. Takže tyhle papíry jsou co?

Tyhle papíry jsem tam jen někde našel teď. A není to pravidlo, že bych si je nechával. V současné době já z papírů už vůbec nejedu. V současné době já si při komentování otevřu počítač a jedu to všechno z počítače.

46. Já jsem byl na Sigmě a tam byl váš kolega Štěpán a ten tam měl také před sebou dvě A4, tak jsem myslel, že to je takové pravidlo, že si dáte ty dvě A4, otevřete počítač a komentujete.

Když jsem komentoval hokej, tak vzhledem k tomu, že ten je strašně rozsáhlý, tak lepší přehled je na papíře. Všechny ostatní sporty, kde to pořadí těch závodníků je jasně daný, tady se pořád střídají, tak ta orientace na tom, že to vidím v celku a nemusím tam někde lovit a přejíždět, tak je pro mě lepší. Ale záleží na každém.

47. Takže se dá říct, že hokej má tohle specifikum?

Já si myslím, že... Vím, že Robert komentuje taky z papíru, myslím, že Michal Dusík taky, ale že třeba Ondra Zamazal jede už jenom elektronika a Tomáš Jílek z papíru. Protože je tam strašně moc položek, který nikdy na tom počítači nevidíte vcelku a nikdy nevidíte oba ty týmy najednou. A když si rozdělíte obrazovku, tak to bude nečitelný a ta rychlá orientace je strašně důležitá.

48. Máte přímo stránky, který byste mi mohl doporučit, odkud čerpáte statistiky?

Eliteprospect.com je zásadní hokejovej spolupracovník, protože tady najdete o hokeji opravdu ty ne úplně základní, ale celkem zásadní informace. Jednoduchý, jakýhokoliv hráče si zadáte. Tak tady máte o Romanovi Málkovi úplně všechno. Krátký popis, úspěchy, kdy byl draftovaný, v jakým mančafu začínal, kde se narodil, kolik mu je, kolik měří, váží, na jakou stranu chytá. Má syna Romana Málka a vzhledem k tomu, že Roman v současné době trénuje, tak je tady i stuff profile. To znamená, že když si kliknu na Romana Málka, tak tady vidím i jeho trenérský statistiky. Plus je tady výčet jeho osobních úspěchů. Nejlepší brankář 2000/2001, vítěz zlaté helmy...

A takhle jsou zpracovaní opravdu všichni hráči, kteří tam jsou. A ještě jsou tady všechny ligy, o kterých byste se něco chtěl dozvědět. Komplet všechno. Takže, když si dáte německou ligu, tak tady jsou všechny potvrzený přestupy, odkud, kam. Dá se tam najít, kolik Čechů je ve finské lize, všude. Naopak kolik Němců je v české lize. Pak jsou stránky NHL.com, zmutovaná česká verze tečka cz. Statistiky, články, všechno tam frčí. A pokud se týče těch ostatních sportů, tak to už pak záleží. Když ten sport děláte, tak víte, kam sáhnout.

49. Jsou nějaký stránky, kde by byly zaznamenány šňůry? Že tady ten hráč už dal jedenáct zápasů gól a podobně.

Takový stránky tady nejsou, co se týče extraligy. To je to, proč má každý to svoje, z kterých to jde vyčíst. Pokud se budeme bavit o NHL, tak tam jsou ty statistiky zpracovaný opravdu detailně, takže tam to najdete.

50. Jak jste zvládal, když se někomu nedařilo například v české reprezentaci?

To bylo samozřejmě těžký. Protože máte nějaký sportovní citění, protože sám sportujete, tak prostě víte, tak to je. Na druhou stranu vy vidíte, že hraje úplnou tužku, jako to vidí ostatní, takže jej nemůžete vynášet do nebes. Takže neříct, že hraje úplný trus, ale je potřeba se k tomu postavit nějakým způsobem. Pořád jste tam od toho, aby se to ten národ dozvěděl. Takže je to taková diplomacie. Tomuto hráči se opravdu ale opravdu nedaří. Anebo si prostě člověk sundá sluchátka a řekne... Ale samozřejmě existují nějaká pravidla, nějaký

kodeks a teď nemyslím vůči tomu hráči, ale v rámci veřejnoprávního vysílání, takže musíte si najít takový výrazový prostředek, který by to vystihoval v rámci slušných mravů.

51. Probíhá tedy něco, že si oba sundáte ty sluchátka, něco si řeknete?

To probíhá samozřejmě ta komunikace nonverbální, probíhá v rámci toho komentáře.

52. V jaké míře si ten komentátor může zahrát na experta toho sportu?

To musí. Ten, kdo to komentuje, tak samozřejmě musí mít, jak jsem říkal ne povrchní, ale hlubší znalosti toho sportu tak, aby mohl nahazovat ty témata tak, aby věděl, že teď je něco špatně. Musí tomu sportu rozumět, to je jasný.

53. Může tedy popisovat i taktické chyby?

Může, to je jasný. Dám příklad: obránce místo toho, aby začal couvat, tak takzvaně bafne, jede dopředu. Tak řeknete: „Tak tohle bylo opravdu špatně načasovaný, protože v tuhle tu chvíli už měl začít couvat.“ A ten zbytek už zase necháte na tom expertovi. Ale vy ten sport musíte znát, to jako jednoznačně.

54. A když tam dříve ten expert nebýval?

V té době to byla nutnost. Ale bylo to na tom komentátorovi.

55. V čem jsou v cizině napřed v těch studiích?

Oni jsou ve všem napřed a ten důvod, možná to bude znít divně, ale jsou to peníze. Je to nesrovnatelný trh, kterej budeme teď srovnávat. Dělat Ameriku v českých podmínkách z tohoto důvodu nejde. Nicméně se tomu snažíme samozřejmě přiblížit. A taky to nejde vzhledem k tomu produktu, který se tam nabízí. NHL je úplně jinde než extraliga.

56. Mají experti nějaký jazykový kurz?

To je na nás, kteří jsme na tom postu komentátorů nebo moderátorů a je to na nás. Je to expert, takže tam se nějaká odchylka od toho spisovného projevu toleruje, nemůže to být pořád, nemůže to být furt. Když ujede jedno slovo, tak je to v pořádku, je to expert, je to ten člověk, který je z toho ledu. A my jsme s nima jako ty odborníci na ten projev televizní, tak jsme s něma samozřejmě pracovali.

Po každém přenosu, teď už to je de facto zbytečný, protože na svých postech to jsou absolutní profesionálové. I když teď jsme měli nováčka Martina Procházku, s tím já jsem se profesně, abych já mu mohl něco říct, nesetkal, ale vím, že kolegové, kteří s ním pracovali, mu říkali, takhle ne, takhle jo, tohle jinak, tímhle směrem, tudy se ubírej. Takže ta práce tam samozřejmě musí být a znova je to o těch zkušenostech a tom okecání se tak, aby věděl, co ho čeká. Už jenom si zvyknout pro člověka, že mluví do objektivu. Že nesmí tikat očima, že furt musí mít upřenej ten pohled do té kamery, když mluví do objektivu. Pro nás je to samozřejmost, pro 90 procent lidí, kteří si stoupnou poprvé před kameru, tak nevydrží koukat

do té černé nekonečné dírky. A takové jemné nuance už dnes... Ano, samozřejmě David Moravec z moravskoslezského kraje bude mít ten svůj projev, protože takhle mluví, takhle se tam mluví, ale mně osobně to vůbec, on mluví spisovně, občas tam šoupne jejich výraz, ale to k tomu patří. Je to prostě člověk z regionu. Takhle se v Čechách, na Moravě a ve Slezsku mluví.

Příloha č. 4 – Přepis rozhovoru s Petrem Vichnarem

1.

Externě jsem začal v ČT pracovat v roce 1977 a nastoupil jsem jako zaměstnanec 1978. V této době se nám o internetu ani nezdálo. Jediný zdroj byla ČTK. Mluvím o informacích ze sportu. Tu jsme využívali. Chodilo nám to podle mého faxem. Žádný ani počítače nebyly, nic. My jsme z toho čerpali informace pro zpravodajství a do jisté míry i pro přípravu pro přenosy. Objevily se tam některé informace, ale byly kusý.

Potom, co jsem začal komentovat házenou, hokej a pak i sjezdové lyžování, tak pro domácí přenosy byly základním zdrojem rozhovory s těmi sportovci. Chodit na tréninky a ptát se jich, tahat z nich informace, ať už o nich, o mužstvu nebo o soupeři. Pokud to bylo na mezinárodní scéně, tak i o těch zahraničních hráčích, i když tenkrát před tím devětaosmdesátým moc našich sportovců v zahraničí nepůsobilo.

Na mezinárodní scéně to bylo složitější, protože, když jsme jeli do zahraničí něco komentovat nebo tady byla nějaká mezinárodní akce a přijeli zahraniční komentátoři, tak s nimi jsme si vyměňovali informace. To byl pro nás vlastně jediný zdroj. Většinou jsme za nimi šli, když jsme hráli s jejich týmem. Od výslovnosti jmen až po informace o jednotlivých hráčích a týmu z domácí soutěže. Každý podle svého jazykového a osobnostního vybavení získával ty informace.

V některých zemích už v osmdesátých letech existovaly kvalitní ročenky. Vzpomínám si, že se vynikající hokejová ročenka vydávala ve Finsku, kterou vydali vždycky po sezoně. Byla perfektně statisticky zpracovaná. Byly tam statistiky finské ligy, ale i světově významné ligy. Z toho jsme hodně čerpali, protože tam byly statistiky hráčů za tu sezonu, včetně NHL a i řada dalších zajímavých údajů. Pomalu k nám chodily i ročenky ze zámoří, ale to jen, když tam někdo jel a přivezl to. Ale to v té totalitě nebylo tak častý.

Když jsem dělal sjezdové lyžování, tak oni měli také ročenku, která se jmenovala Biorama a tam všichni závodníci a závodnice, kteří působili ve světovém poháru, měli vlastní stránku, kde o nich byly stručné informace a výsledky z minulé sezony. To byla taky zajímavá věc. Pro nás to bylo dost nedostupné, ale když jsme jeli někam do zahraničí, tak se to dalo sehnat. Šli jsme po tom tvrdě. Biorama pro nás byla taková posvátná publikace.

V té době se lyžování moc nedělalo. Pouze mistrovství světa, protože to nebyl moc populární sport. Ani pro vedení České televize, protože v tom viděli takový to buržoazní pozadí, alpský lyžování. Navíc tam v některých disciplínách dominovali Američané, takže to nebylo úplně košer. Takže nebylo úplně jednoduché se dostat k těm informacím. Já jsem na svém prvním mistrovství byl v roce 1985 v Bormiu v Itálii. A já jsem tam fakt zíral, co

všechno mají k dispozici ti zahraniční novináři. Byl to pro mě takový dar tam jet, protože jsem se k těm informacím mohl dostat. A mohl jsem divákům dát víc, než kdybych to dělal odsud z Prahy. Což se tenkrát moc nedělalo. Když už se něco koupilo, tak se tam jelo.

Ta situace byla pochopitelně stejná i pro diváky, že neměli žádné zdroje. Takže nebyli tak vzdělaní a poučení jako dnes. Ta naše úloha, to naše postavení komentátorů bylo jednodušší než dnes. Pro diváky byl tisk, televize a rozhlas jediným zdrojem informací. A třeba o víkendu, když v neděli nevycházely noviny a my jsme měli večer Branky body vteřiny nebo později sekundy, tak to byl jediný zdroj informací o sportu. Pokud neposlouchali rádio.

Takže to je důležité říct, že v té mé první dekádě působení v televizi a komentování od roku 1978 do 1988/89, ale i potom to byla úplně jiná situace pro nás z hlediska těch zdrojů, než když potom přišel internet. A ono to také nebylo hned, že na tom internetu bylo všechno.

Dělám tu práci 40 let, a to se tak strašně změnilo technologicky. Když jsme točili šoty na film, který se musel vyvolat a postříhat na stole a pak se naživo četl komentář k tomu. To je nepředstavitelný dnes pro ty mladý lidi. Jezdilo se se šedesáti metrama filmu. Točil se fotbal, takže to by hned bylo pryč, takže se muselo točit jen, když se hrálo před brankou. Když náhodou vyměňoval kazetu s filmem a padl jediný gól zápasu, tak se nedalo nic dělat a ten gól jsme v Brankách neměli. Takže v tomhle byl ten technologický vývoj velmi důležitý. V osmdesátých letech jsme byli závislí na tom, kde si ty informace pokoutně seženeme.

2. Svazy s vámi spolupracovaly?

Svazy docela dost spolupracovaly. Ona ta spolupráce byla docela výrazná, protože pro ně tehdy byla ta propagace v televizi důležitá a obecně ono se tolik sportů nevysílalo. Nebylo tolik přenosů jako dnes. Bylo jich za týden pár, takže každý svaz měl velkou snahu, aby s námi vycházel dobře.

Já jsem začínal u neobvyklých sportů. První přenos byl z šermu fleretem, což byla pro mě španělská vesnice. Tak jsem šel na svaz a žádal jsem, aby mi pomohli. Tak jsme sehnali našeho nejlepšího fleretistu, který byl v té době zraněný a nemohl startovat na tom turnaji. A seděli jsme spolu dlouhé hodiny a já jsem z něho tahal informace a potom jsem si ho vzal na stanoviště jako spolukomentátora. Toho takzvaného odborného spolukomentátora, takže jsme vlastně předběhli dobu. Používali jsme dělený komentář, který je teď vlastně úplně běžný. A to byla jediná schůdná cesta, vzít si tam nějakýho toho odborníka.

První můj velký sport byla házená a já jsem zažil úžasnou éru Dukly v osmdesátých letech, kdy Dukla vyhrála pohár mistrů evropských zemí, což byla obdoba dnešní ligy mistrů.

A já jsem s něma jezdil na zájezdy autobusem a seděl jsem s těmi hráči. A jeli jsme třeba do Magdeburgu a já jsem s těmi hráči seděl hodiny, takže já jsem z nich tahal rozumy a věděl jsem o nich, o soupeři a prakticky o házené všechno. Což si myslím, že dnes už není dost možné, protože těch přenosů je tolik, že kdybychom se měli věnovat té přípravě v tomto módu, tak bychom to nedali dohromady.

V roce 1984 jsem začal dělat hokej, a tak jsem obcházel tréninky a objížděl stadiony a bavil jsem se s těmi hráči, trenéry. Potom, když jsem dělal tu ligu pravidelně, tak už mi stačilo tam zavolat a zeptat se jich na nějaký novinky. Ale když jsem začínal, tak jsem to dělal poctivě, abych se dozvěděl nějaký ty novinky.

Ale i ten komentář vypadal jinak. Nebylo v něm tolik informací. Byl zaměřený hlavně na identifikaci hráčů, statistiky, kdo dal gól, identifikaci herních situací, co to bylo za faul. Vůbec nebylo tolik grafiky. Nebyla vůbec časomíra a stav, takže my jsme každou třetí minutu hlásili, jaký je stav a kolikátá je minuta. Takže jsme museli informovat o takových banálních věcech, které má ten divák dnes naprosto samozřejmě na obrazovce.

Také byl trend komentovat hodně úsporně. Daleko méně se mluvilo. Zakázaný od vedení byl popis. Takže my jsme nemohli říct, že Jágr přihrál do rohu, tomudle a tamten dělá kličku. To byl smrtelný hřích. Takže když si pustíte nějaký komentář z osmdesátých let, tak vám to připadá hrozně fádni, protože komentátoři do toho skoro nemluví. I těch informací se použilo daleko méně. Zaprvé nebyly a zadruhé ten divák na to nebyl zvyklý, takže ho to rušilo, když ten komentátor do toho mluvil a furt někam odbíhal, jak to bylo před deseti lety a jakou kuriozitu si našel. Ti diváci to celkem nebrali. Takže jsme ani tolik informací nepotřebovali. A bylo na nás, abychom si nějaké sehnali, protože hlavní úlohou komentátora bylo glosovat a říkat nějaké zajímavosti. Výborné bylo, když jsme byli na místě na nějaké zahraniční akci a měli jsme informace o tom místě, které ti diváci nemohli znát.

3. Pan Záruba mi říkal, že nebyly nikde statistiky, že si je musel dělat sám a pak si je jezdil kontrolovat na svaz.

Nebyly no. My jsme si dělali sami statistiky. Vycházeli jsme z toho, co jsme měli z minulé sezony a tu novou jsme sháněli hodně složitě. Světový pohár se téměř nevysílal a mistrovství světa jenom občas. Do revoluce jsem komentoval v lyžování jenom jedno mistrovství světa v tom pětaosmdesátém, a to jsem si to sehnal, že jsem tam dojel a koupil jsem si tu Bioramu a dělal jsem si přípravu z toho.

V novinách statistiky vůbec nevycházely. Na to nikdo nebyl zvyklý, takže jsme si to sháněli na vlastní pěst. Nebo jsme si to psali, a v tom byl Robert naprosto skvělejší, já jsem takovej nebyl, že jsme si vedli sešity, tam si to psali sami a ofocovali jsme si noviny, to se

dělalo ještě třeba patnáct let zpátky. A tam byly reportáže, kde bylo napsané kdo, kdy dal gól. A pak jsme si to museli přepisovat do svých sešitů, ve kterých jsme měli statistiky hráčů. Těžší to ale bylo na té mezinárodní úrovni.

4. Kolik vám zabralo času získat informace na jednotlivý zápas?

Tím že dnes jsou ty informace všude a divák je vzdělaný a existují šílenci, kteří v tom leží i několik hodin, tak ta příprava je dlouhá, protože musíte hledat zase informace, které jsou zajímavé a které ten divák neví, nezná ty souvislosti a tak dále. Takže ono to podle mého není takový rozdíl jako dříve, ale pravděpodobně ta příprava v mých začátcích nebyla tak dlouhá jako teď. Protože člověk se teď musí hrabat ve všem možném. Ale zase na druhou stranu, pokud do té přípravy počítáme i návštěvy těch svazů a těch tréninků, tak potom to je srovnatelné. To bylo časově náročné. Ale abych vám řekl nějaké číslo, tak to ne.

Když je nějaký velký šampionát, teď když jsem se připravoval na přenosy z olympiády na lyžování, tak jsem u toho strávil dlouhé hodiny, ne před tím přenosem, ale měsíce před tím šampionátem. Když sledujete nějaký sport a jste v něm komentátor, který je zavedený, tak to nejde si k tomu sednout den před zápasem. To musíte věci sledovat kontinuálně. Ten sport musíte dělat pořád.

Naučil jsem se to tak a neumím s tím počítačem tak jako mladí, tak do poslední chvíle jsem si dělal přípravy ručně. Poslední rok jsem si je začal psát na počítači. V lyžování mám třeba na každého hráče jednu stránku, kde si doplňuju ty údaje. Měl jsem kartu Ondřej Bank a měl jsem tam základní údaje o životě a o kariéře a tam jsem si během sezony dopsal, jak kde dojel a co se mu tam stalo, jestli mu tam vypla lyže, abych to mohl někdy použít, a to bych den předtím nedal, protože tam jede 80 lidí, tak bych to nestihnul.

Takže ono se ta příprava těžko počítá. Když ji děláte kontinuálně a věnujete tomu třeba dvě hodiny týdně, tak vám ten čas naskáče. Klidně můžu říct, že to trvá osmnáct hodin, ale nemám to spočítané. Vždycky to záleží, jak je to náročné na ty zdroje a co je tam potřeba použít. Třeba u lyžování je důležité vědět co, kde, kdy se stalo. Takže je důležité to sledovat celou sezonu. Pak v závěru sezony, když je to mistrovství světa nebo olympiáda, tak to nemůžete stihnout. Zvláště my, když jej nevysíláme, takže vlastně máme jen ty zprostředkované informace nakoukaný z Eurosportu, takže já jsem si kvůli tomu koupil satelit, koukám na závod a dělám si poznámky a potom si to přepisuju do těch jednotlivých karet.

Tak si vezte, že ten závod trvá 2 hodiny nebo déle a můžeme to zahrnout do pojmu příprava. Dělán si tam poznámky, že tam sebou někdo šlahnul v pátý bráně nebo, že někdo dvě branky nad cílem neprojel vlásenku. Snažil jsem se tedy vytáhnout ty zajímavosti a k těm

závodníkům si to napsat a nevíte, co z toho použijete. I to je potřeba zahrnout do té přípravy. Použijete zlomek. Je dobré si třeba napsat, když tři branky před koncem neprojde vlásenku a říct to, když se mu to třeba za půlroku stane znovu. I to je tedy potřeba zahrnout do té přípravy.

U hokeje je to ještě složitější, protože vám přijedou vždycky jiní hráči a vy dopředu nevíte, kdo vám přijede z té Kanady a Ameriky, takže ty soutěže musíte sledovat tak, abyste o těch hráčích něco věděl.

Sumarizovat ten počet hodin je velmi složitý. Máme teď ale výhodu, protože je to všechno na tom internetu, nemusíte a nedostanete se tolik k těm sportovcům, protože jsou více izolovaní. Od té doby, kdy já jsem začínal až do půlky devadesátých let, tak jsme byli odkázáni hlavně na ty osobní zdroje, na ty debaty s těma sportovcema, trenérama nebo na ty psaný, pokud jsme si někde sehnali. A to fungovalo ten výměnný obchod mezi komentátory. Později jsme si to třeba posílali poštou. Ty ročenky a různé tyhle věci. Už jsme měli kamarády po světě. I krasobruslení vydávalo před šampionátem tu ročenku, kde byli jednotlivci i dvojice a taneční páry, každá měla jinou barvu a každý ten závodník tam měl stránku, kde byly ty jeho výsledky i z minulých šampionátů. A my jsme z toho vycházeli, ale museli jsme mít i vlastní archiv, protože jsme potřebovali vědět, kdy začínal skákat trojitýho axla, že to bylo před dvěma sezonama.

Když jsem komentoval házenou, hokej, sjezdové lyžování a krasobruslení, tak jsem měl čtyři archivy v různých deskách a neustále jsem doplňoval v každém archivu, celý rok ve všech informace a zakládal si nové papíry a tak dále. Pak to nestíháte a musíte to dodělat. Byla to složitá a úmorná práce. Musel jste neustále být v obraze.

5. Vy jste k tomuhle začal používat internet kdy?

Ten rok přesně si nevzpomenu, ale to vám lépe řekne Robert, on byl takový statistik.

6. On mi říkal 98.

To bych řekl, že by to tak... V Helsinkách se objevilo najednou několik počítačů (říká 1995 nebo 6) ale bylo to 1997. Ale já jsem s tím neuměl zacházet. Já jsem udělal dva kroky a už se mi to zastavilo. Ale už tam západní kolegové s tím normálně pracovali.

Já jsem byl na první olympiádě v Calgary (1988) a tam už byl informační systém, který byl předchůdcem jakýmsi internetem. Byly v tiskovém středisku a televizním středisku IBC takové velké kisy, kde jste si mohl navolit sport a mohl jste si na té obrazovce najít třeba startovní listinu nějakého závodu a když jste si kliknul na nějakého závodníka, tak vám o něm vyběhla nějaká informace. Ještě to nebyl internet, ale bylo to vytvořené pro potřeby novinářů v tom tiskovém středisku nebo v televizním centru.

To byla pro nás strašná pomoc. V devadesátých letech to už existovalo a bylo to hojně využíváno. Mohl jste si to i vytisknout. Takže pak jsme šli takovou cestou, že jsme si vyklikali jednotlivý závodníky a vytiskli jsme si to. To byla velká pomoc a zkonfrontoval jste si to s tím svým archivem a dalo se to do kupy. Ale to ještě nebyl internet, ale byla to služba toho pořadatele. Bylo to poprvé, kdy jsme dostali informace z jiného zdroje než z tištěného nebo z komunikace.

Petr Vichnar poté mobilním telefonem kontaktoval Vladimíra Drbohlava, s nímž vedl rozhovor.

Vladimír Drbohlav: Ono to fungovalo až do roku 2006 na olympiádě v Turíně, tam si to pamatuji naposledy.

Vichnar: Potom už vyhrál internet. Ten začal být naším vodítkem kolem roku 98.

Drbohlav: Internet existoval už v Atlantě, ale nebylo to pro nás nic zásadního. To jsme ještě dostávali ty podklady a v Sydney, já si myslím, že to bylo až kolem těch Athén. 98 to začínalo být, že ses mohl dostat na ty domácí zdroje a mezinárodní zdroje, ale pořád to ještě bylo takový dodatkový. Myslím, že to bylo až tak na přelomu 2002 až 2004. Že to začalo být vysloveně už majoritní zdroj těch informací.

Vichnar: A shodneme se teda na tom, že předtím četka a osobní písemný nějaký...

Drbohlav: Agentury, nejen četka, světovej tisk, což si vzpomínáš, co pro nás znamenalo, když jsme měli ty Švýcary.

Vichnar: Jo, švýcarskej sport, ten byl výbornej. Vlastně nám chodily do redakce různé noviny.

Drbohlav: Ze západu to byli jen ti Švýcaři, protože ti uzavřeli nějakou tu dohodu. Jako prosperující jsme pak měli ty šoty, k tomu jsme dostávali nějaký ty informace tím modemem, jak bylo takový to modemový napojení. To byly takový specializovaný věci pro zpravodajství. Ale jo, když jsi sloužil zpravodajství, tak jsi na tom modemu našel nějaký základní údaje k tomu, že přišla německá Bundesliga, že ten první gól padl v 15. minutě a dával ho... nebo něco takovýho. To bylo od polovičky osmdesátých let. To bylo to modemový propojení.

Vichnar: To bylo na jaký bázi ten modem?

Drbohlav: Základní zdroj údajů kdysi byl dálnopis. To si pamatuju, že v sedmdesátých letech tam seděla baba, nikdo, kdo neměl průkazku, nesměl dovnitř a když jsem chtěl sport, tak vycenila zuby a laskavě mi to odtrhla a když jí končila pracovní doba a my jsme to potřebovali vysílat, tak jsme to pak dokázali zařídit, že jsme si to tam chodili odtrhovat sami, ale mohli jsme jenom k tomu sportu.

Vichnar: A z toho dálnopisu lezl takovej dlouhej list papíru, že?

Drbohlav: No tak něco podobného, jako ten dálnopis, byl modem, což bylo ale... Zatímco dálnopis spravovala nějaká ta správa spojů, tak tyhle modemy měly nějakýho vlastního správce v Ženevě a v Bruselu na IPU a jednak tady na Strahově na OIRT, který když to teda vypnul, tak jsme z té Ženevy nic nedostali. Ale tam právě chodily ty údaje k těm prvkům mezinárodní zpravodajský výměny, nebo tímhle chodily, když jsme vyřizovali nějaký věci s tím IBU, tak nám to už třeba neposílali tyhle návrhy poštou, ale posílali to tím modemovým propojením a pochopitelně až ty konečný fáze se musely uzavírat. A tohle modemový propojení trvalo od polovičky osmdesátých let až zhruba do roku 94.

Vichnar: Centrum televizního evropského vysílání bylo v Ženevě a od tam jsme dostávali informační zdroje. Nejdříve tím dálnopisem, což byl v podstatě fax. Ty televize fungovaly na to, aby mohly vysílat zahraniční zpravodajství a šoty ze zahraničí, tak existovalo takový výměnný zpravodajství, kdy si jednotlivé státy posílaly recipročně různé obrazový zkratky nejrůznějších věcí, taky ze sportu. A k tomu, jak ten Láďa říkal, a to byl jeden ze zdrojů, na který jsem zapomněl, ale to pro nás zase nemělo, protože to bysme tam museli sedět a tahat si z toho. Chodil nějaký skript, nebo jak bych to řekl. Oni vždycky poslali třeba fotbal z Bundesligy, který se tady teda většinou nepoužil, protože to byl taky z Německa, že jo, sport. Ale prostě nějaká sportovní záležitost, kterou my jsme použili ve zpravodajství jako šot a k tomu přišel tím dálnopisem, později tím modemem, jak on říkal. To byla prostě obrovská mašina, ze které vyjel takovej dlouhej pás papíru, na kterým byla politika, kultura a já nevím co a byl tam taky sport a to se pak odtrhlo ten papír s tím sportem a tam jste měl prostě údaje. To, co dneska máte na obrazovce na internetu, tak chodilo takhle. A tam byly právě informace k těm jednotlivým sportům, co, kdo, kdy dal gól. Samozřejmě se to týkalo jenom nějakýho konkrétního závodu.

Čili to je ještě na doplnění těch zdrojů, které ještě v té době v televizi existovaly. A co se týče těch... A pokud jsme se bavili o tom informačním systému na olympiádách, tak to jsem vám říkal, Láďa to potvrdil, že už to bylo v tom Calgary 1988. A byla to firma IBM, která ve spolupráci s pořadatelem a mezinárodním olympijským výborem udělala takový jako servis pro novináře, že vlastně stáhla informace z jednotlivých sportů. Statistický, různé a osobní a tak dál. A nakrmila tím tenhle ten systém a vy jste si potom na té obrazovce mohl najít svůj sport a svoji akci a mohl jste si tam najít, ne vždycky úplně přesné údaje. Bylo potřeba to ještě někde ověřovat, protože samozřejmě v tom množství velkým mohli někde udělat chybu, ale to se samozřejmě v dnešní době může stát i na internetu, kde najdete

nějakou chybu, kterou musíte ověřit. Takže to jsou snad všechny zdroje, na který jsem si vzpomněl a ten Láďa mi ještě připomněl to výměnný zpravodajství.

7. Pomáhali jste si i tady Češi mezi sebou?

To se moc nenosilo, že jo. Každý si sám hlídal svoje exkluzivní informace, takže nebylo to zvykem. Samozřejmě, pokud šlo o nějaký, nás televizáků bylo málo. Hokej dělali dva lidi, házenou jsem dělal prakticky sám, lyžování taky, takže neměl jsem s kým jako si vyměňovat informace. Měl jsem pár kamarádů mezi pišícíma novinářema a s těma jsem jako byl schopnej se domluvit a třeba si vyměňovat nějaký informace.

Když jste byl na akci, tak stejně, když jste šel za nějakým sportovcem, tak to bylo stejně na tréninku, kde bylo dalších deset lidí, takže jsme stáli prostě u mantinelu a takhle se to tam ježilo těma mikrofonama, pokud vůbec. Uvědomte si, že tehdy ještě nebyla technika. Já si vzpomínám, že první kazetovej diktafon jsem měl v půlce osmdesátých let. Do té doby jste to ani neměl na co nahrát, musel jste si zapisovat poznámky. Všechno jsme si psali ručně na tiskovkách, když jsme se s někým bavili. Všechno to bylo složitý, bylo to jiný. Ale zase jsme měli výhodu, že to publikum bylo nepoučený, že ti diváci televizní nebo čtenáři měli ještě omezenější zdroje. Oni se dozvěděli ty zdroje maximálně od nás, z novin nebo z rádia.

8. Informace získáváte od klubů a od svazu i teď?

Když chceme takový informace získávat, tak je získáme, protože většinou ty svazy jsou ochotný. Určitě je to dobrý, protože ty informace na tom internetu těch je tam spousta, ale musíte pečlivě vybírat z těch zdrojů, a ne všechno tam je. Čili je dobrý to kombinovat. Není dobrý se připravovat jenom z internetu, protože to je určitej druh informací a pak tím osobním kontaktem se dozvíte spoustu věcí, který na internetu nenajdete. A to si myslím, že je právě ta naše výhoda, že tím osobním kontaktem se dozvíme...

Já nevím, když jsme třeba byli na mistrovství světa v lyžování, tak jsme obcházel ty lyžárny a bavili jsme se s těma závodníkama o věcech, který se normálně nedozvíte. Můj kolega Honza Holický chodil do toho stanu se závodníkama a tahal tam z nich ty rozumy. A pak prostě přišel s nějakou informací, kterou prostě z toho internetu nevytáhnete. Čili to, že by s nástupem internetu skončil ten osobní kontakt, to vůbec ne. Tam se právě dovíte to zajímavý, co se většinou na internet nedostane.

9. Jakou roli hraje při komentování příprava? Dokážete pojmenovat, co je špatně, když je zanedbaná?

Dneska už je to tak, že když je zanedbaná, tak to ten divák pozná, protože je tak vzdělanej. Ale já si myslím, že si to žádný ten komentátor nemůže dovolit, protože by špatně dopadnul. Dneska ta komunikace s tím divákem je úplně jiná. Dříve ten divák napsal dopis,

když se mu něco nelíbilo. Většinou nepsali. Dneska díky tomu, že jsou různá média v tomto ohledu, tak diváci ihned reagují, takže nedělat přípravu nebo dělat ji jaksi nedostatečnou, je cesta do pekla. Každý má jiné metody, jiné přístupy k tomu. Ale je nezbytná, protože dnes máte velkou konkurenci v těch médiích, který vysílají sport, takže je potřeba se tomu věnovat.

10. Jak moc se opíráte o přípravu a jak moc improvizujete?

To jsou dvě věci. Improvizace je věc, kterou většinou jaksi, kde většinou reagujete na nějaký zajímavý impuls, zajímavou věc. A pochopitelně, když můžete použít něco z přípravy, z věcných poznámek, který máte buď na papíru, v hlavě nebo na počítači, tak je to dobrý a patří to do výbavy dobrého komentátora, použít ve správný okamžik tu správnou informaci. Neříkat za každou cenu všechny informace, když se do toho komentáře nehodí, když se netýkají té hry nebo toho dění. Protože to pak můžete použít perfektně, když to sedne na tu situaci. Já nevím, jestli mi rozumíte, ale jednou za čas se stane, že si někdo na lyžích rozbije hubu a vy, když víte, že se tady v té zatáčce nebo na tomhle skoku stalo před třemi lety něco podobného někomu taky slavnému, tak je dobrý to říct. Je to zajímavá informace. Nebo já nevím. Na těchhle lyžích jezdil tenhle. Rozumíte, prostě improvizace je věc, která samozřejmě je nezbytná v televizním komentáři, ale musí být opřena o perfektní přípravu. To je jako v herectví. Když dělali Horníček s Werichem předscény, tak to vypadalo, že je to dialog a oni si vymýšlí fóry na místě. Oni si je někdy vymýšleli, ale mělo to pevnou kostru nacvičenou.

Ten komentátor musí mít ten fundament, a to je ta příprava. To znamená věcné informace, které si najde a které má. Nejlepší by bylo, kdyby to měl v hlavě, protože pak to tam někde hledáte a není to jednoduchý. Ale všechno do té hlavy nemůžete dostat, takže pak všechno záleží na systému, jak máte tu přípravu před sebou, abyste se v tom vyznal. Kluci si to najdou všechno v tom počítači, já to mám na papíře napsaný a mám nějaký systém, jak se dostat k informaci.

Takže improvizace nemůže vzniknout bez opory v té přípravě. A teď nemluvím jenom o přípravě věcné a faktografické. Ale taky mluvím o přípravě formální, aby člověk byl schopný používat správně svůj jazyk, hlas a tak dále. A to k tomu jistě patří. Když už se bavíme o přípravě, tak nejde jenom o tu věcnou, že o tom víte všechno o těch lidech, ale taky, že to umíte prodat. Že dokonale mluvíte, mluvíte správnou češtinou, že dokážete s tím hlasem pracovat, že dokážete vodstínit situace. A to všechno dává dohromady ten celek, to znamená, že se to těm divákům dobře poslouchá a že plníte tu roli, která podle mého názoru je opravdu jaksi glosátorská, nikoliv kdyby tam někdo měl dělat nějakou exhibici, co všechno umí, co všechno ví.

11. Připravujete si vtipy dopředu?

Na rozdíl od Roberta, který si tyhle věci píše, to vím, protože jsem s ním hodně dělal hokej, tak já většinou se nechávám inspirovat v těchhle věcech. Třeba na mistrovství světa v hokeji ve Vídni v roce 96, když jsme dali rozhodující gól Kanadě ve finále, tak ze mě spontánně vypadlo: „Dotkli jsme se hokejového nebe.“ Prostě najednou vám něco naskočí. Samozřejmě, že si možná dopředu vymýšlíte v hlavě, jak byste asi reagoval na některou situaci, kdyby byla takováhle nějaká krásná. Tak když jdete komentovat finále, tak musíte být připravený na to, že ho buď vyhraje, nebo prohraje a jak to okomentujete, ale nikdy jsem si to nepsal.

Co jsem si psal, tak byly úvody přenosů, abych tam nekoktal, tak ty tři, čtyři věty jsem si psal nebo tak. Ale tyhle ty hlášky takzvané, já jsem přesvědčenější o tom, že Míra Bosák, kterej je pověstněj těmahle hláškama si je taky nepíše, že prostě z něj padaj velmi přirozeně a já, pokud jsem něco takovýho někdy jako vyplodil, tak jsem si to nepřipravoval.

12. Děláte si archivy? V jaké podobě? Jak se k nim chováte, jak je máte řazený?

Já většinou jsem nedělal sešit, protože sešity jsou složité v tom, že pak se vracíte po těch stránkách někam, takže většinou na jednotlivý papíry. Ale samozřejmě je to sport od sportu. Zakládám si je, mám složku a tam mám podle nějakýho systému. Třeba v tom lyžování mám sjezdaře, sjezdačky a tam mám podle abecedy srovnány na začátku sezony a od každýho mám prostě papír. Lindsey Vonnová, Ester Ledecká a každej papír nebo dva papíry, tři papíry, podle toho, kolik těch informací o nich mám. Ze začátku sezony to mám podle abecedy, pak už se to třeba nestíhá, když je těch závodů víc. Třeba na mistrovství světa pak už se v tom hrabu jak rekrut v kufru, ale je snaha mít to prostě seřazený takhle podle těch disciplín nebo podle těch sportů, ale ne do sešitu. I včetně těch informací o nich. Třeba si ofotím nějakej článek nebo si ho stáhnu z internetu a mám to k tomu závodníkovi přidaný. Ale ne, že si to takhle píšu za sebou do sešitu, to bych se zbláznil. To bych listoval, hledal to.

Totěž v tom hokeji si pamatuju, že jsem měl přípravy, kde jsem měl... Robert vám možná ukazoval, on měl přípravu na hokej na jednom papíře, na jedné straně měl jedno mužstvo na druhé druhý. A teď jsme měli různý druhy zkratk, protože se vám tam všechno nevejde u těch hráčů jednotlivých, jaký měl statistiky, co, kdy, kde vyhrál a takhle a samozřejmě v dalším zápase jsme si zase museli udělat novou přípravu, protože tuhle jsme nemohli použít. Čerpali jsme z toho a přidali jsme k tomu další věci. A pak jsme tyhle přípravy měli ve štosu a hledali jsme. Dneska zase, když už na tom počítači to můžete naklepat, no tak si to v tom počítači opravíte, že jo.

13. Měli jste to tedy řazený nejprve po sezoně, pak po týmech?

No takhle nějak.

14. Jak jste měl řazenou sestavu v hokeji?

Já jsem si to řadil podle čísel. Pak jsem to zkoušel a oni vám už teďka, poslední dobou, vždycky dají line up a tam jsme měli ty lajny, ale tam je ošidný to, že se to může začít měnit v průběhu zápasu, takže to máte takhle na začátku, ale pak on přehodí pár hráčů a máte v tom galimatyáš. Tak je lepší to mít podle těch čísel, což taky vždycky nefunguje, když vám tam někoho přidají a najednou máte číslo čtyři úplně dole, protože byl doplněný na poslední chvíli. Ale mně se to osvědčilo, že jsem se v tom dobře orientoval. Pak, když už jsem dostal ten line up, tak jsem prostě pracoval s obojím. Protože třeba v tom hokeji je důležitý rychle reagovat, když třeba nevidíte dobře na toho hráče, který dal góla, tak je dobrý mít ten line up, teda my to většinou máme v hlavě, kdo s kým hraje, jak drží hokejku a jak vypadá, takže ani to číslo nemusíme tolik vidět, ale abyste to rychle našel a mohl rychle reagovat.

Příloha č.5 – Přepis rozhovoru s Pavlem Čapkem

1. Kdy se začal používat internet v ČT a kdy jste ho k práci začal využívat vy?

Já se přiznám, že to nevím, protože si v tomhle směru nevedu žádné záznamy. Já si pamatuju, kdy jsme začali používat mobilní telefony. To si vybavuju, že jsme je poprvé měli s kolegy na mistrovství světa ve fotbale 1998, takže je tomu dvacet let a podle mě tehdy ještě internet nebyl a musel přijít nějak potom, ale neřeknu vám to, to bych se musel ještě někde zeptat, ale nikdy jsem to na nic nepotřeboval zjišťovat, kdy ten internet tady začal fungovat, ale to je můj odhad, kdyžtak se ještě někde zeptám a napsal bych vám nebo zavolaal, kdy to přesně bylo. Já si to fakt nepamatuju.

2. Jakým způsobem jste získávali informace před internetem?

Já si myslím, že před internetem to bylo pořád stejné. V podstatě byly veřejné zdroje, což byly časopisy, denní tisk, literatura o sportu a pak byl osobní kontakt. Vlastně tyhle ty čtyři věci a kombinace nich. Ještě k tomu vlastně spousta z nás si vedla vlastní nejrůznější statistiky.

Vzpomínám si dokonce, že Karol Polák, se kterým já jsem hodně komentoval, když jsem přišel do tehdejší hlavní redakce tělovýchovy a sportu Československé televize, protože se komentovalo federálně. To znamená, že každý přenos komentoval Čech a Slovák, až na malý výjimky a vlastně ve fotbale to bylo paradoxní v tom, že když to bylo na Slovensku, tak začínal komentovat slovenský komentátor a v půli prvního poločasu skončil a Čech na něj navázal a v druhém poločase to bylo stejný. V Čechách to bylo naopak, že začínal Čech a Slovák komentoval vždycky po něm.

A já si vzpomínám, že on byl v tomhle nejvyhlášenější, že on si vedl takovým krásným písmem, bavilo ho to a vyhrával si s tím. Ukazoval mi to a měl prostě od doby, já nevím, od roku 56, kdy začal on pracovat v televizi a komentovat fotbal, tak měl všechny ročníky, vlastně na každý ročník měl speciální složku a tam měl o každém hráči údaje, kolikrát nastoupil, kdy střídal, v kolikáté minutě, jaké dostal karty, kdy dával góly a kdy asistoval, a to měl jako filatelista známky.

A vím, že mi říkal, že jeho dcera byla ajťačka a že mu navrhovala, že mu to stáhne do počítače a on nechtěl. A já jsem docela podobný typ, konzervativní v tom, že já třeba při komentování nepoužívám počítač. Já si dodneška všechny poznámky a všechny přípravy na komentování, já pořád komentuju, i když jsem velký fotbal přestal komentovat, ale komentuju další věci, a pořád používám jakoby písemný poznámky.

Vždycky prostě na přenos se nějak připravuju, že si zaznamenám nějaké věci, co jsou podle mě důležité, a to si píšu a když si to píšu, tak si zároveň i zapamatovávám, takže dost

často se do té písemné přípravy během toho komentování nedívám. Anebo občas jenom někde mrknu a ono mi naskočí to, co jsem si tam poznamenal, takže co se týče doby před internetem, tak to byly tyhle věci, co jsem popsal

3. Dá se říct, že bylo něco vaším primárním zdrojem nebo to byla kombinace všech?

Ještě se přiznám, už je to vlastně tak dávno, že už si nepamatuju úplný podrobnosti a detaily, ale řekl bych, že to bylo případ od případu jiné. Když jsem jezdil komentovat třeba fotbal na Slovensko, tak jsem neměl přístup, že jsem nemohl jít na trénink Trnavy nebo Slovanu Bratislava. Kdežto tady se můžu jít podívat na trénink kteréhokoliv pražského týmu a samozřejmě v ideálním případě, o což jsem se vždycky snažil, pohovořit s trenéry těch týmů a někdy i s nějakými hráči a ten individuální pohovor, lépe řečeno, povídání si s lidmi, kteří byli nějakým způsobem aktivní v tom sportu, si vybavuji, že bylo nejcennější.

A ještě si vybavuji jednu věc, která je charakteristická, že tehdy se sportovní přenosy zdaleka nezahlucovaly toliko informacemi jako teď. Takže jich nebylo tolik potřeba a vlastně já si nepamatuji, že bych byl pod nějakým tlakem a stresem, že mám málo informací a dneska je to vlastně tak, že je těch informací tolik, že je, nechci říct složitý, ale je důležitý z nich vybrat ty zásadní, protože když si zapnete internet a začnete vyhledávat, tak jich je tam tolik, že to nemůžete v životě použít do jednoho přenosu.

4. Když jste říkal, že si to píšete, tak vy nemáte ani žádný archiv v počítači?

Ne, ne, ne.

5. Když si děláte tu přípravu, tak si ji pak schováváte?

Já mám spoustu věcí schovaných a vlastně to upgraduju, když použiju moderní výraz. Mám schované písemné přípravy. Schovávám si třeba startovky s vlastníma poznámkami. A čas od času to proberu a vyhodím něco, co je pro mě už nepoužitelný. Rozhodně si to neschovávám jako filatelista. I když maličko z nostalgie mám pár příprav schovaných z velkého fotbalu, to mám normálně na takových, já jsem si to vždycky psal a do dneška píšu, když je ta možnost, na takový barevný karton, je to trošku tlustší papír. A to tam mám u sebe spoustu desek a mám to tam roztríděný, řekněme podle nějakých soutěží nebo klubů a podobných věcí. A mám to takhle, já komentuju celou dobu, co jsem v televizi veslování, komentuju už asi sedmnáct let klasický lyžování, komentoval jsem tenis, takže mám třeba schovaný. Schovával jsem si ročenky a podobné věci, to pořád mám, ale prakticky z toho používám jenom to, co se dotýká vlastně mé aktuální práce, takže se procházím těma věcmi maximálně pět let dozadu.

6. Jak vypadala vaše příprava na velký fotbal? Kolega Hölzel měl A4 pro jeden tým a A4 pro druhý tým. Měl jste to podobně?

Měl jsem to ještě propracovanější a pečlivější. Záleželo, co to bylo za týmy a když to byly český týmy, tak toho nebylo tolik potřeba. Měl jsem to tak třeba, že jsem měl jednu A4 na jeden tým, druhou A4 na druhý tým a třetí A4 na věci, který to nějak propojovaly. Který nebyly přímo související s těmi týmy.

7. Když byste mohl srovnat, kolik času vám zabrala příprava před internetem a kolik vám zabere teď?

Je to individuální. Nedá se to v žádném případě říct, kolik příprava zabere hodin, minut nebo dnů. Záleží samozřejmě na tom, co je to za přenos, co je to za akci. Jak dalece to má svým způsobem uložený v hlavě.

Třeba, že jo, lyžování je sezonní záležitost a od dubna do listopadu se nic neděje a vlastně pak začne ta sezona a my třeba i, je to nárazový, ale byly doby, kdy jsme vysílali pravidelně světový poháry v klasickém lyžování, pak jsme minimálně pět let nevysílali a teď se k tomu zase vracíme. Takže když začíná sezona, tak ta příprava je pečlivější. Nebo jsme to měli tak, že jsme třeba vysílali jen Tour de ski, to je etapový závod v klasickém lyžování, a potom vlastně ta příprava před tím úvodním závodem Tour de ski byla mnohem náročnější a delší než pak v průběhu. Nebo když já teď budu komentovat od prvního do šestého etapy Tour de ski asi po šesti nebo sedmi letech a určitě, když se budu připravovat na první dva závody, vždycky vysíláme zvlášť muže a ženy, tak ta příprava bude mnohem delší a náročnější, než když pak budu komentovat ty další závody, tak už pak budu jen přidávat pár drobností.

Nevybavuju si ale, že bych se nepřipravoval na přenos alespoň třeba dvě hodiny. To je, řekl bych, takový minimum z mého pohledu. Ale taky, protože já jsem docela zodpovědný člověk a spíš jsem to měl tak, nebo kdysi nám starší a zkušenější kolegové říkali, mohu to potvrdit, že to tak je a snažil jsem se to tak dělat taky, že člověk by měl vždycky tu přípravu dělat pečlivou, a nakonec z ní použijete jenom 10 procent, ale nikdy nevíte, co se může stát, že člověk by měl být připravený na všechno. To je samozřejmě fráze a nikdy nemůžete být připravený na všechno. Ale já jsem třeba typ člověka, který se přípravě věnoval vždycky velmi pečlivě a málo kdy se mi stalo, že bych tu přípravu použil kompletně v nějakém přenosu.

8. Když srovnáme fotbalové zápasy v devadesátých letech a před pár lety, byl rozdíl v tom, jak dlouho vám příprava trvala?

To zase nemůžu úplně zodpovědně říct, nikdy jsem si to nestopoval. Je možné, že se to asi, logika věci praví, že ten čas narůstal, protože, znova opakuju, na internetu máte takových informací, že když si jen chcete pročíst klubový stránky nějakých klubů v lize mistrů nebo evropské lize a teď ještě tam je, že jo, jazykový moment, že to není v češtině, tak vám to zabere daleko víc času než dřív v devadesátých letech, kdy jsem se připravoval na derby Sparta – Slavie.

Ale zase je to všechno relativní, protože když jsem se připravoval na derby Sparta – Slavie, tak jsem se snažil jít na tiskový konference, na nějaký trénink, takže jestli tohle všechno berete jako přípravu, tak když by se to spočítalo, třeba že jo, když někam musíte dojet, tak to mohlo být časově náročnější a dneska je vlastně relativně velká výhoda v tom, že si můžete zalézt kamkoliv. Nebo třeba když jedete vlakem a máte tam připojení, tak si otevřít notebook a dozvědět se, když to přeženu, úplně všechno, co potřebujete vědět nebo drtivou většinu věcí. Dokonce tam můžete mít i záběry z tréninku, můžete si tam procházet starý nějaký přenosy nebo záznamy a tím pádem je to v tomhle tom jednodušší, ale když to porovnáme ty časy, tak se to asi nijak výrazně nezměnilo, ale teoreticky teď toho času tomu musíte věnovat víc v práci s těmi informacemi, ne s tím navštěvovat nějaký sportoviště nebo něco podobného, ale v práci s informacemi je to náročnější, pokud jste zodpovědný a poctivý a chcete toho obsáhnout co nejvíc a přečíst pokud možno, když s tím pak dál už nepracujete, ale alespoň přečíst, tak dnes těch informací je samozřejmě násobně víc, než bývalo.

9. Když o tom teď mluvíte, tak s těmi členy jste se asi scházeli osobně a i komunikovali přes telefon, že?

Telefon asi tolik ne, protože nebyly mobily, ale přes pevnou linku samozřejmě. To si pamatuju, že jsem vždycky volával na Slovensko, že jo, protože na ty zápasy člověk jezdil, že jste přijel před zápasem, a to už se s vámi nikdo nebaví, maximálně, když má náladu.

A to vlastně děláme do dneška. I když dělám studio, tak vlastně před tím zápasem se tam potkáte s těmi trenéry, hráči nebo členy realizačního týmu a oni podle svojí chuti a nálady vám ten čas věnují více či méně. Jsou samozřejmě výjimky, kdy z nejrůznějších důvodů, nebo když se na to chtějí koncentrovat, tak se omluví a řeknou, že nemají čas, ale v drtivé většině případů, to je výhoda domácích akcí, kde máte šanci s těmi lidmi mluvit.

Na mezinárodních akcích je to složitější, tam se k těm lidem skoro nedostanete. Maximálně na oficiální tiskovou konferenci, když mluvím o fotbale a jinak nemáte nárok. Můžete se jít maximálně podívat na trénink, a to je to dneska ještě tak na lize mistrů nebo na

vrcholných akcích, že vás tam pustí na prvních patnáct minut a pak ten trénink zavřou, vyženou všechny kamery a novináře pryč. A tehdy teda ten telefon nějakým způsobem určitě fungoval, ale já jsem samozřejmě vždycky, pokud to jenom trošku šlo, tak jsem volil možnost osobního povídání.

10. Komunikovali jste třeba i se svazem?

Určitě, to funguje do dneška, jakože samozřejmě, když potřebuju nějaký informace, tak volám. Víím, že třeba ve fotbale je vyhlášený statistik. Jmenuje se Jaroslav Kolář, on tady dokonce kdysi dělal jako externí redaktor, pak se dostal do nějakých fotbalových periodik a teď už dělá, já nevím kolik, dvacet let v nějakých tiskových a PR odděleních FAČRu. I když je už důchodového věku, tak se pořád motá kolem jednadvacítky a když si nejsem něčím jistý, tak mu zavolám a on buďto anebo mě na něco odkáže.

11. Dá se říct, že vaším dalším zdrojem je tenhle člověk osobně?

Tak jasně, že každý se snaží mít maximum těch zdrojů a je to jedno, jestli je to servisman, který maže lyže nebo trenér, prostě kdokoliv, kdo je ochoten si s vámi povídat o něčem, co je pro vás zajímavý nebo můžete uplatnit v přenose nebo se potřebujete v tom orientovat, že jo. Jak se mažou lyže a jaký jsou v tom rozdíly, protože to má přímý vliv na výkon toho závodníka. Takže myslím si, že každý redaktor ve vlastním zájmu nebo komentátor se snaží mít co nejrůznější zdroje.

Já si pamatuju, že když jsem jezdil na ligu mistrů, tak jsem hledal v té zemi nebo v tom městě nějakého Čecha, který by byl jakoby fanda fotbalu a měl načtený tamní periodika, že jo. Víím, že takhle jsem se skamarádil s člověkem v Madridu. Byl tam na velvyslanectví a toho to i bavilo a já jsem ho zas v uvozovkách, když to šlo, vzal na ten fotbal. A sedli jsme si, že jo, já španělsky neumím, to si myslím tady neumí z kolegů nikdo, a on mi předčítal prostě ty noviny a takhle. Tyhle ty zdroje, si myslím, se snažil využívat každý.

Nebo pokud to jenom šlo, tak jsme se snažili volat hráčům, kteří tam nebyli přímo v tom klubu, ale byli v té zemi. Protože přece jenom, když tam člověk v té zemi žije, tak toho ví daleko víc než vy, když samozřejmě máte možnost dneska to sledovat, ale když chcete mít přehled o všem, tak nemůžete každý den číst o Athleticu Madrid, co je nového.

12. A tak to bylo asi i dřív a je tomu tak i teď, že?

Přesně tak. Na tomhle se nic nemění. Tyhle ty, když to řeknu v nadsázce, živý zdroje informací, to se snaží každéj mít a udržovat a pěstovat, protože to je to nejcennější, co může být.

13. Do jaké míry jste si vy jako komentátoři pomáhali? Měnili jste si informace?

Ne, ne, ne. Takhle, za starých časů, pokud já jsem přišel jako elév, tak nic takového neexistovalo. Dnes už je to, řekl bych, to prostředí, nechci říct, že dříve bylo nějaký vypjatý, ale každý si hlídal to svoje, a dokonce jsem měl u těch starších kolegů pocit, že na sebe žárlili a každý si to prostě hlídal jako svoje know-how. Dneska je to samozřejmě otevřenější, ale abychom si něco vyloženě měnili, to si myslím, že takhle to nefunguje. Každý si děláme svoje. Třeba já se střídám od začátku, co komentuju klasický lyžování s Markem Svačinou, kolegou, jsme přátelé, kamarádi, ale abychom si měnili přípravy, maximálně si řekneme něco, že se bavíme o tom spolu, ale abychom si něco měnili, to ne.

14. Kolegové mi říkali, že se mění spíše se zahraničními komentátory, je to tak?

Určitě, tam to samozřejmě vždycky fungovalo a funguje, protože je to logický, že já vím o našem národním týmu nebo reprezentantech více než ten zahraniční kolega. Když máme alespoň trošku nějaký kontakty a vazby, tak si vždycky někde sedneme a nějak si ty informace vyměňujeme, povídáme si, vzájemně se ptáme. A to se minimálně na fotbale dělalo vždycky. Když už, tak se konzultovala výslovnost, protože v tom je hodně různých přístupů a vlastně často se ty jména v reálu vyslovují jinak než podle pravopisu té země. Takže ta výměna se zahraničními určitě.

15. Vzpomenete si ještě na nějaké vaše další zdroje?

Já od té doby, co jezdím na olympiády, já jsem byl poprvé v roce 94 v Lillehameru, od té doby jsem byl na všech olympiádách v řadě, letních, zimních, tak tam je vlastní infosystém, do kterého podle mě nemá přístup žádný fanoušek, ten funguje jenom tam v místě.

Ale to je specifický, já si nevybavuju, jestli to je na fotbale, jestli to je uzavřený systém. Nebo jestli to je otevřený. To si nejsem jistý. Dřív to podle mě přístupný nebylo a teď to možná je. Existují stránky uefa.com a když na ně kliknete, tak tam máte jednotlivý kapitoly, liga mistrů, evropská liga, kvalifikace mistrovství Evropy, šampionát jednadvacítek a když si to rozkliknete dál, tak tam máte rozpis na celou sezonu, třeba evropský ligu a pak tam máte, tenhle týden je hráci, tak zítra tam bude... Nebo už ode dneška tam je, kdo s kým hraje a když na to znovu kliknete, tak tam jsou další informace k tomu zápasu a je tam takzvaný presskit, který je tam v pdf a můžete si ho vytisknout a tam jsou podrobné informace. Těch stránek bývá třeba třicet jenom k tomu jednomu zápasu. A to určitě dříve nebývalo. My jsme k tomu teda měli přístup, protože jsme to potřebovali pro vlastní práci a já si myslím, že teď je to přístupný pro každého, ale to schválně zkuste se tam proklikat.

16. Tohle začalo asi až s internetem, že?

Samozřejmě. Vždycky existovaly bulletiny. Když jste jel na jakýkoliv šampionát, tak tam byl vždycky program a bylo vždycky závislý, kdo ho připravuje a byl více či méně podrobný k té akci. To existovalo vždycky a dneska už se ustupuje od těch tištěných věcí. Dokonce, když byla olympiáda v Riu, tak oni vyhlásili ekologickou olympiádu, že si dali za úkol spotřebovat co nejméně papíru, že my jsme třeba, že jo, praxe je taková, že když přijedete na olympiádu, tak je tam ten speciální infosystém, který opravdu bývá ve většině sportů dobře zásobený, že tam máte informace třeba o sportovcích, který se jinde ani nedozvíte. Je to dobře seřazený, že tam máte podle abecedy seznam všech sportovců, kteří na té olympiádě jsou a tam si to zadáte a kliknete a teď vám o tom sportovci vyjede spousta.

Samozřejmě záleží na tom, kdo to plní. Já nevím, jestli to plní ty svazy z těch zemí, tak když tam je sportovec z Uzbekistánu, tak tam o něm skoro nic není, ale o těch z „civilizovaných zemí“ a hvězdných sportovcích tam bývá několik stránek. Takže mi to děláme tak, že vlastně když tam přijedete, tak většinou si sednete k tomu počítači a teď si vyjedete podle těch svých sportů a vytisknete si dopředu všechny ty sportovce, na který během té olympiády narazíte. A máte potom takový fascikl papírů a s tím pak pracujete a hodně z nás si to vozí domů a pak s tím pracuje na světových šampionátech, kde takový systém není nebo je méně propracovaný.

17. Ale to asi nebude úplně internet, to bude něco jiného, ne?

Přesně tak. To je jenom po dobu té olympiády. Nevím, kdy se to spouští, jestli den před olympiádou a končí to den po olympiádě a máte v každém tom tiskovém středisku to propojený. A dneska je to taky tak, to hodně postoupilo, že dneska všichni písíci novináři mají vlastní laptopy, a tak potřebují se připojit v tom tiskovém středisku.

Samozřejmě drtivá většina kolegů si vozí vlastní počítač a dává si ho na komentátorské stanoviště a já třeba jsem jeden z mála, který to nedělá a myslím, že Marek Svačina taky ne a my pracujeme s tou přípravou, kterou máme předepsanou nebo máme vlastní papíry, který si tam doneseme vytištěný a s tím pracujeme, ale samozřejmě drtivá většina těch mladších kolegů má na stanovišti připojený ten počítač a třeba i během toho komentování s ním pracují.

18. Vzpomenete si, jestli tento systém byl dříve méně obsáhlý než v dnešní době?

Já si myslím, že to bylo vždycky, určitě se to rozvíjí, ale teď vám z hlavy neřeknu. Já už pětadvacet let jezdím na ty olympiády a určitě se to za tu dobu rozšířilo, rozvinulo, ale teď posledních deset let, ne-li víc, je to na stejné úrovni. Už není kam to moc rozšiřovat.

19. Používal jste i teletext?

Samozřejmě, určitě. Ale nevím, jestli k přípravě, ale dodneška je to jeden z mých informačních zdrojů. Já jsem na to zvyklý, vždycky jsem na teletext chodil, ale nejsem si jistý, že bych ho používal přímo k přípravě, protože si myslím, že není tak obsáhlý a nejsou tam takový jako výlučné informace, který by nikde nebyly. Tam je výhoda, že je to nějak seřazený podle sportu a po soutěžích a po akcích.

20. Teletext byl dříve než internet, tak ani předtím jste jej nevyužíval?

To si nevybavuju. Teletext byl samozřejmě dřív, ale já si nevybavuju, že bych u toho seděl a něco si vypisoval, to si myslím, že ne. To bylo ve všech novinách a časopisech, co bylo na tom teletextu, takže jsem se cíleně podle teletextu určitě nepřipravoval. Vždycky jsem si ho procházel a jakoby jsem si to „zapamatoval“.

21. Byly zdroje, ze kterých se daly sehnat informace o jednotlivých hráčích?

Neexistovalo nic. Nebo takhle, samozřejmě různé kluby měly nějaké svoje ročenky nebo něco podobného. A byli kolegové, ale to byli spíše statističtí nadšenci, ne komentátoři, dodneška tady jednoho máme, a schovávali si různé programy na zápasy. To je další zdroj, se kterým jsme všichni pracovali, nebo já určitě a do dneška.

V programech na zápasy ligových mužstev získáte informace, který jinde nejsou. Tam jsou exkluzivní rozhovory s hráči a dneska se to posunulo do takové úrovně, že mají klubové stránky, kde jsou třeba i videorozhovory a podobné věci. A dříve to byl naprosto běžně užívaný a relevantní zdroj. Programy na zápasy, klubové bulletiny a ročenky. Ale že by byla nějaká databáze s informacemi o hráčích, to nic takového neexistovalo.

22. Změnil se nějak primární zdroj s příchodem internetu?

Nedá se to nějak zevšeobecnit. Pořád platí kombinace všech zdrojů, o kterých jsme mluvili a zase je to akce od akce, zápas od zápasu, soutěž od soutěže, sport od sportu, ale myslím si, že každý z nás má tendenci to všechno nakombinovat a jenom, když z nejrůznějších důvodů nemáte možnost s těma lidma přijít do styku, popovídat si s něma, tak nezbude nic jiného než to řešit tím internetem. Ale pokud je alespoň minimální šance se s tím člověkem potkat nebo mu zavolat, což je dnes daleko jednodušší, když jsou mobily, tak to každý z nás podle mě dělá nebo já určitě. Stoprocentně kombinace všeho.

23. Dá se teda říct, že teď s těmi kluby komunikujete více přes telefon, než dříve?

To bych si zase netroufl zevšeobecnit, že jo, záleží to na tom, jaké tam máte vazby. Z titulu novináře můžete zavolat kamkoliv a minimálně komunikovat s tiskovými mluvčíma, ale to já v české lize využívám jen u pár klubů, kde mám nějakou přátelskou vazbu nebo alespoň nějaký osobní kontakt mimo profesi.

Ted' uvedu příklad, dělal jsem studio na utkání Zlín – Plzeň, a protože v roce 2016 byl se mnou ve Francii dělat studio kolem reprezentace Zdeněk Grygera a je to můj kamarád, tak jsem mu samozřejmě den předem zavolal a povídali jsme si pět až deset minut po telefonu a já jsem se ho ptal na nejrůznější věci, který mě zajímaly o Zlíně.

24. Dá se říct, že se do téhle komunikace zapojil i email?

Jo, jo, jo, samozřejmě. Je možnost posílat nejrůznější informace mailem, což je samozřejmě výhoda. To se taky dělá, že když to někdo má stažený v nějaký složce, tak vám to může poslat. To se určitě používá.

25. Když nemáte na pracovišti počítač, tak když potřebujete něco zjistit, zjistí vám to někdo?

Ne, ne, ne, tak zase záleží, co je to za typ přenosu a zase dneska je to tak, že nic skoro nekomentujete sám. Vždycky jste ve dvou s nějakým expertem, takže to je samozřejmě výhoda, že se navzájem doplňujete. A takhle, abych to ještě poupravil. Ono je to tak, že když já jsem někde v zahraničí, tak si tam nenosím počítač, ale tady ono je to vlastně tak, že se čím dál tím víc komentuje odsud přímo a tam je samozřejmě nainstalovaný počítač, který všichni používáme. Někdo si tam radši nosí svůj, ale já radši používám tenhle ten.

A tam je to vlastně, já už komentuju několik let dálkový běhy na lyžích, ski classics, a to jsou většinou dlouhý přenosy, kde se dlouho nic zásadního neděje a vždycky to děláme ve dvou a tam pak máte šanci si na tom počítači během toho přenosu dohledávat, co vás zajímá, protože komentuje ten druhý. Kdežto dřív, nebo třeba fotbal je sport, kde si to nemůžete dovolit, protože kdybyste se, byť třicet sekund, tomu nevěnoval, tak to pro vás může být fatální, protože se stane něco a vy jste to neviděl. Celá planeta to vidí, ale vy jedinej jste to neviděl a máte to popisovat, takže si to nemůžete dovolit.

26. Čím jste byl ve vašich začátcích ovlivněn?

Já jsem se samozřejmě snažil pozorovat svoje kolegy, který jsem znal jako divák a vzhlížel jsem k nim s respektem. Kdo to jak dělá, třeba tehdy byl špičkový komentátor Štěpán Škorpil a ten i trošku dával ostentativně najevo, že on měl fantastickou paměť a já jsem s ním šel na fotbal a on neměl téměř žádnou přípravu.

Kdežto Karol Polák, ten byl známý tím, což jsem nepatmatuju, že bych to jindy viděl, on měl krásný hlas položený, on byl vystudovanej muzikant, takže měl absolutní sluch a on si na každéj přenos přinesl samozřejmě víc papírů s přípravou a jeden, kde měl od deseti do dvaceti takových glosiček, který pak v tom přenosu četl. On si to nachystal, aby to bylo krásně slovenský, aby to mělo hlavu a patu, od někudy někam to směřovalo a pak nastala ta

správná situace a on to začal číst. Což bylo riziko taky, že zatímco to četl, protože to trvalo taky tak dvacet vteřin, ale tím on byl pověstný.

A to nás ti staří, Vít Holubec zakladatel tohoto řemesla, který komentoval první přímý přenos, tak on a Karol Polák říkali a já jsem si to zapamatoval a dodneška se tím svým způsobem snažím řídit, i když už jsem dlouho používal to, že jsem si napsal, už to ale nedělám, ale někdo z kolegů to ještě dělá, že si napíšete první dvě, tři věty přenosu. Protože oni tvrdili a je to samozřejmě moudrost a pravda, že začátek a konec přenosu si každý divák vždycky pamatuje a že je dobrý tam nedělat žádnou chybu a být nejistej a takhle nás to učili, že vlastně ten vstup je důležitý, jak se naladíte a tak, takže spousta z nás si to dlouho dělala.

Já už nevím, kdy jsem od toho upustil, že jsme si připravili dvě, tři úvodní věty na rozjezd toho přenosu a Vít Holubec byl známý tím, že si připravoval i konec ve třech variantách. Podle toho, jak ten zápas skončí, aby i to rozloučení bylo co nejvíce na úrovni a mám pocit, že si to dlouhou dobu dělal i Robert Záruba, že jeho slavné věty z Nagana, že to měl dopředu připravený a že to přečetl.

27. Chystáte si nějaký scénář?

Ne, to já jsem nikdy nedělal, to právě dělal ten Karol Polák, který to měl dopředu připravený ty glosy a poznámky. Glosičky teda. To byla jedna věta, maximálně dvě. Ale takhle cíleně, tak samozřejmě, že když si dělám přípravu a je to jedno jestli na fotbal nebo lyžování, tak si tam jakoby u těch jednotlivců si připravíte toho víc a když to je fotbal a hráč, tak víte, kolik dal gólů, ale když děláte tu přípravu, tak to z vás potom vypadne. Protože když se tím probíráte a dojdete k tomu, že je tady jakákoliv statistická zajímavost, tak se ji snažíte v tom přenosu prodat, to je jasný. A i když třeba ten gól nedá, tak třeba na začátku zdůrazníte, že teď dal šest zápasů za sebou gól nebo bodoval, tak že bude zajímavý sledovat, jestli tu šňůru prodlouží, tak na to upozorníte dopředu.

28. Když byste mohl porovnat, jakou roli hraje příprava a jak moc improvizujete a jak se to změnilo?

Ze svého principu je sportovní komentář jenom improvizace. To se nedá nijak připravit, naučit. To v sobě prostě musíte mít, musíte na to mít nějakou schopnost a do jaký míry to prokládáte a jakým způsobem tou přípravou, to je každého věc a každý to asi... Nikdy jsme se o tom ne bavili s kolegy dopodrobna, jak to děláme.

Já jsem nad tím ani nikdy nepřemýšlel, ale můžete, třeba Míra Bosák říká, že si vždycky jakoby připravuje v hlavě nějaký scénář, jakým způsobem ten komentář vést, ale že byste měl nějaký bodový scénář, to nejde. V tom je třeba ten sport krásný, protože se to nedá nikdy odhadnout, jak se to bude vyvíjet a jsou tam nejrůznější zvraty, takže. A vlastně ještě

jedna věc. Vy jste popisovač něčeho, takže vlastně musíte vždycky cítit, co se děje a nějakým nejpříjemnějším způsobem to zprostředkovat těm, co se na to dívají. A to je vždycky improvizace, protože je to dopředu naprosto neodhadnutelný. Lépe řečeno, jsou nějaký prognózy, že je někdo favorit, ale nikdy nevíte dopředu, jak se to doopravdy bude vyvíjet.

29. Já jsem to spíše myslel tak, že dříve se tolik nemluvalo, neříkaly se ty informace.

To je svatá pravda.

30. Tak jsem to myslel tak, že dříve se více improvizovalo.

Já jsem vám ale řekl, že to není úplně pravda, protože třeba ten Karol Polák byl jediný, koho jsem znal, že se cíleně připravil a měl tam těch deset až dvacet vět v každém přenose, který neimprovizoval a který měl dopředu napsaný a připravený. Já jsem vedle něho seděl, takže to vím, a to jsem nikdy u nikoho nezažil, kromě té úvodní a závěrečné věty, takže ten to dělal i uprostřed a vlastně jinak je to pořád stejný, pořád stejná improvizace.

Akorát, to je svatá pravda, stačí si pustit komentář starý dvacet, třicet, čtyřicet let a tam jasně vidíte, jak ten nárůst informací je neuvěřitelný a více méně ve většině sportů je to navíc komentátor plus expert a dokonce teď, já toho nejsem moc zastáncem, ale ať si dělá, kdo chce, co chce, že vlastně na O2 komentují ve dvou a střídají se. Že vlastně dřív jako „hodně se mlčelo“, a že ti staří pardálové nás na to i upozorňovali, že to je dobrý toho diváka nezahlcovat.

Ale ten vývoj, ta doba je taková, že se to posunulo, že myslím, že by Vít Holubec docela zíral, kam se to posunulo, protože on nám i kdysi říkal něco v tom smyslu, nebo že se zaobíral myšlenkou, že by to skoro celý promlčel, že by skoro vůbec nemluvil. Přece jenom zásadní je to, co se děje. A dokonce se spekulovalo, jestli jednou nevyhyne profese sportovního komentátora, ale zatím to tak rozhodně nevypadá. Přestože ti diváci samozřejmě přijímají nejrůznějším a často kritickým způsobem komentování, tak zas takoví ti, kteří by si stáhli zvuk, tak těch je naprostý minimum, jestli vůbec jsou. Jestli to nedělají jenom tak, aby byli zajímaví, protože tím se připravíte o emoce, které z toho sálej.

31. Dokážete říct, které informace se daly sehnat až s příchodem internetu?

Nad tím jsem se nikdy nezamýšlel. Řekl bych, že jenom jich je několikanásobně víc a jsou podrobnější, ale že byste někde nedokázal zjistit něco důležitého o sportovcích, tak jste se to vždycky někde dočetl nebo dozvěděl osobně. Ale teď samozřejmě, když si zadáte nějaký jméno někam a čím je ten sportovec úspěšnější a známější, tím více informací se o něm dočtete.

32. Je součástí přípravy konzultace s tím spolukomentátorem nebo expertem?

Určitě, to samozřejmě je zase individuální a každý to dělá jinak. Já to ale dělám vždycky, a dokonce jsme to posunuli. Dříve to bylo tak, teď mluvím o studiu, že přišel nějaký host do studia a nerozebírali jste to, co budete v tom studiu řešit. Teď to třeba děláme tak, že i voláme dopředu, aby se na to ti experti mohli podívat a připravit, jaký témata s nimi budeme řešit, abychom to tady na ně nevypálili z fleku. A jsou i takoví, kteří si sami volají a ptají se, co budeme řešit.

33. Takže dříve jste se připravovali spíše zvlášť?

Takhle, dříve to bylo tak, že nebyli žádní experti a spolukomentátoři. My jsme maximálně komentovali federálně, jak jsem říkal a tam jsme si třeba o tom povídali, ale že bychom konzultovali co, kdo, to jsme moc neřešili. A já si nepamatuju, kdy se tady začala zavádět instituce spolukomentátora a experta. To je, řekl bych, tak někdy od roku 2000 výš, a to vlastně se všechno diametrálně změnilo, protože to je ve dvou, ale ten druhý má úplně odlišnou roli a je to týmová práce, takže je pro každého z nás důležitý, aby to fungovalo a ladilo k sobě. Protože kdyby vedle sebe seděly dvě individuality, který by nebyly kompatibilní, tak by to bylo na škodu, nebylo by to pro toho diváka dobrý. Takže ta spolupráce, nějaká konzultace a nějaký souznění je důležitý.

34. Bývaly dříve nějaká studia?

To samozřejmě ne. Pamatuju si, že první studio k olympijským hrám měl kolega Drbohlav na olympijských hrách v Soulu 1988. To jsme na to vzpomínali, že seděl před nějakou plentou, že to vypadalo z dnešního pohledu hrozně staromódně a že tam bylo minimum obrazových příspěvků v tom studiu a nikoho tam tehdy neměl. Ale to bylo první studio, který si vybavuju a postupně pak samozřejmě to bylo tak, že studio bylo ke každým olympijským hrám a začaly být pak i k mistrovstvím světa a Evropy ve fotbale a ty další sporty se k tomu pak postupně přidávaly.

35. Napadá vás ještě něco, co jsme neprobrali?

Nic, co by bylo vyloženě fatální, mě nenapadá. Jenom, že ten internet má svoje výhody a nevýhody. Ta nevýhoda je ale jenom jediná, že tam toho je strašně moc a je důležitý si z toho umět vybrat a dělat to efektivně, abyste u toho neseděl celý den a pak nevěděl, co s tím, co jste tam.

Ten internet má obrovskou výhodu v tom, že jsou tam dneska, když internet začínal, tak byl hlavně o psaných informacích a dneska je tam i hodně obrazových a archivů, takže vy si můžete sednout s počítačem a můžete si tam prohlížet, když si to seženete, to tam nemusíte mít trvale uložený nebo nemusí to být dosažitelný, ale můžete si prohlídnout sestřihy

z mistrovství, který bylo před třiceti rokama. Takže to je obrovská výhoda, že tam jsou i obrazový, ne jenom písemný, že tam jsou různé sestřihy, videa. Že vlastně dneska veškerý servery, který se nespécializují na sporty, že padne někde zajímavý gól a máte to na seznamu na idnes, prostě kdekoliv si to můžete prohlížet. V tom je obrovská výhoda internetu.

36. Jak to je s ověřováním zdrojů z internetu?

To si myslím, že se týká politický novinářiny, ale kdy chcete tvrdit... Říká se, že to musíte mít alespoň ze dvou zdrojů ověřený, ale ve sportovní žurnalistice jsem se s tím nesetkal. Ale my spíše pracujeme se zprávami z agentur, ale zase samozřejmě to je spíše pro novinářinu psanou, že teď se zase bude spekulovat o tom, jestli Sparta vymění trenéra a jaký to bude, tak tam by se dalo, ale to si zase ti novináři ty zdroje tají. Takže já sám jsem s tím nikdy nepracoval, že bych měl potřebu si to ověřovat.

37. Předtím jste taky pracovali s ČTK a proměnilo se to nějak?

Samozřejmě. Je to individuální a každý to má jinak. Já třeba když je nějaká jednorázová akce, šampionát ve sportu, který dělám, to znamená klasický lyžování a veslování, tak si zadám do vyhledávání ČTK třeba šest měsíců a nechám si vyjet všechny informace, který tam jsou o lyžování a o veslování a to si vytisknu a to si třeba s sebou vezu na šampionát. To dělám dodnes. Nejsem si jistý, jestli to dělají všichni kolegové, ale někteří to určitě dělají podobně.

38. Dříve jste ale asi tuto možnost neměl, že?

Samozřejmě. Já si nevzpomínám, jak nám to chodilo, ale asi faxem. A myslím si, že s žádným archivem ČTK jsme nepracovali. Víím, že se tady archivovaly všechny Sporty, Góly, Stadiony, to všechno tady bylo. Byly ve vazbě a to jste si mohl kdykoliv vytáhnout, listovat a dohledávat, to byla běžná praxe na přípravu, ale teď už to tady není. A archiv ČTK podle mě tištěný nebyl, takže tohle přišlo až s internetem.

Příloha č. 6 – Přepis rozhovoru s Michalem Dusíkem

1. Kdy se v České televizi začal používat internet a kdy jste jej vy začal používat k práci?

Já jsem se s internetem poprvé setkal v roce 1990, protože jsem v té době byl ještě na matematicko-fyzikální fakultě a byl jsem v té době na stáži v Luzernu, takže tam tehdy vlastně Tim Berners-Lee rozjel první server, takže tam jsem se s tím setkal úplně poprvé, ale samozřejmě to komerční, respektive to široký využití bylo až později.

V roce 1994, 1995 se tady budoval Cesnet, v roce 96 nebo 7 tady začalo vznikat konsorcium dalších firem, ať už to byl CZ nix a pak, ale to si asi umíte najít tyhle věci, tam pak už začaly vstupovat další firmy jako IBM a podobně, takže v České televizi je internet, jestli se nepletu, od roku 1998 bylo nějaký to základní připojení. Ale když se podíváte, já si pamatuju ceny, úplně ty základní byly, když se budovala ta základní síť, tak cena za připojení byla okolo 20 000 korun pro firmu a v televizi se začal ten internet výrazněji pro to komentování používat až po tom osmadesátém, spíš po roce 2000. Do té doby tady fungovala dálkopisná síť, fungovalo tady, když byl potřeba nějaký dokument poslat, tak faxem, ale ta internetová síť se zásadnějším způsobem začala používat po roce 2000.

2. Zažil jste dobu před internetem?

V roce 90 jsem byl v Luzernu, takže jsem asi trošku zažil dobu před internetem, když jsem v roce 90 už byl na světě.

3. Myslím v komentování.

Co se týká České televize, tak jsem tady od roku 94 jako zaměstnanec, od roku 93 jsem přišel jako externí, takže jsem tady zažil samozřejmě dobu předinternetovou.

4. Když byste měl srovnat sběr informací před a po internetu?

No mám-li říct úplně v zásadě, tak ten sběr je vlastně: co se týká workflow, tak je podobný, co se týká zdrojů, tak je úplně jiný. Workflow zůstalo pro komentátory stejný v tom, že si musí zjišťovat informace o jednotlivých účastnících, o jednotlivých lidech v tom závodě, v tom utkání tak jako tak.

Dříve to bylo složitější. Nebo bylo to jiné, protože to bylo přes nějaký zahraniční časopisy, přes to, že člověk musel více shánět literaturu, více shánět tištěné věci. Teď je to shánění, říkám workflow podobný, ale je to přes elektronickou podobu a spíš jde o to, že se ty informace více z dostupily pro ostatní. Dříve, když někdo něco našel v zahraničním časopise, tak věděl, že je to téměř exkluzivní informace. Nebo informace, kterou tady v republice může mít maximálně pár lidí.

Dneska ti fanoušci sportu mají podobnou informační dostupnost, jako má komentátor, takže si musí dávat více pozor. Další věc je, co je v době internetový hodně důležitý, je

ověřování zdrojů, protože dneska těch informací je spousta a ne všechny, které se potulují po internetu, jsou validní.

5. A co se týká kontaktu s kluby?

Co se týká kontaktu s kluby, tak to fungovalo dřív, ale to funguje vlastně stejně, protože člověk spousta věcí získává na osobní bázi s kluby, se sportovci, to je možná právě ta část toho exkluzivního, co získá navíc oproti třeba běžným informačním zdrojům.

Dříve samozřejmě ten kontakt s kluby byl jedinou možností. Já si pamatuji, když jsem dělal nějaký ranní sportovní zpravodajství, to mohl být nějaký ten čtyřidevadesátý a tehdy dohrávali Houston, dohrávali semifinálové utkání a já jsem chtěl mít ten výsledek v tom ranním vysílání a tak jsem nevěděl, jak se k němu dostat, protože to samozřejmě žádnou sítí neprocházelo a protože jsem komentoval nebo dělal jsem i NBA, tak jsem vytočil telefonní číslo do Houston Rockets, kde jsem se dostal na takový to jejich rozhraní telefonní, zadejte buď telefonní číslo, nebo písmeno jména komu voláte. Tak jsem říkal, tak co no, tak zkusím, trenér tehdy byl Rudy Tomžanovič, že jo, TOM na telefonu a bylo: Do you want to call Rudy Tomžanovič? Jestli ano, tak jedničku, tak jsem zmáčkl jedničku a říkám, dobrý, tak se dovolám na nějaký front office, kde mi teda řeknou, jak to dopadlo. A asi po třetím zvonění: Rudy Tomžanovič speaking. Jsem se dovolal přímo tomu trenérovi do té kabiny, tak jsem se ho zeptal na výsledek, on říká: We lost, řekl mi výsledek, tak jsem mu poděkoval, že mu teda děkuju, že mě to mrzí, že víc štěstí příště, ale že to aspoň můžu dát do zpráv. Tak samozřejmě tohle jsou věci, které jsou v době onlajnů trošku úsměvný, ale mělo to také svoje kouzlo.

6. Když byste porovnal, kolik vám to zabralo času předtím a kolik teď?

Já si myslím, že to časově je srovnatelný, je to spíše trošku jinak rozdělený. Třeba kolik času stráví člověk sbíráním těch základních dat a nějakých těch nadstavbových věcí, protože ty nadstavbové věci jsou teď delší, než byly. Já když vezmu, tak co se týká statistik, tak teď tady dělám hokej, tak to dělám tak, že mám naprogramovaný systém a ten mi tam sám tahá statistiky a sám je doplňuje do těch příprav, takže tím strávím minimum času, což ale částečně díky tomu, že si to umím naprogramovat. Ale já si myslím, že ta příprava časově zabere hodně podobnou dobu.

Míň pak s sebou člověk tahá papírů. Já si pamatuju třeba Vlád'a Drbohlav, když jsme spolu začínali dělat atletiku, tak si vždycky s sebou vezl v podstatě jednu tašku jenom papírů různě vyjetý četky a podobně a jiných věcí, které pak zpracovával do té komentátorské přípravy. Dnes většinou má člověk to internetové připojení úplně všude a úplně kdekoliv a není problém si ty data získávat přímo v tom notebooku, kdekoliv na světě.

Kdežto předtím, když jsem si tu četku, když jsme jeli třeba komentovat do Finska, tak samozřejmě ta četka tam to připojení ani neměla. Takže my jsme si museli všechno vytisknout dopředu. Všechny statistiky, všechny tyhle ty věci si tam odvést s sebou, protože tu přípravu si člověk dělá až podle těch startovek, který dostane na místě. Takže musel mít s sebou štos papírů, který zpracovával až na místě. Samozřejmě to s sebou přinášelo takový momenty a situace, protože zpočátku existovalo internetový připojení přes mobilní vytáčení, že jo, spojení, kde televize měla nějaký čísla, přes který se dalo připojit na internet ven.

Já si pamatuju, že tehdy Míra Bosák na mistrovství Evropy v Nizozemsku, ho nenapadlo, se chtěl připojit na internet a ho nenapadlo, že si musí najít nějakého lokálního providera, aby se mohl připojit na ten internet, takže on se připojoval vytáčenou linkou do Prahy z hotelu v Holandsku, což v závěru vedlo k účtu v řádech statisíců za ten telefon. Protože to prostě uměl jenom přes tu pražskou linku se připojit a nenapadlo ho, že na tom místě si může najít jiného providera, přes kterého by se připojoval.

7. Změnilo se nějak postupem času využití přípravy?

Příprava se využívá. Příprava musí být vždycky obdobná na ten přenos. Dřív nebo dnes člověk musí být připravený, že využije té přípravy 10–15 procent. To znamená, musí mít přípravy mnohem více, než jí pak v reálu využije. Samozřejmě změnila se v tom, že dneska jsou dostupný. Dnes změnilo přípravu hodně i třeba sociální sítě. Nebo změnilo, otevřely zase jinou možnost na kontakt s těmi sportovci, protože hodně těch sportovců má dneska sociální sítě. Pak na ty sociální sítě dávají různé informace, které je možné využít v tom komentáři, který jsou aktuálnější než třeba to, co je někde, co prošlo onlajnovým nebo tištěným časopisem. Může to být třeba zdravotní problém před tou soutěží, můžou to být rodinné věci, třeba že se mu narodilo dítě, což jsou, neříkám, že se bez toho ten komentář neobejde, ale jsou to, myslím, zajímavé věci.

Tam je třeba i posun v tom, že dnes k těm informacím, statistikám, časům mají lidé mnohem větší přístup i díky různým onlajnovým výsledkovým servisům a podobně, takže už se to i v tomhle tom posouvá dál.

8. Vedl jste si dříve vlastní statistiky?

Ano, dříve si člověk vedl vlastní statistiky. Dneska si jenom kontroluje, třeba oficiální extraligový statistiky, protože dříve vycházely oficiální extraligový statistiky třeba jednou za týden v časopise Gól. Takže si člověk musel podstatně více vést statistiky z novin, co se týče hokeje.

Co se týká atletiky, dneska dostaneme před tou soutěží nějaký servis, kde jsou výsledky toho závodníka v té sezoně. Dá se to všechno najít na internetu na jedné stránce.

Dříve to bylo o tom, že si člověk vezl ten štos těch papírů s těmi výsledky jednotlivých soutěží z toho roku a na místě si pak v tom hledal, co teda ten závodník. Protože většinou standardní startka, to bylo i dřív, kdy tam ten statistik do té listiny dělá osobní rekord a season best, třeba konkrétně u atletiky. A takový ty věci, třeba kolikrát ten člověk, kde, co startoval, to si ten člověk musel dohledat právě z toho štosu těch vyjetých výsledků z četky nebo z Reuters.

9. Děláte si archivy?

Já jsem poměrně rychle přešel, tím že jsem vlastně se programování a těmhle věcem věnoval výrazněji a původně jsem měl být programátor než cokoli jiného nebo matematik a podobné věci, tak já jsem poměrně rychle přešel na databázové systémy. Takže pro mě to nebylo zas až tak. Já jsem si to skoro od začátku uchovával i v elektronické podobě tak, abych to měl nějakým způsobem k dispozici a do dneška vlastně jedu. Hokejistů mám v databázi asi 1800 českých a dalších asi 1500 zahraničních, takže ta databáze je přes 3000 hráčů.

V atletice už taky databáze nějaká existuje. David by taky o tom mohl povídat, taky mu už docela slušně nabobtnala jeho databáze atletů. A to je věc, která to hrozně rychle urychluje.

Jo, pamatuji si třeba, když jsem začínal komentovat Tour de France a on ten systém není zase úplně blběj. Ta databáze je hrozná úspora času. Říkám, u Tour de France se mi osvědčilo komentovat tak, ale já jsem si vlastně vytiskl ty databázové poznámky na lístečky, což mělo svoje kouzlo v tom, že když se ten peloton potrhá a jede v těch skupinkách, tak si ty kartičky můžu přeřadit a seřadit do těch skupinek tak, jak mi jedou. To znamená, mám tady tu skupinu čtyř jezdců, mám tady skupinu pěti jezdců, tady skupinu jezdců a ty kartičky fyzicky si rozdělím, takže je to i přehlednější a vím, že když mi ukazují tu kterou skupinu, na kterou skupinu sáhnout.

Dneska bych si to stejně udělal tak, jak jsem si kdysi dělal systém na komentování Freestyle, takže si vlastně do toho přepíšu startovní listinu, toho pavouka, a pak si jenom označuju lidi, kteří mi postupují dál, a vlastně se mi to přerovnává a dělá se mi z toho rozšířená startovní listina s těma biografies pro ty další postupný jízdy. Ale ten papír má pořád svoje kouzlo, když třeba dojde elektřina, tak se nic nesmaže. Když prostě dojde k výpadku sítě a dojde k havárii harddisku, tak ten papír se nesmaže. Tak třeba hokejový přípravy, i když je mám, tak tady vyjíždím v nějaký formě, tak si ještě vyjedu pro sichr na papír. Sichr je sichr, jak říkal starej Mannlicher.

10. Je součástí přípravy konzultace se spolukomentátorem?

To je spíš součást toho, že se chystáme na to, co budeme za témata říkat. Ale že by to byla nějaká součást přípravy jako takový, to ne.

11. A třeba s expertem?

To je jiná věc. To ano, spolukomentátor je velice specifická činnost. Ale tak jak jsem říkal, že člověk zjišťuje věci u těch klubů, u těch lidí, co se v tom sportu pohybují, to ano.

12. Děláte si přípravu z hlediska mluveného slova?

Jako rozmlouvací cvičení?

13. Spíše úvody vysílání a podobně.

Ne, ne. Jako samozřejmě v hlavě si člověk rozmyslí, co chce a co nechce říct, ale tyhle věci si nepíšu. Jsou kolegové, kteří si tyhle věci píšou nebo si píšou nějaký i třeba věty do toho komentáře, ale já že bych třeba měl napsaný, teď chci říct tohle a tohle a učil se to jako text to ne. Ale samozřejmě i třeba s tím spolukomentátorem nebo i když je to sólo, tak ten člověk má v hlavě, co chce říct. Nějak si to uhladí i v hlavě tu větu, aby to dávalo smysl, aby to nebyl výkřik, který nebude česky, nebo to nebude navazovat na to, co tam bylo předtím, protože tam většinou bývá nějaký intro nebo studio, to samozřejmě ten člověk vnímá, ale nepíšu si to.

14. Do jaké míry si mezi sebou komentátoři pomáhají s výměnou informací, a změnilo se to nějak časem?

Tak ono spíš záleží, to je spíš, není otázka času, ale je to otázka člověka od člověka. Takže třeba na mistrovství světa v hokeji, tak tam ať už to byl Jirka Hölzel, když ještě komentoval, nebo Tomáš Jílek s Ondrou Zamazalem, tak když se to týká nějakých týmů, protože se komentuje na dvě skupiny, protože každá skupina je v jiným městě a pak tam na čtvrtfinále přijedou dva týmy z jiného. Tak tam třeba fungovalo v pohodě to, že já jsem jim posílal svoje přípravy na ty týmy, který tam jely a oni mi zase posílali ty svoje. Člověk si ji stejně předělá do té své formy, kterou má, ale je to trochu rychlejší. Dneska já už to třeba tolik nepotřebuju, protože ty data mám, ale jak říkám, ať už je to třeba Tomáš Jílek nebo Ondra Zamazal nebo Jirka Hölzel, tak tam problém není. Třeba Robert, ten svoji přípravu nedá, což je samozřejmě jeho právo.

15. Co bylo dříve vaším primárním zdrojem a co je teď tím nejdůležitějším?

Já si myslím, že primární informační zdroj, dříve především tištěné materiály plus agenturní zpravodajství. Dneska se ty tištěný přesunuly do těch online, takže on ten zdroj, říkám, v podstatě jak se posunuly informační zdroje obecně, že dneska lidi získávají

informace více na internetu než v tištěných médiích, tak takhle to posunulo i v tom komentování.

Takže těžiště je v těch onlajnových, respektive těžiště je v té moji databázi, kterou doplňuju těma novými věcmama, který člověk primárně najde na internetu a plus dřív i teď osobní kontakt, že člověk chodí na tiskovky, že se s nima některýma zná, povídá si s nima, to zůstává stejný.

16. Jsou ještě některé zdroje, které jste dříve používal nebo co používáte teď?

Jako v zásadě asi nic. Vzhledem k tomu, že jsme mluvili tak obecně, tak se do toho schová vše, o čem jsme se bavili.

17. Dokážete nějak pojmenovat fáze přípravy?

V principu jsou ty fáze dvě až tři. Tři řekněme. Jedna je ta trvalá příprava, protože člověk má samozřejmě sporty, které komentuje. Takže tam si je sleduje a tu přípravu si postupně doplňuje. To je právě to průběžné doplňování té databáze hokejové, atletické. Když třeba člověk narazí na nějakou zajímavost, tak prostě si večer sedne k té databázi a doplní si to k tomu hráči, kam to patří. Nebo k tomu týmu, ke kterému to patří.

Pak je ta cílená příprava na nějakou akci. Řekněme třeba na mistrovství světa, Evropy, olympijské hry. Při té cílené přípravě na tyhle ty akce už člověk přibližně ví, kdo na té akci bude. To znamená, už se víc soustředí na ty lidi, na ty týmy, které tam má a už si víc dělá přípravu, která třeba může trvat čtrnáct dní, měsíc, dva měsíce před tou konkrétní akcí.

A pak je taková ta krátkodobá příprava na ten konkrétní zápas, na ten konkrétní závod, která vlastně je v tom horizontu dnů až hodin před tím závodem, kde už se člověk chystá na ten konkrétní zápas, na ten jeden zápas, kde ví, že už třeba má soupisku těch týmů nebo má aspoň hrubý soupisky těch týmů, kde už opravdu si dočišťuje ty jednotlivý věci, třeba do nich i doplňuje průběh té akce. To znamená to, že když je to nějaký turnaj, tak se tam doplňují statistiky z těch jednotlivých zápasů a nějaký zajímavosti z těch předchozích zápasů. Nějaký věci, který se k těm hráčům vážou. Nebo u těch atletů třeba postupy, že třeba v semifinále, čtvrtfinále už to takhle nějak vypadalo. To znamená, tyhle tři fáze bych asi tak pojmenoval.

18. Jak máte seřazeny archivy?

To je databáze, takže tam to není seřazený podle ničeho. Tam se to dá hledat podle klíčového slova. Je to klasická databáze. To, že to přes Excel tlačím ven, abych měl nějaký standardizovaný výstup, to je jiná věc, ale je za tím sql jádro.

Příloha č. 7 – Přepis rozhovoru s Jaromírem Bosákem

1. Píšu bakalářskou práci na téma, jak se změnila příprava sportovních komentátorů s příchodem internetu, takže bych se chtěl dozvědět, co se změnilo, jak jste získávali informace a podobně.

Protože já to dělám už fakt dlouho, tak já to můžu srovnat. Ta doba ještě kolem roku devadesát a asi až do nástupu internetu byla relativně komplikovaná, protože jediný, o co jste se mohl opírat, byly vaše vlastní zápisky, vaše vlastní archivy, eventuálně zahraniční časopisy. V té době ještě úplně nebylo obvyklé, tím spíš v osmdesátých letech, že byste si tak jak já to dneska můžu udělat, zvedl telefon, zavolal kolegovi do německé, anglické televize. To v té době fakt nehrozilo. Zároveň musím vzít v ochranu naše předchůdce z těch osmdesátých let ještě, protože ti neměli ani možnost se dobrat těch zahraničních časopisů, protože jediný místo, kde se daly koupit, bylo tady v Jungmance nedaleko a ve chvíli, kdy jste do té banky šel, tak už tam někde poblíž stál člověk, který sledoval, kdo si tam chodí kupovat, nebo půjčovat časopisy.

Takže tohle to bylo složitý, protože když se podíváte, někam do archivu, tak zjistíte, že komentáře kolegů byly informačně velmi chudé. Oni fakt neměli možnost, jak ty informace získávat ve většině případů. Pokud se bavíme o zahraničních klubech. Přece jenom v Česku to bylo o něčem jiném. Tady se vždycky něco dozvěděli. Ale co se týká zahraničních klubů, zahraničních hráčů, tak to bylo velmi, velmi problematické. A vlastně se to týkalo komentátorů všech sportovních disciplín, protože nebyla šance se k těm informacím nějakým způsobem dostat.

Internet tohle to hodně změnil, protože dneska ta bezbřehost šíře informací je opravdu veliká. Na druhou stranu to v sobě nese i nebezpečí, protože vy ty informace musíte ověřovat. Jasně, že ne ve chvíli, kdy půjdou z oficiálních zdrojů, tím myslím stránky samotného hráče, stránky klubu nebo té soutěže. Ale pochopitelně, když už potom budete číst díky internetu Build nebo Guardian nebo server BBC, tak se vyplatí informace ověřovat, protože nemůžete brát v potaz, že všechno, co se napíše je pravda. Každý se může seknout. Takže dneska je spíš problém vybrat podstatnou informaci, protože o každém se dneska dozvíte v podstatě, co potřebujete. A teď jde o to, abyste také dokázal rozlišit, jestli ta informace má validitu nebo nemá. Jestli je užitečná pro přenos nebo pro článek. Hlavně jestli je pravdivá samozřejmě.

Zároveň to v sobě nese i to nebezpečí, bude to teda můj pohled fotbalového komentátora, když budu komentovat zápas Arsenal – Barcelona, tak jsem pod několika násobným tlakem, protože zápas sledují i skalní fanoušci obou klubů. A to i díky internetu s tím klubem žijí čtyřicet hodin denně. Ti mají v hlavě daleko více informací než

komentátor, než kdokoliv jiný, protože nic jiného, než ten svůj klub nesledují. A vy se s tím musíte nějak vyrovnat. To znamená, že se jim musíte snažit vyrovnat alespoň v tom smyslu, že ten zub základních informací budete mít stejný jako oni. Možná nebudete vědět, co ten hráč rád snídá, což by ten fanoušek možná věděl, ale musíte těch informací načerpat daleko víc, než stačilo právě před těmi třiceti lety.

Internet má v sobě ještě jednu pozitivní věc, že díky němu se můžete na různých streamech dobrat k přenosům mnoha dalších stanic a to taky, před tím rokem devadesát jste tady, pokud jste nebydlel v pohraničí, tak jste nemohl sledovat německou televizi, a navíc těch kanálů bylo i v těchhle zemích hodně málo. Dneska jenom sportovních kanálů po Evropě bude několik set a díky internetu můžete spoustu z nich chytit. Můžete se podívat na to, jak pracují kolegové, jaký informace dávají do oběhu, takže v tomhle tom je internet zase hodně přínosný, ale musím zase opakovat, je hrozně důležité ty informace hrozně dobře třídít, uvědomit si, kterou potřebuji, kterou ne a taky ten proces ověřování by měl být velmi důkladný, protože internet zase svádí k tomu, co vidím napsáno, je pravda. Není, že jo. Dneska se o fake news pořádají konference, takže to ověřování je nesmírně důležité, ale internet nám práci do velké míry ulehčil, protože dneska vlastně najdete všechny ty informace, o kterých jsem mluvil, že jsme je museli před lety shánět různými způsoby, na počítači. Ale musíte znát správné adresy. Nemusíte nikam jezdit, nikam chodit.

2. Když byste srovnal komunikaci s kluby, změnila se nějak časem?

Já myslím, že docela pomáhá, že na spoustě míst v roli tiskových mluvčích nebo ředitelů komunikace jsou bývalí novináři a to je užitečný v tom, že oni ví, co my potřebujeme, takže jim nemusíme nějak extra moc vysvětlovat, proč zrovna tuhle tu informaci chceme. Jasně, že vám neřeknou zdaleka všechno, jestli ten hráč je zraněný, jestli přestoupí, ale ta komunikace je dneska na daleko vyšší úrovni a také je běžnější.

Já si myslím, že třeba v roce 85 nebylo úplně běžné s kluby komunikovat na téhle bázi. Oni žádní ředitelé komunikací a tiskoví mluvčí neexistovali. Dneska se to bere už tak, že když to trošku přeženu, fotbal je normální byznys, jsou to fabriky a ty potřebují PR, potřebují se nějakým způsobem prodávat, potřebují, aby se o nich vědělo, s tím souvisí, že zaměstnávají lidi tohoto typu. Nám to tu komunikaci samozřejmě výrazně ulehčuje. Já musím říct, že ze své vlastní zkušenosti jsem nikdy neměl žádný problém s kýmkoliv z této branže, ať už na Moravě, ve Slezsku, v Čechách, funguje to.

3. Dříve se nenosilo chodit na tréninky a tam zjišťovat informace?

Ale občas člověk na tréninky zašel, to ano. Ale i dneska je dobré se na nějaký ten trénink podívat, ale zase si myslím, že je to daleko složitější pro lidi, kteří se půjdou, teď

plácnu, se podívat ve čtvrtek na Slavii se Zenitem, tak aby se šli podívat ve středu nebo v úterý večer na trénink, když se hraje liga mistrů. Tak zůstanou u té televize. Takže ne, že by se na ten tým vůbec nejezdilo, ale spíš už to má nějakou spojitost s tiskovkou nebo s konkrétním problémem, že se jdete zeptat trenéra, jestli ho opravdu vyhodili, jestli ten hráč je zraněný nebo ne. Tak proto se na ten trénink jede, ale ne aby se sledoval ten trénink, ale aby se vyzoblo něco zajímavého o hráči, trenérovi nebo že klub mění majitele.

4. Dá se říct, že dříve jste tam jezdili víc?

Dříve se asi na tréninky jezdilo víc, protože to byla jedna z mála možností, jak se s tou zkušeností konfrontovat, jak se něco dozvědět.

5. Když byste srovnal, kolik času vám zabral ten sběr a ta příprava v minulosti a kolik vám to zabere teď?

Ne, ne, ne. Ten čas je v podstatě stejný. Když teda odečtu ten čas, že jsem musel třeba do té Jungmanky jít pro Sportbuild nebo něco takového, pro Kicker a pak se zase vrátit. Ale jestli to máte tištěný nebo jestli to máte před sebou na displeji, tak to je v podstatě jedno. Pořád ty informace vybíráte. Možná, že vlastně v minulosti to bylo delší z toho pohledu, že člověk taky určitý informace si musel přepsat, vytrhnout, někam nalepit nebo založit. Dneska to je ctrl+c, ctrl+v. Takže tam je trošku víc problémů, řekněme v té fyzické práci, že musíte nějakou tu manuální činnost vykonat, ale jinak práce s těmi fakty, s těmi zdroji je v podstatě stejná, co se týká nějakého časového harmonogramu.

6. Co bylo vaším takovým tím primárním zdrojem?

Já jsem měl výhodu, že jsem dlouhou dobu bydlel u západních hranic, takže já jsem měl možnost sledovat x let německou televizi, ale v osmnácti jsem odešel, takže ten zdroj vlastně vyschnul do jisté míry. Ale věděl jsem, kde si můžu koupit nějaký zahraniční časopis, tak jsem se snažil chodit.

Jsem říkal, že něco bylo potřeba si nalepit do těch archivů, to bylo možná trošku zdržující, ale ono má všechno svoje klady a zápory, protože ta doba internetu vám to ulehčí, že fakt sedíte u toho počítače a že sedíte v křesle a nemusíte nikam chodit. Ale jak říkám, musíte hodně vybírat, musíte si dávat pozor, jestli ty informace jsou opravdu v pořádku. Máte něco, co dřív nebylo. Vy můžete jít na individuální stránky toho hráče, kde on píše, kde byl, co dělal, ale zase budete muset přemýšlet, jestli to vůbec můžete použít, protože není dobré do přenosu dávat, že má s někým novou sponzorskou smlouvu na košile.

Takže je potřeba v tom hodně pátrat a být pečlivý, což v té době, o které jsem mluvil v osmdesátých a začátkem devadesátých let, kdy tady bylo pár novin, se v podstatě bralo, co je psáno, to je dáno. Zároveň ti hráči nebyli pod takovým tlakem i bulvárních médií.

Neutíkalo tolik informací, že někde byli, že se někde napili, že se někde něco stalo, protože prostě ti novináři tady takoví nefungovali a tím méně noviny.

Takže ono je to vlastně složitější i pro ně. On přijde tady do kavárny, dá si tady dvě piva, někdo ho vyfotí a druhý den bude v Blesku, že se ožral. Co on s tím má dělat, že jo. Takže i já, když bych to někde v těch novinách četl, že on se ožral, tak tomu nemůžu ještě věřit. Musím si to ověřit z nějakých dalších zdrojů.

7. Co bylo ještě vaším dalším zdrojem?

To je zase vlastně podobný, ale v dnešní době ve větší míře. To, že posloucháte přenosy cizích stanic, zahraničních kolegů. Vždycky anglický komentátor bude o anglickým fotbale vědět víc než já, tak jako já budu vědět o českým víc než on. Takže poslouchat kolegy i svým studentům vřele doporučuju. Najít si nějaký stream nebo nějakou technologii, která jim umožní ten signál přijímat, protože je to velmi cenný zdroj informací.

8. Když jste byl na nějaké akci, tak jste se přímo s nimi bavil?

Když jste na mistrovství světa, Evropy nebo na lize mistrů, tak se s kolegy potkáváte, že jo. Jezdím tam skoro třicet let, takže už se hodně známe, ale většinou je to jen pár informací před zápasem, protože každý má svých starostí dost. Není to tak, že bychom šli spolu na pivo pak, protože každý má jiný program. Většinou při těchto turnajích hned někam přejíždíte nebo jdete na letiště nebo jste utahaný a potřebujete se vyspat, takže tam se moc nenosí, že by následovala nějaká pařba s výměnnou informací.

9. Funguje nějaká taková výměna informací tady v Česku?

To asi spíš, když se sejdeme v hospodě nebo letíte s nějakým týmem na zápas, tak v letadle nebo při večeři je čas si popovídat, ale takový to, že by si lidé denně volali, no, už tak je to konkurence. Si vezte, že skoro každý tištěný médium má televizi, že jo, nebo nějaký televizní projekt. Takže ty informace se docela žárlivě střeží.

10. Bylo to rozdílné dříve?

Ani ne, musím říct, ani ne. Já bych řekl, že je to pořád na stejném principu, na stejný úrovni. Já jsem v tomhle tom trošku svéráz asi. V tom, že spoléhám sám na sebe. Jsem rád připravený ze svých zdrojů, takže potom už kolegy zase tak moc neotravuju.

11. A jsou nějaké uzavřené systémy na olympiádách nebo něco takového?

Jsou, pochopitelně i na mistrovstvích světa, ale tam se nedozvíte nic moc o těch hráčích. Tam se dozvíte výsledky, statistiky, to jo. To funguje na takových velkých akcích, ale že by vám to nějak pomohlo v tom samotným komentování... Ano, nějaká čísla můžete použít, že po dvou zápasech to vypadá, že mají nejlepší útok, podle počtu střel, to je nějaká informace, která je důležitá, ale není to ten úplně zásadní zdroj informací.

12. Dokázal byste nějak pojmenovat fáze přípravy?

Já bych to ani nemohl pojmenovat, protože ta příprava je pořád stejná. Nemůžu ji rozdělit do nějakých fází. Teď mě čeká Petrohrad, takže vím, že zítra se budu dívat na pár nějakých zápasů Zenitu z poslední doby, abych si ty hráče trošičku uložil do hlavy, jak kdo nastupuje, respektive jestli je silný levou nebo pravou nohou, jaký má oblíbený herní prvky. No a ve středu se podívám na faktografii, takže mě čeká dvanáct až čtrnáct hodin práce. A to by tak mělo být dostatečný k tomu, protože spousta hráčů Zenitu je i v reprezentačních výběrech, takže je člověk zná i trochu jinak. Takže to by mělo stačit na to, aby to ve čtvrtek dopadlo jako slušný přenos.

13. Dá se nějak porovnat příprava a improvizace, měnilo se to nějak časem?

Já bych neřekl, že se to dá porovnávat. Já bych to řekl jinak, že improvizace nefunguje bez přípravy. Protože když budete improvizovat na málo pevným základě, to se hned pozná. Vy musíte tu improvizaci využít ve chvíli, kdy jste pevný v kramflících, kdy opravdu víte, že ta příprava proběhla, že ty informace máte, že vás opravdu žádný fakt nepřekvapí. Tak pak můžete tu hlavu trošku pustit na delší špagát, ale ve chvíli, kdy začnete improvizovat a já do toho dám rovnítko, plácát ve chvíli, kdy nevím a ve chvíli, kdy se snažím jen zaplácnout ten čas, co tam sedím, tak to je špatný, ale divák to pozná velmi, velmi rychle.

14. Chystáte si nějaké scénáře?

Vím, že kolegové to dělají, ale já ne. V tomhle tom je to ryzí improvizace, protože něco si připravit ve chvíli, kdy nevíte, jaké bude počasí, jaká bude nálada, kolik bude diváků, takový ty informace, který patří na úvod utkání, tak to je nesmysl, protože psát si to den dopředu se vám v tomhle případě dost nevyplatí. A hlavně to podle mě svazuje. Připravit si něco a pak to číst nebo se to učit nazpaměť, to určitě ne.

15. V jaké podobě máte archivy?

Písemný. Fotbalové archivy jsou ryze písemná forma. To mi zůstalo. Na rozdíl třeba od golfu, který mám celý v počítači, ale fotbalový archiv je celý psaný rukou. A je to i proto, protože ony jsou na toto téma i hotový výzkumy v mnoha zemích a já to potvrzuju, že co si napíšete rukou, to si pamatujete daleko líp než to, co si naboucháte do displeje. Protože je to takový to, že když to z toho displeje zmizí, tak to zmizí i z té paměti, kdežto když to tou rukou napíšete, trvá to i déle samozřejmě, jestli je to i vjem toho, že ta ruka tvoří ty písmena, nedokážu, nejsem psycholog, ale u mě to teda platí dvojnásob.

16. Takže si je pořád doplňujete? A jak je máte srovnány?

Podle klubů. Je to prostě co obálka, to klub. A tam ty hráče buď přidávám, nebo přesunuju na těch lístečcích a tam ty informace buď doplňuju, zmačkám, když je plný

a napíšu lísteček znova. Protože jsou informace, které už nepotřebujete, protože jsou tak notoricky známé, že už by bylo blbý je pořád dokola opakovat. Přibyly informace nové, které jsou třeba pro ty lidi zajímavý a samozřejmě statistické údaje, protože není možné v hlavě udržet statistiku tří a půl, čtyř tisíc hráčů. To prostě nejde. Kde hráli, kdy, kolik tam dali gólů a přihrávek. To tam prostě musíte mít někde zaznamenaný. Ale je to tak, že potom přijde mistrovství světa nebo Evropy, tak ty hráče z těch obálek vytáhnete, přetáhnete je do obálky Rusko, Anglie, Španělsko a pak je zase vrátíte.

17. Takže máte pro každého hráče jednotlivý papírek?

Ano.

18. A jak to vypadá v praxi?

Jasně, mám A4, tak si nalepím tady gólman, třeba hrají na čtyři beky, čtyři záložníky, dva útočníky a já to tak mám.

19. Takže nepoužíváte ke komentování ani počítač?

Ne, ne. Ke komentování ho nepoužívám. Já možná jsem celkově takový atyp, protože ani teď nejsem připojený na internet na sociální síť. To mám vypnutý na internetu, protože nechci být celý den online, vůbec ne. V práci ano, doma ano, tam je to potřeba, ale být celoživotně online mě neláká. Takže ten počítač, ne že bych ho na tom komentátorském stanovišti neměl, vždycky se může něco stát, kdy ho budete potřebovat. Teď plácnu, něco se stane, i třeba z bezpečnostního hlediska před stadionem, a vy to nebudete vědět, tak pak vám pomůže ten internet, že na Twitteru zjistíte, co se děje nebo na stránkách klubu. Ale že bych ho měl otevřený na nějakých statistikách nebo stránkách toho hráče nebo klubu, to ne.

20. Je součástí přípravy i konzultace se spolukomentátorem nebo expertem?

Určitě, i když to většinou bývá tak, že faktograficky je ten komentátor na tom líp než expert. Mělo by to tak být. Ale můžete s ním konzultovat různé fotbalové věci. Nebo proč si myslí, že hraje tenhle hráč, a ne ten druhý. Jestli je to proto, že proti němu hraje rychlejší borec, na kterého by ten jeho předchůdce nestačil, to jo. Protože to jsou kluci z praxe, kteří to znají a hráli ať už v Evropě, v reprezentaci nebo na vrcholné úrovni mnoho let. Takže ty ryze odborné věci je dobré s nimi konzultovat.

21. Dokážete říct, čím jste byl ve svých začátcích ovlivněný a jaký byl váš osobní vývoj vzhledem k proměně práce?

Víte, já si myslím, že jsem moc ovlivněný nebyl. Když jsem začínal, tak jsem akorát věděl, jak to nechci dělat. Což byli předchůdci v těch osmdesátých, takhle jsem to fakt dělat nechtěl. Takže jsem se snažil prorazit si vlastní cestu i v rámci té přípravy. Myslím si, že jsem jeden z mála, co pracuje s tím systémem těch lístečků, protože jsem líný a nechtělo se mi na

každý zápas si ty věci psát znovu. Mi to přišlo úplně dementní. Takhle si to připravím a budu si to moct jenom přetáhnout. Tak vlastně takhle jsem začal v těch devadesátých a ten systém se nezměnil, ten jede pořád stejně.

22. Když si vezmu ty lístečky, tak kde máte ty informace o těch týmech?

Ty týmy, to si většinou ještě napíšu na zvláštní papír, to ano. Ale ona je výhoda, že když se vám pořád točí ty velký kluby, tak ty informace jsou relativně známé. Jak už je člověk ponořený do té práce třicet let.

23. Uchovávejte si je?

Upřímně říkám, jak kdy, protože když děláte předkolo s nějakým Ventspilssem, tak je vám jasný, že to zase nějaký ten rok nebudete potřebovat. A ty větší kluby to si samozřejmě archivujete, protože ty můžete potkat zase za týden, za čtrnáct dní.

24. Napadá vás něco dalšího, co by bylo potřeba zmínit?

Já si myslím, že žádný další zdroje nejsou. Jasně, vy ještě můžete udělat jednu věc. Zavolat přímo těm jednotlivým hráčům nebo trenérům. Ale to já nedělám.

25. A nikdy jste to nedělal?

Nedělal. Protože si myslím, že ti kluci chtějí mít také svoje soukromí a nejsou zvědaví na to, aby jim novináři volali ještě po večerech domů. Takže tenhle ten zdroj já nevyužívám. Ale myslím si, že se ani žádný další nemůže objevit, protože všechno už tady je. Ať už to jsou stránky klubů, stránky hráčů, facebookový, twitterový profily. Potom i řeknu klasický média, klasický ročenky a další věci. Nevím, co by se ještě mohlo narodit.

26. Dokážete říct, kdy jste internet začal používat ke své práci a kdy se začal používat v České televizi?

V podstatě ihned, co se internet objevil, ale já už vám teď neřeknu, jestli to byl rok pět, šest. Já si to teď nevybavuju, nevím opravdu. Ale vím, že se z toho okamžitě stal velký pomocník, to jo.

27. Dokázal byste shrnout informace, které se dříve nedaly sehnat a dají se sehnat až teď v době internetu?

Já si myslím, že jsou to především informace o samotných hráčích. O jejich životě, o jejich zájmech, protože to najdete na těch jejich osobních stránkách, osobních profilech. Dřív samozřejmě nebylo možný najít si na síti Twitter, kde spousta hráčů má svoje twitterový účty a vlastně je to ta nejrychlejší reakce, protože tam se nedají psát dlouhé články a máte to tam omezený, takže hned po zápase, když si dáte záležet nebo i během zápasu, můžete najít mnoho informací. To je určitě velká změna oproti tomu, co bylo na rychlost a ta možnost být přímo napojený na klub, na hráče, což dřív jaksi možný nebylo.

28. Používal jste k přípravě teletext?

To jsem nepoužíval nikdy.

Příloha č. 8 – Přepis rozhovoru s Vladimírem Drbohlavem

1. Jak jste sbírali informace dřív a co bylo vaším primárním zdrojem?

Je to blbý, že člověk se z nejmladšího stává nejstarším, ale když prostě si vzpomínám na ten příchod, a když si vzpomínám na přípravu těch matadorů, jako Luboše Pecháčka, Víta Holubce, Zouhara, Váchy, tak tehdy pochopitelně ten přenos byl, musím říct, míň mluvný, hodně založený na popisu a ty základní informace si pochopitelně musel ten komentátor držet naprosto ze zdrojů, které byly veřejné, které byly dostupné. A teď každý z nich měl pochopitelně nějakým způsobem svoji výjimečnou osobní vazbu, takže já nevím, Jarda Suchánek využíval prostě materiál, který přes Rakušany měl na světový poháry ve sjezdovém lyžování. Jenomže tehdy těch přímých přenosů bylo daleko méně, takže on udělal Kitzbühel, dejme tomu někdy udělal nějaký závody šampionátu, ale nebylo to jako dneska, kdy se jezdí celá sezona.

Karel Mikyska v atletice využíval spíše zdrojů, který měl z Českých atletických statistiků z federace. V krasobruslení, tam už si zase za ty roky, za ty desetiletí vytvořil vynikající svůj vlastní kartotéční systém, kde prostě měl podchyceného každého a nějak spolupracoval s Josefem Dědičem, jako místopředsedou, v té době, nebo teda členem v ISU, patřičných komisí, tak mu zasílali tyhle všechny materiály, což pro nás pro všechny byl předmět vždycky závisti, když jsme sháněli vždycky z nějakých jiných.

No a potom pamatuju si, jak nezastupitelný třeba pro všechny byl, když přicházel do redakce týdeník Curyšský sport. To byl vlastně jediný zdroj těch informací z toho, pravidelný zdroj, z toho západu. Jinak pochopitelně se využívaly zdroje normální tisk, z těch zemí socialistických, tak se braly nějaký noviny, Sovětský sport, myslím, bral se polskej a něco východoněmeckého, ale to přesně nevím teď co. To byly více méně takový redakční zdroje. No a říkám, každý z těch lidí si vytvářel nějaký vlastní systém, kde to vyžadovalo opravdu neustálý a průběžný sledování. Dnes člověk opravdu jednou klikne a je zahlcený obrovskou mírou informací a je problém v tom, že některý ty informace nejsou pravdivý, že se mezi sebou předhání a třeba si vymyslí rozhovor s někým nebo něco podobného.

Tehdy třeba pamatuju, Štěpán Škorpil třeba přišel do redakce, předtím tu atletiku dělal právě Karel, tehdy už se potom trošku při tom zvětšeným množství potom začal ztrácet, páč to dělal jenom na olympiádách, a dělal mistrovství světa, Evropy, dělal to jen na těchhle velkých akcích, kromě toho, že existovaly samotný systémy, který byly ohromným darem, poněvadž se z nich dalo vyžít ten rok, který připravovaly jednotlivý federace, společně s těmi organizátory a to je třeba ten systém olympijských věcí. Já teda nemůžu úplně říkat, poněvadž v Sarajevu jsem byl jako reportér a ještě bez akreditace, tak tam jsem se nedostal, ale vím, že

to fungovalo od čtyřiaosmdesátého v Los Angeles, v Calgary a kluci, kteří byli v Mexiku, tak sice to nějakým způsobem moc nezmiňovali, ale mám pocit, že jakýsi takový už vnitřní systém tam byl distribuovaný, ale tehdy to ještě vlastně bylo všechno ještě na, jak se říkalo, holubí stránky, page on hols, takže na papíře, zatímco už třeba v tom Calgary v tom osmaosmdesátém to bylo možný si najít v nějaký zdrojový počítačový databázi a vytisknout.

2. To Mexiko bylo jaký rok?

68 bylo Mexiko, a jak říkám, tam si osobně myslím, že něco existovalo, ale ještě to nebylo na té počítačové úrovni nebo ti naši s tím ještě neuměli dělat, takže. Bohužel už se nemůžeme zeptat vlastně nikoho, už umřel i Karel Malina. A tenhle systém, třeba já jsem dělal atletiku v podstatě takovým systémem, že jsem dlouhý roky byl člověk který režisérovi určoval v tu chvíli tu prioritu na stadionu, tou atletikou jsem se zabýval. Byl jsem dobrý známý Honzy Poppera, chvíli předsedy českého klubu, Českého svazu atletiky, absolutně elitního prioritního evropského novináře, ale prostě všichni jsme více méně byli odkázaní na to, že v nějakých svodkách docházely tabulky. No ale každý si to psal. Takže ideální byl Štěpán, který byl také součástí těch atletických statistiků a vlastně po každým si člověk vzal výkony a porovnával. Ale logicky, když někdo zaběhl výkon na nějakým menším meetingu v Kalifornii nebo někde na Novém Zélandu, tak se to potom člověk dozvěděl, až když ten dotyčný dorazil někam na ten světový šampionát nebo něco podobného. Ale vyžadovalo to neustálý zapojení.

Tohle všechno v tom internetovém, dnešním digitálním světě, zmizlo a skutečně je možný si ťuknout na průběžný tabulky doplňovaný, ještě jsme nadávali, že jsou doplňovaný s třídním zpožděním. Dnes už jsou doplňovaný po čtyřiaadvaceti hodinách, si je může člověk najít na stránkách většiny těch federací, ještě nemůžu mluvit za všechny.

Takže totéž otázka třeba těch biografies. Třeba v okamžiku, kdy se rozjela, to byl taky jeden z historických milníků, když se rozjížděl projekt atletický Final Four, kdy se zúžil ten počet meetingů na ty čtyři nejdůležitější. Pak se z toho zase tím rozšířením stala dneska Diamantová liga. Tak tehdy to převzala nová marketingová agentura a bylo tehdy takový velký setkání všech televizních broadcasterů, včetně režijní koncepce a včetně koncepce toho zázemí a byl to právě velký krok k tomu, že se sjednotila tahle informační soustava na všech akcích tohohle toho charakteru. Do té doby každá ta Grand prix měla svůj. Takže já nevím, curyšský World Class pochopitelně bylo tak super světový a bylo zabezpečovaný nějakou podpůrnou skupinou, která tehdy nota bene tuším, byla na švýcarsko-německý bázi, Italové měli vlastní statistiky, Francie si vedla svoje. Tady najednou od toho vznikla taková společná role té Evropské atletické federace, světové atletické federace. Teď to zabezpečuje už mnoho

let personálně pan Buttler. To je vlastně studna všech těch atletických super informací o tom, že někdo třeba, já nevím, pochází z různého prostředí a byl adoptován a všechno, poněvadž prostě on to tam nějakým způsobem přežvýká a vyhledá.

Je pravda, že když pak dojde k výpadku, tak zase někteří kolegové jsou naprosto ztraceni, protože na to stoprocentně spoléhají.

3. Tohle přišlo asi až s internetem, že?

No tak tohle přišlo s internetem. Přišlo to se zaváděním internetu. Pro nás v tom začátku devadesátých let to ještě byl nezvyk, ale ten západ už na konci osmdesátých let, na začátku devadesátých začal ten internet využívat. Tam existovaly dříve ty takzvané modemové propojení.

Třeba tyhle ty olympijské akce, protože ještě nebyla zvládnutelná technologie a při těch objemech, tak ty se udržovaly až do Londýna. Určitě do Pekingu. Vlastně nebylo možný... Vy jste mohl dělat olympiádu, ale neměl jste k dispozici ten celý soubor, který na místě měli k dispozici ti účastníci olympiády. Teď od, zhruba od Soči, trošku i ten Londýn, ale tam to bylo spíš ještě na ty vychytávky, tuším, že to bylo u tří disciplín, tak je možný si zaplatit tenhle ten systém, že je dohledatelný i tady doma, což má za důsledek snížený počet vysílaných komentátorů, poněvadž už nejsou vázaný, více méně ty pracovní podmínky můžou mít tady odsud srovnatelný s tím, když se dělaly třeba přenosy v dějišti her, nikoliv ze stadionu, ale třeba z těch prostor v rozhlasovém a televizním středisku, tak se to dělalo proto, poněvadž se ušetřilo na stadionu za tu pozici, ale ten člověk na místě měl k dispozici celý ten bohatý informační rejstřík. Zatímco dneska ten rejstřík za ním přijde do Prahy a on si může spokojeně... Je to případ takových těch sportů jako dálkový plavání, triatlon, tam opravdu nemá význam, člověk to stejně jede jenom podle monitoru, jo. To znamená, nemá význam se někde posadit a ve smažícím slunci lovit, jestli ta čepička je opravdu s číslem 15 nebo 25, ale tady to člověk vidí na velký obrazovce. Takže tohle je naprosto radikální proměna u té nejvýznamnější akce, která je.

Obdobným způsobem se v uplynulém desetiletí k tomu začínají stavět třeba i velký sportovní federace, atletika, gymnastika, plavání, že podobně ten informační systém, který je vytvořený pro ten daný šampionát, je dosažitelný, ale za tučný prachy, za zatraceně tučný prachy, kdekoliv na celý planetě.

4. Ten informační systém je tedy na olympiádách pořád?

No to je neustále na těch velkých akcích, je zabezpečený jakýsi speciální podpůrný systém, který dává k dispozici jednak poslední vývoj z hlediska startovních listin, z hlediska rozlosování, ale především v okamžiku, kdy se uzavřou přihlášky, tak vychází informace

o veškerých účastnících, což pochopitelně, jestli tam startuje nějaká libanonská plavkyně, tak co o ní má člověk povídat kromě toho, že se jmenuje Fatima, tak tady se člověk dozví aspoň, jak je stará nebo odkud je, že jo. Jinak si to člověk taky někde mohl najít, ale přes něco, nějak šíleně. Potom jsou tam takový rozbor, experti, rozhovory, prognózy. Já jsem na tohle moc nebyl, já jsem si vždycky tyhle věci dělal sám, ale pro lidi, jako třeba jsou obecní komentátoři, kteří nejsou tak specializovaní v tom jednom sportovním odvětví, tak je to pro ně obrovská služba. On se člověk setkává se vším možným. Já třeba do smrti nezapomenu, jak jsem seděl v Pekingu v autobuse vedle Američana a on nevěděl, kdo je Johnsová. Říkám, to snad není možné. Říká, já dělám synchronizovaný plavání, o tom věděl absolutně všechno, ale o jiných sportech...

5. To není ale na bázi internetu, že?

Tohle rozhodně oni nepouštějí, páč oni za to platí té informatice hodně velký peníze. Dřív to byli organizátoři, dneska myslím, že je to k těm organizátorům i ten Mezinárodní olympijský výbor nebo ta světová federace a je to jakýsi know-how, který si nechávají a dávají k dispozici těm, kdo zaplatili za práva, aby za to dostávali nějakou hodnotu. Ale k té hodnotě, kdysi jste toto na té olympiádě dostával automaticky jako v ceně těch práv. K ceně těch práv byl volný vstup do tohoto informačního systému na té olympijské akci. Dneska ano, na místě, ale v okamžiku, kdy vyžadujete vzdálenou účast, tak už za to platíte a platíte v cenách, který jsou minimálně čtyř, možná pětimístný.

6. Jak to bylo dříve s ČTK a s jejím archivem?

Naším jediným informačním zdrojem v těch dejme tomu sedmdesátých, osmdesátých letech bylo to, že jsme přicházeli do místnosti, která byla hermeticky uzavřená, a tam byla taková baba za okýnkem, prověřená a ta nám dávala stránky, když jsem třeba dělal zprávaře nebo tak, tak nám trhala stránky toho servisu z četky. Proč byla takhle zabezpečená, páč tam byl taky pro zahraničáře servis, teď nevím, jestli od Reuteru nebo DPA nebo něčeho podobného a prostě tam se nesmělo. Člověk potom vždycky po měsících a po letech se tam nějak dostal, poněvadž ona tam nebyla večer, to se nezastavovalo.

Takže to byly vlastně jediný věci, který chodily. S tím, že pochopitelně ten servis těch zahraničních nebyl sportovní, takže ten sportovní servis se víceméně přikoupil, ono to souviselo s našimi přístupy do IBU, takže si myslím, že v osmaosmdesátém, to bylo ještě před devětaosmdesátým, že to bylo za perestrojky, že jsme tehdy poprvé dostali přístup na reuterovský servis sportovní v určité omezené fázi a bylo to dělaný tak, že nám to chodilo na modemu přes Ženevu, protože ona tehdy uzavřela celoevropskou dohodu o IBU a tam našťestí my jsme dlouhý a dlouhý roky, i když jsme dělali zpravodajský výměny, tak jsme vlastně byli

jenom naslouchající strana a neměli jsme možnost přímého vstupu a právě tehdy v osmaosmdesátém proběhlo jednání sportovních koordinátorů IBU, překvapivě v Praze s těma lidma, které jsem prostě devět let slyšel, tak jsem je konečně poznal a v návaznosti na tohle se tehdy uzavřela tahle dohoda.

Tohle byly pochopitelně další zdroje informací, pokud jde o to zpravodajství, ale to byly obrazový věci. Nám chodily, od devětasmdesátého se udělala dohoda, že od osmdesátého roku jsme přebírali v rámci vzájemné výměny zpravodajství mezi OIRT intervizí a eurovizí pro zpravodajské účely materiál. Ty materiály si u nás objednávali, tak musím přiznat, že vzhledem k tomu, že jsem to měl od začátku na starosti, tak za Československo mohu říct, že snad jsme těm objednávkám byli schopni vyhovět z nějakých 85–90 procent. Ale tragický už to bylo u jiných partnerů, poněvadž Poláci byli vázaní na Varšavu a dejme tomu na nějaký Katovice. NDR bylo v pořádku a Sověti měli jen Moskvu a Leningrad, a když už to bylo někde mimo, tak to byly vraždy a Maďarsko, Rumunsko to byla taková ta hra, padne, nepadne.

Ale postupně se to nějakým způsobem vyvíjelo. My jsme tady měli trochu problémy s dostupností popisek. Páč, když nám něco přišlo, tak jako jak získat, já nevím, přijde německá liga nebo zápasy pohárů a kdo vlastně dával střelce gólů, poněvadž čekat na tu četku, to bylo taky, četka tam dostávala, protože četka měla zdroje, tak na tom začátku jsme opravdu museli využívat osobních kontaktů a že nám to kolegové z četky vyhledávali. Hele, přišel mi tady Inter s Manchesterem, tak kdo tam dával góly, jinak to nevydávali běžně.

Potom se podařilo poměrně dost pružně, myslím si, že od jednasmdesátého, ale určitě od dvaosmdesátého propojit takzvaný modem z centrály IBU, která byla technická v Bruselu, to bylo ještě tak složitý a normální v Ženevě. To bylo nějak tak hodně komplikovaný. Ze začátku se to hnalo přes tyhle dvě ústředí, ale prostě to, co oni poskytovali svým členům, tak poskytli do centra těch, v podstatě, sedmi zemí OIRT a my jsme potom dostávali k těm materiálům základní popisku. To nebyly žádný, tam prostě bylo: 21. minuta Ferugia. Byly tam prostě ty nejzákladnější momenty, už to bylo podstatně složitější při nějakých akcích, co já vím, člověk třeba u toho motorismu věděl vítěze, a tam se třeba někdo zabil a záviselo už jenom na tom, jestli ten člověk byl inteligentní a napsal tam, že tam byl fall off, anebo to tam nenapsal, protože předpokládal, že každý se na to dívá v přímém přenosu, a zase musel člověk nějak shánět.

Ale tohle není komentátorská příprava, ale jsou to zdroje. Právě pro tyhle ty zdroje je internet. Dodneška to jede, tohle zpravodajství funguje a dneska k tomu člověk napíše základní šotlist a ten putuje souběžně s tím materiálem do ústředí a každý si ho může zobrazit.

Ale něco na týhle úrovni fungovalo už v osmdesátých letech, jenom ten způsob distribuce byl velice specifický.

Tam byla třeba i otázka umístění toho modemu, poněvadž ten modem nám strčili do toho dálnopisného útvaru. Pak jsme teda my začali rvát, že ten sport je večer, a že jelikož prověřené soudružky večer nepracují, tak je nám to úplně k ničemu, když to dostáváme v 8 ráno. Pak se to teda nějakým způsobem dokázalo ošéfovat, že nám tam předávali klíčky a prostě museli jsme podepisovat nějaký závazky, že nebudeme vynášet a něco takového. To bylo někdy od pětaosmdesátého.

7. Ten Reuters jste dostávali od kdy?

Reuters, jako první sportovní, tak to bylo po téhle schůzce těch sportovních, ale čistej byl až v devadesátých. To už se udělalo okamžitě, ale vlastně už ty dva roky předtím, ale chodilo to přes ten ženevský modem.

8. Jak si mám představit ten modem?

Představte si, znáte dálnopis?

9. Taky už moc ne.

Taky už moc ne. To byla mašina, která měla v sobě velký pás, na který byl pravidelně vyťukávaný obsah sdělení, který bylo zasílaný. Klasický systém dálnopisu.

10. Dálnopis je fax?

Nee. Na moje první setkání s faxem taky nikdy nezapomenu. Jako klub sportovních novinářů jsme v roce 1984, před později bojkotovanými hrami v Los Angeles, byli pozváni na hlavní poštu v Jindřišské ulici. Sešlo se nás tam asi 17, protože to budilo zájem. Tam jsem zjistil, kolik uniformovaných složek existuje v České republice, páč kromě toho, že byla nějaká ta stráž ochrany železnic a něco podobnýho, tak ona byla nějaká taky stráž ochrany pošt nebo něco, která měla samostatný...

Tam nás nějaký člověk, který měl podle mého názoru minimálně plukovnícký titul, zavedl za nějaký tři mříže do místnosti, kde byl stroj, a ten stroj najednou začal přenášet obrázky třeba anebo texty a něco. Pro nás to bylo, kromě asi dvou kluků, první seznámení s faxem, kterej potom stejně v tom čtyřiaosmdesátým... Tam byl nějaký zpravodaj Rudýho práva, který říkal, jak je tam nebezpečno, což byl asi ještě newyorskkej zpravodaj, ale nikdo jinej to nevyužil, páč tam nikdo nejel.

Takže tohle je fax, kdežto dálnopis ten fungoval už dlouhý doby, už před druhou světovou válkou, ale to je více méně věc, kterou spravoval jakejsi garant obsahu, což byla třeba Česká tisková kancelář nebo Československá tisková kancelář, tehdy, nebo Reuters a ten zřídil dálnopisnou pobočku někde a tam to, co dostávali k dispozici lidé v Londýně nebo

v Praze, se přenášelo i do té pobočky, takže de facto v tom výstupu to bylo kopírovaný, byly tam tři nebo čtyři listy. Takže na prvním to bylo čitelný, na druhým to bylo čitelný jakž takž dobře, na tom čtvrtým už to bylo nečitelný a to prostě byly kilometry a já nevím, kdybych to dal za rok, tak Český dráhy papíru, na kterých šly ty zprávy.

A ten modem to bylo takový mezi. Já taky nejsem technik, jo. Ale ten výstup, nebylo to jako fax, nebylo tam možný přenášet nějaký abstraktní třeba fotky, ale bylo to zase něco jako dálnopis, ale na selektivnějším sdělení, protože více méně to ovládala někde, v tom ženevským ústředí jakási síla, asi na začátku personální a myslím, že v průběhu těch osmdesátých let se to vynořilo už na nějakým způsobu té elektronické obsluhy. Ale tím pádem to mohlo fungovat, i vzhledem k časovým posunům u akcí z Ameriky, Asie, Austrálie, nepřetržitě. Ty dálnopisy taky jely furt, páč ty měly neustálou službu, ale prostě problém byl tady ten příjem. Protože když dálnopisná baba končila v 6 hodin, ale pak kvůli zprávám musely chodit na dvě směny, tak končily v 8 a ráno přicházely v 8 a mezitím tam nikdo nebyl.

11. Takže z četky vám to chodilo dálnopisama?

To byly dálnopisy. Tohle byly dálnopisný věci, který pak ke konci osmdesátých let, v polovině osmdesátých let, přicházely určitý první prvky, že se do toho dostávala ta elektronika. Ale stále víceméně přežívala minimálně o dva roky nějaká zastaralejší technologie, poněvadž si nikdo nedokázal představit, že by se to dalo dělat jinak. Pak se to teda naštěstí v těch devadesátých letech hodně rychle zlomilo a dneska se bohužel zase potkávám s tím: jo? Ale vždyť to takhle jde deset let, proč by to takhle nešlo dál?

12. Vzpomenete si ještě na nějaký takový zdroj? Když vezmeme denní tisk, ročenky, dálnopis, modem.

No ty cizojazyčný periodika a pak si pochopitelně každý vozil z těch velkých šampionátů tyhle ty věci. Říkám, já si ještě pamatuju, tehdy byly ještě ty zimní a letní olympiády společně, to prostě byl tak žádaný materiál, protože se s tím dalo tak dva roky vydržet. Potom už se ti sportovci začali trošku obměňovat, jo, ale po tom návratu, říkám, vrátil jsem se z Calgary a potom jsem zimní sporty měl nějakým způsobem pokrytý, poněvadž, když mi tam někdo jel, tak jsem se jenom podíval.

Tam taky vycházely vždycky na těchhle akcích, a to už se taky dneska dává elektronicky, ale pořád se to dělá, seznamy výprav. Jo, to znamená, že na olympiádě vydali Američani svoje olympioniky a říkám, potom se to nějakým způsobem dalo najít i v tom souborným systému, dneska by se to už našlo v tom souborným systému. No a tyhle ty jejich věci byly zase dělaný trošku jinak, člověk tam našel zase spoustu takových záležitostí, který mohl uplatnit v té komentátorské praxi, mohl si je rozložit, zdaleka nemusel vytřískat

všechno, ale postupně, jak toho člověka dostával v jednotlivých postupných kolech té soutěže, tak se mu mohl věnovat víc a víc. A tohle vydávaly víceméně všechny země.

Pochopitelně nějaký demokratický Jemen se třemi účastníky asi pro někoho nezajímavý, ale prostě Sověti to měli strašně stavěný na takový faktologii výsledkový, ale aspoň tam člověk viděl, odkud ten člověk je. Velice dobře to měli ti Západoevropani, Francouzi, západní Němci, Skandinávci. Z toho se taky opravdu dalo hodně vyžít.

Pak dalším zdrojem, pakliže jste navázal nějaký kontakt v tom svém sportu s federací, tak vám posílali různé ročenky nebo někdy i pravidelně nějaký materiály statistického rázu. To říkám, bylo v té atletice, kde vycházely třeba tabulky halové sezony, pak přicházely v pololetí tabulky sezony pod otevřeným nebem, po skončení roku. Tyhle federace se o to staraly, ale tam člověk už opravdu musel být evidovaný do určité míry elitní sportovní novinář.

Úplně historicky, když člověk poslouchal vzpomínky těch našich ještě otců zakladatelů, Pecháček, Červinka, Suchánek, tak ten vztah mezi organizátory a komentátory na začátku byl hodně partnerský. Ten novinář byl bráný jako určitá rovnocenná součást. Potom v průběhu asi sedmdesátých let se najednou, jednak se rozšířil hrozně počet, zvýšil se různými vstupy taky počet partnerů a sponzorů, tedy ti novináři se začali selektovat. Dneska už skutečně je taková situace, že ta novinářská obec je víceméně, kromě výjimek, který můžeme považovat za partnery, tak je prostě bokem, stranou od toho organizačního systému.

13. Dokážete říct, co bylo vaším primárním zdrojem?

Pro mě to byl naprosto jednoznačně průběžně sledovaný denní tisk. Pokud možno nejen český. Já jsem dělal dramaturga zpravodajství. Tam jsem byl odkázaný na co nejširší záběr. Já jsem měl velký štěstí, že se mi podařilo v tom propojení v IBU docílit, že jsme nějakým způsobem dostávali ty informace, který byly srovnatelný a my jsme byli schopní je vysílat. Horší už bylo, vyrazit to z toho východu. Když mi přišla polská fotbalová liga, tak jsem mohl zneužívat toho, že umím polsky a mám tam kamarády a prostě obvolávat někde redakce a něco podobného. Takže naprosto primární v takové té oblasti přípravy na přenosy tam hodně... Říkám, ty věci z těch velkých akcí a hodně taky pochopitelně, kromě toho tištěného slova, tak kontakty. Mít síť, ať už se sportovci, s trenéry, s funkcionáři a od nich se člověk dozvěděl spoustu věcí, které byly takzvaně mimo tisk. Přece jenom i v tom oficiálním rozhovoru se každý nějakým způsobem drží, ale tady mi byl schopný říct: jo, tak tady se objevuje někdo, kdo bude za dva roky vynikající. Tady je někdo, kdo má sice výsledky, ale o něm už i vrány krákají, že bude za chvíli lisknutej.

14. A jak jste od těch kontaktů získávali informace?

Existoval Franta Štefan, svý blahý paměti, atletický komentátor v sedmdesátých letech, tak ten veškeré své přípravy nabral po hospodách. Nebo nechci říkat všechny, ale osmdesát procent. Ten prostě byl mezi lidma a měl pak někdy velmi překvapivé a velmi dobré informace.

Pak existovali jedinci, ale ono to není dobrý, kteří dostali, mám komentovat zápas Olomouc – Ostrava a šel telefonovat. No výsledkem bylo, že jsem potom mluvil s funkcionáři Olomouce nebo Ostravy, kteří přijeli do Prahy a říkali, co to tam máte za idiota. Tohle asi řešení není. Tohle asi vyžadovalo už určitou míru spříznění duší pro tu komunikaci. Tehdy ještě moc neexistovali oficiální tiskoví mluvčí, takže člověk tam chytal nějakýho sekretáře oddílu. Záviselo to na tom, jaký byl a jaká byla forma dotazu, páč když někdo po něm začal chtít, že si něco připravil a podle not se ho začal ptát: a budete tam mít Roučka a tak, tak co on mu bude říkat. To je naopak to tajemství, aby překvapil soupeře.

15. Takže spíše to bylo o osobním kontaktu?

Tohle byly velmi osobní kontakty. Pak ještě existovaly vždycky, musím si přisadit, jako člen předsednictva Klubu sportovních novinářů, existovaly sportovní burzy, už ve dvacátých letech, kdy se jako scházeli novináři, a tak si trošku vyměňovali, jak to vždycky bývalo na dostizích ty tipy, tak si vyměňovali nějaký informace. Tak to třeba běželo ještě v šedesátých letech. Scházeli se v tom baráku, co pak vyhořel v osmašedesátém, jak tam vyhořel ten sovětskej tank. Pak se to přeneslo na nábřeží a pak ještě já jsem zažil, že se scházeli u Bílý Labutě a takhle pravidelně si tam někdo dal čtvrtáček vína, někdo si dal presso a šuměli. A byli to jako televizáci, rozhlasáci, písíci novináři, prostě ten Klub sportovních novinářů uchovával nějakou tradici, kterou už dneska pochopitelně ty sociální sítě úplně zlikvidovaly.

Dneska se sejdeme na nějaké schůzi, dejme tomu uděláme nějaký seminář cyklistických redaktorů, fotbalových redaktorů, ale to už je takový, že se tam spíš bavíme o pracovních podmínkách na stadionech. Potom z toho uděláme nějaký nátlak na kluby, na vybavení tiskových středisek.

16. Vaši kolegové mi říkali, že si komentátoři tady v ČT moc informace neměnili.

Moc ne. Každý si držel vlastní. Ale říkám tohle byla taková specifická forma a já bych řekl, že se to v sedmdesátých letech tak jakoby uzavřelo. Ale on si je držel každý. On, když Jarda Suchánek dostal informaci o skokanech, a pak to výjimečně nemohl dělat tak, že by je někomu poskytl, to neposkytl. Ale tohle byla spíš taková výměna takových obecnějších

forem. Ale jinak v tomhle mají kolegové pravdu, že my jsme si, každé si trochu hraje na vlastní píseček. Jako jo, poskytně nějaký zdroj, ale jinak spíš říká, tohle je moje.

17. Takhle je to nejspíš do dneška, že?

Bohužel. Nebo bohužel, takhle je to asi lidský. Jako když někdo začíná, tak mu člověk pomůže, ale pomůže mu do určité míry.

18. Vedli jste si nějaké vlastní statistiky?

Tak jak jsem říkal. Tím je ta atletika naprosto vražedná. Já jsem měl tu kliku, že jsem byl napojený na ten Klub atletických statistiků. Měl jsem takový sešitky a tam jsem měl opravdu všechny disciplíny a de facto jsem si do toho dopisoval ty výkony. Takhle mě to ten Honza Popper kdysi naučil. A stačilo a měl jsem vlastně tu tabulku aktualizovanou. Pochopitelně pak jsem objevil, že tam třeba nějaký výkon chybí, ale nebylo jich tak moc. Stejně tak, kdo dělal nějaký kolektivní sporty, jako hokej, tak totéž, po každém kole si dělal vlastní. Takhle, existovali lidi, kteří na to měli takzvaný lidi, ale to nebylo tak úplně jistý, takže on si to každý dělal radši tak trochu sám. Ano, třeba mu ten základ poskytl nějaký ten statistik a on mu za to něco dal, třeba lístky, ale víceméně každý věřil sám sobě.

19. Dneska si už neděláte vlastní statistiky?

Dneska používám internet. Dneska se už můžu úplně spolehnout na stránky té federace, pokud jde o atletiku.

20. A nepřepisujete si to teda?

Já si to spíš v určitých periodách tisknu. Ale tím, že já už dneska jsem na vejmínku, jsem spíš ministr zahraničních věcí, páč dělám ty smlouvy a tyhle nesmysly, ale když mám ještě nějakou komentátorskou akci, tak si to ještě jsem schopný připravit, ale už taková ta absolutní denní práce to není. To tehdy byla. To v okamžiku, kdy jsem dělal těch 25 let tu atletiku a těch 25 let musím přiznat, že i včetně dovolených si člověk kupoval a nějakým způsobem se udržoval.

21. Kdy se tady v ČT začal používat internet?

No to je trochu složitější situace, poněvadž já si na něj pamatuju z devadesátých let, ale nemůžu říct. Zkusím internetového Dusíka, to je takový člověk, pokud jde o užití toho internetu, tak je možná...

Do sportu se podle mého zapojil někdy kolem Nagana. Kolem sedmadvadesátého, polovička osmadvadesátého, to by věděl Michal (Dusík), který byl velký propagátor internetu, páč ten se v tom jako první z nás vyznal. Ten už s tím přišel, páč dělal matematicko-fyzikální fakultu a měl trochu jiný background než my pustý teoretici.

22. Dokážete srovnat, kolik času vám zabrala příprava v době před internetem a kolik v době internetu?

Dneska ten internet, zase je otázka na kolik chcete bejt a v jakým rozsahu, ale z hlediska přípravy na přenos, ten internet, to je dvacetinásobně až pětadvacetinásobně rychlejší.

23. A když vezmeme i to zpracování těch informací?

Je to hluboká pravda v tom, že divák je poučenější, je pravda, že prostě kdysi dávno to byla škola sportovního diváka, který, vycházeli jsme z toho, že náš divák je více méně laik. Zatímco dneska musíme vycházet z toho, že ten divák má dostupný zdroje ty, co máme k dispozici my a že můžeme polemizovat s lidma, který jsou vysoce zasvěcený v tom daným oboru, ale to je zase otázka oboru.

Já zase nejsem úplně zastáncem toho, když někdo se snaží rozebírat situaci z hlediska špatného krytí v nějaký sestavě nebo něčem takovým. Furt mám asi takovou staromilskou představu o tom, že tohle je hra, je to sport. Je to něco, co je svým způsobem náhodný, musí to být náhodný. I ten nejlepší někdy zakopne i ten nejpracovitější systém je závislej na jedinci, kterého zrovna píchne vosa nebo něco jinýho. Nejsem úplný stoupenec, dělat z toho šílenou vědu. Myslím si, že stále absolutně majoritní většina diváků tenhle přístup jakoby akceptuje. Jeho zajímá ten výsledek.

Komentátorská práce je strašně jednoduchá, když si to vezmeme, odpovědět divákovi na to, co v danou chvíli chce vědět. Ale to je právě strašně těžký vědět, co to je. I když beru tohle všechno, tak s těma současnýma přístupma je to obrovitánskej rozdíl. Já můžu tu přípravu posunovat dál, ale ona už v určitým stupni je potom nadbytečná.

V každým případě ten komentátor by měl v rámci komentáře, pokud možno, se pohybovat na hranici 10–15 procent svých vědomostí a to všechno ostatní. A z toho by měl vycházet, aby v tu danou chvíli použil to správný. V okamžiku, kdy použije 70 procent, tak to není komentátor, ale zasvěcený laik. To je, jako když ti učitelé se učí o dvě kapitoly látku před žáky. To nejde. Ten prostě o tom musí být schopný udělat diplomovou práci a potom z toho vycházet dál a dál, ale to je věc, ke které musí člověk dospět, ale někdo k tomu nedospěje nikdy, poněvadž prostě mu to třeba život nedovolí, přelétá, nechytne se třeba správnýho, takže asi takhle.

24. Dokážete říct, co se nejvíce změnilo s příchodem toho internetu?

Já si myslím, že jednak hodně eliminoval, my jsme byli hodně závislí na tom, jakej máme zdroj těch informací, jo, a to znamená, že jsme perfektně znali kvalitu našich píšících novinářů. Teď je to tak, že je to zcela amorfní. Ano, každej zná někoho, ale že zcela amorfně

přehlízíme, protože naším zdrojem jsou přímo ty fakta, takže odpadáva tahle ta selektivnost nebo někdo přesně ví, jestli je to o Kreuzigerovi, tak tomuhle tomu člověku můžu věřit, ten jedinej k němu má přístup.

Druhá věc, která hodně odpadla, taková ta průběžnou. Já to vidím, že třeba když je letní pauza, tak se na to úplně lidi vykašlou a pak dva dny před prvním přenosem nové sezony si projedou ty internety a zaměří se na to až v té chvíli. A v okamžiku, kdy dělají víc sportů nebo ten svůj mají až tam někdy v únoru mistrovství světa, tak jo, on to tak trošku šolichá, ale to, co si sledoval, tak dožene až předtím z toho internetu. Takže taková ta absolutní průběžnost se maličko vytrácí.

25. A co přinesl?

Přinesl daleko zasvěcenější a daleko emotivnější informace, poněvadž tam se dostáváte k výpovědím těch lidí. Přinášíte nejen informace, ale přinášíte příběhy a to byla věc, která byla při těch informačních zdrojích v minulosti skutečně velmi náročná, velmi omezená, jenom na určitý okruh osobností. Dneska ty příběhy se stávají tak trochu i nadužívaným komentátorským prvkem.

26. Změnil se kontakt s kluby, když dříve to byl spíš osobní kontakt tak, že dnes komunikujete více po telefonu?

Dneska je velmi specifická kategorie, ale to by vám spíš více kolegové, kteří to využívají pravidelně, možná Robert Záruba, jsou ty sociální sítě, jsou ty Twitter, poněvadž jsou, vím, že vždycky dochází k těm kontaktům osobnějšího ražení přes Twitter, přes Instagram, takže i v průběhu přenosu okamžitě komunikuje s někým z jeho okolí.

27. Vy jste naznačil, že si děláte nějaké archivy, tak co si pod nimi máme představit?

Já to mám dneska už, pochopitelně papíry a papíry a papíry. Dneska už se to snažím dělat na počítači, ale já teda archivace, u mě šlo teda o archivace, a to tady ještě běží a to věčně zpracováváme, jsou archivace obrazových zdrojů, který jsou naprosto nezastupitelný, který jsou součástí určitý společenský kultury.

Sport je jedna ze součástí společenský kultury a já jsem bohužel byl svědkem toho, kdy fantastický archivy branek od osmapadesátýho roku třeba do jednaosmdesátýho na filmový bázi dokumentovaly celý československý sport, tak rozhodnutím jednoho idiota, protože tehdy to jeden z pražských archivačních zdrojů, který už nestačily, který se musely pustit, logicky kvůli rozměrům a všemu, nechal převést na mlýn na Sázavě, tam pochopitelně, on ten mlýn je občas na vodě, tak to chytlo plíseň. A když jsem v devětaosmdesátým byl ve stávkovém výboru, tak jsme právě našli, že ať byl Zelenka jakýkoliv, tak to byl novinář, páč mu tam někdo dal v šestaosmdesátým, že to je zachvácený plísní a má se to zničit. On napsal:

materiál mimořádné hodnoty, zamítám. Tou dobou už se začalo dělat nějaký to odplísňování, Japonci na tom pracovali.

Jenomže v roce 88 dostal stejný materiál tehdejší ředitel Batrla, nevím, co to bylo, snad to údajně měl být technik, ten by podepsal i vlastní rozsudek, tak to prošlo komínem. Pak se na základě tohoto zachraňovaly takový ty hovory Horníčka. Jak byl třeba Horníček, Werich. Ty materiály, ty jejich forbíny, to bylo všechno taky z toho zplísnění. Jenom to, co já jsem třeba točil s mladou Martinou Navrátilovou, co by za to Američani zaplatili, tak by stačilo na odplísnění toho všeho, ale už nebylo co odplísňovat. Takže teď se potýkáme s tím, že de facto 4 generace sportovní jsou ztracený a těžko tady teď hledáme některý záběry.

28. A když se vrátíme k těm vašim archivům?

Tak беру pochopitelně už jen sporty, ve kterých pokračuju. Já už dělám jen olympismus, atletika, tam myslím, že si to ještě nějakým způsobem držím. Primární dneska ale už počítač. Atletiku a olympismus jsem převedl. Bylo to teda hodně náročný, ale povedlo se mi to na začátku tisíciletí převést do elektronické podoby.

29. Dokážete říct, čím jste byl ve svých začátcích ovlivněný?

Určitě veliký vzor pro mě byl z hlediska statistickýho Jan Popper. A pokud jde o takovou tu práci v rámci redakce, tak možná Oldřich Červinka. On byl teda v zákazu komentátorským, my jsme se ho snažili vrátit na obrazovku a v zápětí se ozvali nějakí ti jeho nepřátelé, ale to byl z hlediska téhle metodiky velice precizní člověk.

30. Používal jste ke své přípravě i teletext?

Já se přiznám, že jsem s ním moc nedělal, páč já jsem měl jednu výhodu, že jsem hodně dělal na těch modemech, který zase nebyly jinde a ty teletextový informace... Vzpomínám si, že jsem to měl otevřený, ale nepovažoval bych to za pravidelnou součást.

31. Máte ještě nějaký zdroj, který přišel s internetem?

Myslíte nějakou technologii? Já moc nedělám s tím Twitterem, to už mi přijde jako takový zásahy do soukromí, který už mi trochu přijdou přehnaný. Já si myslím, že jsem takový internet'ák, že se tam dokážu dostat hodně do hloubek, ale že bych jako používal něco, co je úplně vyhraněně mimo, to ne.

32. Dokážete srovnat, jak moc byla zapojená příprava do komentáře dříve a jak je zapojená teď, když vezmeme přípravu a improvizaci?

Já si myslím, že tady je to propojený. Já se musím objemově vyrovnat s určitým nasátím informačního prostředí. Musím, pokud možno, být připraven na nejrůznější varianty i na ty nejméně pravděpodobný a být na ně schopný reagovat. Ale potom ten vlastní přenos, to musí být improvizace vyplývající z té akce, která dejme tomu je do určitý míry vedena

časovým pořadem, obsazením té disciplíny nebo startovníma listinama. Ale to je u každého sportu trochu odlišný, ale já tvrdím, že ten přenos sám o sobě v té komentátorské podobě je improvizace vyplývající z co nejefektivnější přípravy.

33. Dříve se spíš popisovalo, takže dá se říct, že dříve to byla více improvizace?

Dřív to byl popis. Základem by mělo být, ano, máte to a jsou i takoví jedinci, na prvním místě mi běží Švýcar, tak si rychle vygooglim, jo, vůbec nepoužívají, já jsem ještě člověk, který to přepisoval na papíry, dneska si jenom ťuknou, ale pro vás musí být prioritní ten obraz.

Já si myslím, že to je zhouba. Vy musíte být vůči tomu divákovi natolik solidární, že respektujete ten výřez skutečnosti. Ano, ten přenos se odehrává v nějaký realitě, ale ten režisér z něj představuje určitou nit. A pochopitelně ta nit se těžko dodržuje v momentě, kdy jsou tam český účastníci, kteří nejsou za ten přenos ani jednou vidět. To znamená, že vaší povinností je nějakým způsobem informovat, co tam dělají, ale zase musíte jako úplně základní nitku mít doprovod slova té obrazové složce.

34. Myslel jsem to spíš tak, že když máte třeba fotbalový utkání, tak je tam někdo zraněný, tak to vyplním nějakou informací. Dříve se to třeba nedělalo.

No ono se to taky dělalo. Ten člověk možná ten zdroj neměl tak přesně napsaný nebo neměl ho na tom internetovém vodítku, ale měl ho v hlavě a musel ho zformulovat. Dneska naopak se stane, že on se tam drží jakéhosi, v tu chvíli naťuknutého textu a tam se rychle něco stane, někdo jako teďka na Spartě hodí aut a padne gól a on se z toho nedokáže dostat. Ale je pravda, že tyhle ty vložky, že tyhle ty, neříkám ideální informační nitky, jsou častější, než byly.

35. Takže je teď trochu méně improvizace?

No, ona je to svým způsobem také improvizace. Člověk by měl umět improvizovat. Člověk by neměl být čtec, člověk by měl být komentátor. To je trošičku odlišné.

36. Jak to máte s přípravou mluveného slova? Připravujete si repliky?

Existují lidi, kteří si to vysloveně hlídají. To jsou takový ty Robertovi hlášky nebo Míry Bosáka. Já se přiznám, že, jasně člověk si připraví nějakou variantu, že Honza Železný znovu získává titul, aby to furt neopakoval stejně, ale jinak tohle to nedělám.

Příloha č. 9 – Rozhovor s Vlastimilem Vláškem

1. Jak jste získávali informace v době před internetem?

V televizi jsem začal pracovat už v době internetové (2002).

2. Co bylo vaším primárním zdrojem?

Bez přístupu k internetu jsem pracoval jen nárazově do tištěných krajských novin. A tam byly hlavními zdroji rozhovory s aktéry.

3. Jakou roli v získávání informací hrály kluby a jejich příslušníci?

Kontakt s kluby je běžný i teď. Informace dodává většinou tiskový mluvčí, případně nějaký známý z klubu, někdy trenéři a výjimečně i samotní hráči

4. Do jaké míry jste si jako komentátoři předávali informace?

Každý komentátor má svůj systém přípravy a předávání informací probíhá běžnými diskuzemi s kolegy.

5. Využívali jste k přípravě i teletext?

Teletext jsem využíval jen jako fanoušek sportu.

6. Jak se proměnil sběr informací s příchodem internetu?

Úplně nemůžu srovnávat, protože jsem na této pozici v době „bez internetu“ nepracoval, ale když člověk srovná styl komentování (a logicky asi i přípravy), tak to se změnilo hodně. Přístup ke statistikám byl dříve velmi omezený a podle toho fungovalo jejich využití.

7. Dokážete rozdělit přípravu do určitých fází?

Asi jako spousta kolegů bych rozdělil sběr informací na dlouhodobé sledování sportu, soutěže, závodníka a pak krátkodobá příprava, která probíhá v řádu dnů před utkáním/soutěží. Čas přípravy je různý, většinou několik hodin.

8. Co je nyní vaším primárním zdrojem?

Je to samozřejmě internet.

9. V jaké míře získáváte informace přímo od klubů a svazu teď, v době internetu a jak s nimi komunikujete?

Člověk jim může většinou zavolat, nebo se s nimi potká v dějišti zápasu.

10. Jaké jsou nyní vaše další zdroje?

Další v pořadí je vlastní archiv a informace od zainteresovaných lidí.

11. Jaké nové informace se daly získat až s příchodem internetu?

Jsou to zmiňované statistiky, s progresem internetu i různé videomateriály z minulých utkání/ročníků.

12. Spoléháte se na svoje archivy a zprávy z klubů, nebo spíše na to, co jde najít na internetu?

Kombinace všeho.

13. Jakou roli při komentování hraje příprava?

Jedna z nejpodstatnějších, ale není to jediný aspekt komentování

14. Jaký vliv má příprava na práci komentátora?

Pokud člověk jen nepopisuje dění na hřišti, tak čerpá ze své přípravy. Sice nevíte, jak zápas dopadne, ale každý sport má nějaký rytmus a stereotyp, takže se dá odvodit, jakým směrem se bude ubírat, jak se připravit, pak ale přijde třeba patnáctiminutová bitka fanoušků a vy ji musíte komentovat a to už je improvizace. I když mně se to stalo už dvakrát.

15. Chystáte si různé scénáře?

Někdy si člověk chystá věci, protože předpokládá, že by někdo mohl dát jubilejní gól/hraje kulatý zápas atd.

16. Co obnáší příprava mluveného slova?

Pokud myslíte jazykolamy atd., mám jen zevrubnou přípravu mluvidel, nic velkého a pravidelného. Každý to má nějak.

17. Je součástí přípravy i konzultace se spolukomentátorem (expertem) a podílí se tento expert na přípravě? Připravujete se zvlášť, nebo dohromady? Jaké jsou sféry vlivu, co má na starosti komentátor a co už expert?

Jak kdy, jak s kým, ale většinou každý sám. U fotbalu jsou rozdíly v přípravě expertů velké. Já spíše upřednostňuju, pokud zjišťují informace více zevnitř týmů, samotné hry atd.

18. Liší se nějak různé sporty z hlediska přípravy? Má váš sport, který komentujete nějaké specifikum, které jiný nemá?

Dělám hlavně fotbal a v zimě klasické lyžování. Základní věci jsou stejné. Vždy si obstaráte informace o sportovcích, dějišti, soutěži... Ale například v případě Vasova běhu musíte vybrat pár desítek lyžařů (i když je v závodě 16 tisíc lidí), zatímco u fotbalu nebo závodu ve skoku na lyžích byste měl mít základní informace o všech, kteří mohou do zápasu/závodu zasáhnout.

19. Děláte si archivy? Co si pod vašimi archivy máme představit?

Zkoušel jsem různé styly, ale prozatím zůstávám u psaných poznámek na čtvrtkách, které si skladuju. Přiznávám, vyhledávání není nejjednodušší.

20. Čím jste byl ve svých začátcích ovlivněn?

Člověk je hodně formován stylem kolegů, které poslouchal. V posledních letech se snažím hledat inspiraci i v zahraničí. Postupem času i určitými zkušenostmi přecházím od názoru, že by komentátor měl bavit, k tomu, že by neměl komentátor hlavně rušit.

21. Kdy je začal internet používat v České televizi a kdy jste jej k přípravě začal využívat vy?

Od nástupu 2002.

Příloha č. 10 – Příprava Jiřího Hölzela

35	Matěj MACHOVSKÝ 21 189/85 L 29z 1628m 695zák. 63 OG Ø 2,32 91,7% 4TM 150 0+3 Talent odešel za moře v 17, vyraboval se na 1. Brampton Battalion před KAN Smithem, Marré čekal na draft; NEJ šance červenec 1012 – ALE Mazanec a Langhammer z PAR; křuh se uzavřel 13/14 návrat do PLZ; MS „20“ 12/13; 2z 99m 91%	51	Lukáš MENSATOR 30 175/81 L 7z 304m 110zák. 100G Ø 1,97 91,67% 0+1 Sokolovský rodák, vychytal titul + stříbro pro KVA 2008, 2009; 2009 EHT České hokejové hry vychytal vítězství; v PLZ od 13/14
3 29z 1+5	Lukáš PULPÁN 29 173/82 L přehled a příhravka; hokejové vyrůstal v PLZ, ale nikdy se v „A“ neprosadil natvalo; v CHOM od 08/09; REPRE: 16, 18 (MS), 20; návrat do PLZ poprvé od 06/07	22 24z 4+10	Ondřej KRATĚNA 37 176/84 L 3x mistr se VSE; 4x mistr se SPA (00, 02.06. 07) – pak odchod za Brodem do Oulu, kde znovu titul = mistrovský hatrick 1x mistr PLZ 2013 = celkem 9 titulů a 8 z ELH; 11. sezón na SPA – přenesená pouze jedním rokem ve FIN; REPRE: prog z MS 1997 ve FIN; 14/15 převzal kapitánství po Sračenovi; 4600
5 29z 2+15	Jakub JERÁBEK 23 180/86 L ZČ: 49z 2+6; Odchovanec PLZ; nikdy jinde ELH nehrál; nastupoval s Modrým – škola života; 13/14: NEJvítězovanější bek PLZ, klíčová postava zadních řad, TITUL 2013, repre zkušenosti 1 SHG Toi 22.36 (vedlece 23.98)	55 3z 10 CTN	Mario BLIŽNAK 27 186/89 SVK L Příchod do PLZ 16.12.2014; místo Kašpařka, který na hostovačku do konce sezony do MLB; příchod ze Slovanu; smlouva do konce sezony; 1. zápas X 1.G; po příchodu finského kouče Petri Mattikainena nedostával příliš příležitosti; 11/12 SPA + REPRE SVK; 14/15 KHL 28z 1000
	- Kadlec, Indrák – nemocní - posl. 2 zápasy prohrála TRI 1:4, HKA 1:2 - 9. místo; skóre 90-80 - VENKU: 16z 5V ZVP 9P - 9 hráčů 3 a vícebodový večer Sýkora: 2x, Jerábek, 5:0R; 3:5H	13 3z 4+4	Jan SCHLEISS 20 177/81 P TITUL 2013; odchovanec PLZ; poprvé do ELH 12/13 9z; 13/14 30z; ELH 69z 4+4
74 32z 4+11	Vojtěch MOŽÍK 22 190/94 P ZČ: 28z 0+1; Odchovanec MLB, v PLZ (od 20. kola 14. listopadu 2012); mladý bek – naděje repre, chodí na PP s Kadlecem; TITUL 2013 6 CTN (Hod RS) 5PPG 40 střel RIKR	17 30z 14+12 101 42-52 3z 9+4	Ján SÝKORA 24 191/90 SVK 143L Z Banské Bystrice; 12/13: i s play-off 42z19+15 = pozvánku do REPRE, kam si ho před mistrovství světa pozval kouč Vladimír Vůjtek. Sýkora na sebe upozomil hlavně v utkání s Českou republikou, kdy se mu podařilo překonat Jakuba Kováře ve stylu Granlund; 13/14: PLZ = 1. šance v ELH 48z 9+8; 10z s kolektivem: 4+3 (4. kurt) 5PPG 4600
60 24z 2+3	Michal MORAVČÍK 20 194/96 L Odchovanec; poprvé v ELH 12/13 – 1z, 13/14 12z 0+1, 14/15: 22z 2+3 - 572 TM (576 SLA, 591 KVA) – 3. místo - 537 HIT (543 LIT, 555 TRÍ) – 3. Místo - PP: 194 32PPG 16,49% = 6. Místo - SH: 88,48% ubráněná, 7SHG = 2. Místo (7 LIB, 11 TRÍ) - STŘELY: 933 = 9. místo	30 24z 8+10	Jakub LEV 24 188/98 P odchovanec; ELH 10/11: 17z 0+0, jinak juniorka a 1. liga za ZNO RPERE „20“; 11/12 střídavě UNL a PLZ; 2012 prodloužil na 4 roky; stabilně v „A“ od 12/13 = TITUL
8 32z 0+4	Branislav KUBKA 26 184/88 SVK P SVK; ELH poprvé v Banské Bystrici 09/10 – postupně klíčový bek; 13/14 KVA + Sokolov; hostování v KVA	80 19 38m 3PPG 10/11 4z 2+0+4 11/12 5z 40+4	Nicholas JOHNSON 28 180/92 USA L 243 V PLZ poprvé 10/11 a až do 12/13 = TITUL; 13/14 odchod do DEL, 14/15 návrat; 12/13: 3 – 19. kolo nucená pauza kvůli zranění; 19 38m 3PPG 10/11 4z 2+0+4 11/12 5z 40+4
86 30z 0+0	Domínik BOHÁČ 24 185/96 L Narodil se v Klatovech, od 8. třídy v PLZ; 10/11 – vítěz 1. ligy s UNL; 2 sezony v OHL (07/08, 08/09); Od 11/12 stabilně v „A“ PLZ; TITUL 2013 RTM	70 32z 6+7	Filip SUCHÝ 17 173/76 L Odchovanec; starší dorost PLZ. člen ROERE výběru 16, 17, 18, 14/15 i gár zápasů za 20, když Přerost potřeboval doplnit kádr; PREMIÉRA v ELH; JUNIORKA: 33z 9+23
		91	Domínik SIMON 20 180/80 L Odchovanec SPA – nový Petr Ton?; asi největší ofenzivní přírůstek SPA; DEBUT v ELH: 14.9 2013 X KVA; 1.G v ELH 30.9. v 7.K X PLZ; celkem ELH: 105z 15+13; NEJPR junior 13/14; po vydařeném sezóně odchod do PLZ, kde více prostoru
		88 32z 5+12	Václav PĚLTKA 35 180/88 L odchovanec MLB, táta chytal za KLA. Vždycky pravé křídlo, až Hadamczik ho přesunul v TRI na levou stranu, 00-02 1z za PHI – po návratu opět TRI a také CEB, kterým pomáhal při návratu do ELH (v baržbě 5z 4+2); 05/06 zkusil Dynamo Moskva, ale neplátil, tak šel do LIB, pak KVA; 11/12 původně z CEB na měsíční hostování, pak změna – smlouva do konce sezony = v PLZ UŽ 4. Sezona; TITUL 2013; NOVAČEK ELH 98/99
	David PAVLÍČEK 23 187/85 L Záloha PLZ z Havl. Brodu; 33z 0+2; 14/15 PLZ: 2z 0+0 – jeho první zápasy v ELH, jinak 1. liga Pisek, Budějovice 2z 0+0	11 30z 3+6	Jozef BALEJ 32 183/86 SVK P Začátky v Dukle Trenčín; 98-06 zámoří; NHL: MONT, NYR, VAN, ELH: 08-10 TRÍ; pak BRN; na začátku 11/12 se nedohodil na peněžích – odchod, pak návrat (dohoda 11.11. 2011); 12/13 PLZ, 13/14 CHOM, 14/15 PLZ spekovalo se, že po příchodu Blížňáka půjde on pryč (peníze) 1 SHG
		20 32z 5+1	Tomáš SÝKORA 36 187/100 L Prošel celkem 11-6 klubů; ELH naposledy 11/12 ZLN a pak KVA; TITUL 2013; ELH hrál ještě i za HAV 00/01; CELKEM ELH: 475Z 71+75 1 SHG
	Michal Straka – 705z 141+270; ELH: PLZ, ZNO, KVA, LIB – dělal kapitána Rudolf Pejchar – brankář Jaroslav Špaček – POFF 2013 3z 0+1 -2 Ladislav Čihák- bývalý trenér staršího dorostu	84 30z 0+1	Matěj BERAN 21 193/104 L Odchovanec PLZ, už brzo ale odešel, nejdřív do KVA, pak 10/11 SWE Lulea jun., pak zámoří OMJHL; byl na MS „18, i „20“; 14/15 návrat do PLZ od 08/09; ČEKÁ NA 1. GÓL v ELH

1	Marek ČILIAK 24 184/90 SVK L 28; 1569m 642žák. 66 OG Ø 2,52 90,68% 0+1 4TM 2SO Rodák z Zvolena; v BRN už od 05/06 – od dorostu, pak návrat na SVK – Zvolen. Nitra a zase zpátky BRN – juniorka; 11/12 si vyzkoušel EBEL za ZNO, od 12/13 zase zpátky BRN – ale chybal v Třebíči, za BRNO zápasů: 13/14 ZČ: 37z 91,3% <i>15HG 15.4x2LAU</i>	83	Martin FALTER 30 172/87 L 10z 432m 187žák. 25 OG Ø 3,47 88,21% 2TM Začínal ve VIT; 1.z v ELH: 01/02: 04-09 Liptovský Mikuláš; Skalica, Nižný Novgorod: 10/11 KLA; 11/12 SPA: jako dvojka a vítězný žolík – 5w6z; sérii utluho 29.1. BRN (4:5p);
2 <i>12M</i>	František PTÁČEK 39 176/83 P REP: 25/1; odchovanec Sparty, pouze sezónu byl ve SLA jako junior a 3 nekompletní sezóny strávil v KVA; debut v repre: 17.12.95 Moskva x RUS; 10/11: NEJpr obránce 47z 10+16; Rekordman ELH: 21.9.2012 – 1036.z – překonal rekord Reznicka; aktuálně: 1151z; 1. gól v ELH: 42.K 94/95xVIT; 13/14: vynechal 1z; SPA: 91-03, 04-06 KVA + SPA 06-09 SPA; 05-13 ČEB. 13/14 HKA, 14/15 BRN; dělal „C“ SPA, KVA, ČEB <i>33z 545</i>	87 <i>SPRc</i> <i>81M 06WG</i> <i>45z 1715</i>	Petr TON 40 183/92 P odchovanec KLA, debut 02/03 a hned 7 gólů; od 03/04 SPA1; 06, 10, 14 NEJ střelec ELH: 08, 14 NEJproduktivnější hráč ELH: 2x mistr – 06,07; člen Klubu hokejových střelců 331g (225+6) 13/14: 3. kolo – 1+0 TS = 255. gól ve SPA, překonání klubového rekordu Jiřího Zelenky (254); 13/14: 2x 4bodový večer; Hokejista sezony 13/14; 14/15: 1.G v BRN 4.K x OLO 2009 miniz 5z 0+0; 13/14: 6z 6+12 13/14: 4.12/18. 2.24/10
3 <i>5PPC</i> <i>112 Spel</i> <i>30z 415</i> <i>8x vsprávo</i> <i>10x 4 kovec</i> <i>v lize</i>	Michal KEMPNY 24 183/88 L ZČ: 51z 6+9 10WG 3x vs 11 střelc REP:RE: „18“ i „20“; 12/13 strávil sezónu ve SLA na hostování: 62z 6+12 včetně POFF; 13/14 pínhodnotný člen obrany BRN = STRÍBRO; 14/15 (kovec + 11) 70 TM Kometa má na kontě 11 mistrovských titulů a může se vyrovnat nejúspěšnějšímu klubu rasonie Dukle Žilava, která triumfovala dvádnáctkrát. Pardubice zvítězily pětikrát. Během hokejové naposledy vítězí největší soutěž v roce 1994, kdy uzavřeli úspěšnou éru, v které během 12 let získali všech 11 zlatých medailí. Navíc získali mezi roky 1964 až 1971 ještě čtyři stříbra a tři bronz. Na další medaili čekali až do 11/12 stříbra a 13/14 stříbra	57 <i>30z 9+14</i>	Jan HRUŠKA 26 183/90 L Narodil se v Brně, prošel dorostem i juniorkou, pak 2 sezony v I. Lize – naposledy 08/07; první krůčky v ELH 8z 0+0 4tm (06/07 VSE); pak 1. Liga a 11/12 SVK Skalica; od 12/13 BRN: 19+23 – NEJ střelec + NEJpr hráč BRN; poslední 2 sezony „A“ 423z 4+1
8 <i>26z 245</i> <i>8 25 54 701</i>	Tomáš DUJSÍK 20 185/87 P Odchovanec BRN; extraligový debut si odbyl čtyři dny po šitém dni v roce 2012, kdy Kometa prohrála v Plzni 3:1. Ve svě první sezóně mezi extraligovými muži vytvořil téměř ideální dvojici s Tomášem Žilkou – Škola žveča; vicemistr ligy 3 juniorkou 11/12 – kapitán + vicemistr 13/14	53 <i>32z 9+15</i> <i>84 TM</i>	Jan KÁNA 22 178/80 L ve ZLN si šikovného juniorka vyhláší trenéři BRN juniorky v 10/11 – dobré výkony, nová smlouva s BRN: 11/12 ELH: 9z 0+0 – 2. místo – stejné umístění i v juniorské ELH; 12:13: převážně Třebíč, BRN: 3z 0+0; 13/14: 6z 6+12 včetně POFF
38 <i>30z 316</i>	Jan HANZLÍK 31 180/85 L z MLB přišel do SPA v juniorech 09/00; do SPA „A“ se natrvalo prosadil 02/03, udržel se i v době výuky 04/05; REP:RE: juniorská repre, A Tým: 3 zápasy; se SPA 3 body: (02, 06, 07); 13/14 BRN = 1. mimospartánské angažmá, CELKEM ve SPA: 199z 2013!!!; 14/15: 3 zápasy TDI více než 30 minut!!! - Kometa v roce 2009 odkoupila licenci od Znojma. Teď se vrátila mezi elitu po 13 letech a v sezoně 02/03 hrála dokonce až třetí nejvyšší soutěž - Finále play off si zahrálo Brno jen v roce 1971, kdy podlehlo Jihlavě 0:3 na zápasy – od té doby čekalo na medaili	12 <i>31z 54</i>	Vojtěch NĚMEC 27 177/81 P Škola; do BRN přišel z HAVBR: ELH (SLA, BRN) – hlavní příležitost v ELH dostal právě v BRN – 1. Kompletní sezona 13/14 = NEJ střelec POFF 6G; 14/15: 2x zápas 3+11 46WG 2x Str vece jako jediný (kovec + 10)
15 <i>26z 145</i>	Petr KUBOŠ 35 188/91 P ZČ: 51z 8+12 30WG 7PPG!!! odchovanec VSE (titul 06 – 2z v ZČ, 07- 10z 0+1,2001); SPA 03/04 (bronz), ZNO, VIT (stříbro 09/10) – odliu 10/11 do SLA, 13/14 BRN –stříbro; kromě ZNO ve všech klubech medaili!!!	24 <i>26z 6+8</i>	Leoš ČERMAK 36 189/102 P Začínal v Třebíči, pak SLA, VIT, LIB; od 11/12 BRN: první 2 sezony „A“, poslední 2 sezony „C“; ZAHRAŇČÍ: 08/09 UFA, 09/10 Novosibirsk KHL – odliu do BRN: 04/05 (LIB) poraněné oko po faulu hokejou od Petra Koukala; 00/01(SLA) + 11/12 (BRN) NEJtrestanější hráč POFF 49TM, 50TM; 14/15: 3 vyšší tresty!!!
72 <i>26z 142</i>	Ondřej DLAPA 23 194/103 L Narodil se v BRN, ale většinu mládežnické kariéry strávil v KVA; 10/11 – kapitán juniorky; 13/14: 1. významnější sezona v „A“: 12z v ZČ + 13z v POFF = STRÍBRO - 524TM = 7. NEJSLUŠNEJŠÍ Tým (VIT 326TM) - 415 HIT = 10. místo - PP: 187 23PPG (23VIT, 18LIB) 12,30% (LIB 9,89%)!!! - SH: 84,78% ubráněná 6SHG (J. NEJ v ELH) - STŘELY: 1014 = 6. Místo čen 6 týmů přes 1000 střel: TRÍ 1108) - POSL. 2 zápasy porážka SPA 2:8, PAR 1:4 - NEJ série: 5 výher v řadě za 3 body 14.11. – 23.11. - NEJ série: 6 porážek v řadě 1 bod: 5 – 10. Kolo	20 <i>32 7+1</i>	Vilém BURIAN 25 194/94 L Dorost + juniorka TRÉ a SPA; mládežnický titul a postupy s dorostem TRÉ i juniorkou do extraligy, play-off extraligy v Budějovicích; ELH: 10/11, 11/12 ČEB 33z 2+8; 12/13: TRÉ + BRN: 2z 1+2; 13/14: 7z 9+14 = VICEMISTR
6 <i>4z 010</i>	Jozef KOVÁČIK 35 179/91 SVK L 46z 13 (4+9) 3 50 min. V BRN už v 03/01, kdy pomáhal v Yonpu „A“ i juniorek; pak návrat SVK: Martin, Nitra i Štovan = 07/08 TITUL; před 11/12 se připravoval ve Slovane, ale nakonec skončil v Nitre, kde měl ve smlouvě klauzuli o odchodu v případě zájmu ze zahraničí = Kometa = 2x stříbro 12, 14	5 <i>32z 410</i>	Tomáš VONDŘÁČEK 23 190/93 L Začínal v Třebíči; ELH: BRN 13/12 1z 0+0; 13/14: 38z 5+2 včetně POFF = vicemistr ligy = NEJ úspěš v kariéře; důrazný v osobních soubojích
10 <i>2z 010</i>	Lukáš VÁGNER 20 185/77 L kapitán juniorky; odehrál poslední dva zápasy = první 2 zápasy v ELH v kariéře; odchovanec Brna	90 <i>26z 245</i>	Hynek ZOHORNA 24 188/94 P rodák z Havířova ... všimni si ho Růžička v juniorech Hr. Králové, kde byl od dorostu ... 3 roky byl hráčem SLA, ale hlavně hostoval v Havířově, kde hrál i pár hráčů Brna a tam si ho všimni ... v létě 11 podepsal do BRN na 2 roky; 12/13 odehrál v ZČ 5z
	Vladimír KYHOS – trenérskou kariéru odstartoval v LIT 94/95, pak dlouho spojován s CHO (2000-08), BRN už vedl v 1. lize 08/09 – 2. Místo; v ELH následující sezónu v BRN, ale po 4. kole odvolán; pak Tábor, LIT, KVA – od konce 12/13 BRN = 13/14 STRÍBRO . Martin PEŠOUT Karel BERAN	27 <i>16z 046</i>	Martin DOČEKAL 21 194/96 L Odchovanec Třebíče; v sezoně 2010/11 více než 40z v I. lize; v dalším ročníku už opora = přes 50z; zájem BRN = před urostlým forwardem se otevřel šance prosadit se v ELH = od 12/13 stabilně v BRN: 10z 11+18; 13/14 nehrál POFF; 14/15: Třebíč 11z 4+4
		44 <i>45z 344</i>	Antonín HONEJSEK 23 182/82 L 13/14 titul se ZLN – pak odchod do FIN Blues Espoo, alien 2z 1+0; osobní zdravotní komplikace = návrat do ELH; se ZLN titul, chtěl zkusit jinou výzvu; ve FINÁLE x BR 13/14 3 góly; v létě herní pauza 13/14: 45z 15115; POFF 11z 415
		11 <i>5z 011</i>	David OSTRŽÍZEK 23 190/85 L Hráč hokej i fotbal ve Frýdku Místku – talant chtěl, aby hrál hokej; 08/09: 1. zkušenost s „A“ stříbro s juniorské ELH + účast v repre „20“ – o rok později hrál na MS „20“; v TRÍ za posledních 5 sezón nemá stále místo v „A“ – střídavě starty (13/14 8z 0+3) jinak Olomouc – postup do ELH!!! = 14/15 BRN;
			Miroslav HOLEC 25 183/82 L 44z 34(18+16) 16 42 min. Začínal v Písku; v sezoně 07/08 si ho všimni Růža do SLA: 11z 1+0 + POFF 1z 0+0 – přesto TITUL; pak až do 10/11 střídavě SLA a Havířov; od 11/12 BRN – v POFF jen 5z – v 1.z QF x SPA po souboji s Kočim vykloubené rameno; 13/14: BRN u 7z 7+1; vyhrál s OFICE 01:7 3z 3+4